

Тем, что эта книга дошла до Вас, мы обязаны в первую очередь библиотекарям, которые долгие годы бережно хранили её. Сотрудники Google оцифровали её в рамках проекта, цель которого – сделать книги со всего мира доступными через Интернет.

Эта книга находится в общественном достоянии. В общих чертах, юридически, книга передаётся в общественное достояние, когда истекает срок действия имущественных авторских прав на неё, а также если правообладатель сам передал её в общественное достояние или не заявил на неё авторских прав. Такие книги – это ключ к прошлому, к сокровищам нашей истории и культуры, и к знаниям, которые зачастую нигде больше не найдёшь.

В этой цифровой копии мы оставили без изменений все рукописные пометки, которые были в оригинальном издании. Пускай они будут напоминанием о всех тех руках, через которые прошла эта книга – автора, издателя, библиотекаря и предыдущих читателей – чтобы наконец попасть в Ваши.

Правила пользования

Мы гордимся нашим сотрудничеством с библиотеками, в рамках которого мы оцифровываем книги в общественном достоянии и делаем их доступными для всех. Эти книги принадлежат всему человечеству, а мы – лишь их хранители. Тем не менее, оцифровка книг и поддержка этого проекта стоят немало, и поэтому, чтобы и в дальнейшем предоставлять этот ресурс, мы предприняли некоторые меры, чтобы предотвратить коммерческое использование этих книг. Одна из них – это технические ограничения на автоматические запросы.

Мы также просим Вас:

- **Не использовать файлы в коммерческих целях.** Мы разработали программу Поиска по книгам Google для всех пользователей, поэтому, пожалуйста, используйте эти файлы только в личных, некоммерческих целях.
- **Не отправлять автоматические запросы.** Не отправляйте в систему Google автоматические запросы любого рода. Если Вам требуется доступ к большим объёмам текстов для исследований в области машинного перевода, оптического распознавания текста, или в других похожих целях, свяжитесь с нами. Для этих целей мы настоятельно рекомендуем использовать исключительно материалы в общественном достоянии.
- **Не удалять логотипы и другие атрибуты Google из файлов.** Изображения в каждом файле помечены логотипами Google для того, чтобы рассказать читателям о нашем проекте и помочь им найти дополнительные материалы. Не удаляйте их.
- **Соблюдать законы Вашей и других стран.** В конечном итоге, именно Вы несёте полную ответственность за Ваши действия – поэтому, пожалуйста, убедитесь, что Вы не нарушаете соответствующие законы Вашей или других стран. Имейте в виду, что даже если книга более не находится под защитой авторских прав в США, то это ещё совсем не значит, что её можно распространять в других странах. К сожалению, законодательство в сфере интеллектуальной собственности очень разнообразно, и не существует универсального способа определить, как разрешено использовать книгу в конкретной стране. Не рассчитывайте на то, что если книга появилась в поиске по книгам Google, то её можно использовать где и как угодно. Наказание за нарушение авторских прав может оказаться очень серьёзным.

О программе

Наша миссия – организовать информацию во всём мире и сделать её доступной и полезной для всех. Поиск по книгам Google помогает пользователям найти книги со всего света, а авторам и издателям – новых читателей. Чтобы произвести поиск по этой книге в полнотекстовом режиме, откройте страницу <http://books.google.com>.

St. 29. B. 285.

KAIS. KON. HOF

BIBLIOTHEK

22.309-B

Neu-

22309-B.

Österreichische Nationalbibliothek

+Z218397206

22.309-B-2

ИСТОРИЯ БИБЛИЙНА

старого и нового завета

для школъ среднихъ, семинарій учительскихъ и школъ
выдѣловыхъ.

Переложивъ на языкъ рускій **В. П.**

посля

Антонія Тица.

ЧАСТЬ ДРУГА:

НОВЫЙ ЗАВѢТЪ.

ЛВѢВЪ 1877.

Накладомъ ц. к. Рады школьной краевой.

Періодъ четвертый.

Приверненє царства Божого помежи людьми черезъ Спасителя свѣта Ісуса Христа.

I. Св. Іоаннѣ, Предтеча (попередникъ) Ісуса.

I. Зачатіє св. Іоанна.

За панованя короля Ирода живѣ въ земли юдейскѣй оденъ священникъ, именовъ Захарія, съ женою своею Елісаветою, котра походила зъ дочокъ Аароновыхъ. Обоє були праведными передъ Богомъ и сохранили ревно всѣ уставы закона Божого. Хоть они були вже обоє въ глубокихъ лѣтахъ, не мали однакожь дѣтей, що ихъ дуже смутило. Часто они заносили до Бога молитвы, чтобы ихъ обдаривъ сыномъ. Але коли ихъ молитвы не були выслушанѣ, не бажали они, попрацавши ся съ земскими надѣями, уже бѣльше нѣчого иншого, якъ чтобы могли увидѣти ожидаемого въ той часъ вѣдъ усѣхъ Спасителя и Царя, котрый бувъ обѣцанный Израилеви.

Одного разу придарило ся, що Захарія пѣйшовъ до Іерусалима чтобы выповнити обовязки уряду своего, а коли прибувъ до мѣста святаго, припало ему принести жертву кадильну. Убраный въ ризы священничѣ, увѣйшовъ Захарія до мѣсця святаго, въ котрѣмъ стоявъ вѣвтаръ кадильный, а пѣдъчасъ той жертвы моливъ ся нарѣдъ згромажденый въ храмѣ словами: „Нехай молитва наша, якъ пахуче кадило, взносить ся до тебе Господи!“ Наразъ узрѣвъ Захарія ангела Господнѣго, стоячого по правѣй сторонѣ жертвенника, и перепудивъ ся дуже. Тогда вѣдозвавъ ся до него ангель: „Не бѣй ся Захаріє, бо твоя молитва есть выслушана, а жѣнка твоя породить ти сына, и дашъ имя ему Іоанъ. Ты будешь радувати ся и тѣшити ся зъ народженя его. Бо вѣнѣбуде ве-

ликимъ передъ Господомъ и наверне много сынѡвъ израильскихъ до Господа Бога.“

Захаріа не мѡгъ надивувати ся; така вѣдомѡсть переходила всѣ надѣѣ, бо вѡнъ не допускавъ зовсѣмъ, щобы его Господь Богъ въ такъ глубокѡмъ вѣку мавъ обдарувати сыномъ. Сказавъ про те до ангела: „Зѣ вѡдки се менѣ? бо и я старый, та и жена моя уже въ лѣтахъ.“ Ангелови несподобала ся недовѣрчивѡсть Захаріѣ, и вѡнъ сказавъ на тое: „Я есмь Гавріиль, котрый стою передъ Богомъ; я посланный, щобымъ промовивъ до тебе, и сю добру вѣсть тобѣ передавъ. И ото будешь нѣмый и не зможешъ промовити ажъ до дня, котрого тое стане ся: для того, бо ты не давъ вѣры словамъ моимъ, котры сповнять ся своего часу.“ Потыхъ словахъ зникъ ангель, а Захаріа онѣмѣвъ за кару, що не довѣрувавъ словамъ ангела, але разомъ и упевненный, що видѣне пѡсланця божого не було злудюю змыслѡвъ.

Тымъ часомъ нарѡдъ ждавъ на Захарію, не можучи зрозумѣти, для чого забавивъ ся въ прибутку Господнѡмъ довше, якъ звичайно.

Наконецъ коли показавъ ся, видѣли всѣ, що щось надзвичайного мусѣло ему придарити ся, бо неможучи говорити, черезъ знаки дававъ пѡзнати, що мавъ видѣне. Коли-же сповнили ся дни службы его священничои, вернувъ Захаріа до дому и знаками завѣдомивъ Елісавету, що зъ нимъ стало ся.

Тое видѣне Захаріѣ отверає дѣѣ ожидаемого Спасителя свѣта. Господь Богъ объявляє ся Захаріи подѡбно, якъ объявивъ ся Авраамови передъ двома тысячами лѣтъ; обдаровує его сыномъ чуднымъ способомъ, и показує ему тымъ, що праведній люде суть его улюбленими дѣтьми, котрыми особливо опѣкує ся. Знає вѡнъ ихъ найточнѣйше, досвѣдчає деколи посередъ терпѣній розличныхъ, потѣшає наконецъ, и перемѣняє смутокъ въ радѡсть. Сповняє на послѣди ихъ бажаня и выслушує прошеня, коли они самі давно вже о нихъ забули.

Стараймо ся за-для того, любі дѣты, завсѣгды уважати на чистоту нашего сердца, бо въ невиннѡмъ и краснѡмъ сердци Богъ самъ собѣ мешкане закладає.

2. Народжене св. Іоанна.

Коли минувъ часъ Богомъ назначений, породила Елисавета сына. Сусѣды еи и свояки довѣдавши ся, якою ласкою єѣ Господь надѣливъ, тѣшили ся разомъ зъ Захарією и Елисаветою. Коли осьмый день надѣйшовъ, зѣбрали ся они въ дому Захаріѣ, щобы ведля приписаного обряда дати имя дитинѣ, котра ведля принятого звычайу мама называтися по вѣтцю „Захаріа“. Мати не годила ся на тое, и хотѣла, щобы сынъ еи называвъ ся Іоанъ. Свояки однаковожъ не хотѣли дати єму того имени, мовячи, що не ма нѣкого въ цѣлѣй Захарієвѣй родинѣ, хтобы такъ называвъ ся. Прикликано вѣтця, щобы рѣшивъ тому суперечку, подано єму для того, що бувъ нѣмый, табличку, щобы на нѣй написавъ имя для сына. Заледво вѣддавъ старецъ табличку зъ написанымъ на нѣй именемъ „Іоанъ“, коли тои самои хвилѣ отворили му ся уста его и вѣнъ промовивъ и вѣддавъ хвалу Господєви. Такъ сповнило ся тое, що ангель Божій Захаріи бувъ прорѣкъ. Ся подѣя переняла страхомъ всѣхъ сусѣдѣвъ; въ цѣлѣй краинѣ оповѣдано, що зайшло въ домъ Захарієвѣмъ, а хто лишъ о тѣмъ чувъ, казавъ: „Великимъ чоловікомъ буде сынъ Захаріѣ, бо рука Господня була зъ нимъ.“

Захарія пригадавъ собѣ въ своѣй душѣ всѣ слова ангела, котрї чувъ въ церквѣ, а наповнений духомъ святымъ, сею красною пѣснею дакувавъ Богу зъ глубины сердца свого: „Благословенъ Господь Богъ Израилевъ, що навидѣвъ народъ свѣй и давъ єму спасеніє, такъ, якъ то говоривъ черезъ уста свѣятыхъ пророкѣвъ своихъ, котрї вѣдъ вѣкѣвъ суть; — спасеніє вѣдъ непріятелѣвъ нашихъ, и зъ руки всѣхъ, що насъ ненавидять; щобы мавъ милосердіє зъ вѣтцями нашими, и вспѣмнувъ на завѣтъ свѣй святой, на присягу, котру зложивъ Авраамови, вѣтцеви нашому, що намъ дати мавъ, щобысьмо, спасенї зъ руки непріятелѣвъ нашихъ, безъ боязни єму служили, въ святости и справедливости передъ нимъ поки житя нашего. А ты дитятко,“ сказавъ, обернувши ся до Іоанна „сыномъ Всѣвышнѣго называти ся будешъ; бо передъ лицемъ Господа ити будешъ, щобысь приготоивъ дорогу єму, и давъ науку спасеня народови его, щобы просвѣтили ся тотї народы,

котрий въ тѣни смерти збстають, и щобы спростували ся ноги нашї на дорогу супокою.

Кѣлькожь то науки для насъ есть въ тѣй пѣсни вдячного Захарїя, сли еѣ добре розважимо! Зѣ одной стороны показуе намъ въ нѣй Іоанъ, на чѣмъ людамъ збувае, а зѣ другой показуе намъ, що Богъ дае людамъ черезъ Спасителя. Захарїя видить рѣдъ людскїй блукаючїй середъ темноты и невѣжи, сидячїй въ темнотѣ смертнѣй; въ Іисусъ же видить для нихъ всхѣдъ нового небесного сонця. Видить дальше людей пѣдъ властею грѣха. Іисусъ ломить власть злого и приносить на землю вѣдпушене грѣхѣвъ. Досвѣдчивши въ довгѣмъ житю, що все на земли есть марне, зѣпсованю пѣдпадаюче и слабе, видить вѣнъ въ Іисусъ помѣчь невзрушену и пѣдпору. Не ожидае старецъ святїй вѣдъ Спасителя, щобы вынѣсъ нарѣдъ израильскїй надъ всѣ ипшїй народы за для свѣтовой власти и славы, але благае, щобы братя его выведенї зѣ блуду и зѣ грѣхѣвъ, служили Богу безъ боязни, въ святости и справедливости ажъ до смерти своєї. Видить вѣнъ тое все въ завѣтѣ, котрый Богъ бувъ колись уложивъ зѣ Авраамомъ, а котрый казавъ черезъ пѣсланцѣвъ своихъ народови пригадати. Въ зѣсланю сына Божого на свѣтъ, видить Захарїя найбѣльшїй доказъ ласки Божой взглядомъ людей, и радуе ся бѣльше для того, що Богъ поглянувъ на недолю людей, нѣжь що ему сынъ народивъ ся!

Радуймо ся и мы зѣ Захарїєю, любїй дѣти! бо и для насъ зѣйшло тое красне сонце, що освѣчуе дороги нашї; тоже и для насъ есть Іисусъ Спасителемъ, розвязующимъ пута неволь грѣхѣвъ и выбавляющимъ зѣ рукъ непрїятельвъ; вѣнъ звертае ся до насъ зѣ ласкою своєю, показуе дорогу, якою ходити маемо, власнымъ прикладомъ, щобысьмо жили передъ лицемъ Бога въ святости и справедливости ажъ до гробу.

Зѣ ново-народженою же дитиною стало ся такъ, якъ, ангель вѣтцєви его говоривъ и якъ Захарїя, повенъ духа божого, пророкувавъ. Хлопецъ рѣсъ и крѣпивъ ся духомъ святымъ, а дѣйшовши до лѣтъ молодечихъ взгордивъ свѣтомъ, и зѣоставивши дѣмъ родичѣвъ, живъ на самотѣ, въ пустыни надъ Іорданомъ ажъ до дня, коли выступивъ передъ народомъ израильскимъ.

3. Св. Іоанъ въ пустыни.

Трийцять лѣтъ минало вѣдъ хвилѣ, якъ Захарія, радуючи ся, що Господь Богъ обдаровавъ его сыномъ, хочъ бувъ вже въ глубокѣмъ вѣку, тоті памяти до тои дитини вырѣкъ бувъ слова: „А ты дитятко пророкомъ Всевышнѣго будешъ названый, бо ити будешъ передъ лицемъ Господа, щобысь простувавъ дороги его и давъ науку спасеня народови его;“ а пророцтво тоє зачало сповнювати ся. Бо въ трийцятѣмъ роцѣ вѣку свого начавъ Іоанъ научати на пустыни, въ земли юдейскѣй, надъ рѣкою Іорданомъ. Выступленє его стало ся скоро дуже голоснымъ, бо той мужъ божій живъ цѣлкомъ по пустелничому. Одѣжь его була зъ шерсти верблюжои, а поясомъ шкѣрянымъ були припоясані бедра его; наживлєне его складало ся зъ меду лѣсного и шаранчи; напємъ его була чиста вода, а мешканємъ пещера на пуци. Люди всѣлякого вѣку и стану, зъ близька и зъ далека зъ цѣлои Іудеѣ выходили до него на пустыню. Туй кликавъ вѣнъ голосомъ великимъ: „Покайте ся и покорѣть ся, бо зближає ся царство небесне, а родъ людскій въ короткѣмъ часѣ узрити спасене бже. Чинѣть дѣла достойні покаяня, бо вже сокира до кореня деревъ єсть приложена. Всяке отже дерево, не приносяче оочѣвѣвъ, буде стяте и въ огонь ввержене... Я васъ хрещу водою до покаяня, але той, котрый прійде по минѣ, сильтѣйшій єсть вѣдъ мене, котрому я не єсмь достойный розвязати ремѣнь при обувю его; той охрестить васъ духомъ святымъ и огнемъ. Зъ лопатою въ руцѣ вычистить вѣнъ тѣкъ свѣй, и згромодить пшеницю свою до гумна, а полову спалить огнемъ неугашающимъ. Не говорѣть: маємо вѣтця Авраама, мы его потомки и маємо отже протє вже бѣльшій права вѣдъ другихъ, бо повѣдаю вамъ, що сильный єсть Богъ зъ камня того збудити сыны Авраамовѣ.“

Якъ Господь Богъ не зважає на особу, такъ и Іоанъ, посоль Божій, не зважавъ на нѣкого, лишєнь правду мовивъ кождому. И такъ до Фарисєвѣвъ и Садукєвѣвъ, що покрывали себе плащикомъ чесности и побожности, сказавъ тоті слова: „Роде ящѣрчій! Хто вамъ показавъ, щобысьте утѣкали вѣдъ будучого гнѣву?“ Не вагавъ ся такожь выкидати злого и не-

чесного жита самому Продови, мовячи: „Не годить ся тобѣ мати при собѣ Продіяду, жѣнку брата твого.“

Слова тоті святого мужа не зѣстали безъ наслѣдковъ на слухачѣвъ. Вызнаючи грѣхи свои, принимали они зъ покорю хрестъ Іоанна на поправѣ жита и просили, щобы ихъ ознакомивъ зъ тымъ всѣмъ, що придбати собѣ повинні, абы доступили царства божого. „Хто має двѣ одежи, казавъ до нихъ Іоанъ, „най одну дасть тому, що не має жадной, а хто має стравы до збытку, най также такъ учинить.

До мытарѣвъ такъ казавъ: „Нѣчого бѣльше не чинѣть надъ тоє, що вамъ постановлено,“ а до жовнярѣвъ говоривъ: Нѣкого не бийте анѣ не клеветайте, але попристаньте на заплатѣ вашій.“

Пустелниче жите Іоанна якъ такожь и его наука звернули на себе увагу всѣхъ, и справедливо, бо вѣдповѣдали они зовсѣмъ заводови, до котрого его Господь бувъ покликавъ. Іоанъ пристававъ на простій стравѣ, щобы душа его тымъ способнѣйше могла переняти ся тымъ, що голосили уста его; не потребуючи вѣдъ нѣкого жадныхъ взглядѣвъ, мѣгъ вѣдъ смѣлѣйше и отверто говорити кождому правду, бо-жь ему не ходило о нѣякі користи, лише о добро людей.

4. Свѣдоцтво св. Іоанна о Господѣ Іисусѣ.

Всѣляко думали люди о св. Іоаннѣ. Одні гадали, що вѣдъ есть Христомъ, другі говорили, що вѣдъ есть Іліа, котрый мавъ попередити появлене ся Спасителя; а зновъ инші мали его за пророка.

Учені юдейскі, священники и старѣйшина народа, дивили ся заздрѣснымъ окомъ на него за-для того, що вѣдъ стоявъ въ великій чести у людей, и що безъ взгляду на особу, кождому, хто до него приходивъ, говоривъ правду, повстаючи ревно на загальні въ тогдашнѣмъ часѣ переступства и грѣхи. Они старали ся позбавити мужа святого всякого впливу на нарѣдъ, але вѣсти, що на него ширили, не заслуговали на вѣру. Постановили на конецъ выправити до него послѣвъ зъ запытанемъ: „Хто ты еси, и въ чѣмъ имени хрестишь?“ Высланики тоті застали Іоанна на пустыни окруженого тов-

пою згромажденного народа, и запытали ся его: „Хто ты еси?“ На тоє сказавъ Іоанъ, що не есть Христомъ. „Хтожь ты еси? чи ты Іліа?“ пытають ся дальше послы. „Не єсьь,“ вѣдповѣвъ Іоанъ. „Може ты пророкъ?“ провадять они дальше. Вѣдъ вѣдповѣвъ и на тоє „нѣ“. Послы домагали ся дальше: „Хтожь ты еси? кажи, щобысьмо дали вѣдповѣдь тымъ, котрѣ насъ пѣслали? що повѣдаешъ самъ о собѣ?“ — Тогда вѣдповѣвъ Іоанъ: „Я єсьь голосъ того, що кличе на пустыни: простуйте дорогу Господню, якъ сказавъ Ісаіа пророкъ.“

Не попристали на тѣй вѣдповѣды Іоанна послы, але казали дальше: „Чому отже хрестишь, коли ты не еси анѣ Христось, анѣ Іліа, анѣ пророкъ?“ „Я хрещу водою,“ вѣдповѣвъ Іоанъ, „але посередѣ васъ станувъ той, котрого вы не знаєте. Той есть, котрый по менѣ прииде, котрый передѣ мною бувъ и котрому я недостойный розвязати ремениа на обувю его.“ Учувши тоє, вѣдѣшли выправленѣ до Іоанна послы мовчки.

Іоанъ не мѣгъ дати пѣсланцямъ на ихъ запытанѣ лѣпшой и точнѣйшой вѣдповѣди надѣ тоту, котру намъ заховало св. Евангеліє. Яка смиреннѣсть и покора лежить въ словахъ его! Не говоривъ вѣдъ до теперъ нѣколи о собѣ; запытаный вѣдъ начальства, хто бы бувъ, вѣдповѣвъ словами пророка, мовячого о собѣ, щобы черезъ тоє очи звернути на того, о котрѣмъ головно посланникѣ божѣ вспоминали, и котрого недостойнымъ слугою вѣдъ самъ себе называвъ. Мимо того вѣдповѣдь Іоанна не склонила серця неприязныхъ священникѣвъ и начальства народа для него. Они зѣстали холодными якъ передѣ тымъ, нѣхто зѣ нихъ не пѣйшовъ на пустыню, щобы приняти хрещене вѣдъ Іоанна, нѣхто не спѣшивъ ся до него щобы довѣдати ся, до ожидаемого Мессію шукати належить.

На другій день, по сѣй подѣѣ, научивъ зновъ Іоанъ на пустыни зѣбранѣ около себе товпы народа, а побачивши Іисуса, идучого до себе, закликавъ зѣ невымовною радостею, показуючи на него: „Ото агнецъ Божій, котрый нищить грѣхи свѣта! Той то есть, о котрѣмъ я повѣдавъ: иде по менѣ той, котрый бувъ передо мною, бо бувъ перше нѣжь я. А я его не знавъ; але щобы бувъ объявленый въ Израили, для того я пришовъ, хрестячи водою.“

Іоанъ, называючи Ісуса 'Агнцемъ Божиимъ, уживъ найкрасного образа, пѣдъ якимъ Спаситель свѣта представляемъ бути може. Якъ агнець бувъ Ісусъ лагѣднимъ, невиннимъ и терпеливымъ и зносивъ переслѣдованя и смерть найстрашнѣйшу. Мавъ вѣнъ бути вѣдданимъ на смерть и посвяченимъ, якъ той агнець, котрого жида на памятку освободженя свого зъ Египта що року забивали, щобы не тѣлько жидѣвъ але и всѣхъ людей освободити зъ найтяжшон неволѣ, яка лишъ бути може на свѣтѣ, т. є. зъ неволѣ грѣха. Нѣчого вышого и сердце наше вдячностю бѣльше переймачого не дасть ся погадати надъ тоє: „Сынъ Божій стає ся жертвою за грѣхи цѣлого свѣта, сынъ Божій вѣддає себе на смерть, щобы мы жили!“

Любѣ дѣти! Скѣлько разѣвъ повтаряемо слова св. Іоана, вѣдзываючого ся до Ісуса: „Агнце Божій!“ пригадуймо собѣ, що тотѣ слова значать! Кобы то люди значенемъ тыхъ слѣвъ переймити ся хотѣли, кобы то выстерѣгали ся грѣхѣвъ, и цѣлу свою надѣю покладали въ Ісусъ, земля наша стала бы ся раемъ невинности.

5. Увязненє св. Іоанна и посольство до Ісуса Христа.

Св. Іоанша поважавъ не лише той парѣдъ, що ся збиравъ доокола него товпами на пустыни, але той мужъ Божій умѣвъ такожъ позыскати для себе ласку у короля Ирода Антипы, котрый его радо слухавъ. Але коли король Иродъ живѣ зъ Иродядою, законною женою брата свого Филипа, въ недоволенѣмъ подруженю, то св. Іоанъ, неможучи стерпѣти того згѣршаючого прикладу, напинавъ грѣшного монарха смѣло и отверто, що ему не годить ся привлащувати собѣ чужою невѣстою. Король мовчавъ на голосъ правды, але злобна Иродяда, не бажаючи нѣчого бѣльше, якъ щобы зѣмстити ся на Іоаннѣ, вымогла на Иродѣ, що Іоанша казавъ спѣимати и въ вязницю посадити. Коли св. Іоанъ смутнѣ дни проживавъ въ темници, вѣрнѣ его ученики не вѣдступали вѣдъ него, и росповѣдали ему все, що Ісусъ Христось, котрый вже бувъ начавъ прилюдно учити, чинивъ и дѣлавъ, але не

могли порозумѣты, якъ Ісусъ Христось, котрый себе называвъ Спасителемъ, мѡгъ дозволити, щобы его приятель Іоанъ безвинно страдавъ въ темнищи. Св. Іоанъ, щобы своихъ ученикѡвъ въ тѡмъ дѣлѣ вывести зъ блуду, — выбравъ зъ помежи нихъ двоухъ и выправивъ ихъ до Ісуса Христа зъ запытанемъ, чи вѡнъ есть обѣцанный Мессія, або чи якого иншого сподѣвати ся и очѣкувати мають, бо знавъ св. мужь, що Спаситель дасть имъ найточнѣйшу вѡдповѣдь.

Оба тѣ ученики св. Іоанна прийшли до Ісуса въ тѡй хвилѣ, коли его окружало много хорыхъ, котрыхъ вѡнъ своимъ словомъ уздоровлювавъ. Приступивши до Спасителя, сказали: „Чи то ты еси той, котрый мае прийти, або чи маємо кого иншого ожидати?“ — Ісусъ не вѡдповѣвъ имъ зъ разу анѣ слова, и здававъ ся не зважати на предложене ему запытане, але занятый нещасливными, що шукали у него помочи, выздоровлювавъ ихъ и потѣшавъ ведля ихъ потребъ. Доперва тогды, коли уже нѣкого не було, щобы ся зближавъ зъ прошенемъ до Спасителя, обертаючи ся до ученикѡвъ пѡсланныхъ вѡдъ Іоанна, сказавъ: „Идѣть и донесѣть Іоаннови, щось-те чули и видѣли. Слѣпий видять, хромї ходять, прокаженї (струпомъ обложенї) зѡстали очищенї, глухї чують, умерлї встають зъ мертвыхъ, люде убогї евангеліе проповѣдають; а благословенный той, котрый мною не гѡршитъ ся.“

Ось вамъ найдостойнѣйша вѡдповѣдь, яку лишь на запытане ученикамъ Іоанпа дати було можна! Ісусъ Христось на запытане не вѡдповѣдае словами але чинами своими, а каждый зъ того мѡгъ пересвѣдчити ся, що той, котрый творить такї дѣла, мусить бути споможений и обдареный силою божою.

Розважаючи тотї чуда Спасителя, бачимо, що Ісусъ Христось не лише слабыхъ на тѣлѣ выздоровлювавъ и хоробы всякї вѡддалявъ, але далеяо бѡльше старавъ ся вѡнъ о выздоровлене душѣ людскої. Ісусъ привертавъ силу ока невидячимъ, але зарѡвно старавъ ся о просвѣчене тыхъ, що були слѣпїи на души своѣй, що не хотѣли пѡзнати доброты Бога, и легко важили святї его уставы, и що зъ отвертыми очима прямували до пропасти, черезъ самыхъ себе приготованон.

Спаситель выздоравливавъ и глухихъ на души, що мали замкнене серце на голосъ божій, вѣдываючій ся до нихъ черезъ ихъ сумлѣне и слово Боже, якъ такожъ и кулявыхъ на души, пѣдпотагаючи ихъ ласкою своею въ добрѣмъ, щобы ходили дорогою, котра веде до житя; очищавъ вѣдъ гидкихъ и огидныхъ струпѣвъ душъ тыхъ, що еѣ сказали грѣхами и провинами; воскрешавъ наконецъ мертвыхъ въ грѣхахъ до нового духового житя въ Бозѣ. Тое все було задачею, за-для котрой Спаситель мѣра зъ небесъ вѣдъ вѣтца передвѣчного на землю бувъ зѣсланный. И за-для того сказавъ Исусъ, повѣвши разъ еще окомъ по товпѣ людей, котрѣ недавно ще болями и калѣцтвомъ дѣткненѣ були, а теперь вѣдъ него уздоровленѣ зѣстали, и не посѣдали ся зъ радости, тотѣ памятнѣ слова: „Всѣ рѣчи данѣ ми суть вѣдъ вѣтца мого. Приходѣтъ до мене всѣ, котрѣ працюете и есѣте обтяженѣ, а я васъ охолоджу! Возмѣтъ ярмо мое на себе, а учѣтъ ся вѣдъ мене, котрый есмѣ тихій и покѣрного сердца; а найдете супокѣй въ душахъ вашихъ. Бо ярмо мое не естѣ прикре, а тягаръ мѣй не тяжкѣй.“

Записавши такожъ и наше имя въ книзѣ слугъ Исусовыхъ, любѣ дѣти! будѣмо ему вѣрнѣ. Въ нѣмъ покладаймо надѣю нашу, а покинувши ярмо грѣхѣвъ, пѣдъ котрымъ такъ часто стогнемо, приймѣмъ на себе зъ охотою той тягаръ, якѣй Исусъ на насъ вкладае; вступаймо въ его слѣды, а найдемо для душъ нашихъ супокѣй и охолоду.

6. Смерть св. Іоанна.

Стало ся разъ було, що коли св. Іоаншъ увязненѣй сидѣвъ въ замку Махерунтѣ, выправивъ король великѣй бенкетъ для урядникѣвъ и чѣльнѣйшихъ мешканцѣвъ Галилеѣ, святкуючи день уродинѣ своихъ. Пѣдъ часъ забавы написовала ся Саломе, донька Иродѣяды, таньцями, и вправивши надзвычайною зручностю своею всѣхъ въ удивлене, сподобала ся королеви такъ дуже, що той, вниомъ загрѣтый, сказавъ при всѣхъ тотѣ слова: „Проси мене, о що хочешъ, а дамъ ти; одержишь все, хочѣбы и половинну мого царства.“ Обѣцанку тоту затвердивъ ще, щобы му вѣрила, присягою.

Саломе не знаючи, о щобы мала просити, побѣгла по раду до матери, котра користаючи зъ поданои способности, наклонила еѣ до прошеня головы Іоанна Хрестителя, щобы еѣ заразъ на полумиску вѣй подали. Затревоживъ ся король на такъ несподѣване бажане. Але щобы присягу, котру при гостяхъ зложивъ бувъ, не зломити, выславъ ката щобы Іоанна въ темници стявъ, и голову его на мисцѣ принѣсъ. Саломе, вѣдобравши той такъ страшный даръ королѣвскій, занесла его урадованѣй матери своѣй; а вѣрнѣй ученики, довѣдавши ся о сумнѣмъ кѣнци учителя своего, погребли зъ честею тѣло его. Такъ закончивъ жите въ оборонѣ Спасителя посланникъ, котрого самъ Іисусъ для честоты и святости жита надъ пророкѣвъ перенѣсъ.

Цѣла ся подѣя подае намъ способностъ до важныхъ увагъ. Король Иродъ дѣлами своими упоминае насъ, и дае такій перестороги:

„Стережи сердце твоѣ, полюби честоту, и не позволяй, щобы въ серцю твоѣмъ яка намѣтностъ мѣсце знайшла.“

Иродъ умѣвъ вправдѣ цѣнити и поважати честоту, вѣпъ слухавъ уважно наукъ Іоанна, и приймивъ много радъ его, але вѣдкинувъ тотѣ, котрѣ вымагали жертвъ для честоты, не хотѣвъ оперти ся змысловымъ розкошамъ, и для нихъ, въ порывѣ надъ краснымъ танцемъ, вырѣкъ ся зовѣмъ розуму. Въ смѣшнѣй гордостѣ, прозвавъ малу краину, котрою управлявъ зъ ласки Римлянъ, королѣвствомъ, и хотѣвъ одною еи половицею вынадгородити танецъ доньки Иродіяды. Нужденный похоты приготовили ему погибель.

„Выстерѣгай ся першого кроку до злого, оминай знакомства злыхъ людей.“

Иродъ не гадавъ въ самѣмъ початку знакомства своего зъ Иродіядою, що такъ далеко въ злѣмъ забреде, же для неѣ, въ день своихъ уродинъ скаляе ся кровю святого мужа! Дорога честоты естъ вузкою стежкою посередъ скаль и пропастей. Хто однаковожь дорогою грѣхѣвъ ступае, той не може сказати: упаду лишь доти, а не дальше.

„Не придавай нѣколи голосу сумлѣня твоего, анѣ не оправдай злыхъ поступкѣвъ твоихъ нѣчого не значучими поводами.“

Сумлѣне Ирода перестерѣгало его напередъ сильно пе-

редь грѣхомъ; затревоживъ ся, коли Саломе забажала голову Іоанна, але небавкомъ старавъ ся самого себе обманити. Боявъ ся зломити свого слова, даного при бенкетѣ, а не лякавъ ся заприсягнути обѣцанки напередъ, о котрѣй не знавъ, чи не перевысшить его силы, або чи не супротивить ся законови божому. Не хотѣвъ педодержати даного слова, щобы не засмутити недосвѣдчену дѣвчину, зѣпсовану черезъ злобну матѣрь, але не вагавъ ся поповнити найтяжшу провину, убиваючи святого мужа, и не зважавъ въ дурѣ своѣмъ на смутокъ, якимъ той учинокъ переймивъ тысячѣ сердець. Уважавъ за ганьбу не додержати даною обѣцанки, а не жахнувъ ся сплямити руки свой кровю невинною, и яко зброднярь станути передъ цѣлымъ свѣтомъ. Такъ любовь власна звывла покрывати и найчорнѣйшій зброднѣ обманчивыми позорами чести и чести. Есть то змѣй прилестный, але ѣдкій.

Не менше важны науки дають намъ иншы особы, згаданы въ оповѣданій подѣи.

Зѣпсована и злѣсна Иродіада показуе, якъ великимъ неприятеlemъ правды есть збродня. Волить она бачити на полумиску вѣдрубану голову святого мужа, якъ посѣсти половину еи дочцѣ обѣцаного царства. Не можна дальше посунути жорстокости своєї; а однаковожь, сли зачинаешъ почувати въ собѣ неохоту до чоловіка, котрый тебе напминае, и повороту до залишенои повинности вѣдъ тебе бажае, то вже зачинаешъ ставати ся подѣбнымъ до той злобнои невѣсты.

Саломе, донька Иродіады, есть рѣвножь для насъ вѣдстрашающимъ прикладомъ, вправдѣ не для того, що у матѣри рады шукала, але для того, що за тою радою такъ нерозважно пѣйшла, бо чисте сердце не есть способне до слуханя злобнои намовы, хочьбы она походила вѣдъ особъ найдорожшихъ. Суть хвилѣ въ житю, въ котрыхъ треба памятати на слова св. Петра: „Належить ся Богу бѣльше бути послушнымъ, нижели людямъ.“ Іоанъ есть образомъ великого и святого мужа. Воля Бога бѣльше у него значила, нижели всѣ ласки и взгляды короля. Вѣднѣ волѣвъ сумнѣ дни проживати въ темници и голову пѣдъ топѣръ положити, якъ въ чѣмъ небудь Богу ухибити.

На конецъ одна еще увага. Коли бачимо, що злобна невѣста надъ невинностью торжествуе, що мужъ праведный

и святой, зъ причини удачного танця падае жертвою смерти; що зброднярь засѣдае на тронѣ, а голова святого мужа падае пѣдъ катѣвскимъ топоромъ, тогды мнохоѣтъ насувае ся гадка: „Есть певно инше житє, де збродия кару а чеснота надгороду одержуе, бо Богъ есть справедливый.“

II. Народжене и першій лѣта Іисуса Христа.

I. Благовѣщенє Пречистой Дѣвы Маріѣ.

Въ шѣсть мѣсяцѣвъ по зачатю св. Іоанна, пѣславъ Господь Богъ ангела Гавріила до Назарета, мѣсточка положеного въ Галилеи, до убогой але праведной и дуже набожной дѣвицѣ, имепемъ Маріѣ, котра зъ поколѣня Іуды и крови Давида походила и праведному Іосифови тогды обручена була. Въ убогѣмъ мешкаюу еи, де тота невинна дѣвица занята була молитвою, зъявивъ ся ѣй пѣсланецъ зъ неба и перрвавъ еи розмышлюваня. Зъ разу затревожила ся Марія, а коли тое побачивъ ангель, сказавъ до неи зъ солодкою лагѣдностю: „Радуйся повна ласки, Господь зъ тобою, благословлена ты межи невѣстами.“ Слова тотѣ ще бѣльше перразили святу дѣвицу, якъ появлене ся самого пѣсланника небесного. Затревожена такимъ поздоровленемъ не могла зрозумѣти, щобы значили тотѣ слова ангела. Але той успокоивъ еѣ, мовячи: „Не бѣй ся Маріє! ты знайшла ласку у Бога. Ото зачнешь и породишь сына, и дашь имя ему Іисусъ. Той буде великій и буде званный сыномъ Всевышнѣго, и дасть му Богъ престолъ Давида, вѣтця его. И буде царствовати въ домѣ Іакова на вѣки, а царству его не буде кѣнца.“ Марія тымъ бѣльше затревожена, сказала: „Якже тое стане ся, коли мужа не знаю?“ Ангель вѣдповѣвъ: „Духъ святой зѣйде на тебе, и сила Вышнѣго освѣтитъ тебе. Про те и той святой, що ся зъ тебе народить, буде названный Сыномъ Божиимъ. А ось и Елисаветъ, тета твоя, зачала сына въ старости; теперъ есть мѣсяць шестый тѣй, котру называють неплодноу. Бо нѣчого не ма неподѣбного у Бога.“ Набожна и богобоязлива дѣвица, послушна воли Божѣй, склонила ся зъ почестею и вдячностею и сказала: „Я есмь слуга Господня, най

менѣ ся стане ведя слова твого.“ И сповнило ся тоє, що ангель бувъ заповѣвъ, Слово Боже стало ся Тѣломъ (плотею) въ животѣ пречистѣмъ Дѣвы Маріѣ, и Сынъ божій ставъ ся сыномъ чоловѣчимъ, щобы насъ учинити дѣтьми божими.

Въ дѣвѣ Маріи маєте, любій дѣти! не лишень примѣръ найкрасшой невинности, покори и повного пѣдданя ся воли Бога, але Господь Богъ показує намъ крѣмъ того въ поступованю зъ нею очевидно, яку то вагу мають у него чесноты. Чемна, послушна и Богу предана дѣвица, незнана людамъ а прецѣнь выбрана вѣдъ Бога, стає ся матерею Спасителя свѣта! Воплощенє Сына Божого, найбѣльше добродѣйство Бога для цѣлого роду людского, єсть надгородою найчистшой невинности Маріѣ! И хтожь-бы немавъ бажати такъ бути покѣрнимъ, послушнымъ Богу и чистымъ, якъ Найсвятѣйша Дѣва?

2. Вѣдвѣдженє св. Елісаветы.

Хто зможе зрозумѣти радѣсть Пр. Дѣвы Маріѣ, коли по вѣддаленю ся ангела взяла розважати єго слова? Не могла довше того щастя, котрымъ радувала ся, въ собѣ самѣй замкнути; бажала отже повѣрити и высказати все тетѣ своѣй Елісаветѣ, о котрѣй споминавъ ангель, що и на ню ласка божа сплынула. Выправила ся отже до неї, не зважаючи на прикрости и тѣруды тридневной подорожи. Прійшовши до дому Елісаветы, поздоровила єѣ сердечно, желаючи для неї ласки, котру тота до сеї поры въ глубокѣй тайнѣ скрывала. Але якже задивувала ся Маріа, коли Елісаветъ, натхнена Духомъ святымъ, тыми словами до неї вѣдозвала ся: „Благословена ты межи невѣстами, и благословенный плодъ живота твого. Вѣдки менѣ тоє, що прійшла мати Господа мого до мене? Благословена ты, щось увѣрила, бо сповнить ся тоє, що єсть вѣщованє вѣдъ Господа!“

Якъ колись набожный Давидъ, вѣдъ череды овецъ на царя израильского покликаний, мѣсто убогой своєї одежи взявъ до роги ризи и засѣвъ на царскѣмъ престолѣ, — такъ подѣбно св. Маріа зѣстала зъ пороху вынесена до достойности матери великого царя израильского, котрого царству не буде кѣнїя. По разѣ першій чує она себе названою черезъ Елісавету

матерею Бога и благословленою. Душа еи чиста, вдячно-стею ко Богу палаюча, по́дносить ся на тоє, якъ положѣнь здѣймаюча ся на жертвеннику и свята Дѣвица корить ся передъ Богомъ, и зачинає пѣснь благодарну, котру церковь свята на вѣчну памятку щоденно повторяє: „Душа моя благословить Господа, и зрадѣвъ духъ мѣй о Бозѣ, Спасѣ моѣмъ, бо вѣнъ споглянувъ на смиренну служницю своєю, и вѣдъ нынѣ звати будутъ мене благословленою всѣ роды, бо учинивъ мене величною той, котрый можный есть и свате имя его. Милость его зъ рода въ родъ тымъ, котрый боять ся его. Вѣнъ учинивъ державу раменемъ своимъ, розточивъ сердца тыхъ, котры стали ся гордыми. Зложивъ могучихъ зъ престола, а вывышивъ покѣрныхъ. Голодныхъ надѣливъ добрами, а богачѣвъ зъ нѣчимъ пустивъ. Принявъ Израиля слугу своего, вспѣмнувши на милѣсть свою, такъ, якъ колись говоривъ вѣтцамъ нашимъ, Авраамови и потомкамъ его до вѣка.“

Якого Божого вдохновеня, якого чистого сердца треба, щобы ся взнести до такихъ чувствъ, якѣ намъ пѣснь Маріѣ выливає. Що-небудь стало ся красного и великого вѣдъ Авраама ажъ до Маріѣ, то все пригадує тая пѣснь подяки. Свята Дѣва есть переповнена вдячностею за сповнене всего, що Богъ всемогучій бувъ обѣцявъ. Що передъ вѣками Авраамови бувъ Господь Богъ заповѣвъ, тоє видитъ Марія теперь сповненымъ. Есть она и має бути на завше матерею Того, въ котромъ всѣ народы благословлені будутъ; видитъ она дѣла всемогучости Бога, котрый гордыхъ понижає, а вывышивъ покѣрныхъ. Ничь не дѣе ся безъ волѣ Божой. Святѣсть Предвѣчного есть найкрасшимъ и найвышимъ его свѣйствомъ въ очахъ Дѣвицѣ. Богъ есть всюда неприятеlemъ гордости. Вѣнъ позбавляє сердца, затоплені въ земскихъ роскошахъ, небеснихъ дѣбрь. Его милѣсть уважає Марія за скарбъ, переходячій въ наслѣдствѣ зъ вѣтца на сына, межи людьми, боячимися Бога. Богъ есть для неи всѣмъ, найдостойнѣйшимъ чести, жереломъ святости. Ласку Божу выхвалює Найсвятѣйша Дѣва надъ всѣлякѣ добра и роскоши земскѣ, — въ Бозѣ лише видитъ спасеніе и величѣсть.

Ся пѣснь дає намъ пѣзнати сердце Маріѣ, бо показує, до якои дѣйшла повной свѣдомости Бога и такъ чистыхъ радощѣвъ, котры Богъ вѣй удѣливъ. Щоденнымъ еи поживлѣ-

нѣмъ було слово боже, коли тѣлько тайнъ божихъ пѣзнати, и зъ ними ознакомити ся могла.

Наслѣдуймо протѣ, любѣ дѣти! Найсвятѣйшу Дѣву, бо жите еи есть для насъ дуже поучаюче. Богъ и для насъ хоче ся показати щедрымъ въ милости. Вѣнъ есть той самый, якимъ бувъ для Маріѣ. Не вѣдкидае вѣнъ нѣкого вѣдъ себе. Наша есть завше въ тѣмъ провинна, если ся намъ ласка его такъ не явить, якъ колись Маріѣ.

3. Народжене Господа Исуса.

Іосифъ, женихъ Пр. Дѣвы Маріѣ не знавъ ще о тѣмъ всѣмъ, що ся стало зъ Пр. Дѣвою. Г. Богъ хотѣвъ отже и его о тѣмъ увѣдомити; зѣславъ про-те до Іосифа въ снѣ ангела свого, котрый сказавъ до него: „Іосифе, сыне Давидѣвъ, не обавляй ся взяти Марію, твою невѣсту! Есть она матерею сына Божого; она народить сына, а ты назвешъ его Исусъ, бо вѣнъ спасеть нарѣдъ свѣй вѣдъ грѣхѣвъ его.“ Пробудивши ся, сповнивъ Іосифъ наказъ ангела, повѣнчавъ ся зъ Марією и жили обоѣ въ Назаретѣ, вѣдчній Богу, привязаній до себе и чистій якъ ангели небесній.

Въ тѣмъ самѣмъ часѣ лучило ся, що вѣйшовъ наказъ вѣдъ римского цѣсаря Августа, щобы списати всѣхъ жителей землѣ іудейской, въ цѣли наложеня на нихъ податку. Каждый про-те Израильтянинъ повиненъ бувъ записати ся въ тѣмъ мѣстѣ, зъ котрого его родина походила, щобы число людности цѣлого краю було вѣдоме. Іосифъ пѣйшовъ бувъ тогда зъ Назарету до Виѣлсема, мѣста Давидового, бо вѣнъ походилъ зъ поколѣня царя Давида, а зъ нимъ була Найсвятѣйша Дѣва Маріа, подруга его, бо и она походила зъ того самого поколѣня, що и Іосифъ. По трѣхъ дняхъ подорожи пріѣшли подорожній нашій до Виѣлсема, де такій бувъ наплывъ стороннихъ людей, що Іосифъ не мѣгъ дѣстати мѣсця въ гостинници. Обѣйшовши безскуточно мѣсто, змушений бувъ шукати схороненя въ недогѣднѣй порѣ року въ однѣй стайни близько мѣста, де скотарѣ, що пасли череды зъ околицѣ, звыкли були свою худобу пѣдчасъ слоты заганяти.

Въ такѣмъ нужденнѣмъ мешканю народивъ ся Сынъ Бо-

жій, котрого Марія уповивши, за-для браку лѣпшого мѣсяца у жолобѣ положила. Пôдъ часъ спокôйной и темной ночи, безъ жадного блеску и розголосу, завитавъ на свѣтъ Спаситель свѣта. Жадной величности не було коло Божого дитятка; простый жолобъ сѣномъ наповненный, принявъ его въ внутрь свое, бо мысли Бога не суть мыслями людскими. Найбôльшимъ блудомъ людей есть, що майно и славу свѣта бôльше цѣнять, якъ справедливôсть и чесноту. Зъявлене ся Исуса на свѣтъ показуе намъ на самôмъ вступѣ ясно, що вся величина свѣта того нѣчимъ есть передъ Богомъ, и що новонародженый царь утвердить державу, въ котрôй крôмъ святости и богобоязливости ничъ не має значѣня.

Глубока тишина панувала въ Виелеемѣ, коли Исусъ народивъ ся; супокôй и мовчане залягало поля, лише кôлька скотарѣвъ недалеко Виелеема пильнувало череды. Въ тôмъ окружила ихъ напрасно свѣтлôсть зъ неба и они спостерегли якусь постать передъ собою, а коли потревожені дивлять ся, куда бы утѣкати, учули гомось, котрый вôдозвавъ ся до нихъ: „Не бôйте ся, бо я обвѣщую вамъ радôсть велику, котра буде всѣмъ народамъ: нынѣ народивъ ся вамъ Спаситель, котрый есть Христось Господь, въ мѣстѣ Давидовôмъ. Идѣть, а знайдете дитятко уповите въ пеленкахъ и положене въ жолобѣ.“

Заледво докôнчивъ посоль божій тѣ слова, а вже показало ся на небѣ несчислене множество святыхъ ангелôвъ, котрѣ пѣснь славутну спѣвали: „Слава на высотѣ (въ вышнихъ) Богу а на земли супокôй (миръ) людямъ доброи волѣ (въ чловѣцѣхъ благоволеніе)!“

Такъ убогимъ скотарямъ найперше объявивъ Богъ, що сынъ Его зôйшовъ на землю и зволивъ имъ першимъ удѣлъ взяти въ ангельскôй радости.

Наконецъ утихли милі спѣвы ангелôвъ на небѣ, а скотарѣ потревожені говорили до себе: „Пôйдѣмъ до Виелеема оглядати тоє зъявище, котре ся стало и котре намъ Господь ознамивъ.“ Скоро прійшли до знапой стайгѣ, знайшли они тамъ Юсифа, Марію и дитятко зложене въ жолобѣ, и все, якъ имъ ангель бувъ розповѣвъ. Они поклонили ся дитяти въ покорѣ, простотѣ и щирости серця, и зложили дары, якѣ котрый принѣсъ. Малѣ то були подарунки Господу неба и землѣ, але

въ жолобѣ зложеному наймилѣйшій, скоро собѣ сподобавъ бувъ, въ убогѣмъ видѣ чоловѣка свѣту показати ся.

По вѣданю поклонѣвъ вертали скотарѣ до загородѣ своихъ, славлячи Бога и оповѣдаючи все, що видѣли и чули, а всѣ, що ихъ слухали, дивовали ся дуже. Марія же оповѣдане ихъ про появлене ся и спѣвъ ангелѣвъ заховала глубоко въ своѣмъ серцю.

И мы, любі дѣти, заховаймо въ глубинѣ сердца нашего тоє, що ся стало при народженю Иисуса. Єсть то подѣя найважнѣйша изъ всѣхъ, яку намъ до сего часу свята исторія подала. Нѣколи и нѣчиє народжене не було такъ величаво оголошене, и нѣкому такъ певнй обѣтницѣ для щастя и спасеня людей не товаришили. Ангелы небеснй радували ся при рождествѣ Иисуса, бо Спаситель припѣсь на землю супокѣй и спасене. Але супокѣй той и щасте, котрого Иисусъ єсть жереломъ, єсть тѣлько удѣломъ людей доброй волѣ. Для того Богъ не давъ Спасителеви свѣта уродити ся посередѣ достаткѣвъ и розкошей, не вѣстивъ народжене Иисуса можнымъ и богачамъ, бо тоті милують надъ все богатства, збытки и достоинства. Зъ того всего однаковожъ нѣчого не було видно при зѣступленю Иисуса на свѣтъ. Убогй скотарѣ не були зѣпсованй золотомъ анѣ иншими бажанями свѣтовыми; чисте отже ихъ сердце спосѣбие було переняти ся правдивою радостею. Святі ангелы зъявили ся простымъ и бѣднымъ скотарямъ и выбрали ихъ за товаришѣвъ до спѣваня Господеви пѣсней подаки. Сноглядаючи на простоту сердца тыхъ скотарѣвъ и на певиншѣсть ангелѣвъ, зъумѣмо и мы, любі дѣти! чувствовати розкѣшъ небесну въ розважаню жита Иисуса Христа, котрый прійшовъ на свѣтъ тоті краснй чесноты проповѣдати.

4. Обрѣзане Иисуса Христа.

Осьмого дня по рождествѣ обрѣзано дитя Иисусъ такъ, якъ тоє право старого завѣту наказовало. Богъ приписавъ бувъ Авраамови той религійный обрядъ при ствердженю заключеного зъ нимъ завѣта, щобы потомки его мали знакъ, що суть выбраий зъ помежи народѣвъ. Въ часѣ обряду, до

котрого день осьмый по рождествѣ дитяти бувъ назначеный, дано имя ему Исусъ, якъ се було объявлено черезъ ангела при благовѣщеню Найсвятѣйшѣй Дѣвѣ Маріи.

Учѣмъ ся зъ того, любі дѣти! що Исусъ Христосъ не прійшовъ звалити законъ, але хотѣвъ его доповнити. Не забракло ему силъ, коли бы бувъ хотѣвъ, ухилити ся вѣдъ него зовсѣмъ, а однакожь пѣддавъ ся ему, и принявъ на себе видъ слуги, не лише черезъ послушеньство, але такожь, щобы намъ дати прикладъ такого пѣдданя ся и покоры, яку мы Богу винній. Потомокъ роду Авраамового, Исусъ, хоче заховати законъ даный для цѣлого потомства того Патріархи. Обрѣзанесть першимъ чиномъ того послушеньства, котрого вже потѣмъ въ цѣломъ житю жаднѣй власти не выповѣсть. Вѣдъ той хвилѣ розпочинає ся довгій рядъ прикладѣвъ послушеньства, котрый закѣнчивъ ся найбільшимъ и найкрасшимъ примѣромъ той чесноты, бо смертею на хрестѣ.

5. Очищене Дѣвы Маріѣ. Жертвоване Исуса Христа.

Пѣсля закона Мойсеевого, не могла невѣста по повитю дитяти до якогось часу пѣчого дотыкати ся, що було посвячене Богу, а гѣ такожь не могла вступати до Храму Божого. Часъ той назначеный бувъ для невѣсты, що мала сына на 40 днѣвъ, а коли мала доньку, на 70 днѣвъ. Коли минули тѣ приписаніи дни, жертвовала мати ягня рѣчне (баранця) и синопорлицю або голубицю, а сли була убога, мѣсто ягняти повинна була двѣ синопорлицѣ або двѣ голубицѣ въ жертвѣ Богу принести. Законъ той не стягавъ ся до Дѣвы Маріѣ, бо она була непорочна (т. є. чиста вѣдъ грѣха). Але покѣрна и свята Дѣва не хотѣла вѣдъ иншихъ рѣжнити ся и пѣдхилила ся такожь пѣдъ той законъ божій; пѣйшла отже зъ дитяткомъ до церкви Іерусалимскои и понесла зъ собою, будучи убогою, меншу тѣлько жертву, т. є. двоє голубятъ.

Ведля того самого закона наказано було родичамъ, щобы перше дитину свою посвятили Богу и выкупили єѣ за певну скѣлькѣсть грошей. Іосифъ и Маріа учинили тоє; взяли зъ собою Исуса, помимѣ недогѣдной поры року и далекои дороги. Тогда живѣ въ Іерусалимѣ оденъ набожный старецъ,

именемъ Симеонъ, загално поважаний за-для своихъ чеснотъ; вѣнъ вычѣкувавъ появляня ся Спасителя, наповненный Духомъ святымъ, котрый ему вѣщувавъ, що не умре скорше, аж увидить Христа Спасителя. А коли Марія зъ Иосифомъ и зъ дитяткомъ увѣйшли до церкви, тогда Симеонъ, вдохновений Духомъ святымъ, пѣзнавъ въ Иисусѣ правдивого Мессію, котрого Богъ свѣту вѣдѣ только вѣкѣвъ приобѣщувавъ, и взявши его на руки свои, благословивъ Бога и сказавъ: „Теперь вѣдправъ, Боже, слугу твоего въ супокою, ведля слова твоего. Бо-жь очи мой видѣли уже спасене твое, котре ты злагодивъ передъ лицемъ всѣхъ народѣвъ — свѣтлѣсть на объявлене поганъ и хвалоу народа твоего израильского.“

На памятку тои встрѣчи Спасителя Иисуса Христа зъ праведнымъ старцемъ Симеонемъ обходить церковь св. що-року празникъ Стрѣтенія Христоваго 2. Февруарія.

Видимо въ Симеонѣ, любій дѣти! правдивого почитателя Бога, обнимающого своею любовію всѣ народы, его сердце наповнене радостію, коли побачивъ, що спасене для всѣхъ приготоване, а зъ превеликом утѣхи заплакавъ той праведникъ, коли му Господь Богъ позволивъ бавити на своихъ рукахъ Спасителя цѣлого свѣта.

Гѣднымъ есть уваги нашої и тоє, що Симеонъ о Иисусѣ мовить. Называє вѣнъ его: Спасителемъ свѣта, свѣтлостію на объявлене поганъ, хвалою народа израильского. Нема въ очахъ Симеона помежи святыми мужами Израїля нѣкого, ктобы бувъ рѣвний зъ Иисусомъ. Вѣнъ есть хвалою народа выбраного. Чимъ есть сонце для свѣта цѣлого, тымъ есть Иисусъ, ведля слѣвъ Симеона, для всѣхъ народѣвъ землѣ. Симеонъ видить въ нѣмъ спасене всѣхъ, щасте, до котрого всѣ народы суть званіи и котре стало ся нашимъ удѣломъ.

Иосифъ и Марія дивували ся, видячи старця въ такѣмъ вдохновеню; вѣнъ однаковожь звернувши ся до нихъ, благословивъ ихъ и сказавъ до Маріі: „Ото той поставленийъ есть на упадокъ и на пѣднесене ся многимъ въ Израїли, и на знакъ, котрому супротивляти ся будуть; и твою власну душу пробѣе мечъ, щобы мысли зъ много сердець були выявлені.“ Цѣла будущиѣсть Иисуса лежала на явѣ передъ очима того, духомъ Божиимъ вдохновеного мужа. Видѣвъ вѣнъ въ своѣй душѣ терпѣня Богородицѣ, якихъ дѣзнати мала зъ причины Сына

свого. Люде сучаснїи мали о Иисусѣ Христѣ рѣжнороднїи и суперечїи понятїа. Всѣ добрїи, шукаючїи правды, любили его зѣ цѣлого сердца а лукавїи стали ся его наибѣльшими ворогами. Приклонники Иисуса знаишли вѣ нѣмѣ правдиве щасте и нове жите, а злїи не зазнали того щастя; ненависть ихъ до Иисуса була природнымъ наслѣдкомъ ихъ боязни и упадку.

Коли Симеонъ ще говоривъ, а зѣ рукъ его вѣдберала Марїа дитячко, надѣйшла пророчица Анна, донька Фануимова, котра вже була пѣдойшла вѣ лѣта, а постами и молитвами по дняхъ и по ночахъ служила Богу. Тѣй побожнѣй невѣстѣ удѣливъ Богъ такожь ласку, щобы передѣ смертею оглядала Спасителя свѣта. Побачивши дитячко, урадовала ся она, пѣдѣбно якъ Симеонъ. Рѣвно якъ и вѣнѣ, дяковала Богу и благословила Иисуса. Всѣмъ, о котрыхъ знала, що ожидають Спасителя, голосила тую вѣстѣ щасливу. Вѣдъ теперъ, вѣспѣльно съ Симеономъ, ожидала смерти зѣ супокѣйною душею.

Господь Богъ завсѣгды дае ся пѣзнати тымъ, що его щиро любять, а чимъ хто вѣрпѣйше служить Богу, тымъ сильнѣйше его душа чувствуе и досвѣдчае, що Богъ вынадгороджуе тыхъ, котрїи волю его святу сповняють. Доказомъ того суть Симеонъ и Анна, — душѣ чистїи и богобоязливїи.

6. Три мудрцѣ зѣ восходу.

Мале число людей знало до теперъ о народженю Спасителя свѣта. Тожъ хотѣвъ Господь Богъ обвѣстити тайну рожества Сына своего, и выбравъ до того чудный спосѣбъ. Пѣдѣ часъ народження Иисуса засїяла на небѣ звѣзда и освѣтила цѣлый виднокругъ вѣ земли иудейскѣй доокола. Звѣзда тота звернула на себе увагу мудрцѣвъ зѣ восходу, котрїи знали ся на звѣздахъ; побачивши свѣтлѣсть надзвычайну, пѣзнали они, що тое було знакомъ рожества Спасителя роду людского. Зѣ вдохновения про-те божого, пѣйшло трехъ зѣ помежи тыхъ мудрцѣвъ вѣ дорогу за тою звѣздою, щобы вѣдшукати ожидаемого великого пророка.

Звѣзда тота ишла передѣ ними, задержуючи ся лишь часами, щобы ужили вѣ дорозѣ вѣдпочинку, а вѣдтакъ зновъ указувала имъ дальшу дорогу. Черезъ двайцять днѣвъ звѣзда

ишла передъ нашими подорожными, ажъ наконецъ пѣдъ Іерусалимомъ зѣйшла имъ нагло зъ очей. Мудрцѣ думали, що тутъ бувъ конецъ ихъ подорожи, вѣйшли до мѣста и пытали ся: „Де естъ царь іудейскій, котрый народивъ ся? мы бачили звѣзду его на всхѣдѣ сонця, и выбралисьмо ся поклонити ся ему.“ Коли Иродъ учувъ сю бесѣду, затревоживъ ся дуже, бо думавъ, що буде мусѣвъ утратити престолъ свѣй; скликавши чимъ скорше священникѣвъ и ученыхъ народа, пытавъ ихъ: „Де народивъ ся Христосъ?“ Они вѣдповѣли ему: „Въ земли іудейскѣй, бо такъ естъ написано черезъ пророка Михея.“ (V. 2.) Тогда царь, закликавши тайно мудрцѣвъ, пильно вѣдъ нихъ довѣдувавъ ся про часъ, коли имъ ся звѣзда показала, а высылаючи ихъ до Вилееса, сказавъ: „Идѣтъ, и выпытайте ся старанно про того дитятко, а коли его знайдете, ознаймѣтъ и менѣ, щобымъ и я прійшовъ и поклонивъ ся ему.“ Але вѣнъ тогѣ мовивъ не въ добрѣй вѣрѣ, ино способомъ зрадника, бо хотѣвъ, довѣдавши ся, ново-народжене дитятко убити; мудрцѣ-же, невишнї въ серци своѣмъ, не порозумѣли тои огидной облуды.

Тои самои noci опустили они Іерусалимъ и пустили ся въ дальшу дорогу, а скоро выйшли за мѣсто, зновъ показала ся имъ звѣзда-звѣстунка. Ишла она зновъ передъ ними, а коли зайшли до Вилееса, задержала ся и свѣтила надъ стрѣхою одной стаенки непоказной. Мудрцѣ зъ разу не хотѣли вѣрити, щобы то було мешкане ожидаюго царя, а жолобъ его престоломъ, але коли звѣзда стояла перухомо, а свѣтло еи билѣ ясностею въ тогѣ мѣсце, переступили они порѣгъ убогой стаенки и вѣйшли до неи. На видъ дитятка, положеного на соломѣ, подивомъ и любовою перенятї, падають на колѣна и вѣддають поклѣнъ и честь новонародженѣмому, а добувши дорогихъ дарѣвъ, жертвуютъ ему золото, кадило и миро, и то ведля науки Вѣтцѣвъ святыхъ: золото, яко найвышному Павови; кадило, яко Богу всевышному, а миро, яко чловѣкови въ смертельнѣмъ тѣлѣ.

Мудрцѣ хотѣли на другїй день до Ирода повернути, щобы зъ нимъ подѣлити ся радостею своею, але Богъ перестерѣгъ ихъ въ снѣ и казавъ имъ иншою дорогою вертати до вѣтчины своєї.

Хто въ тѣй подѣѣ не видитъ доводу мудрости Божой?

Не досыть есть Богу объявити всѣмъ людямъ свою ласку, але ще объявляє вѣнъ єѣ въ способъ для каждого вѣдповѣдний. Простымъ скотарямъ въ Виелеемѣ обвѣщує Господь народжене Спасителя черезъ ангелѣвъ, а мудрцямъ всходу, що ся розумѣють на бѣгу тѣлъ небесныхъ, объявляє ся Богъ черезъ звѣзду на небѣ, котра ихъ на дорогу до жолоба Иисуса справляє. Нарѣдъ израильскій шукавъ въ книгахъ святыхъ спасеня своего, и Богъ дозволивъ, щобы рождество Иисуса вѣщоване имъ було черезъ пророкѣвъ на много вѣкѣвъ напередѣ.

Иисусъ есть Спасителемъ всѣхъ людей. Всѣ отже, такъ прості и убогѣ скотарѣ, якъ и мудрцѣ зъ царского роду, згинають передѣ нимъ свои колѣна, и складають до ногъ его, що земля має найдорозшого. До жолоба, въ котрѣмъ лежавъ Иисусъ, приходятъ не лише Израильтяне, але и погане, бо сынъ Божій прійшовъ на свѣтъ получить въ одно всѣ народы и учинити щасливыми всѣхъ тыхъ, що були доброй волѣ.

7. Марія и Іосифъ уходятъ зъ Иисусомъ до Египту.

Вѣсть о народженю царя іудейского въ Іерусалимѣ вправила Ирода въ велику тревогу. Боявъ са вѣнъ дитятка на соломѣ зложеного, щобы ему престола не выдерло. Жорстокосердый той чоловікъ, котрый навикъ бувъ не ощаджовати крови людской, скоро его яка намієтнѣсть люта спанувала, думає надъ великимъ грѣхомъ, наважуючи ся убити Спасителя. Для того наказує вѣнъ мудрцямъ ити до Виелеему, щобы дѣйстно вивѣдати ся, чи тамъ находятъ ся новонародженый царь іудейскій. Але коли тоті не вернули ся до столицѣ, розгнѣвавъ ся вельми и выславъ збрѣйныхъ людей, щобы въ Виелеемѣ и по всѣхъ граничныхъ мѣсяцяхъ вымордувати всѣ дѣти мужеского пола (хлопцѣвъ), вѣдъ двоухъ лѣтъ и низше.

Іосифъ и Марія не прочували, що ихъ мало подыбати въ ихъ тихѣмъ притулици, и що грозило дорогѣй дитинѣ. Але Богъ стерѣгъ ихъ, и зѣславъ ангела до спячого Іосифа, и той сказавъ ему: „Встань, возьми матѣрь и дитину и утѣвай до Египту, и будь тамъ, ажъ поки тобѣ не скажу,

коли маешь вернути.“ Іосифъ учинивъ заразы, якъ ему ангель наказавъ, а взявши дитину и матѣрь его, уйшовъ въ ноци до Египту. Выповнений наказъ жорсткого царя черезъ его повѣршиковъ, не досягнувъ отже Іисуса, противъ котрого бувъ вымѣренный, але мечъ Ирода ударивъ въ невинну жертву, бо выгубивъ невинный дѣти, порванъ вѣдъ грудей своихъ матерей. Тогда наставъ въ цѣлѣй окресности великій плачь и рыдане матерей нещасливыхъ, котры по тѣй нечуванѣй заглядъ ихъ дѣтей не пріймали жадном потѣхи.

Доперва въ рѣкъ потѣмъ, коли Иродъ въ тяжкихъ болѣзняхъ жите докѣнчивъ, показавъ ся ангель Божій зновъ въ снѣ Іосифови и сказавъ ему: „Встань, возьми дитину и матѣрь его и вертай назадъ до землѣ израильской, бо уже померли тотѣ, що на жита дитины наставали.“ Іосифъ послушавъ и вернувъ до Іудеѣ, а прибувши тамъ, поселивъ ся въ Галилеи въ мѣсточку Назаретъ, вѣдъ котрого то мѣсця и Іисусъ потѣмъ названный бувъ „Назорейскій“.

При тѣй подѣи насуває ся намъ двояка наука о Провидѣню Божѣмъ. Въ уратованю Іисуса зъ рукъ посѣпакѣвъ Ирода видимо вѣтцѣвску опѣку Бога. Господь хотѣвъ, щобы Симеонъ звернувъ увагу Маріѣ на смутокъ и печали, якѣ еѣ ожидали, абы на ню не спало зло несподѣване, и щобы ся до знесеня его приспособила. Воля божа була, щобы прійшли зѣ всходу мудрцѣ и щобы зложили Іисусови въ жертвѣ золото, потрѣбне убогѣй родинѣ на залагоджене потребѣ по дорожи до Египту. Той самъ Богъ, котрый хоронивъ вѣдъ всякого нещастя Мойсея, въ кошику зъ сѣтовини на рѣку черезъ власну матѣрь положеного, пильнуе дитятка Іисуса въ яслахъ зложеного.

Въ траченю невинныхъ дѣточокъ здае ся намъ, що не видимо слѣду Божого провидѣня. Не було для Бога прецѣнь неможливо, знѣвечити замѣры Ирода и всѣ дѣти зъ жорсткихъ его рукъ высвободити. Для чого-жъ допустивъ Г. Богъ, що кровь невинныхъ пролято?

Любѣ дѣти, изъ усѣхъ подѣй св. исторіѣ, котры мы до теперъ пѣзнали, видѣлисьмо, що люди праведнѣ нѣколи не терпятъ безъ цѣли, але завсѣгды для власного або для ближнихъ пожитку. Въ тѣй послѣднѣй подѣи зовсѣмъ не можемо знайти причины, для котрой еѣ Богъ допустивъ. Хотѣвъ

певно дати намъ сю важну науку, що всѣ терпѣня на земли суть для нашего добра, хочь не завсѣгды въ сѣмъ житю ихъ цѣль пѣзнати можемо; що суть гѣркї досвѣдченя, котрї вже и тутъ солодкї приносять овочѣ, а иншї зновъ суть засѣянї въ тѣмъ житю, чтобы ажъ въ будучѣмъ живо выдали. Сли отже, любї дѣти! подыбае насъ яке вѣщасте, а мы не будемо могли порозумѣти, для чого Господь Богъ намъ тоє зѣславъ, то вѣрмо постоянно, що Отець наймудрѣйшїй мавъ въ тѣмъ якусь високу цѣль, гѣдну нашої хвалы и подиву, а числячи на мудрѣсть и доброту его навѣтъ въ рѣчахъ намъ закрытыхъ, маймо надѣю, що колись мы о ихъ цѣли такожь пересвѣдченї будемо.

8. Дванайцятьлѣтній Іисусъ въ церквѣ Іерусалимскѣй.

Марїа и Іосифъ ходили що року до Іерусалима въ день Празника Пасхи, т. е. Великодня. Коли Іисусъ мавъ дванайцять лѣтъ, взяла его першїй разъ Пр. Богородица зъ собою. По укѣпченю Празника, коли Марїа зъ Іосифомъ вертала вже до дому, зѣставъ ся Іисусъ въ Іерусалимѣ. Іосифъ и Марїа думали, що Іисусъ бувъ межи свояками и знакомыми, и не зважали на тоє, що его не було. Уйшовши день дороги, коли станули въ гостинници, почали его шукати межи знакомыми, а не знайшовши его, вернули ся назадъ до Іерусалима, глядаючи туй за нимъ; однакожь ажъ по трехъ дняхъ знайшли его въ церквѣ межи учеными, котрыхъ вѣнъ слухавъ и самъ пытавъ. Велике число народа стояло доокола него, всѣ слухали его зъ найбѣльшою увагою, а зъ очей ихъ було можна видѣти, якъ дуже дивували ся и якъ краснї надѣѣ покладали на будучнѣсть той дитини; коли Марїа и Іосифъ такожь прїйшли и учули его бесѣду, дивували ся такожь разомъ зъ людьми зъ мудрости Іисуса. Жалемъ однакъ дѣткпена мати не могла вѣдъ разу забути несупокою, котрого черезъ три дни дѣзнавала, и сказала до него: „Сыну! що ты намъ вдѣявъ. Тажь Іосифъ и я зъ великою журбою шукалисьмо тебе!“ Іисусъ вѣдповувъ: „Пощо вы мене шукали, чижъ вы не знаете, що въ тыхъ рѣчахъ, котрї суть Вѣтця мого, треба, чтобы я бувъ?“

Суть то першій слова, вымовленій черезъ Іисуса, котрї намъ св. письмо заховало; Христось давъ намъ въ нихъ пѣзнати тоту велику правду, що де ходитъ о спасенє души и о хвалу Богу, тамъ повиннї уступати всѣмъ взгляды людскї. Марїа заховала всѣ тотї слова въ серцю своѣмъ.

И мы, любї дѣти! заховаймо слова и примѣръ, якїй намъ Іисусъ въ молодости своѣй давъ до наслѣдованя, въ глубинѣ серця нашого. Зъ молоду стараймо ся о пѣзнанє Бога и святыхъ его законѣвъ. Пѣзнанє вѣры правдивои, учащанє до домѣвъ Божїихъ, читанє добрыхъ и побужаючихъ до побожности книжокъ и приставанє зъ праведными людьми, най буде для насъ наймильшимъ дѣломъ и забавою, а выйдемо на людей милыхъ Богу и добрымъ людямъ.

Зъ Іерусалима вернувъ Іисусъ до Назарета и мешкавъ въ убогѣй хатинѣ Іосифа зъ Марїєю, матерею своєю. Тутка переживъ лѣта молодости своєи, даючи зъ себе найкраснїй примѣръ послушеньства для родичей дѣтямъ до наслѣдованя. Рѣсь такожь, якъ мовить Євангелїє, въ мудрости и въ лѣтахъ и въ ласцѣ у Бога и у людей.

9. Любовь Іисуса Христа.

О молодости Іисуса опсвѣдає св. Євангелїє въ тыхъ кѣлькохъ словахъ: Іисусъ рѣсь въ мудрости и въ лѣтахъ и въ ласцѣ у Бога и у людей, а родичамъ бувъ послушный. Зостановѣмъ ся ближе надъ тыми словами.

„Іисусъ взростаъ въ мудрости.“ Правдивою мудростею єсть свѣдомѣсть того, що єсть найлѣпшимъ, найкраснїмъ, найцѣннїйшимъ, т. є. пѣзнанє Бога, — пѣзнанє нашого призначєня, — пѣзнанє нашихъ повинностей. Чоловѣкъ, що не хоче набути тої свѣдомости, хочъ-бы мавъ вѣдомости цѣлого свѣта, не має розуму. Въ такѣй то мудрости взростаъ Іисусъ вѣдъ лѣтъ дитинячихъ; бачилисьмо его въ дванайцятѣмъ роцѣ межи учеными, якъ вѣдповѣдавъ и задававъ на вѣдворѣть всѣлякї запытаня. О таку мудрѣсть и намъ старати ся належитъ, любї дѣти! а не збуває намъ, зъ ласки Бога, на способности до того.

„Іисусъ взростаъ въ ласцѣ у Бога.“ Тое тѣлько, що

єсть правдиво добримъ, краснимъ и законамъ св. вѣдповѣднимъ, Богу сподобати ся може. Для того Іисусъ вѣдъ молодости своєї старавъ ся поступувати вѣдъ чеснотѣ. Найглубша честь для волѣ Вѣтця предвѣчного, послушєство и неограниченє упованє, вдячнѣсть, — заяснѣли вѣдъ цѣлѣмъ єго житю, вѣдъ кождѣмъ єго учинку. Дитятко такъ побожнє мусѣло бути милымъ Богу и заслугувати на єго ласку.

„Іисусъ набувавъ що разъ бѣльше ласки у людей.“ — Дитина зла, печемна, гнѣвлива, непослушна, що уста свои огидить неприличними словами або неправдою, дитина уперта и шкѣдлива, котра чинить пакости людямъ и звѣртамъ, — нѣкому сподобати ся не може. Хто такимъ єсть за-молоду, не много доброго обѣщє на будучнѣсть, бо чимъ горнєць накипить зъ разу, тымъ цухнє вжє завше. Любовь и доброта Іисуса взглядомъ всѣхъ, що лше до него зближали ся, були красними свѣйствами чистої душѣ єго. Нѣколи вѣдъ и нѣкого не засмутивъ, анѣ нѣчого пегѣдного не учинивъ; супокѣй и веселѣсть були зъ нимъ всюды, куда небудь вѣдъ навернувъ ся.

„Іисусъ взроставъ вѣдъ лѣтахъ.“ Зъ кождымъ днємъ житя стававъ ся вѣдъ розсудивѣшимъ и побожнѣшимъ, а вѣдъ мѣру, якъ розвивало ся єго тѣло, розвивали ся такожъ краснѣ свѣйства душѣ єго. Вѣдъ убогѣй хатинѣ опѣкуна свого Іосифа, при матери своѣй Маріи, не встыдавъ ся Іисусъ тяжкою працѣ, котрою Іосифъ зароблявъ на удержанє себе и своєї родини, ба навѣть якъ мѣгъ, такъ єму допомагавъ. Тутка перебувавъ аж до хвилѣ, вѣдъ котрѣй Г. Богъ покликавъ єго до важнѣйшого дѣла.

III. Публичнє жите Іисуса Христа.

А) Першій рѣкъ публичного житя Іисуса Христа.

I. Хрещенє Іисуса Христа.

Коли Іисусъ Христосъ, покинувши свое убогє мешканє вѣдъ Назаретѣ, розпочавъ повѣренє собѣ вѣдъ Бога дѣло, св. Іоанъ, єго предетеча, проповѣдавъ на пустынѣ надъ Іорданомъ

збранимъ около себе людямъ зближене ся царства Божого, и приготавливъ ихъ добру волю черезъ хрещене и покаяне.

Маючи лѣтъ трийцять, поѣшовъ Иисусъ Христосъ понадъ Йорданъ у Галилею до Иоанна, щобы приняти хрещене въдъ него, бо якъ нарôдъ способивъ ся черезъ хрещене Иоанна до покаяня и доступленя царства небесного, такъ зъ своєї стороны хотѣвъ Иисусъ вселюдно охрестити ся, яко Спаситель тыхъ, що ся кають.

Иоанъ еще не видѣвъ бувъ Иисуса, але обличе и цѣла его постать, зъ котрой сіяла Божа повага, такъ глибоке на него зробили вражбне, що пôзнавъ въ нѣмъ ожидаемого Спасителя свѣта и въ тôй хвили, коли Иисусъ вступавъ въ рѣку Йорданъ, повздержавъ его и сказавъ: „Я повиненъ бути охрещенымъ въдъ тебе, а ты идешъ до мене?“ На тоє въдповѣвъ ему Иисусъ: „Занехай теперь, бо намъ треба выповнити всяку правду,“ т. є. пôддати ся воли божôй. Тогды уступивъ Иоанъ и охрестивъ Иисуса въ Йорданѣ.

Коли же Иисусъ выйшовъ зъ воды, отворило ся надъ нимъ небо, и въ тôмъ зобачивъ Иоанъ Хреститель Духа святаго, зступаючого на Иисуса въ видѣ голуба, а рôвночасно давъ ся чути голосъ зъ неба: „Той есть сынъ мôй улюблений, котрого я собѣ уподобавъ.“ Чудо тоє тымъ сильнѣйше утвердило Иоанна въ пересвѣдченю, що Иисусъ есть правдивымъ Спасителемъ свѣта; не вагавъ ся отже показати его на другій день цѣлому народови, що приходивъ до него, тыми словами: „Сей есть агнецъ Божій, котрый нищить грѣхи свѣта!“

Але вернѣмъ на хвилю до чуда при хрещеню Иисуса. Якъ дуже величнымъ було оно! Надъ Иисусомъ отворяє ся небо, що мало означати, що Иисусъ есть даромъ небеснымъ и що зъ неба, въдъ Вôтца свого небесного мусѣвъ зступити Сынъ Божій, щобы серця людей до Бога пôднѣсь и отворивъ зновъ небо тымъ, котрѣ его грѣхами своими замкнули. Самъ Богъ называє Иисуса Сыномъ своимъ, приказуючи, щобы мы его слухали, бо хто не почитає Сына, той не почитає и Вôтца, котрый его пôславъ.

Иисусъ дає намъ найкраснѣйшій примѣръ послушеньства. Принявши на себе натуру людску, не хоче пѣвичимъ рôжнити ся въдъ людей.

Зѣступленіе Духа святаго заслуговує еще на особну увагу.

Жадне око людске не моглобы видѣти Духа св., треба отже було видимою постати, щобы єго можна побачити. И чижь єсть въ природѣ надъ голуба выразнѣйшій образъ душѣ чистои, солодкои и не знаючої облуды? Такимъ такожь бувъ и Іисусъ и такими и мы маємо бути зъ ласки Бога, котрый намъ хоче удѣлити Духа святаго.

Вѣдъ часу, якъ голубица, выпущена зъ корабля по потопѣ, несучи зелену галузку, звѣстила Ноеви, що свѣтъ вѣдродивъ ся и що нове зацвите поколѣнне, вѣдъ тогды єсть голубъ образомъ надѣѣ и мовбы звѣстуномъ покою и щастя. Зъявлене ся Іисуса, на котрого Духъ св. зступивъ въ видѣ голуба, було для людей знакомъ, що Г. Богъ, якъ за часѣвъ Ноя, освободить свѣтъ вѣдъ зѣпсутя духовного, въ яке бувъ попавъ ся и збудить нове поколѣнне, лѣпше вѣдъ давного. Дай Боже, щобы мы зъ ласкою Божою вѣдродили ся и выдержали въ добромъ до кѣнця!

2. Іисусъ и покуса дїавола.

Іисусъ охрестивши ся вѣдъ Іоанна, пѣйшовъ на пустыню, щобы тамъ, вѣддаленый вѣдъ свѣта, приготовить ся до великого дѣла, котре теперъ ведля волѣ Вѣтца предвѣчного мавъ розпочинати.

Въ мѣсци вѣдлюдномъ проживъ Іисусъ сорокъ днѣвъ и ночей, такъ якъ колисьто Мойсей на горѣ Синай, въ молитвѣ приспособлюючи ся до святаго своего назначеня. Въ тѣмъ нагло станувъ передъ нимъ дїаволь, що колись бувъ звѣвъ першихъ родичѣвъ, хотячи перешкодити въ хитрости своѣй, щобы народъ людскій не бувъ вызволенный зъ нужды и грѣху. Для зведеня Адама и Евы прибравъ вѣнъ бувъ постать вуза, — а передъ Христомъ станувъ вѣнъ запевно въ видѣ вѣдповѣдномъ своѣй хитрости, а знаючи, що Іисусъ по сорокъ днѣхъ посту чувъ голодъ, пѣднѣсь въ облудѣ своѣй камѣнь, лежачій у нѣгъ єго и сказавъ до Іисуса: „Если Ты Сынъ Божій, то скажи, щобы той камѣнь ставъ ся хлѣбомъ.“

Іисусъ пѣйшовъ на пустыню зъ вдохновеня св. Духа и постивъ тамъ зъ волѣ Вѣтца своего. Власть чудотворну одер-

жавъ вѣнъ на те, щобы зменшати помѣжь людьми терпѣня и нужду и розширати хвалу Вѣтца небесного. Не хотѣвъ еѣ отже на що инного ужити, знаючи, що и слово Боже може его при житю удержати и для того такъ вѣдповѣвъ сатанѣ: „Чоловѣкъ не жіе самымъ хлѣбомъ, але и кождымъ словомъ, котре виходить зъ устъ божихъ.

Діаволь, побачивши, що не повело ся, выгадавъ собѣ приступъ до Іисуса зъ иншой стороны. Знавъ вѣнъ, що Іисусъ невзрушену покладе въ Бозѣ надѣю и що сильно держить ся слѣвъ письма святого. Хотѣвъ отже зѣ взгляду вѣры Іисуса покусити. Запровадивши про-те Іисуса до Іерусалиму, и поставивши его на верху церкви, сказавъ до него: „Сли Ты Сынъ Божій, спусти ся въ долину. Бо написано естъ, що ангеламъ своимъ розказавъ о тобѣ и будутъ тебе на рукахъ носити, щобы Ты о камѣнь ноги своєї не поразивъ.“ — Іисусъ же вѣдперъ се перозумне жадане словами письма святого: „Не будешъ кусити Господа Бога твого.“

Лишь въ дуже великихъ нуждахъ и нещастяхъ, або въ надзвычайныхъ дѣлахъ, котрї сповнити маемо за свягу повиннѣсть, можемо числити на чудесну помѣчь божу и ангелѣвъ. Але перозмыслино наражати ся на небезпеченство, абы чудесну помѣчь божу позыскати, булабы то грѣшна зухвалѣсть.

Злыи духъ не поприставъ на другѣмъ покушеню. Вѣнъ постановивъ ще третій разъ пѣдѣйти Іисуса, намѣряючи збудити въ нѣмъ жажду до богатвѣ и хвалы. Взявъ его про-те и поставивъ на вершкѣ високой горы, а показуючи ему зъ вѣдтамъ всѣ царства свѣта и хвалы, сказавъ: „То все дамъ тобѣ, сли упадешъ и поклонишь ся менѣ.“ Сїя слова духа темноты розгнѣвали дуже Іисуса и вѣнъ зганьбивъ его рѣзко, обузивши ся въ святости своѣй: „Пѣди геть, сатано! бо написано естъ: Господу Богу твому поклоняти ся будешъ, и ему самому служити будешъ.“

Зганьблений діаволь вѣдступивъ вѣдъ Іисуса, котрый вѣдчесеною надъ нимъ побѣдою показавъ, що прїйшовъ збудити всяку силу и дѣла духа темноты, даючи намъ науку, якъ и мы зъ ласкою его всякї покусы покѣнувати маемо.

Щобы ся укрѣпити въ набожности, треба перебороти покусы, котрї Богъ самъ на чоловѣка зсылае, бо якъ безъ борьбы не ма побѣды, такъ безъ покусы не ма чесноты. На

чесноту и спасене мусимо заробляти; трудна то и справдѣ тяжка праця, але при божій помочи доковати дасть ся.

До перебореня всякихъ покусъ подає намъ самъ Спаситель способъ найскуточнѣйшій. Сорокъ днѣвъ и ночей постить Іисусъ и пристає зъ Богомъ на самотѣ. Треба отже и намъ вѣдъ часу до часу посвятити хвилѣ кѣлька постови и молитвѣ на самотѣ, щобысьмо свободній вѣдъ розрывокъ свѣта, тымъ супокійнѣйше волю Божу розсмотрювати могли. Справедливо есть, щобы часъ свободный вѣдъ праць и забавъ обратати на пѣднесенє и покрѣпленє душѣ черезъ зношенє ся зъ Богомъ за помочєю молитвы. Цѣле житє наше есть борьбою, треба отже бути до неи готовымъ и обзнанымъ добре зъ оружемъ, данымъ намъ на поконанє вороговъ нашихъ. Не важмо нѣколи легко покусъ, суть то хвилѣ, въ котрыхъ важить ся побѣда межѣ чеснотою а грѣхомъ, межѣ небомъ а пекломъ. Хто въ такѣмъ разѣ нахилить ся на злу сторону, той вѣдступивъ вѣдъ Бога а зѣгнувъ колѣно передъ дѣяволомъ. Хто же побѣдивъ покусу, той дѣзнасть щасливости небесной а ангелы божіи радують ся зъ его побѣды.

Коли сатана прогнанный вѣдъ Іисуса, вѣддаливъ ся, появили ся ангелы коло Іисуса и служили єму. Якъ-то вѣдмѣнне чувство мусѣло наповнити серце Іисуса въ порѣвнаню зъ тымъ, яке мавъ Адамъ въ серцю своѣмъ, коли пѣддавъ ся покусъ и стягнувъ на себе згрызоту сумлѣня. Для Адама, коли сповнивъ грѣхъ, рай здававъ ся пекломъ, Іисусови же була небомъ вѣдлюдна пустыня.

3. Іисусъ покликунє першихъ учениковъ.

Св. Іоанъ, пробуваючи на пустыни, мавъ завсѣгды до-окола себе много учениковъ, котріи були его невѣдступными товаришами. Одного разу, коли находивъ ся въ ихъ кружку, переходивъ Іисусъ по при нихъ. Іоанъ, показуючи его ученикамъ своимъ, сказавъ: „Ось Агнецъ божій!“ Двохъ зъ числа учениковъ Іоанновыхъ, хотѣли пѣзнати Іисуса, и пѣйшли за нимъ; але не смѣли вѣдозвати ся до него и тѣлько зъ-далека поступовали за нимъ зъ боязнею. Іисусъ обернувши ся и побачивши ихъ за собою, запытавъ: „Чого шукаете?“ Слова

тоті, вимовлені зь лагѣдністю, додали имъ вѣдвaгн, и они сказали: „Учителю! де мешкаєшь?“ — „Пѣйдѣть и побачте“ — вѣдповѣвъ имъ Іисусъ; урадовані учѣнки приступили до Іисуса и були вѣдъ теперъ вѣрными єго приклонниками. Оденъ зь нихъ, именемъ Іоанъ, описуючи вѣ познѣй старости жите Іисуса, не поминувъ важной для себе хвилѣ, вѣ котрѣй першій разъ побачивъ Спасителя; годину навѣтъ записавъ, — „а була якъ бы десята година“ (Іоанъ I. 39).

Другій ученикъ звавъ ся Андрей; той пѣзнавши Іисуса, побѣгъ заразъ до брата свого Симона, и ознаймивъ єму радѣсно, що знайшовъ зь Іоанномъ Мессію. Урадованій тымъ Симонъ, пѣйшовъ заразъ зь братомъ своимъ до Іисуса, котрый поглянувши и побачивши єго, сказавъ: „Ты єси Симонъ, сынъ Іоны, ты будєшь званій Петромъ т. є. скалю.“ Вѣдъ тогды не вѣдступивъ Симонъ Іисуса и ставъ ся справдѣ скалю, на котрѣй Іисусъ церковь свою збудовавъ.

Выбрані черезъ Іисуса ученики не були то люди знамениті, але прості и праведні рыбаки; Іисусъ бо, выбираючи ученикѣвъ, тѣлько на те уважавъ, щобы мали чисте серце, правдиву охоту и спосѣбнѣсть до основаня царства божого.

Зь трома учениками своими, Іоанномъ, Андреемъ и Симономъ, котрого вѣдъ теперъ будемо называти Петромъ, ишовъ Іисусъ дня слѣдуючого до Галилеи. По дорозѣ надыбавъ Филипа и сказавъ до него: „Пѣйди за мною!“ Послушный воли Іисуса, прилучивъ ся Филипъ до трохъ ученикѣвъ Спасителя, а маючи пріятеля, именемъ Наѣанаила (Варѣоломея), зь котрымъ часто застановлявъ ся надъ вѣщованиями пророкѣвъ, и розмовлявъ о Мессіи, побѣгъ до него, завзываючи єго, щобы радѣсть єго зь нимъ подѣливъ, и сказавъ: „Того, о котрѣмъ написавъ Мойсей вѣ законѣ и пророки, знайшли мы уже; єсть нимъ Іисусъ, сынъ Іосифѣвъ зь Назарета.“ Наѣанаиль сказавъ нерозважно на тоє: „Чи може що доброго бути зь Назарета?“ Филипъ вѣдповѣвъ єму: „Прійди и побачь“, и взявъ зь собою Наѣанаила.

Коли Іисусъ побачивъ нового ученика зь Филипомъ, сказавъ: „Ось правдивый Израильтянинъ, вѣ котрѣмъ нема зрады.“ Наѣанаиль, здивувавши ся на тоті слова, сказавъ: „Зъ вѣдки мене знаєшь?“ Іисусъ глянувъ на него проникающимъ окомъ

и сказавъ: „Перше, нѣмъ тебе Филипъ вѣзвавъ, видѣвъ я тебе, колись бувъ пѣдъ деревомъ фиговымъ.“

На тоѣ здивувавъ ся Наѣанаиль, але пригадавши собѣ, що ся справдѣ моливъ пѣдъ фиговымъ деревомъ, и догадавши ся, що Исусъ знае, о що вѣнъ тогды Бога просивъ, пересвѣдчивъ ся, що Христосъ есть всевѣдчимъ, и закликавъ зъ наибѣольшою почестею: „Учителю! ты еси сынъ божей, ты еси царь Израильвѣ.“

„Ты повѣривъ“, вѣдповѣвъ Исусъ, „що я тебе видѣвъ пѣдъ фиговымъ деревомъ, а будешь видѣти ще бѣольшій рѣчи вѣдъ тыхъ. Справдѣ, повѣдаю вамъ, побачите небо отверте и ангелѣвъ божихъ зступающихъ на сына чоловѣчого.“ Сынѣмъ чоловѣчимъ называе себе Исусъ ведя названя пророкѣвъ.

Комужь зъ насъ не подобае ся Наѣанаиль? Кобы то и о насъ люди могли сказати: „Не ма въ нѣмъ неправды!“

Исусъ знае нашй сердца точно, на нѣщо ся не придасть, сли стараемо ся людей ошукати, щобы уходити въ ихъ очахъ за лѣпшихъ, якъ есьмо по правдѣ. Исусъ знае насъ точно, вѣнъ проникае сердца нашй, — передъ нимъ зъ жадною злою гадкою укрити ся не можемо. Щасливый чоловѣкъ, котрый не мае причины встыдати ся чого, або бояти ся.

4. Перше чудо Исуса.

Три дни потѣмъ було весѣля въ Канѣ, мѣсточку Галилейскѣмъ. Запрошено на него Марію, матеръ Исуса, а, що саме тогды прійшовъ бувъ Исусъ до Каны зъ учениками своими, то и его запрошено на весѣле. Не згордивъ Спаситель запросинами женихѣвъ. Радѣсть оживила зѣбранныхъ гостей. Приготовано було все подостаткомъ, лишь при кѣнци забракло вина. Тогды спостерегла Марія неспокоѣй господаря, прихилила голову до сына своего и сказала ему потихо: „Вина не мають.“

Найсвятѣйша Дѣва Марія звертае ся зъ упованемъ до сына своего, не просить его, лишь напомикае о потребѣ господаря, зѣставляючи воли его, чи и якимъ способомъ схоче потребѣ зарадити. — Зъ упованемъ вѣдносьмъ ся и мы до

*

Ісуса, поручаючи ему не лишень самыхъ себе, але и ближнихъ нашихъ.

Ісусъ занятый важнѣйшими справами надъ тую, котру ту порушено, вѣдзавъ ся до Маріѣ: „Що менѣ и тобѣ, невѣсто! ще не прійшла година моя.“ Слова тоті, на позбѣрвѣдмовній, высказавъ Ісусъ такъ лагѣдно, що Маріа спѣзнала, же Ісусъ ожидае тѣлько спосѣбнои хвилѣ, щобы прійти вѣ помѣчь загревоженимъ господарямъ: Обернувши ся проте до слугъ, сказала Маріа: „Що небудь вамъ накаже, робѣть.“

Въ свѣтлиці, де було весѣля, стало шѣсть камѣннихъ начинъ на воду, зъ котрыхъ кожде мѣстило вѣ собѣ два до три вѣдра. Ісусъ сказавъ до слугъ: „Наповнѣть тоті начиня водою.“ Они заразъ и наповнили ихъ ажъ до верха. Дальше казавъ имъ Ісусъ: „Черпайте теперъ, и донесѣть начальникови весѣля.“ Слуги зробили, якъ имъ наказано, а коли начальникъ весѣля скоштовавъ воду, котра стала ся виномъ, побѣгъ до жениха и сказавъ: „Кождый господарь ставляе вино зъ разу найлѣпше, а коли ся напють, дае пѣдлѣйше. А ты добре вино заховавъ ажъ до того часу.“

Тото перше чудо учинивъ Ісусъ вѣ Канѣ, а слава его розбѣйшла ся по цѣлѣй околиці; много повѣрило, що Богъ зѣславъ великого пророка, а ученики его були уже зовсѣмъ пересвѣдчені, що то все правда була, що ихъ научавъ о свѣмъ божѣмъ зѣслашю.

Повне лагѣдности поступоване Ісуса на весѣлю вѣ Канѣ Галилейскѣй дае намъ много до розважаня.

Принявши запросины новоженцѣвъ на гостину весѣльну, учить насъ Ісусъ, що Господь Богъ не заборонюе намъ утѣхъ, кобы тѣлько они були невинній и далекій вѣдъ всякого збытку. Прибуваючи вѣ помѣчь новоженцямъ, котрымъ на винѣ для гостей збувало, чинить тое зъ найбѣльшою чемностею, и нехоче зовсѣмъ черезъ то звернути увагу гостей на себе; до слугъ лише каже: „Наповнѣть начиня водою; — черпайте и занесѣть ихъ старостѣ весѣльному.“ Ісусъ давъ при тѣмъ красну науку новоженцямъ, скрѣпляючи ихъ вѣ упованю на Бога, котрый намъ вѣ потребѣ помагае, если ся до него зѣ покорю о помѣчь вѣдносимо.

Перемѣна воды вѣ вино есть наконецъ образомъ утѣхъ туземныхъ и небесныхъ, есть образомъ високого званя Ісуса,

котрый прійшовъ на свѣтъ, щобы немôчь нашу выльчивъ, щобы прикликати до житя тое, що погигло, и щобы пôднести чоловѣка до Бога. — Зступлене Ісуса зъ неба на землю и доконане нимъ дѣло спасеня, було по правдѣ весѣльнымъ полученемъ неба зъ землю.

5. Ісусъ вступає до церкви Іерусалимскои.

Однимъ зъ головныхъ святъ, котре жидаы що року обходили на памятку высвѣдченыхъ имъ добродѣйствъ черезъ Господа Бога, бувъ Великдень, або свято Пасхи. Той празникъ обходили жидаы дуже святочно въ Іерусалимѣ, а тысячѣ народа изъ усѣхъ краинъ сходили ся до столицѣ; погане навѣтъ приходили до мѣста святого, щобы вôддавати честь Богу Израиля. Церковь Іерусалимска була то велична будôвля. Входило ся до неи черезъ три великій подвôря, зъ котрыхъ перше назначене було для поганôвъ. Захланиôсть на зыскъ зъ стороны жидôвъ замѣнила тое мѣсце на торговицю худобы и на складъ всѣлякихъ предметôвъ офѣрныхъ, бо кождый, що приходивъ до святинѣ, складавъ Богу въ дарѣ вола, вôвца, синогорлицѣ або голубята, або клавъ грошѣ до скарбони церковнои, котрѣ то грошѣ вôдъ сторонныхъ, що приходили зъ чужихъ краѣвъ, треба було у вымѣнчикôвъ (векслярѣвъ) на краєву монету вымѣнювати. Ісусъ Христось, входячи до церкви, побачивъ перше подвôре дому божого наповнене товпою верескливыхъ и галасуючихъ купцѣвъ и продаючихъ, унѣсь ся отже справедливимъ гнѣвомъ, а звязавши звитокъ шнуркôвъ, выгнавъ перекупнѣвъ зъ ихъ краминою, поперевертавъ столы вымѣнчикашъ, а грошѣ ихъ розсыпавъ и сказавъ: „Выходѣтъ и выносьтъ тое геть, не чинѣтъ зъ дому Вôтця мого торговицю.“ Въ однôй хвили уступили ся всѣ зъ подвôря, туй, де бувъ не давно крикъ и галась, запановала теперъ святочня тишина межи людьми и всѣ споглядали зъ страхомъ и почестю на Ісуса, подивляючи его власть и его ревниôсть для хвалы божои.

Увѣдомленѣи о тôмъ священники и старшина жидôвска, зближили ся до него и спытали его: „Зъ вôдки маѣшь власть чинити тое, що ты выконавъ?“ Ісусъ вôдиовѣвъ имъ пôдне-

сенымъ голосомъ: „Розвалѣть тую церковь, (тутъ показавъ на тѣло свое), а въ трехъ дняхъ выставлю еѣ.“ Они не зрозумѣли однакожь его и гадали, що вѣнъ мовить о церквѣ зъ каменя збудованѣй; здогадали ся лишень, що Іисусъ буде бѣльшій дѣла творити, якъ тоє, о чѣмъ лишень шо чули. Вѣд-такъ стали Іисусови терпкими словами такъ закидати: „Сорокъ и шѣсть лѣтъ будовано сю церковь, а ты хочешъ еѣ въ трехъ дняхъ выставити?“ Потѣмъ смѣючи ся, вѣдѣшли.

Іисусъ Христосъ называє тѣло свое церквою, — збудоване церкви означує образцево его смерть, — а вѣдбудоване въ трехъ дняхъ значить его воскресеніє по трехъ дняхъ.

Іисусъ завсѣгды лагѣдный и терпеливый, обурює ся те-перь гнѣвомъ справедливымъ, видячи храмъ божій зневаже-ный черезъ перекупнѣвъ; карає ихъ отже въ спосѣбъ дѣткли-вый и выгонює зъ мѣсця святого. Заховуймо ся протє, любѣ дѣти, прилично и достойно въ домѣ божѣмъ. Не обра-жаймо пробуваючого тамъ Іисуса, и не зневоляймо его, щобы свою могучу руку мусявъ пѣдоймати для нашего укараня, але на тоє, щобы насъ благословивъ.

6. Розмова Іисуса съ Самарянкою.

Іисусъ, вертаючи зъ Іерусалима до Назарета, мусявъ переходить черезъ Самарію, и зайшовъ до мѣста, що звало ся Сіхаръ (давнѣйше Сіхемъ), знанє въ исторіи народа изра-ильского. Не далеко мѣста лежавъ хуторъ, котрый колись-то давъ бувъ Іаковъ Іосифови, сынови своему, и студня, Іаковля звана. Самє тогды було полудне, коли Іисусъ переходивъ коло студнѣ, а будучи струженный ходомъ, хотѣвъ тутъ выпочити и зачекати на ученикѣвъ своихъ, котрѣ були пѣйшли до мѣста, щобы закупити живности.

Ледве Іисусъ усѣвъ въ тѣни деревъ, окружаючихъ сту-дню, коли прѣйшла Самарянка черпати воду. Іисусъ сказавъ до неи: „Дай менѣ напити ся!“ Невѣста здивувала ся и ска-зала до Іисуса: „Якъ то, ты жидовинъ еси и жадаєшь вѣдъ мене пити, котра есмь Самарянка?“ Она сказала то за-для того, бо жиды ненавидѣли Самарянѣвъ, и нѣколи зъ ними не стыкали ся.

Иисусъ звернувъ заразъ розмову на важнѣйшій предметы и сказавъ: „Кобы ты знала, хто есть той, що каже до тебе: дай менѣ пити, ты-бы его просила, и вѣнъ давъ бы тобѣ воду живу.“ Невѣста не зрозумѣла тыхъ слѣвъ, и сказала: „Пане, не маешь черпака, а студня есть глубока, зъ вѣдки-жъ возьмешь воды живою? Чижь ты бѣльшій еси якъ отецъ нашъ Іаковъ, що намъ давъ сю студню, и самъ зъ нею пивъ, и сынове и худоба и челядь его?“ Иисусъ казавъ ѣй на тое дальше: „Кождый, що пьетоту воду, буде зновъ спрагнений, але хтобы пивъ зъ тою воды, котру я ему дамъ, не буде мати нѣколи прагнѣня, бо тота вода, котру я ему дамъ, стане ся жереломъ воды, текучою до житя вѣчнаго.“ Невѣста думаячи, що той образецъ мае ся о природнѣй водѣ розумѣти, просила Иисуса, мовлячи: „Господи! дай менѣ тою воды, щобы я не потребовала до сего студнѣ ходити и зъ нею воду черпати.“

Иисусъ звернувъ бесѣду на що иншого, и вспѣмнувъ о тайнѣ розпустного ея житя, котру она крыла въ своѣмъ серцю. Невѣста здивувала ся и задрожала, спѣзнавши, що незнакомый мужъ знае тайну ея серця, а вѣдтакъ перенята жалемъ, сказала: „Господи! вижу, що ты пророкъ.“ Иисусъ, зрушений ея жалемъ, нѣчого бѣльше о ея житю не говоривъ.

Самарянка осмѣлена добротою Иисуса, поспытала ся его дальше: „Учителю! скажи, хто мае правду? Вѣтцъ нашѣ хвалить Бога на тѣй горѣ; а вы кажете, що въ Іерусалимѣ есть мѣсце, де-Бога хвалити належить.“ Иисусъ вѣдповѣвъ: „Невѣсто, вѣр менѣ, що прійде часъ, въ котрѣмъ анѣ на тѣй горѣ, анѣ въ Іерусалимѣ, не будутъ Вѣтця мого славити. Уже приходитъ година, и теперъ есть, коли правдивѣ поклонники будутъ хвалити Бога въ душѣ и въ правдѣ. Бо и Отецъ такихъ шукае, котрѣбы его хвалили. Духъ есть Богъ, а тотѣ, котрѣ его хвалить, мусять его хвалити въ душѣ и правдѣ.“

Ото есть жива вода, котру Иисусъ намъ дае, ото наука, що провадитъ до житя вѣчнаго. Всѣ люди мають Бога хвалити въ душѣ, бо Богъ есть духомъ. Зъ глубины душѣ нашою повинна хвала божа выплывати. Треба, щобы розумъ пѣзнававъ, щобы серце живо чувствовало, и щобы чины стверждали тое, що уста мовлять, инакше честь Бога не буде правдивою.

Самарянка уважала дуже на кожде слово Ісуса, радуючи ся, що прийшовъ часъ, въ котрѣмъ Спаситель свѣта зступивъ на землю. „Знаю“, сказала, „що прийде Мессія, а коли прийде, объяснить намъ все“. Ісусъ же сказавъ до неї: „Я єсмь, котрый говорить зъ тобою“.

Урадована невѣста не мала слѣвъ, щобы вдячнѣсть свою и глубоко честь выразити. Бажала передъ всѣмъ увѣдомити жителѣвъ мѣста Сіхаръ о тѣмъ, що чула, и зѣоставивши вѣдра свой коло студнѣ, побѣгла чимъ швидше до мѣста, голосячи: „Ходѣть и оглядайте чоловѣка, котрый менѣ сказавъ все, що я коли небудь учинила. Не той то єсть Христосъ?“

Першій разъ сказавъ тутка Ісусъ, и то еще грѣшнѣй Самарянецъ, що вѣнъ єсть Мессією, Спасителемъ свѣта. Не учививъ того, будучи въ церквѣ помежи старшиною народа и священниками, бо серце ихъ було повне гордості. Самарянка же въ простогѣ душѣ своей бажала пѣзнати правду, а будучи грѣшницею, виявила щиро грѣхи свой и объявила щирю охоту поправы. Она милувала зъ серця землякѣвъ своихъ, и довѣдавши ся, що Мессія прийшовъ на свѣтъ, побѣгла, щобы радѣсну вѣсть ознаймити цѣлому мѣстови.

Єще Ісусъ розмовлявъ зъ невѣстою, коли повернули ученики его зъ мѣста и дивували ся, що Учитель зъ Самаряною розмовляє; не смѣли однакожь его поспытати, що було предметомъ розмовы. Спаситель, знаючи щирю вѣру невѣсты, радувавъ ся, що хвала его Вѣтца небесного розбѣде ся въ краинѣ Самарянѣвъ. Забувъ про-те о стравѣ, котру ученики принесли.

Ученики приступили до Ісуса и сказали до него: „Учителю, їджь!“ Ісусъ же вѣдповѣвъ имъ на тоє: „Маю я страву до їдження, о котрѣй вы не знаете.“ Ученики думали, що Ісусъ мовить о стравѣ щоденнѣй (тѣлеснѣй) и сказали для того: „Хто ему їсти приймѣсь?“ — Ісусъ на тоє имъ вѣдповѣвъ: „Моя страва єсть, щобымъ сповнивъ волю того, котрый мене пѣславъ.“

Послѣднїй слова заключають важну для насъ науку. Спасителя менше обходили потреби его, якъ сповненє волѣ Вѣтца передвѣчного. Такъ чинити мають всѣ вѣрнї христїане.

На вѣсть оголошену черезъ Самарянку, збѣгли ся мешканцѣ зъ Сіхаръ и просили Ісуса, щобы вступивъ до ихъ

мѣста, и забавивъ ся mezi ними черезъ кѣлька днѣвъ. Иисусъ пріймивъ ихъ запросины и взявъ зъ собою ученикѣвъ своихъ; а намѣряючи поучити ихъ, що не годить ся гордити Самарянами и що потреба жертвовати ся для добра людскости, сказавъ до нихъ: „Чи вы не говорите, що ще чтыры мѣсяцѣ, а живо прійде? Ото повѣдаю вамъ, пѣднесѣть очи и прйдивѣть ся нивамъ, що вже суть пѣдъ жнива дозрѣла“, — при тыхъ словахъ показавъ на Самарянѣвъ, стоячихъ побѣчь него, — „а хто жне, бере заплату и збирае овочѣ до житя вѣчнаго, а и той, котрый сѣе, тѣшитъ ся спѣльно зъ тымъ, котрый жне.“

Спаситель порѣвнуе зъ управою рѣль посланництво свое до людей и покликане ученикѣвъ своихъ. Пильный и працѣвитый рѣльничъ тѣшитъ ся, коли видить поле, що го въ потѣ чола управивъ, покрыте золотыми колосами и що оно обѣцуюе ему богате живо; збирае збѣже старанно, коли достигло, (такъ Христосъ збирае народы доброи волѣ, безъ рѣжницѣ племень) — и згромаджуе до стодолы — (до царства небесного), — радуючи ся зъ сусѣдами своими, що праця его не була марною. Иисусъ Христосъ прійшовъ на той свѣтъ управляти рѣлю сердець нашихъ и кидати въ ню насѣне слова Божого, щобы выдавало живо доброй до житя вѣчнаго. Плѣкаймо тое зерно боже, вкинене въ сердца нашы, щобы выдало якъ наибѣльше и найкрасшихъ овочѣвъ.

Прійшовши до Сихарь, задержавъ ся тамъ Иисусъ зъ учениками своими черезъ два дни, де много Самарянѣвъ увѣрило въ него. Иисусъ давъ тымъ чиномъ явный доказъ, що прійшовъ навертати до Бога людей всѣхъ народѣвъ, и научавъ, щобы всѣ любили ся взаимно, якъ дѣти одного Вѣтца, котрый есть на небѣ. Самаряне повѣрили той науцѣ и пѣзнали, що Иисусъ взнѣсь ся своею божою наукою надъ всѣхъ учителявъ, котрыхъ до того часу слухали, и для того говорили помежи собою: „Той есть по правдѣ Спаситель свѣта.“

Идѣть и вы, любы дѣти! до Иисуса; старайте ся пѣзнавати его що разъ точнѣйше и слухайте зъ увагою его наукъ, котры голосить черезъ посланникѣвъ своихъ; переймѣть ся любовію до Бога и его науки, а коли пѣддасте жите ваше пѣдъ святѣ законы Спасителя, тогда живо вѣра запалае въ сердцахъ вашихъ, тогда пѣзнаете, що Вѣнь есть Спаситель свѣта.

7. Чуда Ісуса Христа.

а) *Ісусъ Христосъ выздоровлює сына урядника царского въ Капернаумъ.*

Воддаливши ся зъ мѣста Сіхарь, пѣшовъ Ісусъ до Галилеи. Галилейцѣ приняли его зъ радостею, бо много зъ нихъ було въ Іерусалимѣ пѣдчасъ святъ Великодныхъ и принесли до домѣвъ своихъ сю вѣсть радѣсну, що великій пророкъ зъявивъ ся въ Израили.

Ісусъ прійшовъ до мѣста Каны, де перше чудо бувъ учинивъ, и тамъ зачавъ научати. Въ мѣстѣ Капернаумъ, котре вѣдъ Каны воддаленымъ було на день дороги, живъ пѣдъ той часъ урядникъ знаменитый и вельми поважаний, котрого сынъ дуже хорувавъ. Коли той учувъ, що Ісусъ появилъ ся въ Галилеи, ставъ горячо просити, чтобы поступивъ до него и уздоровивъ сына его, бо есть смертельно хорый. Люди, окружающій въ той часъ Ісуса, позирали на него, цѣкаві, якъ собѣ Спаситель поступитъ. Однѣ гадали собѣ: если уздоровитъ хорого, будемо вѣрити, що вѣдъ есть вѣдъ Бога пѣсланый, а иншій знаючи, що хорый близькій есть смерти, не припускали зовсѣмъ, чтобы ему Ісусъ мѣгъ допомочи. Самъ отецъ хорого бувъ пересвѣдченый, що доконьче потреба потрудити Ісуса до хоґого, а не бувбы певно того учинивъ, слибы мѣгъ бувъ спѣдѣвати ся помочи вѣдъ другихъ людей. Ісусъ знаючи мысли всѣхъ, сказаавъ тотѣ слова: „Сли не видите анѣ знаковъ анѣ чуда, не вѣрите.“

Отець сильно затревоженный хоробою сына, не зважаавъ на слова Христа, але повторявъ свое прошене словами: „Господи, прійди скорше, закимъ сынъ мѣй не умре!“ Ісусъ обертаючи ся до него, сказаавъ: „Иди, сынъ твоѣй жиє.“ Слова тотѣ були для бѣдного вѣтця, якбы голось зъ неба. Увѣривъ вѣдъ словамъ Спасителя и спѣшно вертаавъ до дому. Середъ дороги надбѣгли до него выправленѣй зъ дому слуги зъ вѣдомостю, що сынъ жиє и выздоровѣвъ. Урадованый отецъ пытає ихъ, въ котрѣй то годинѣ полѣпшывло ся хорому, и довѣдує ся, що о семѣй годинѣ, т. е. въ хвили, коли Ісусъ сказаавъ до него: „Иди, сынъ твоѣй жиє.“ По сѣмъ урядникъ

увѣривъ въ Іисуса зъ цѣлымъ домоу своимъ и вѣдъ того часу служивъ правдивому Богу.

б) Іисусъ Христосъ выганає духа нечистого.

Господь Богъ не позволивъ жидамъ въ день суботный тяжко працювати, але Фарисеѣ приписъ той еще бѣльше стисняли, забороняючи въ дни святочнй всякихъ робѣтъ, навѣтъ такихъ, котрй суть потрібнй для помочи ближнихъ. Іисусъ вѣдводивъ ихъ зъ того безосновного упередженя и переконавъ ихъ словомъ и прикладомъ, що тоє не тѣлько не єсть жаднымъ грѣхомъ, сли хто въ Суботу (Сабать) хорымъ помѣч подає, але, що тоє єсть радше тымъ бѣлшою заслугою передъ Богомъ. Одного разу будучи въ Капернаумъ пѣйшовъ вѣнъ до божницѣ, де бувъ власне тогды чоловѣкъ, навѣдженный духомъ нечистымъ и той вѣдозвавъ ся словами: „Що тобѣ и намъ Іисусе Назарейскій! прійшовъ еси погубити насъ. Знаю тебе, хто еси, ти святий божій.“ Іисусъ перебивъ ему тоту бесѣду и сказавъ грѣзно: „Мовчи и выйди зъ чоловѣка.“ Духъ нечистый взявъ того чоловѣка нещасливого мучити, кричати голосомъ сильнымъ и выйшовъ зъ него. Всѣ задивували ся и говорили межи собою: „Що то єсть? що Іисусъ духамъ нечистымъ наказує, а они ему послушнй?!“ Наслѣдкомъ того розѣйшла ся слава Іисуса Христа скоро по цѣлѣй Галилеи.

в) Іисусъ Христосъ уздоровлює свекру Петрову.

Выйшовши зъ святинѣ, пѣйшовъ Господь зъ Іаковомъ и Іоанномъ до дому Симеонового и Андреевого, де свекра Петрова лежала въ великѣй горячцѣ. Петро и Андрѣй просили Іисуса Христа, чтобы єѣ уздоровивъ. Спаситель приступивъ до єѣ постели, взявъ ю за руку и горячка уступила въ одвѣй хвили вѣдъ неи, такъ, що она заразъ услужувала имъ.

Всюда, де лише Іисусъ Христосъ повертає ся, товаришитъ ему супокѣй и радѣсть, а немѣч и терпѣвня уступають. Вѣсть о чудеснѣмъ уздоровленю свекры Петровои звернула увагу жителѣвъ Капернаумъ и зъєднала ему такъ велику славу, що скоро зайшло сонце, всѣ що мали хорыхъ вѣ-дома

своѣмъ, приносили ихъ до Иисуса Христа, а вѣнъ, вкладаячи на кожного руки, уздоровлявъ ихъ.

г) *Иисусъ уздоровляе заповѣтrenoго.*

Одного разу бувъ Христосъ въ дому одного зъ ученикѣвъ своихъ; скоро ся лишъ нарѣдъ довѣдавъ, що Спаситель тутъ пробувае, зѣбравъ ся заразы доокола въ такѣмъ числѣ, що улица не могла ихъ змѣстити. Були тамъ такожъ Фарисеѣ и книжники жидѣвскіи, котрїи уважали пильно на слова Иисуса и слѣдили, чи бы его за що схопити не можна. Иисусъ не зважавъ однаковожь на нихъ, лишъ учивъ и уздоровлявъ хорыхъ.

Коли вже Иисусъ кѣлька хорыхъ уздоровивъ, принесено до него на постели чоловѣка заповѣтrenoго, котрый зъ ослабленя навѣтъ и рушити ся не мѣгъ. А, же дома въ земли жидѣвскѣи були зазвычай низькїи и зъ плоскими дахами, на котрїи провадили сходы зъ улицъ, а дахи тотї такъ були уладженїи, що ихъ каждой хвилѣ здоймити було можна (черезъ що мешканцѣ находили ся тогды пѣдъ голымъ небомъ), внесено отже хорого зъ постелею на дахъ дому, въ котромъ Иисусъ пробувавъ, и спущено его черезъ отвѣръ передъ Иисуса, сидячого въ свѣтлицѣ.

Вподобала ся Спасителеви довѣрчивѣсть хорого и людей, котрїи змиловавши ся надъ нещасливымъ, такого ужили способу, чтобы ему до здоровья допомочи. Присутнїи Фарисеѣ однаковожь, уважаючи кожду хоробу за явну кару богу за грѣхи, обурили ся тымъ и споглядали погордливо на нещасливого хорого. Симъ разомъ не обмыслили ся они въ гадцѣ своѣй, бо въ самѣй рѣчи немѣчь, котра дѣткнула хорого, була наслѣдкомъ его грѣшного житя въ молодости. Хорый учувъ въ тѣй хвилѣ цѣлый тягаръ провинъ, пригнетаючїи его, и перенятый жалемъ, ожидавъ милосердїя и споглядавъ окомъ просячимъ помилованя, на Иисуса. Спаситель знаючи добре сердце его, его вѣру и жаль, промовивъ до него лагѣдно: „Сыну, вѣдпускають ся тобѣ грѣхи твой.“

Фарисеѣ учувши тоє, мовили до себе: „Якъ може вѣнъ такъ говорити? — вѣнъ хулить. Кто-жь може грѣхи вѣдпускати, якъ не лишень одежь Богъ...“ Коли Иисусъ пѣзнавъ

бесѣду ихъ, сказавъ до нихъ: „Почо повстають такі гадки въ сердцахъ вашихъ? Щожъ есть лекше сказати хорому чи: „вѣдпускають ся тобѣ грѣхи““, чи сказати: „встань, возьми постѣль твою и ходи.““ Фарисеѣ не могли заперечити, що зарѣвно до одного якъ и до другого потрібна есть сила божа, и мовчали. Исусъ перервавъ ихъ мовчане и сказавъ: „Щобы вы знали, що Сынъ чоловѣчій має власть вѣдпускати грѣхи на земли (а обернувшись до заповѣтреного сказавъ): „Тобѣ кажу, возьми постѣль твою и иди домѡвъ!“ Въ той хвили вставъ хорый, и взявши постѣль, вышелъ здоровый. Всѣ присутній дивували ся дуже и хвалили Бога, мовячи: „Нѣколи мы нѣчого подѡбного не видѣли!“

Въ томъ хорѡмъ, котрого Исусъ уздоровивъ, видимо любѣ дѣти, сумный образъ грѣшника. Вѡнъ упадавъ пѡдъ тягаромъ грѣхѡвъ своихъ, згадка на вини и грѣхи непокоила сердце, а совѣсть выкидала ему зле его и безбожне жите. Болѣзни, котрѣ тѣло его мучили, нѣчимъ були въ порѡвнаню зъ терпѣнями душѣ. Немѡчь тѣла не позволяла порушати членами; а душа позбавлена ласки божи, не спосѡбна була до нѣчого доброго.

Исусъ уздоровивъ того хорого и дарувавъ ему вину и заслужену кару. И нынѣ промовляє Исусъ до кожного, хто до него звертае ся зъ надѣєю, тыми словами: „Вѣдпускають ся тобѣ грѣхи, иди въ супокою и не согрѣшай бѡльше.“

д) Исусъ Христосъ уздоровляє слугу сотника.

Пѡдъ той часъ живъ въ Капернаумъ сотникъ римскій, котрого вѣрный слуга тяжко бувъ захорувавъ и близькимъ бувъ смерти. Сотникъ довѣдавши ся, що Исусъ въ мѣстѣ пробуе, выславъ до него послѡвъ зъ прошенѣмъ, щобы слугу его уздоровити зволивъ. Тотѣ прѣйшли и просили Исуса, щобы уздоровивъ хорого, додаючи, що той сотникъ есть прихильнымъ ихъ народови, и що имъ своимъ коштомъ дѡмъ молитвы выставивъ. Исусъ пѡйшовъ заразъ до дому сотника, але той побачивши зближающога ся Спасителя, выславъ ему на зустрѣчь кѡлькохъ зъ своихъ прѣятелѣвъ а потому вышелъ и самъ противъ него и сказавъ: „Господи, я не есмь

гѣдний, щобы ты вѣйшовъ до дому мого, але скажи тѣлько слово, а буде здоровъ слуга мѣй; бо хоть и я есмь чоловѣкъ пѣдъ властею постановлений, але маючи жовнярѣвъ пѣдъ собою, если скажу сему: „иди,“ то иде, а другому: „прійди,“ и приходитъ, а служу мому: „зроби тое,“ то зрѣбѣть“. Учувши тое, здивувавъ ся Іисусъ, а обернувши ся до народа, идучого за нимъ, сказавъ: „Справдѣ, кажу вамъ, не знайшовъ я такои вѣры въ Израили. Кажу вамъ, що много ихъ изъ всходу и заходу сонця (зъ краѣвъ поганськихъ) прійде и усядуть зъ Авраамомъ, Исакомъ и Іаковомъ въ царствѣ небеснѣмъ, а сыны царства будутъ выгнани въ тьму внутрену, тамъ буде плачь и скрегѣтъ зубѣвъ.“ Потѣмъ сказавъ до сотника: „Иди, и якъ-ты увѣривъ, най тобѣ такъ стане ся,“ — и выздоровѣвъ слуга его тои години.

Іисусъ Христосъ представивъ жидамъ, котри чванили ся своєю вѣрою, поганина за взѣръ вѣры. Той сотникъ, хочъ поганинъ, заслуживъ на тое, бо будучи поганиномъ, скоро пѣзнавъ вѣру жидѣвъ, умѣвъ еъ оцѣнити, и выбудовавъ въ Капернаумѣ божницю власнымъ коштомъ. Вѣднъ узнае Іисуса яко посла Божого, милуе ближнихъ своихъ, и старае ся о уратованѣ слуги своего, якъ бы то бувъ его власный сынъ. Того всего не робили жидаы, хочъ имъ се все ихъ вѣра наказывала.

Хто естъ оживлений духомъ вѣры, той вѣдзначае ся людскостю и добротою взглядомъ усѣхъ, безъ выимка, бо въ кождѣмъ видить и почитае брата. Любовь Бога чинить его способнымъ до найкрасшихъ дѣлъ. Хто же лишъ слова вѣры задержуе въ памяти (якъ Фарисеѣ и книжники), и лишъ устами мовить: „вѣрую“, а не чувствуе того, що мовить, и не старае ся вѣру показати въ учинкахъ, той естъ якъ пuste дерево, що не приносить овочѣвъ. Такой чоловѣкъ рѣвнае ся лупинѣ орѣха, безъ внутреннего зерна.

е) *Чудна ловля рыбъ.*

Іисусъ перебувавъ одного разу въ краинѣ, що лежала надъ озеромъ Генезаретскимъ, котре звало ся такожъ моремъ Галилейскимъ. Скоро лише розѣйшла ся вѣсть въ околици, що

Спаситель тутка пробуває, заразь зобрало ся много людей, щобы слухати науки Христовои. Одного отже разу, коли Ісусъ проходжувавъ ся по надъ берегомъ озера, зобрали ся великій товпы народа доокола него. При берегу стояли тогды два човны рыбаковъ, зъ котрыхъ одинъ належавъ до Петра, и до Андрея, а другій до Іоанна и Іакова. Рыбаки зоставили були тоті човны, и чистили сѣти. Ісусъ, щобы тымъ догднѣйше мѡгъ нарѡдъ научати, вступивъ до човна Петрового и просивъ его, щобы трохи вѡдбивъ вѡдъ берега. Цѣквыи нарѡдъ займивъ чимъ скорше цѣлый берегъ озера, а Ісусъ, сидячи въ човнѣ, выкладавъ ему науку свою. Коли переставъ научати, сказавъ до Петра: „Пѡдплыни на глубину и запусти сѣти ваші на ловлю!“ Петро вѡдповѣвъ: „Учителю, мы черезъ цѣлу нѡчь трудили ся, и нѣчогосьмо не зловили; однакъ на слово твое запусти сѣти.“

Двѣ рѣчи застановляють насъ въ Петрѣ, любі дѣти!

1. Бувъ вѡнъ неутомленый въ праці. Трудивъ ся черезъ цѣлу нѡчь, зносивъ зимно, невыгоды и небезпеченства, на котрї рыбакъ выставляе ся; трудъ его бувъ надаремный, а прецѣнь не нарѣкавъ и не проклинавъ, якъ то звычайно люди чинять.

2. Петро мавъ необмежене уповане въ Іисуса. Хочь знавъ, що нѡчь далеко бѡльше спрїяе рыбакамъ, якъ день, и що въ мѣсци, де черезъ цѣлу нѡчь сѣти даремно запускано, не можна сподѣвати ся щасливого полоу: на розказъ Іисуса закидае однакъ сѣти въ озеро, и хочь стружденый, не лѣнуе ся до працѣ.

Надплывши на глубину, запустивъ Петро зъ братомъ своимъ сѣть, и оба загорнули такъ велике множество рыбъ, що ажъ сѣть продерла ся. Закликали проте на товаришѣвъ, щобы надплыли съ своимъ човномъ имъ на помѡчь. Тожъ зближили ся до нихъ Іоанъ и Іаковъ, и наповнили оба човны такъ, що ся мало не затопили. Тогды упавъ Петро на колѣна и закликавъ: „Вѡдступи вѡдъ мене, Господи, бо я грѣшный чоловікъ.“ Ісусъ же сказавъ до него: „Не бѡй ся, вѡдъ теперъ будешъ людей ловити.“ Петро и товаришъ его учувши тї слова, вытягнули човны на берегъ, зоставили все и пѡйшли за Іисусомъ.

Все, що Спаситель чинивъ, змѣряло до одной цѣли, т. є.

до розпросторення царства божого на землі. Він хотів мати доколя себе учеників, котрийби, будучи невідступними свідками его чинів и справ, по вознесеню его на небо, працювали над спасенем народів. Ученики тоті віддавши Ісусови, мусіли для него все инше покинути. Того не міг однакж Ісус від них зараз з початку вимагати; показав имь отже на сам перед силу свою, дав имь доказ, що єсть годен вижити их и выбрав в той ціли, що для рыбаков найвідповіднїшим було, богату ловлю рыб. До того дав имь ще пізнати, що труды их и стараня около царства божого будуть skutочними.

Б. ДРУГІЙ РОКЪ ПУБЛИЧНОГО ЖИТЯ ІСУСА ХРИСТА.

І. Овеча купель в Іерусалимь.

Незадовго потім выбрав ся Ісус з Галилеи до Іерусалиму, щобы обходити свята. В томь мѣстѣ находила ся купель овечю названая (по жидовски Виеезда), маюча пять притворів. В тыхъ лежало богато калѣк, слѣпыхъ, хромихъ, сухихъ, ожидающихъ зворушеня воды, бо до той купели зступає ангелъ Господень разъ в рікъ, и зворушує воду. Той, котрий першій входивъ в купель по зворушеню воды, ставав ся здоровимъ, хочбы на якунебудь слабсть бувъ хоримъ. Межи иншими бувъ тамъ оденъ чоловікъ, котрий черезъ 38 роківъ бувъ мучений хоробою и ожидає помочи відъ той купели, але не мігъ нїколи, будучи безсилимъ, до той воды дістати ся. Ісусъ побачивши нужденного того, сказавъ до него: „Хочешъ бути здоровимъ?“ Хорый відповѣвъ ему: „Господи! не маю чоловіка, щобы мене спустивъ до купели, коли вода бує порушена, бо нѣмъ ще на берегъ долѣзу, инші зступають передъ мною.“ Ісусъ сказавъ до него: „Встань, возьми постіль твою, и иди.“ И заразъ ставъ ся здоровимъ той чоловікъ, взявъ постіль свою и пішовъ до дому. Понеже тоє в суботу стало ся, казали жиды до того, котрий выздоровѣвъ: „Нынѣ єсть субота, не годить ся отже тобѣ постели нести.“ Уздоровлений відповѣвъ на тоє: „той, що мене уздоровивъ,

казавъ менѣ тоє чинити.“ — „Хто-жь есть той чоловікъ“, пытали ся его, „що сказавъ до тебе: „возьми поштѣль твою, и иди до дому?““ Алевѣнъ не тѣлько що имъ того сказати не умѣвъ, бо не знавъ, хто бувъ Исусъ, але навѣтъ не мѣгъ имъ показати его, бо Спаситель вже бувъ вѣддаливъ ся зъ того мѣсяця. Потѣмъ найшовъ его Исусъ въ церквѣ, и сказавъ ему: „Ось теперъ ставъ ты здоровымъ; вѣдъ теперъ не грѣши уже бѣльше, щобы ти ся не стало що гѣршого.“ Тымъ чиномъ хорый той пѣзнавъ Исуса, и давъ знати жидамъ, що его Исусъ уздоровивъ. Вѣдъ теперъ взяли жида Исуса за то переслѣдувати, що тоє въ субботу учинивъ.

2. Исусъ уздоровляє чоловіка зъ зѣсхлою рукою. — Выбѣръ Апостолѣвъ.

Одного разу було ся приключило, що Исусъ Христосъ увѣйшовъ до одной божницѣ въ субботу (Сабать) и знайшовъ тамъ чоловіка зъ зѣсхлою рукою. Жида запытали ся Исуса Христа: „чи годить ся въ субботу хорыхъ уздоровляти?“ — Они задали ему тоє пытанѣ, щобы его могли пѣдхватити за слово и заскаржити. Спаситель вѣдповѣвъ имъ: „„Котрый зъ васъ людей буде такимъ, щобы маючи тѣлько одну вѣвцю, коли бы она въ субботу упала въ яму, не взявъ еѣ и не пѣднѣсъ? Таже далеко лѣпшій есть чоловікъ, якъ вѣвця; проте годить ся въ субботу добре чинити.“ — Обертаючи ся до хорого сказавъ дальше: „Вытягни руку свою.“ Хорый вытягнувъ на той приказъ руку свою, и вѣдзыскавъ утрачену власть въ руцѣ. Фарисеѣ, скоро выйшли зъ божницѣ, стали ся на-радживати, якъ бы Исуса стратити. Исусъ тымъ часомъ пѣйшовъ на гору, щобы ся молити, и перебувъ тамъ цѣлу нѣчь на молитвѣ. Коли наставъ день, призвавъ ученикѣвъ своихъ и выбравъ зъ нихъ дванайцять, котрыхъ назвавъ Апостолами: Симона, котрого прозавъ Петромъ, и Андрея, брата его, Иакова и Иоанна, сынѣвъ Зеведеевыхъ, Филипа и Вареоломея, Маея и Тому, Иакова Альфея и Симѣона Кананита, котрого зовуть Зелотомъ (ревнителемъ), Иуду названого Фадеемъ и Иуду Искаріотского. Тымъ то ученикамъ своимъ давъ Исусъ власть уздоровляти

всѣлякй слабости и выкидовати бѣсовъ; — они мали такожь проповѣдати науку Христову.

3. Исуса наука на горѣ.

Безчисленнй товпы цѣкавого народа окружали Исуса, бажаючи горячо учути зъ усть его науки спасительни. Для того выйшовъ вонъ одного разу на гору, щобы го льпше було чути, а коли настала святочна тишина, усѣвъ Спаситель и взявъ научати. На початку бесѣды своен вычисливъ Исусъ головнй чесноты, котрыми вѣрнй его приклонникй вѣдзначати ся повиннй, зѣбравши ихъ въ тыхъ вѣсьмохъ блаженствахъ:

1. Блаженй убогй духомъ (т. е. покѣрного сердца, що ся не привязують до богатствъ и дѣбрь дочесныхъ), бо ихъ есть царство небесне.

2. Блаженй тихй (лагѣднй, благй, сумирнй, що легко прощають уразу), бо они займутъ въ посѣдане землю.

3. Блаженй, котрй плачуть (кають ся и покуту чинять за свой и чужй провины), бо они будутъ потѣшенй.

4. Блаженй, котрй суть бажающй справедливости (стараютъ ся якъ найсильнѣйше, щобы чеснота и набожнѣсть на земли пановали), бо они будутъ насычеными.

5. Блаженй милосернй, бо они милосердя доступлятъ.

6. Блаженй супокѣй творячй (миротворцѣ, т. е. далекй вѣдъ усякои уразы, незгоды и колотнѣ), бо названй будутъ сынами божими.

7. Блаженй, котрй терпятъ переслѣдоване для справедливостй (для чесноты и набожности), бо ихъ есть царство небесне.

8. Блаженй есьте вы, коли вамъ злорѣчити будутъ, и переслѣдовати васъ будутъ, и мовити будутъ всяке зло супроти васъ, и всяку неправду за для мене; радуйте ся и весельте ся, бо заплата ваша есть велика на небѣ.

Дальше порѣвнювавъ Исусъ приклонникѣвъ своихъ до соли, котра хоронить вѣдъ гнили, и до ясности, свѣтъ той освѣчаючи, заохочуючи ихъ, щобы черезъ власнй примѣры чесноты и добрй учинки для другихъ були краснымъ взор-

цемъ поступованя. Такожъ остерѣгавъ Спаситель ученикѣвъ, щобы не були подѣбными що до чесноты и набожности до Фарисеѣвъ, бо тотѣ лицежѣры (облудники) удавали лише побожныхъ и праведныхъ, а були справдѣ тайными грѣшниками; именно подпадали они грѣхамъ лакомства, ненависти и мести невмолимон. Вѣдтакъ научавъ о потребѣ поеднаня ся и братерскои згоды, такъ, що коли-бы хто, несучи на вѣтварь приносъ (жертву), пригадавъ собѣ, що ближній его загнуваный есть на него, тогды належить тоту жертву при жертвенику зѣоставити, а вернути ся и поеднати ся зъ братомъ, бо лишь тогды даръ, зложеный въ жертвѣ, Богу подобати ся може. „Любѣть ворогѣвъ вашихъ,“ мовивъ Иисусъ, „чинѣть добре тышъ, що васъ ненавидѣть, молѣть ся за тыхъ, що васъ переслѣдують, щобысьте були сынами Вѣтца вашого, котрый есть на небѣ, котрый заряджуе, що сонце его сходить на добрыхъ и злыхъ, и спускае дощъ зарѣвно на справедливыхъ и несправедливыхъ. Наколи бы вы однакожь тѣлько самыхъ вашихъ братѣвъ и прѣятелѣвъ любии, якужь бы вы за се мали заплату, коли и грѣшники и погане тое саме чинѣть? Будѣте милосерными, якъ и Отець вашъ небесный милосерный есть. Вѣдпускайте, а буде вамъ вѣдпущено, давайте, а буде вамъ дано. Якою мѣрою кому мѣрите, такою вамъ вѣдмѣрено буде.“

Передовсѣмъ же научавъ Спаситель, щобы нѣхто въ своихъ добрыхъ учинкахъ, милостиняхъ и постахъ не шукавъ марной похвалы вѣдъ людей, бо такимъ способомъ учинки тотѣ не мають передъ Богомъ жадной цѣны. Каждый повиненъ зъ своими добрыми дѣлами укрывати ся передъ свѣтомъ, „а Богъ, що видить въ тайнѣ, дасть тобѣ на явѣ.“

Спаситель зѣоставивъ намъ въ молитвѣ „отче нашъ“ взорець найдоскональшой молитвы, научаючи насъ, якъ молити ся маємо, о що Бога просити и за що дякувати належить, и даючи намъ такожъ важну пересторогу, що инакше намъ Г. Богъ не вѣдпуститъ нашихъ провинъ, тѣлько тогды, наколи мы провины нашому ближнѣму зъ сердца вѣдпустимо.

Иисусъ переконувавъ дальше, що не можна роздѣлити сердца помежи Бога а свѣтъ, и сказавъ: „Не добре есть двоимъ панамъ служити, бо одного полюбить а другого зненавидитъ; не добре есть служити Богу и мамонѣ (свѣтови). Шукайте

*

передъ всѣмъ царства небесного и справедливости его, а все инше буде вамъ дано. Не журѣтъ ся о завтрѣшнй день, бо вѣнъ самъ про себе журити ся буде.“ — „Не судѣтъ“, — учивъ Спаситель дальше, „щобы вы не були судженѣ, бо котрымъ судомъ судити будете, тымъ и васъ судити будутъ, и якою мѣрою мѣрити будете, такою и вамъ вѣдмѣрять. Якже можешъ достеречи дрѣбне стебло (малу провину) въ оцѣ брата твого, не видячи траму (тяжкого грѣху) въ твоѣмъ власнѣмъ оцѣ? Або якъ смѣешъ казати братови твому, абы позволивъ выимити стебло зъ ока свого, коли въ твоѣмъ оцѣ трамъ стерчить. Лицемѣре! выкинь перше трамъ зъ ока твого, а тогды прійдешъ выимити стебло зъ ока брата твого.“

За головну основу милости ближнёго, на котрѣй полагае цѣла любовь христіанска, положивъ Спаситель того святе правило: „Все, що nebude хочете, абы вамъ люди чинили, и вы имъ чинѣтъ такожь. Бо такій есть законъ и пророки.“ Наконецъ, щобы пѣзнати удавану лише чесноту и набожнѣсть, и вѣдрѣжнити еѣ вѣдъ правдивои, сказавъ: „Стережѣтъ ся пильно ложныхъ пророкѣвъ, котрѣ до васъ приходять въ одежи овечѣй, а въ внутрѣ суть хижими вовками. Зъ овочѣвъ ихъ спѣзнаете ихъ. Чижь зѣпрають зъ терня ягоды виннй, або зъ буряну фиги? Не може добре дерево злыхъ овочѣвъ родити, анѣ зле добрыхъ. Всяке дерево, не приносяче добрыхъ овочѣвъ, буде зрубане и въ огонь вкинене. Не кождый, котрый мовить: „„Господи! Господи!““ увѣйде до царства небесного, — але котрый сповняе волю Вѣтця мого, котрый есть на небѣ: той увѣйде до царства небесного. Много зъ нихъ скаже до мене въ день суду страшного: „„Господи, Господи, чижь мы въ имени твоѣмъ не пророкували, и въ имя твое чортѣвъ не выгнали, а въ имя твое много чудѣвъ не чинили?““ А я имъ тогды вѣдповѣмъ: Нѣколи я васъ не знавъ; вѣдступѣтъ вѣдъ мене, бо вы несправедливѣсть чинили.“

Въ кѣнци тои бесѣды свои сказавъ Исусъ: „Кждый, котрый слушае слѣвъ моихъ и ихъ сповняе, буде подѣбнымъ чоловѣкови мудрому, що збудувавъ дѣмъ свѣй на скаль. И спавъ дощъ, и прійшли рѣкп, и вѣяли вѣтры, и ударили въ дѣмъ той, а вѣнъ не упавъ, бо бувъ на скаль основанный. Такъ зновъ кождый, котрый слушае тыхъ слѣвъ моихъ, а не чинить пѣсля нихъ, буде подѣбный чоловѣкови нерозумному,

котрый збудував дѣмъ свѣй на пѣску. И спавъ дощъ, и прійшли рѣки, и повѣяли вѣтры, и ударили на дѣмъ той, а вѣтъ упавъ, а упадокъ его бувъ великій.“

Спаситель переставъ вѣдткъ говорити до народу, а всѣ дивували ся зъ бесѣды его, бо нѣколи ще не чули учителя, котрый бы такъ научавъ. Черезъ довгій часъ межи слухачами пановало глибоке мовчане, бо каждый бувъ перенятый найвысшою почестею для найсвятѣйшого Учителя.

Запишѣмъ мы, любі дѣти! въ глубинѣ сердце нашихъ науки и правила жита нашего Спасителя и памятаймо, що той знайшовъ правдиве щасте и супокѣй, хто всѣ мысли, бажаня и дѣла свой пѣдъ тоті святі законы пѣдхляе.

4. Воскресене молодца въ Наннѣ.

Переходячи землю Галилейску, прійшовъ одного разу Ісусъ до мѣсточка Наннѣ. Ученики его и великій товпы народа окружали его. Коли Спаситель приближивъ ся бувъ до брамы мѣйской, выносили саме тогды умерлого сына, одинака у матери, котра була вдовицею. Много народа ишло побѣчь плачучой и гѣрко заводячой матери; а коли еѣ Ісусъ побачивъ, умилосердивъ ся надъ нею и сказавъ: „Не плачь!“ Потѣмъ приступивъ до домовины и давъ знакъ тымъ, котрі несли умершого, чтобы станули. Всѣ стали задивувавши ся, а Ісусъ сказавъ до умерлого: „Молодче, тобѣ кажу, встань!“ На тоті слова вставъ умершій и зачавъ говорити, а Ісусъ вѣддавъ его матери живого и здорового. Коли ся тое стало, переймивъ всѣхъ страхъ, и всѣ хвалили Бога мовлячи: „Пророкъ: великій повставъ межи нами, и Богъ посѣтивъ народъ свѣй.“ О тѣмъ чудѣ розбѣйшла ся слава по всѣй земли жидѣвскѣй и по всѣхъ краинахъ посторонныхъ.

Видимо тутка, любі дѣти! въ Ісусѣ добродѣя людскости, котрый плачучимъ слѣзы осушае, болѣзнь въ радѣсть замѣняе, и зъ самои смерти, кого хоче, до жита привертае. — И нынѣ вѣдзывае ся вѣтъ до насъ, коли плачемо надъ страстою дорогихъ намъ осѣбъ: „Не плачте!“ Той, котрого голось всемогучій прикликавъ до жита единого сына вдовицѣ, закличе и до насъ колись: „Встаньте зъ мертвыхъ“, и верне

дорогій намъ въ тѣмъ житю особы, за котрыми плачемо. — Воскресене молодця зъ Наннъ єсть для насъ запевненемъ нашего воскресеня.

Житель мѣста Наннъ, котрыхъ любовь правды не була будами свѣта запоморочена, оцѣнили важнѣсть чуда Иисусового. Видѣли они въ Иисусѣ посередь себе пѣсланця небесного, наповненого силою божою, щобы ставъ ся Спасителемъ цѣлого народа, и въ тѣмъ пересвѣдченю стали Бога хвалити.

5. Иисусъ Христосъ навечери у одного Фарисея.

Одень мужъ зъ секты Фарисеѣвъ, именовъ Сімонъ, запросивъ бувъ одного разу Иисуса на вечеру. Спаситель прійшовъ въ означенѣмъ часѣ и засѣвъ до стола зъ господаремъ. Въ тѣмъ мѣстѣ була одна невѣста, именовъ Магдалена, котрою всѣ задля розпустного житя погорждали. Она чула много о дѣлахъ Иисуса, а перенята жалѣмъ за грѣхи свой, хотѣла пѣзнати Спасителя. Довѣдавши ся отже, що Иисусъ знаходить ся въ домѣ Сімона, поспѣшила тамъ, взявши зъ собою начине аламастрове зъ дуже дорогою мастею. Увѣйшовши до свѣтлицѣ, де Иисусъ сидѣвъ зъ Сімономъ, не смѣла она очей своихъ пѣднести на Спасителя, упавши про-те до нѣгъ его, взяла ихъ слѣзами скропляти, а волосемъ головы своей обтерати и цѣлувати, намазуючи ихъ дорогимъ олѣємъ.

Сімонъ бачучи тоє, погадавъ собѣ въ серци своѣмъ: „Якъ бы Иисусъ бувъ пророкомъ, тобы знавъ, що тота невѣста єсть грѣшницею, и не дозволивъ бы їй до себе приступити.“ Иисусъ же, знаючи точно, що ся дѣяло въ серци его, сказавъ: „Сімене, маю тобѣ щось сказати. Одень лихварь мавъ двоухъ довжникѣвъ; одень бувъ винъ пятьсотъ грошей, а другій пятьдесятъ. Коли они не мали чимъ заплатити, даровавъ довгъ обомъ. Котрый зъ нихъ отже бѣльше буде его любити?“ Сімонъ вѣдповѣвъ: „Я думаю що той, котрому бѣльше даровавъ.“ — „Добре ты розсудивъ“, а обернувши ся до невѣсты, сказавъ Сімонови: „Чи видишь тоту невѣсту? Я вступивъ до дому твого, а ты не давъ єси воды на ноги мой; она же слѣзами полила ноги мой, и волосемъ своимъ обтерла ихъ; ты мене не поцѣлувавъ, а она, якъ тѣлько увѣйшла, не

перестала цѣлувати нѣгъ моихъ. Ты не помазавъ олъема головы моеи, а она помазала дорогими мастями ноги мой. Проче повѣдаю тобѣ: вѣдускають ся ей великѣ грѣхи, бо она объявила велику любовь. А той, кому менше вѣдускають, меншу має любовь.“ До невѣсты сказавъ вѣдтакъ Исусъ: „Вѣдускають ся тобѣ грѣхи.“ Присутній гостѣ обурили ся на тотѣ слова Исуса и говорили межи собою: „Хто есть той, котрый и грѣхи вѣдускае?“ Спаситель не зважавъ зовсѣмъ на ихъ невдоволене и сказавъ до невѣсты: „Вѣра твоя спасла тебе, иди въ супокою.“

Якъ повнымъ любви показавъ ся Исусъ въ сѣй подѣи! Погорджена вѣдъ усѣхъ невѣста приходитъ до Спасителя; Исусъ не вѣдалае еѣ вѣдъ себе, не выкидае тѣй поповне-ныхъ грѣхѣвъ и не повстае на ню, якъ то Фарисеѣ робили, але видячи жаль ей ширый, хвалить ей вѣру, надѣю и любовь, а прощаючи поповнений грѣхи, привертае супокѣй душѣ и совѣсти. — И нынѣ еще прѣймае Исусъ до себе грѣшникѣвъ, сли съ скрушенымъ сердцемъ до него прибѣгають, шукае ихъ и ковтае до ихъ душѣ, бо вѣдъ прѣйшовъ на свѣтъ, щобы уздоровляти хоробы нашѣ душевнѣй и привертати до житя тыхъ, що въ грѣхахъ умерли.

Въ Магдалинѣ маємо красныи взорець правдивои и широи покуты. Зѣ вѣрою и упованемъ прѣйшла до Исуса, покинувши грѣшне жите свое; слѣзами залита, жалуе за провини свой и просить въ присутности всѣхъ о ихъ прощенѣ зѣ ширымъ постановленемъ, не вертати вже нѣколи на грѣшну дорогу.

Зѣ примѣру завстыдженого Фарисея учѣмъ ся не гордiti нѣкимъ, хочьбы бувъ въ наибѣльшихъ грѣхахъ, але маймо милосерде надъ нимъ и допомагаймо ему, щобы прѣйшовши до пѣзнания провинѣ своихъ, покинувъ ихъ и до Бога ся навернувъ.

6. Исусъ научае въ повѣстяхъ (притчахъ).

а) *Повѣсть о рѣльнику-сѣвачи.*

Коли одного разу великѣ товпы народа докола Исуса зѣбрали ся були, Спаситель сказавъ имъ таку повѣсть

або притчу: „Однѣ рѣльникѣ выйшовѣ бувѣ разѣ съяти насѣне свое. Коли съявѣ, падали деякі зерна при дорозѣ, и зѣстали здоптані, а птахи выдзюбали (вызбирали) ихѣ. Инше зерно упало на грунтѣ скалистый, де не маючи досыть вогкости, хочѣ заразѣ скѣльчило ся и пѣдросло скоро, однакожѣ небавкомѣ вѣдѣ спеки сонця усохло. Ще инше упало межѣ терне, але коли ся терне дуже розкоренило, то придавило оно тѣнею своєю дальшій взрѣстъ зерна. Инше наконецѣ упало на добру землю, и выдало дуже богатій жнива.“

Коли Іисусѣ переставѣ говорити, пытали ся ученики его: „Що значить тота повѣсть?“ Іисусѣ вѣдновѣвъ: „Насѣне, есть то наука слова божого; зерно, що упало при дорозѣ, означае тыхѣ людей, котрѣ выслушавши божои науки, вѣ серцю своѣмѣ еѣ не задержують, про-те приходитѣ дѣяволѣ, и вырывае его. Зерно, кинене на грунтѣ скалистый, означае тыхѣ, що слухають слова божого и зѣ радостею его прѣймають, але не мають постоянной силы и волѣ тогда, коли на нихѣ припаде сумѣ або згрызота, або яке преслѣдоване задля ихѣ чесноты; тогда грѣшати они уже и забувають о Бозѣ. Зерно, що упало помежи терне, означае тыхѣ людей, що хочѣ слухають слова божого, однакожѣ зѣ замилованя вѣ рѣчахѣ земскихѣ, богатствахѣ и марностяхѣ свѣтовыхѣ, придавляють слово боже. Зерно же, що упало на добру рѣлю, то суть тотѣ люде, котрѣ слухають божои науки, вѣ чистѣмѣ серцю еѣ заховують, и вѣ терпеливости своѣй приносятѣ богато овочѣвъ до спасеня.“

б. *Повѣсть о кукѣли.*

„Царство боже есть подѣбне до чоловіка,“ говоривѣ Іисусѣ, — „котрый посѣявѣ добре насѣне на рѣли своѣй. Коли ще люде спали, прѣйшовѣ неприятель его, засѣявѣ кукѣль межѣ пшеницю и вѣдѣйшовѣ. Вправдѣ выросла пшениця и обѣщывала богатій жнива, але вѣ нѣй выбуявѣ и кукѣль. Побачивши тое, приступили слуги до того газды и сказали до него: „„Пане! чижѣ ты не посѣявѣ доброго насѣня на рѣли твоѣй? зѣ вѣдкижѣ взявѣ ся кукѣль?““ Господарѣ вѣдповѣвъ имѣ: „„Непрѣязный чоловікѣкѣ учинивѣ тое.““ Слуги казали дальше: „„Коли

хочешь, то мы пойдѣмо и зберемо кукѠль!“ — „Не треба,““ перебивъ имъ газда, „„бо збераючи кукѠль, вырвали бы вы зъ нимъ разомъ и пшеницю. Най одно и друге росте ажъ до жнивъ, а якъ прійдуть жнива, скажу женцямъ, щобъ зобрали на самый передъ кукѠль, звязали его и спалили, а пшеницю згромадили до моєи стодолы.““

в) *Притча о зернѣ горчицнѠмъ (горушицнѠмъ) и о квасѣ.*

Ину притчу сказавъ Иисусъ Христосъ словами: „Царство небесне подѠбне есть до зерна горчицного, котре оденъ чоловѣкъ посѣявъ на рѠли своѣй. Оно хочъ есть наименше изъ всѣякого насѣня, однакожь коли вырасте, бѠльше есть вѠдъ усѣхъ рослинъ, и стає ся деревомъ такъ великимъ, що приходять птицѣ небеснѣ, и гнѣздять ся на галузяхъ его.“

„Царство небесне есть такожь подѠбне до квасного тѣста, котре невѣста бере, розчиняє нимъ тѣсто зъ трехъ мѣръ муки, а вѠдакъ все скваснѣе.“

г) *О скарбѣ укритѠмъ въ зетли, о перлѣ и о свѣти.*

„Царство небесне подѠбне есть до скарбу укритого въ рѠли, котрого чоловѣкъ, найшовшій его, тайтъ; вѠдакъ вѠдходить вѠнъ, продає все, що має, а тоту рѠлю купує. — Такожь подѠбне есть царство небесне до чоловѣка, купця, котрый пошукує добрыхъ перелъ. Знайшовши одну добру перлу, вѠдѠйшовъ вѠнъ, спровавъ все, що мавъ, и купивъ еѣ. — Такожь подѠбне есть царство небесне до сѣти запущенои въ море, въ котрѠй зловили ся рыбы всѣякого рода. Коли сѣтъ наповнила ся, вытягнули еѣ рыбаки на берегъ и усѣвши, выбрали добрѣи рыбы въ начине, а злѣи выкинули. Такъ буде такожь на кѠнци свѣта: прійдуть ангелы, выключать змѣхъ въ помежи справедливыхъ, и вкинуть ихъ въ огонь внутрѣшний а тамъ буде плачь и скрыѠтъ зубѠвъ.“

7. Иисусъ утихомиряє бурю на мори.

Приключило ся одного разу, що Иисусъ будучи струженный научаємъ людей, коли вже бувъ вечеръ, сказавъ до

учениковъ своихъ: „Переправимо ся на другу сторону озера.“ Послушнй ученики вѣдбили на той приказъ вѣд берега, и плынули въ човнѣ, въ котрѣмъ такожь Исусъ Христосъ находивъ ся. Спаситель усѣвъ въ човнѣ, а оперши голову на лѣкти заснувъ супокѣино. Наразъ настала буря, а вѣтеръ сильный кидавъ човномъ то въ одну то въ другу сторону, такъ, що вода ляла ся до середины. Ученики працювали и силували ся, щобы вѣдвернути небезпеченство; Исусъ же спавъ. Красный то обравъ супокою душѣ, якій дае чисте сумлѣне и непоколибиме уповане на Бога!

Коли буря що разъ бѣльше лютилась, зближили ся до Исуса затревоженй ученики и збудили его, кличучи: „Господи, ратуй насъ, бо гинемо!“ — Спаситель побачивши велику тревогу учениковъ своихъ, сказавъ до нихъ: „Люде мало вѣры, чога боите ся? дежь уповане ваше на Бога?“ Вѣд такъ вставъ и наказавъ вѣтрамъ словами: „Утишѣть ся!“ а морю: „Успокой ся!“ И настала велика тишина и море успокоило ся.

Що Исусъ ученикамъ словами припоручивъ, т. е. щобы мали вѣру и уповане, тоє ствердивъ такожь и чиномъ, бо хто розказуе вѣтрамъ и морю, той силенъ естъ вырвати насъ и зъ наибѣльшого небезпеченства, треба однакожь мати вѣру и уповане на него.

На видъ того чуда затревожили ся ученики и тотй, що плынули на човнахъ и мовили до себе: „Хто естъ той, що и вѣтеръ и море суть ему послушнй?...“ Вѣдповѣмо на тоє питане, любй дѣти: „Есть то Исусъ, Сынъ Бога живого, до котрого и мы въ кождѣй недоли руки зносимо и кажемо: Исусе, помилуй насъ!“

8. Воскресене доньки Іаира и уздоровлене невѣсты изъ выбуховъ крови.

Разу одного переходивъ Исусъ черезъ улицу мѣста Капернаумъ и побачивъ чоловѣка, що вѣдберавъ мыто, именемъ Матѣея. Спаситель сказавъ до него: „Пѣйди за мною.“ Матѣей вставши, пѣйшовъ за Исусомъ и запросивъ его до дому свого. Коли Исусъ тутъ коло стола сидѣвъ, прійшовъ

до него начальникъ божницъ именемъ Гаиръ, и упавши Христу до нѣгъ, сказавъ: „Господи донька моя есть близькою смерти; але пѣйди, вложи на ню руку свою, и буде жита.“ — Исусъ вставъ заразъ и пѣйшовъ за Гаиромъ до дому его въ товариствѣ учениковъ своихъ, до котрыхъ прилучила ся велика товпа людей. Помежи народомъ находила ся невѣста, хора вѣдъ дванайцати лѣтъ на выбухи крови. Выдавши на лѣпки цѣлый свѣй маетокъ, а не дѣзнавши жадной пѣлги, постановила просити Спасителя о помѣчь. Однакожь не хотѣла она выявити хоробы своєї, и лишь погадала собѣ въ тайнѣ: „Кобы я тѣлько дѣткнула ся его одѣжи, а заразъ выздоровѣю.“ Въ тѣмъ пересвѣдченю приступила зъ заду до Спасителя, а дѣткнувши ся одѣжи его, въ той часъ выздоровѣла.

Исусъ пѣзнавъ заразъ, що зъ него вышла чудотворна сила, обернувъ ся про-те и сказавъ: „Хто дѣткнувъ ся одѣжи моеї?“ Ученики, нѣчого не знаючи, вѣдповѣли: Нарѣдъ ти-сне ся, а ты мовишь: „Хто мене дѣткнувъ ся?“ Але Исусъ, котрому нѣчого не було тайно, споглянувъ на невѣсту, що зъ немочи своєї выздоровѣла. Зъ боязнею и тревогою приступила она тогды до Спасителя и упавши ему до нѣгъ, вы-знала, що ся зъ нею стало. Исусъ сказавъ тогды до неї: „Донько, вѣра твоя уздоровила тебе, иди въ супокою и будь здорова вѣдъ хоробы твоєї.“ Коли Исусъ еще говоритъ, прїйшли слуги начальника божницъ и сказали до него: „Донька твоя уже умерла; по що еще трудишь Учителя?“ Учувши тоє отецъ, засумовавъ ся такъ дуже, що не мѣгъ и слова промовити. Исусъ, взявши его за руку, сказавъ до него: „Не бѣй ся; вѣрь тѣлько, а донька твоя буде жива.“ Сказавши се вставъ и пѣйшовъ до дому, де була умерла дѣвчина. Туй зѣйшли ся були свояки и сусѣды, плачучи и нарѣкаючи; спроваджено навѣтъ, ведля тогдашного звычайу, най-мленыхъ плачкѣвъ, чтобы надъ умерлою заводили. Исусъ, вступивши за порѣгъ дому, сказавъ: „Чому таку товпу чините и плачете? дѣвчина не умерла, але спить.“ Зъ тыхъ слѣвъ Спасителя почали ся присутнї смѣяти, бо знали дуже добре, що дѣвчина умерла; але Исусъ казавъ имъ выйти, взявъ зъ собою вѣтця и матѣрь умерлої, и трохъ учениковъ своихъ: Петра, Іакова и Іоанна, и казавъ ся запровадити до свѣтлицѣ, де умерла лежала.

Увѣйдши тамъ, приступивъ Спаситель до постели умер-
лои, и взявши еѣ за руку, сказавъ: „Дѣвчино! встань!“ Въ
той хвили поднесла ся она и зачала ходити. Родичѣ ей не
могли ся почути зъ радости, и не знали, якъ бы подякувати
овому добродѣви, котрый имъ вернувъ утрачену дитину. Ис-
усъ сказавъ имъ, щобы нѣкому не говорили, що ся въ дому
стало, и казавъ дати вѣсти приверненѣй до житя дѣвчинѣ.

По разъ першій показавъ Исусъ тымъ чиномъ, що не
тѣлько має власть однимъ словомъ уздоровлювати хорыхъ,
але навѣтъ воскрешати умерлыхъ. Исусъ сказавъ до плачу-
чихъ: „Чого вы плачете? дѣвчина не умерла, але спить.“
Смерть есть про-те ведля слѣвъ Спасителя сномъ, зъ котро-
го насъ пробудити вѣтъ самъ має власть и силу. Струже-
ный подорожний бажае выпочинку, а коли засне, будить ся
скрѣпленный до новой подорожи. Дочесне жите есть вандрѣв-
кою, а по ей укѣнченю ожидае насъ смерть. Но черезъ ню
не тратимо мы житя, лишь его замѣняемо на лѣпше. Черезъ
смерть идемо до тревалого щастя и до краины вѣтцѣвъ на-
шихъ. Черезъ смерть освободжаемо ся вѣдъ нужды и недолѣ
житя дочесного, а входимо до блаженного мешканя небесного,
де правдиве щасте тревае безъ кѣнця. Для вѣрныхъ слугъ
Исуса стратила сама смерть все, що тѣлько давнѣйше мала въ
собѣ страшного.

9. Исусъ насычае чуднымъ способомъ 5.000 народа.

Зближало ся свято Пасхи. Тысячѣ людей спѣшили зъ
всякихъ краинъ и сторѣнь до Иерусалима на обхѣдъ того
кразника. Щобѣльшій громады окружали Исуса и збѣльшали
ся що разъ, бо прибувши зъ далекихъ краинъ, бажали ви-
дѣти Исуса и слухати наукъ его. Побачивши тое, сѣвъ
Спаситель въ човень, казавъ ся перевезти черезъ море гали-
лейске и высѣвъ на сушу въ околици мѣста Веесаиды. Коли
збраній товпы народа побачили Исуса, всѣдаючого до човна,
поспѣшили сушею, щобы ему зайти дорогу и послухати свя-
той науки. Коли човень, на котрѣмъ Исусъ плывувъ, при-
бивъ до берега, вже численна громада витала его тутъ зъ
радостею. Исусъ выйшовъ на гору и умилисердивъ ся надъ
народомъ, бо всѣ були якъ вѣтцѣ безъ скотаря; вѣтъ учивъ

о царствѣ божѣмъ и уздоровлявъ тыхъ, що були хоробами навѣдженѣи. Коли-жь зачало вечерѣти, приступили до Иисуса ученики и сказали: „Вѣдпусти народы, щобы вѣдѣшли до мѣста и до сель, котрѣ суть доокола, и щобы шукали собѣ поживлѣня, бо тутъ мѣстце пuste а пора уже пѣзна.“ Иисусъ же сказавъ до нихъ: „Не треба имъ ити, але вы самѣ дайте имъ що ѣсти.“ А вѣдтакъ обернувшись до Филипа промовивъ: „Де купимо хлѣба, щобы они попоѣли?“ Спаситель сказавъ тое въ той цѣли, щобы ихъ досвѣдчити, бо знавъ, що мае чинити. Филипъ вѣдповѣвъ, що навѣтъ за двѣста грошей не выстарчить хлѣба, щобы каждому изъ нихъ дѣстало ся хоть трохи. Иисусъ запытавъ ся ученикѣвъ, кѣлько мають хлѣба? Андрей вѣдповѣвъ на тое: „Есть тутка одень хлопецъ, що мае пять хлѣбѣвъ ячмѣнныхъ и двѣ рыбы, але що-жь то есть на таке множество людей?“ — „Принесѣтъ менѣ ихъ тутъ,“ сказавъ Иисусъ, а наказавши народови усѣсти на травѣ, взявъ тыхъ пять хлѣбѣвъ и двѣ рыбы, поглянувъ на небо, поблагословивъ, переломивъ ихъ и давъ ученикамъ, а ученики давали народови. И ѣли всѣ, и насытили ся, а вѣдтакъ ще зѣбрали незѣдженыхъ кавалкѣвъ, що ся зѣстали, дванайцять кошѣвъ повныхъ. Тыхъ, котрѣ ѣли, було 5000 мужѣвъ, крѣмъ невѣстъ и дѣтей. На видъ того чуда мовивъ народъ о Иисусѣ, подивляючи его: „Той есть правдивый Пророкъ, котрый мае прѣйти на свѣтъ.“ Иисусъ же пѣзнавши, що его хотѣли пѣрвати и поставити царемъ надъ собою, схоронивъ ся на гору, щобы ся туй молити. Пѣдѣбно насытивъ Иисусъ троха пѣзнѣйше другѣй разъ сѣмома хлѣбами и кѣлькома рыбами чотыре тысячѣ народа, крѣмъ невѣстъ и дѣтей, и зѣстало ся було ще сѣмъ кошѣвъ окрушинѣ.

Тое, що учинивъ тутка Спаситель передъ очима ученикѣвъ своихъ и згромажденного народа, повтаряе рѣкъ въ рѣкъ Господь Богъ въ очахъ нашихъ. Що року выдае одно зерно, кинене въ землю, 30, 40 и бѣльше зернятъ. Пригорщу зѣбжи кидаетъ рѣльникъ въ землю, а зъ засѣву того звозятъ въ жнива повнѣи возы, снопами наладованѣи. Рѣкъ по за рѣкъ розмножуе Г. Богъ милосерный засѣяне зерно такъ, що миллионы людей жѣють хлѣбомъ, зъ того походячимъ, и ще лишае ся тѣлько, що на новый засѣвъ треба. Якже краснымъ есть заряджене боже! Кобы мы тѣлько не дивили ся рѣвнодушно на тотѣ дѣла

божого всемогущества, але уживаючи дарѡвъ божихъ на добре, повтаряли зъ Давидомъ Псалмистою: „Очи всѣхъ мають надѣю въ Тебѣ, а Ты кормишь ихъ въ часѣ потребы. Отворяешь руку свою и голуешь всѣ звѣрята благословенствомъ.“ (Пс. 144. 16, 36.)

Иисусъ умилосердивъ ся надъ народомъ, хочъ бувъ самъ струженный и потребувавъ вѡдпочинку; кормить голодныхъ хлѣбомъ тѣлеснымъ, покрѣпивши передъ тымъ души ихъ хлѣбомъ душевнымъ — словомъ божимъ. Взявши пять хлѣбѡвъ и двѣ рыбы, поглянувъ на небо и поблагословивъ ихъ, навчаючи насъ тымъ, що за кождый даръ Богу дякувати треба, бо все маємо зъ его святой ласки. Коли ся уже всѣ наѣли, казавъ зѡбрати, що зѡстало ся, щобы нѣчого не поѣшло марно. Учѣмъ ся про-те бути ошадными, щобы и мы завсѣгда зъ того, що намъ Богъ давъ на потреби нашѣ, заховали для тыхъ ближнихъ, котрѣ менше вѡдъ насъ мають.

В. ТРЕТИЙ РОКЪ ПУБЛИЧНОГО ЖИТЯ ІІСУСА ХРИСТА.

І. Иисусъ Христосъ посередъ дѣтей.

Одного разу учивъ Иисусъ народы черезъ цѣлый день и уздоровлявъ хорыхъ, котрыхъ ему приношено. Коли надѣшовъ вечеръ, переставъ Иисусъ говорити до народа и той зачавъ ся розходити. Самъ Иисусъ струженный, потребуючи вѡдпочинку, загадавъ поѣти на мѣсце до того догѡдне, коли ся до него приблизило кѡлька матерей зъ дѣтьми на рукахъ, просячи, щобы ихъ Иисусъ поблагословивъ. Ученики побачивши тое, не хотѣли припустити невѣсть до Спасителя, бо знали, що Учитель потребуе вѡдпочинку. Однакожь спостерѣвъ тое Иисусъ и сказавъ: „Допустѣть дѣтей до мене, и не забороняйте имъ, бо ихъ естъ царство небесне. Дѣйствию повѣдаю вамъ, хтобы небудь того царства не принимавъ, якъ дитина, то не вѡйде до него.“ По тыхъ словахъ усѣвъ Спаситель; его окружили урадованѣ матери, а вѡнъ бравъ дѣти на колѣна свой, вкладавъ на нихъ руки и благословивъ ихъ.

Треба мати доконечно сердце отверте, невинне и по-

кѣрне, якъ у дитины, щобы прійти до царства небесного. Для того Ісусъ такъ дуже любивъ дѣти и дававъ черезъ тоє пѣзнати, що хто Бога дитинячимъ серцемъ любить, той въ нѣмъ має вѣтця. — При иншій способности выразнѣйше еще говоривъ Ісусъ въ тѣмъ змыслѣ до ученикѣвъ своихъ.

Одного разу прійшли ученики до Ісуса и запытали: „Учителю! Кто есть бѣльшимъ въ царствѣ небеснѣмъ?“ Спаситель закликавъ тогда до себе дитину, поставивъ еѣ посередъ нихъ, и сказавъ: „Дѣйстно, кажу вамъ, сли ся не навернете, и не станете ся такими якъ дѣти, не прійдете до царства небесного. Кто отже есть покѣрнимъ, якъ отся дитина, той есть бѣльшимъ въ царствѣ небеснѣмъ.“

Якъ дитина не знае, чи есть красна, або богата, або що зъ знаменитого роду походить, такъ и мы не повинни зважати на нецєвнѣй добра сего свѣта и числити на нихъ, а тымъ менше бажати вывысшена надъ другихъ.

2. Богатый молодець.

Середъ дороги приступивъ до Ісуса одинъ молодець и упавши передъ нимъ на колѣна, пытавъ его: „Учителю добрый, що маю чинити, щобымъ доступивъ жита вѣчного?“ Ісусъ сказавъ: „Чому мене зовешъ добрымъ? Нѣкто не есть добрымъ, лише оденъ Богъ.“ Дальше пытавъ его Спаситель: „Умѣешъ заповѣди: не чужоложь, не убивай, не будь зрадникомъ, почитай вѣтця и матѣрь?“ Молодець вѣдповѣвъ: „Учителю! того всего перестерѣгавъ я вѣдъ молодости моеи.“ Тогда поглянувъ на него Ісусъ, помилуваъ его и сказавъ до него: „Коли хочешъ досконалымъ бути, то иди, продай, що маєшь и роздай убогимъ, а будешъ мати надгороду въ небѣ; а вѣдтакъ прійди и иди въ слѣдъ за мною.“ На тотѣ слова зажуривъ ся молодець и посмутнѣвъ, бо бувъ дуже богатый. Ісусъ же, споглядаючи за вѣдходячимъ, сказавъ до ученикѣвъ своихъ: „Якже тяжко богатому увѣйти до царства небесного.“ А дальше сказавъ: „Якже тяжко есть тому, що въ грошахъ покладе все свое щасте, увѣйти до царства божого. Лекше есть верблюдови перейти черезъ ухо иглы, якъ богачеви увѣйти до царства божого.“ Затревоженѣй уче-

ники пытали самыхъ себе: „И хто може бути спасеный?“
 Иисусъ поглянувъ на нихъ и сказавъ: „У людей есть се
 невозможно, але у Бога есть все возможно.“

Похвалы гѣднимъ було тоє у молодця, що вѣдъ молодости сповнявъ заповѣди; гѣднимъ похвалы було такожъ єго бажанє, довѣдати ся зъ устъ Спасителя, що треба чинити, щобы увѣйти до царства небесного; але наганне есть єго надмѣрне привязанє ся до дѣбрь дочесныхъ, котре єго такъ опанувало, що не послухавъ рады Иисуса, котрый єму казавъ, щобы роздавши своє майно помежи убогихъ, ставъ ся тымъ ревнѣйшимъ приклонникомъ Спасителя.

3. Преображенє на горѣ Ѡаворь.

Одного разу взявъ Иисусъ зъ собою трехъ найвѣрнѣйшихъ ученикѣвъ, т. є. Петра, Іакова и Іоанна и завѣвъ ихъ на гору Ѡаворь. Станувши на верху горы, начавъ Иисусъ молити ся. Въ тѣмъ преобразивъ ся, т. є. перемѣнивъ ся передъ очима ученикѣвъ: лице єго засяло якъ солнце, а одѣжь єго стала бѣлою, якъ снѣгъ. Въ тѣй самѣй хвили явили ся Мойсей и Іліа, и зачали зъ Иисусомъ розмовляти. Тая нечувана подѣя такъ дуже заняла ревного Петра, що въ унесеню закликавъ: „Господи! добре есть намъ тутъ бути. Сли хочешъ, зробимо собѣ три шатра, тобѣ одно, Мойсеєви одно и Іліѣ одно.“ Єще Петро говоривъ, коли облакъ ясный покрывъ ихъ; ученики перепудили ся и позакрывали свои лица зъ боязни, тымъ бѣльше, що учули голосъ зъ неба, мовлячій: „Той есть сынъ мѣй улюбленный, въ котрѣмъ я собѣ дуже уподобавъ, того слушайте!“ Тоті самі слова вже давнѣйше чувъ св. Іоанъ на пустыни, коли хрестивъ Иисуса въ Іорданѣ. Ученики Христа не смѣли зѣ страху споглянути на тоє мѣсце, зъ вѣдки голосъ выходивъ, ажь доки Иисусъ не приступивъ до нихъ и не дѣткнувъ ся ихъ, мовлячи: „Встаньте и не бѣйте ся!“ Коли пѣднесли очи, не видѣли нѣкого, тѣлько самого Иисуса, котрый имъ не казавъ розголошувати того, що видѣли и чули, ажь до воскресеня своего.

Вѣрнї ученики заховали тайну, але пытали ся межи собою, щобы то значило воскресенє, о котрѣмъ имъ Иисусъ

згадувавъ. Иисусъ вѣдповѣвъ имъ самъ на тоє: „Сынъ чоловѣчій буде выданыи въ руки людскій, и убють его, а третого дня воскресне.“ Тотѣ слова учителя зрозумѣли Петро, Іаковъ и Іоанъ, бо видѣли Иисуса въ хвалѣ и величинѣ и чули голось зъ неба, наказуючій имъ слухати Сына божого. Вѣдъ теперь вже не сумнѣвали ся, що Иисусъ есть правдивый Мессія, о чѣмъ свѣдчили пророки старого завѣта: Мойсей и Іліа, и голось Бога Вѣтця зъ неба.

„Того слухайте,“ сказавъ Богъ, бо вѣдъ есть початкомъ и кѣнцемъ закону, вѣдъ есть тымъ, котрый насъ мае научити всякой правды.

Иисусъ Христось хотѣвъ при тѣй способности отворити небо ученикамъ своимъ. Петрови сподобала ся тота подѣя на горѣ такъ дуже, що вѣдъ гадавъ, же видить правдиве небо, позабувъ про землю и про все, и хотѣвъ тамъ замешкати.

И мы по смерти преобразимо ся. Иисусъ Христось мовить, що справедливій будуть свѣтити якъ сонце въ царствѣ Вѣтця Сго. Св. Павель такожь пише: „Спасителя ожидаємо, Господа нашего Иисуса Христа, котрый перемѣнить тоє слабе тѣло наше, щобы его учинити подѣбнымъ свѣтлому тѣлу своему.“

4. Иисусъ учить въ повѣстяхъ.

Иисусъ, повенъ доброты и ласки божои, не вѣдпыхавъ нѣкого вѣдъ себе, хотьбы найгѣршого, коли лишень въ нѣмъ видѣвъ щирю охоту поправы. Для того радо слухали его науки мытарѣ и всѣякого рода грѣшники, и смѣливо приходили до него. Фарисеѣ гнѣвали ся на тоє, мовлячи: „Ось той, котрого называютъ пророкомъ, такъ легко припускає грѣшникѣвъ до себе, и зъ ними собѣ заходить.“ Щобы показати, якъ ошибочный бувъ ихъ судъ, учивъ Христось въ притчахъ, показуючи, що самъ Богъ есть милосерный для каждого грѣшника, котрый жалує за грѣхи свой.

а) Повѣсть о блуднѣмъ (марлотравнѣмъ) сынѣ.

„Оденъ чоловѣкъ мавъ двоухъ сынѣвъ, зъ котрыхъ молодшій, наскучивши собѣ дѣмъ родичѣвъ своихъ, просивъ

вѣтця, щобы му давъ припадаючу на него часть майна. Отець вѣддавъ ему все, що ся належало, а сынъ, забравши своє, вѣдѣхавъ въ далеку крайну и прогайнувавъ тамъ майно цѣле, жиючи розпустно. Коли вже все протративъ, наставъ голодь въ тѣй крайнѣ, и вѣнъ мусѣвъ терпѣти недо-статокъ. Не научивши ся нѣчого пожиточного въ домѣ вѣтця свого, и не умѣючи собѣ на удержане житя запрацювати, пѣйшовъ вѣнъ въ службу до одного господаря той крайны, котрый ему казавъ пасти безроги. Тутъ обходжено ся зъ нимъ такъ не по людски, що вѣнъ радъ бы бувъ поживити ся хочъ бы позадѣмъ збѣжа и отрубамы, котрымы кормлено безроги, але и того ему не давали. Тогда заплакавъ вѣнъ надъ своею долею и сказавъ: „Кѣлькожь-то слугъ въ домѣ вѣтця мого мае подостаткомъ хлѣба, а я тутъ зъ голоду умираю. Нѣ, не такъ я зрѣблю: встану, пѣйду до вѣтця мого и скажу ему: „Отче! я согрѣшивъ передъ небомъ и передъ тобою! Не гѣдний єсмь, щобыжь ся называвъ сыномъ твоимъ; а про-те прїими мене въ дѣмъ свѣй хочъ бодай за наймита!“ Якъ подумавъ, такъ и зрѣбивъ: вставъ заразъ и выправивъ ся до дому вѣтця свого. Коли еще бувъ далеко, побачивъ уже его отецъ, змилосердивъ ся надъ нимъ, пѣдбѣгъ до него, и розжаленый, упавши на его шію почавъ его цѣлувати. Сынъ залливъ ся слѣзами, упавъ до нѣгъ вѣтцевы и сказавъ: „Отче! я согрѣшивъ передъ небомъ и передъ тобою, и не єсмь гѣдний, щобымъ ся называвъ сыномъ твоимъ!“ Отець розжаленый и урадованый, що вѣдшу-кавъ утрачену дитину, наказавъ слугамъ своимъ принести найлѣпшу одѣжь, щобъ перебрати въ ню свого сына, и казавъ вложити перстень на палець его, и обуве на ноги его. Вѣд-такъ ще казавъ зарѣзати утучене теля, и справивъ великїй бенкетъ, щобы показати радѣсть свою задля того, що сынъ его, котрый бувъ загибъ, знайшовъ ся, и що той, котрый бувъ мовъ бы мертвый (грѣшникъ), воскреснувъ (до житя душевного). Пѣдъ часъ бенкетованя вернувъ ся старшїй сынъ зъ поля и чувъ уже зъ далеку гомѣнъ радости, що долѣтавъ до него зъ хаты. Довѣдавши ся вѣдъ домовыхъ, що братъ его вернувъ ся и що для того въ домѣ вѣтця его така радѣсть, ставъ такъ дуже маркотнымъ, що не хотѣвъ навѣтъ увѣйти до хаты. Коли его отецъ просивъ, щобы

прійшовъ и вспѣльно веселивъ ся, вѣдповѣвъ вѣнъ зъ жалемъ: „Черезъ тѣлько лѣтъ служу я тобѣ, и нѣколи не переступивъ заповѣдей и наказѣвъ твоихъ, а ты нѣколи не давъ менѣ ягнати, щобымъ ся повеселивъ зъ моими пріятелями, коли же той сынъ твоѣй марнотравный, котрый прогайнувавъ майно свое въ розпустѣ, повернувъ тутка нужденнымъ, забивъ ты ему теля утучене.“ Отець вѣдповѣвъ ему на тое: „Сыну, ты все еси зѣ мною, и все що мое, твое есть. Але теперъ и тобѣ тѣшити ся и веселити ся зѣ мною треба, бо той братъ твоѣй, що бувъ умеръ, теперъ оживъ, бувъ загинувъ и знайшовъ ся щасливо!“

б) *О богачи и бѣднѣмъ Лазарю.*

Въ сій повѣсти давъ Иисусъ красну науку Фарисеямъ, щобы нѣкимъ не погорждали. „Одного разу бувъ чоловікъ богатый, убиравъ ся въ пурпур, и живъ завсѣгды въ збытку и въ розкошахъ,—коли тымъ часомъ коло ворѣтъ его лежавъ нужденный жебракъ, именемъ Лазарь, схорованный, опущенный. Той нещасливый хотѣвъ поживити ся округинами, спадаючими зѣ стола богача, але нѣхто ему ихъ не дававъ, бо гордый богачъ не хотѣвъ навѣтъ погадати о нещасливѣмъ. Небавкомъ лучило ся, що той жебракъ умеръ и зѣставъ занесенный ангелами на лоно Авраама. Опѣсля умеръ такожъ богачъ, и дѣставъ ся до пекла; такъ вѣдобравъ вѣнъ на вѣки заслужену кару за свой збытки и грѣхи. Терпячи тамъ страшенный муки, пѣднѣсь вѣнъ очи свой, и побачивши зъ далека Авраама а на лонѣ его Лазаря, закликавъ: „Отче Аврааме, помилуй мене и пѣшли Лазаря, щобы хочъ конецъ палца свого умочивъ въ водѣ и охолодивъ языкъ мѣй, бо терплю несказаний муки въ поломѣни.“ Авраамъ вѣдповѣвъ ему на тое: „Сыну мѣй, згадай лише, що ты вѣдобравъ бувъ всѣлякы добра и веселивъ ся за житя твого, а Лазареви припало було саме лихо и вѣнъ терпѣвъ нужду; теперъ вѣнъ має за те нагороду, а ты терпишь муки. До того еще есть межи нами а вами просторонъ такъ велика, що хочъ бысьмо хотѣли, то анѣ мы до васъ, анѣ вы до насъ прійти не можете.“ Богачъ благовъ дальше: „Коли такъ, то прошу тебе, щобы ты его пѣславъ

*

до дому вѣгця мого, бо маю тамъ пять братѣвъ, котрѣ всѣ такъ, якъ я, жиють, щобы ихъ перестерѣгъ, абы и они не прѣйшли на се мѣсце муки.“ На тоє вѣдповѣвъ ему Авраамъ: „Они мають Мойсея и пророкѣвъ, нехай ихъ слухають.“ Але бувшій богачъ сказавъ: „Нѣ, отче Аврааме! они того не зроблять; але кобы хто зъ умерлыхъ до нихъ прѣйшовъ, то они будуть каяти ся.“ Тогда Авраамъ закѣнчивъ тыми словами: „Если Мойсея и пророкѣвъ не слухають, то хочъ бы хто и зъ мертвыхъ повставъ, не будутъ вѣрити.“

в) *Иисусъ учитъ, што єсть ближнимъ нашимъ.*

Одного разу приступивъ бувъ до Іисуса одинъ чоловікъ, прочитаный въ законѣ, и сказавъ: „Учителю, що маю чинити, щобымъ доступивъ житя вѣчного?“ Іисусъ, вычитавши въ тайнѣ сердца его, що вѣнъ пытаючи ся его, мавъ въ тѣмъ зле намѣрене, т. є. що хотѣвъ тымъ лишень досвѣдчити его, вѣдповѣвъ ему питанемъ на питане: „Що написано въ законѣ божѣмъ, якъ читаешь?“ Той чоловікъ вѣдповѣвъ: „Будешь любити Господа Бога зъ всего сердца твоего, и зъ всеи душѣ твоеи, и зъ всѣхъ силъ твоихъ, а ближнего твоего якъ себе самого.“ — „Ты добре вѣдповѣвъ,“ сказавъ Іисусъ; „чини тоє, а поступишь житя вѣчного.“ Ученый той въ законѣ хотѣвъ ся оправдати и сказавъ до Іисуса: „А хтожь єсть мѣй ближній?“ На тоє вѣдповѣвъ ему Іисусъ слѣдуючо повѣстею:

„Одинъ чоловікъ ишовъ зъ Іерусалима до Іерихона. Въ дорозѣ напали на него розбѣйники, обдерли и поранили его дуже и вѣдѣйшли, зѣставляючи его ледви живого. Небавкомъ потѣмъ лучило ся, що якійсь священникъ ишовъ тою дорогою, а побачивши опущеного, минувъ его безъ жадного ратунку. Такъ само учинивъ и Левитъ, и пѣйшовъ по-при лежачого обоятно дальше. Наконецъ надѣйшовъ на тоє мѣсце Самарянинъ, и, хочъ ворогъ жидѣвъ, приближивъ ся до пораненого, позавивавъ ему раны, налявши въ нихъ оливы и вина, а вѣдтакъ вложивъ его на осла своего, завѣзъ до гостинницѣ и взявъ его въ свою опѣку. Крѣмъ того ще на другій день, удаючи ся въ дальшу дорогу, давъ зъ горы за-

плату господареви гостинницѣ, и сказавъ: „Займи ся нимъ, а що бѣльше выдашь, то я повертаючи, вѣддамъ тобѣ.“

„Котрый зъ тыхъ трехъ людей, здае ся тобѣ, есть ближній тому, що вправѣ межи розбѣйники?“ — Ученый въ законѣ сказавъ: „Той, котрый змилосердивъ ся надъ нимъ.“ На те вѣдповѣвъ ему Исусъ: „Иди, и ты роби такожь такъ само.“

г) *О чоловіцѣ, що робить рахунокъ зъ довжниками своїми.*

Св. Петръ спытавъ ся разъ Исуса: „Кѣлько разѣвъ належить даровати уразу ближньому, чи ажъ до сегого разу?“ Найсвятѣйшій Учитель сказавъ ему на тое: „Не кажу я ажъ до сегого разу, але навѣтъ хочъ бы и сѣмдесять сѣмъ разѣвъ.“ И щобы точнѣйше выяснити тому рѣчь, оповѣвъ слѣдуючу повѣстку: „Царство небесне есть подѣбне до чоловіка, котрый хотѣвъ раховати ся зъ слугами своїми. Коли почавъ числа складати, приведено до него одного довжника, котрый ему бувъ виненъ десять тысячъ талантѣвъ. Понеже вѣнъ не мавъ зъ вѣдки довгу вѣдати, казавъ его панъ зъ жѣнкою, дѣтьми и всѣмъ, що мавъ, спродати щобы вѣдобрати свой грошѣ. Нещасливый довжникъ упавъ тогды на лице и просивъ его: „Пожди менѣ, а я все тобѣ вѣддамъ.“ Панъ умилосердивъ ся дѣйсно надъ тымъ слугою. и не лише що выпустивъ его на волю, але навѣтъ довгъ ему дарувавъ. Однаковожь той самій слуга, не памятаючи на тоту пригоду и на такъ велику, ласку котру му бувъ оказавъ панъ его, выйшовши и подибавши одного зъ товаришѣвъ своихъ, котрый ему бувъ виненъ сто грошѣвъ, пѣймавъ его, почавъ го дусити и кричавъ: „Вѣдай, що ты менѣ виненъ.“ Товаришъ той упавъ ему до нѣгъ благовъ его словами: „Пожди менѣ, а я вѣддамъ тобѣ весь довгъ твѣй.“ Той однаковожь не хотѣвъ ему ждати, але взявъ его и всадивъ до темницѣ, щобы ему заразы вѣддавъ цѣлый довгъ. Коли тое побачили другі товаришѣ его, засмутили ся дуже, а вѣдтакъ пѣйшли до пана и сказали ему все, що ся було стало. Тогды закликавъ панъ того злого слугу, и сказавъ до него: „Слуго злый и лукавый! весь довгъ вѣдпустивъ я тобѣ, бо ты мене

просивъ; чийъ отже и тобѣ не належало змилювати ся надъ товаришомъ твоимъ, якъ ся и я змилювавъ надъ тобою?“
И розгнѣвавши ся, вѣддавъ его панъ мучителямъ, щобы вернубъ ему весь довгъ его без проволоки. Такъ и Отець мѣй небесный учинить вамъ, если не вѣдпустите кождый брату своему зъ цѣлого сердца.“

д) *О невиннѣмъ володарѣ.*

Одного разу казавъ Исусъ до ученикѣвъ своихъ: „Однѣ богатый чоловѣкъ мавъ володаря, котрого заскаржено передъ наноу, що марнуе добро его. Панъ завѣзвавъ его, и сказавъ ему: „„Що то я чую о тобѣ? здай рахунокъ з володарства твого, або вже бѣльше не будешь володарити.““
Володаръ подумавъ собѣ на тое: „„Що я тогды зрѣблю, якъ панъ вѣдбере вѣдъ мене володарство мое; копати не могу, жебрати встыдаю ся. Але знаю, що зрѣблю; коли менѣ буде вѣдобрано володарство, прѣмуть мене до домѣвъ своихъ.““
Вѣзвавши тогды кождого довжника пана своего зъ осѣбна, сказавъ до першого: „„Кѣлько ты виненъ панови мому?““
Той вѣдповѣвъ: „„Сто барыль оливы.““
Володаръ сказавъ на тое: „„Возьми запись твѣй, и напиши пятьдесятъ.““
Потѣмъ другого пытавъ ся: „„А ты кѣлько виненъ?““
Той зновъ вѣдповѣвъ: „„Сто бочокъ пшениць.““
На тое каже володаръ: „„Возьми запись твѣй и напиши вѣдсѣмдесятъ.““
Довѣдавши ся о такѣмъ поступованю слуги, похваливъ его панъ, хотяй его болѣло сердце, що мавъ такъ несправедливого володаря въ домѣ своѣмъ.“

Исусъ показавъ въ тѣй повѣстѣ, що люде, котрѣ ся занимають справами свѣта, суть въ рѣчахъ дочесныхъ звычайно розтропнѣйшими и прозорнѣйшими, якъ люде свѣтлости, котрѣ старають ся надъ все о добра небеснѣ. —
Дальше додавъ Исусъ: „„Хто вѣрный есть въ найменшѣй рѣчи, той есть вѣрный и въ наибѣльшѣй; а хто въ малѣмъ несправедливымъ есть, той и въ бѣльшѣмъ не есть справедливымъ. Сли вы отже въ чужѣмъ вѣрными не були, хто вамъ дастъ тое, що вамъ ся належитъ?““

е) О мытарѣ и Фарисею.

До людей, що дуже много розумѣли о собѣ, а другими погорджали, сказавъ Иисусъ сю повѣстку: „Двохъ людей вступило до церкви, щобы ся молити: оденъ Фарисей, а другій мытарь. Фарисей моливъ ся стоячи на передѣ, тыми словами: „„Боже, дякую тобѣ, що не есмь такъ, якъ другі люде, лажомый, несправедливый, розпустный якъ отъ сей мытарь; я пощу два разы на тыждень и даю десятину зъ всего, що маю.““ Мытарь стоявъ тогды при дверѣхъ и не хотѣвъ анѣ очей своихъ пѣднести до неба, але бивъ ся въ груди мовлячи: „„Боже будь менѣ грѣшному милосерный!““ Я повѣдаю вамъ: той покѣрный мытарь пойдшовъ оправданий до дому свого, а не гордый Фарисей; бо хто ся вывысшае, той буде пониженымъ, а хто ся понижаетъ, той буде пѣдвышенымъ.“

Стережѣть ся, любі дѣти! всякои гордостѣ, зарозумѣлости и понижени ближнихъ, а наслѣдуйте покору мытаря, памятаючи, що насъ сама вѣра анѣ оправдати анѣ спасти не може, бо Господь хоче, щобы наша вѣра черезъ любовь выдала добрі учинки. Не уставаймо нѣколи добре чинити, але жалуючи за грѣхи, поправляймо жите наше, поступаймо дорогою чесноты, а тогды станемъ ся гѣдными жита вѣчного.

ж) О невѣстахъ зъ начинями на олѣй и о талантахъ, котрі оденъ панъ межи слуги свой роздѣливъ.

Ишого разу сказавъ Иисусъ до ученикѣвъ своихъ таку повѣстку: „Царство небесне есть подѣбно до десяти невѣстъ, котрі взяли лампы свой и вышли женихови на встрѣчу. Межи тыми дѣвчатами було пять нерозумныхъ а пять мудрыхъ; мудрі взяли лампы и въ запасъ олѣй зъ собою, а нерозумный того не зробили. Лучило ся, що коли женихъ не надходивъ, здѣмали ся всѣ и заснули. Доперва коло пѣвночи дало ся чути кликане: „„Се женихъ иде, выйдѣть ему на встрѣчу!““ На тоє кликане встали невѣсты, и осмотрѣли лампы свой. Нерозумный сказали до мудрыхъ: „„Дайте намъ олѣю вашего, бо лампы нашѣ гаснуть.““ Мудрі вѣдповѣли имъ на тоє словами: „„Коли вамъ дамо олѣю, то анѣ вамъ,

анѣ намъ не стане; идѣть радше до купцѣвъ и купѣть собѣ.““ Коли-же тотѣ поѣшли куповати, прїйшовъ женихъ, и невѣсты мудрї поѣшли зъ нимъ на весѣле, почѣмъ заразъ замкнуо дверь. Наконецъ прїйшли и тѣ другї невѣсты и просили ся: „Господи, Господи, отвори намъ.““ Але вѣнъ вѣдповѣвъ имъ: „Дѣйсно, повѣдаю вамъ, не знаю васъ.““ Чувайте протѣ, и будьте завсѣгда готовї, бо не знаете нѣ дня, нѣ години, коли Господь прїйде; глядѣть, щобы прїйшовши скоро, не заставъ васъ спячихъ. Що до васъ говорю, то говорю до всѣхъ: Не спѣть!“ —

„Одѣнь панъ вѣдѣждаючи въ далеку дорогу, приликавъ свой слуги и роздавъ имъ свое майно; каждому ведя змоги, одному давъ пять тысячъ талантѣвъ, другому два, третьому одѣнь, — и то на те, щобы тыми грѣшными працювали и зъ того пожитокъ для себе и для него придбали. Однакожь зъ тыхъ трехъ тѣлько тотѣ, котрымъ бѣльше було повѣрено, задали собѣ працѣ, щобы помножити добро паньске, и справдѣ подвоили повѣренный собѣ капиталъ; а той, що лише одѣнь талантъ дѣставъ, не прибѣлшивъ зовсѣмъ нѣчого черезъ недбалство свое, але взявъ капиталъ свѣй и въ землю его закопавъ. Коли-жь панъ, повернувши до дому, зажадавъ вѣдъ слугъ своихъ обрахунку зъ розданныхъ имъ талантѣвъ, то похваливъ и нагородивъ пильныхъ и вѣрныхъ за те, що добре орудували повѣренными собѣ талантами. Незадовго прїйшовъ и той, що бувъ въ землю талантъ свѣй закопавъ, и сказавъ: „Господи, знаю, що ты неублаганный, бо жнешь тамъ, де ты не сѣявъ, а зберась, де не розкинувъ и за-для того то въ боязни, щобы таланту не стратити, закопавъ я его радше въ землю, и теперъ тобѣ его звертаю въ цѣлости.““ На тоѣ вѣдповѣвъ ему въ гнѣвѣ панъ его: „„Слуго злыи и лѣнивый! ты знавъ що я жну, де-мъ не сѣявъ, и що збераяю, де-мъ не розкинувъ, тожь повиненъ ты бувъ грѣшными моими заробляти, щобы менѣ вѣдати мой грѣшь зъ лихвою. Протѣ возъмѣть той талантъ и дайте сему, що має десять талантѣвъ. Бо каждому, що має, дано буде, и буде мавъ пре-богато, а тому, що не має, и тоѣ, що має, вѣдобрано буде. Того же непотрѣбного слугу вкиньте до темницѣ, тамъ буде вѣчный плачь и скрегѣтъ зубѣвъ.““

Хто зъ помощью Бога ревно працюѣ, и добре повѣренїи

собѣ таланты уживає, той стає ся достойнымъ що разъ бѣльшихъ дарѣвъ, черезъ котрѣи що разъ выше въ чеснотѣ поступає; а хто занедбує ся въ добромъ, той тратить ласку божу и врожену склониѣсть до добраго.

з) о газдѣ наймаючѣмъ робѣтниківъ до винницѣ своєи.

„Царство небесне єсть подобне до чоловѣка — газды, що вийшовъ дуже рано наймати робѣтниківъ до винницѣ своєи. Зробивши угоду зъ робѣтниками що до денной заплаты, пѣславъ вѣнъ ихъ до винницѣ своєи. Около третей години вийшовъ вѣнъ ще разъ и побачивъ, що деякѣи ще стояли на рынку безъ роботы. Вѣнъ сказавъ до нихъ: „Идѣть и вы до винницѣ моєи, а що буде справедливо, заплачу вамъ.““ Они пѣшли. И зновъ вийшовъ коло шестой и девятой години, и также такъ учинивъ. Около одинацятый години вийшовъ вѣнъ еще разъ, а коли и теперъ знайшовъ деякихъ стоячихъ, сказавъ до нихъ: „Чого тутъ стоите цѣлый день та дармуєте?“ Они вѣдповѣли ему: „Нѣхто насъ не наймивъ.““ На те каже газда: „Идѣть и вы до винницѣ моєи.““ Якъ прѣйшовъ вечѣрь, сказавъ панъ винницѣ шафарєви своему: „Скличъ робѣтниківъ и вѣддай имъ заплату вѣдъ послѣднихъ ажъ до першихъ.““ Коли тотѣи прѣйшли, котрѣи коло одинацятый години зачали робити, взяли по грошеви, а коли прѣйшли першѣи, то думали, що они бѣльше возьмутъ, однакожъ дано имъ такожъ лише по грошеви. Взявшѣи заплату, стали ся маркотными и зачали выговорювати противъ газды, мовлячи: „Тотѣи послѣднѣи такъ мало робили, а ты зрѣвнавъ ихъ зъ нами, хочъ мы працювали цѣлый день на спецѣ““ Вѣдповѣдаючи, сказавъ газда до одного зъ нихъ: „Чижь ты не згодивъ ся за оденъ грѣшъ зѣ мною? Возьми, що ся тобѣ палежить и иди: я хочу тому послѣдному дати, що и тобѣ. Чижь менѣ не вѣльно учинити, що хочу? чого око твое лютить ся на те, що я добрый? Такъ тотѣи послѣднѣи будутъ першими, а першѣи послѣдними.““

„Знаймо о тѣмъ“, говорить св. Іоанъ Золотоустый, выкладаючи сю повѣстку, „що мы всѣ слугами Бога, котрый насъ наймивъ и згодивъ не для свого, але для нашего вла-

сного пожитку, щобысьмо винницю душъ нашої пильно обробляли, защпляючи въ нѣй всѣлякй однолѣтцѣ справедливости и набожности христiянської, якъ н. пр. покору, смирнѣсть, терпеливѣсть, чистоту, скромнѣсть, послушеньство, милосерде. Такъ отже, якъ наймитъ, котрому винницю поручено, єѣ занедбує, коли коло неи не працює, и тогда не тѣлько за плату свою тратить, але крѣмъ того ще за всѣ шкоды у винници занечищенѣй заплатити и вынадгородити мусить; такъ и мы, коли душъ нашй занедбуємо, не тѣлько, що жадной заплаты у Бога не маємо, але еще зъ недбалости нашої рахунокъ здавати мусимо. Наймитъ безъ работы не може бути. Але якъ нѣхто робѣтника не наймає, щобы лишень ѣвъ и пиво, то такожь и насъ не для того вѣзвавъ Іисусъ, щобысьмо лишень тоє робили, що належить до житя нашего дочесного, але такожь и тоє, що служить до хвалы божи. Такъ зновъ якъ наймитъ, котрый нѣчого иншого не робить, лишень ѣсть и пѣе, єсть неробою, и мы, сли тѣлько тоє чинимо, що выходитъ на нашъ пожитокъ, дармо жiємо на тѣмъ свѣтѣ. Якъ наймитъ перше оглядає ся за работою, а потѣмъ за стравою, — такъ и мы, сльсьмо слугами Христовими, перше маємо глядѣти того, що змѣряє до пожитку нашего. Спаситель напоминає насъ, щобы мы шукали перше царства божого и справедливости его, а потѣмъ дасть намъ все, що потрѣбне, яко додатокъ. Такъ якъ наемникъ посвячує весь день работѣ паньскѣй, а одну лише годину на покрѣпленє тѣла своего, такъ и мы маємо весь часъ житя нашего обертати на честь и на хвалу божу, а малу частку на дочеснй потреби нашй. Наконецъ такъ якъ наймитъ, коли одного дня нѣчого не робивъ, встыдає ся вѣйти до хаты и не смѣе о хлѣбъ просити, чижъ такъ и мы не маємо встыдати ся стати передъ величностею Бога, колисьмо не учинили нѣчого доброго передъ лицемъ его?"

и) О паку, що мавъ виноградъ.

„Слушайте!“ сказавъ Іисусъ. „Одєнь господаръ насадивъ виноградъ, обгородивъ его плотомъ, вкопавъ въ него точило (врасу) и збудовавъ вежу, а вѣдтакъ вѣддавъ его ро-

бѣтникамъ а самъ вѣдѣйшовъ. Коли прійшовъ часъ винобѣрѣвъ, пѣславъ вѣнъ слуги свой до робѣтниківъ, щобы вѣдѣбрали виноградъ. Робѣтники однакожъ пѣймали тыхъ слугъ, одного зъ нихъ побили, другого убили на смерть а третого укамѣновали. Господарь пѣславъ потѣмъ иншихъ слугъ, и бѣльше якъ ихъ перше було, але робѣтники такожъ и тымъ такъ учинили. На послѣдку пѣславъ господарь сына своего, мовлячи: „будуть ся бѣяти сына мого.“ Коли робѣтники побачили сына, говорили межи собою: „То есть дѣдичъ, пѣйдѣмъ, забѣймо его и будемъ мати цѣле дѣдичтво его.“ И справдѣ пѣймали его, убили и выкинули зъ винницѣ. Коли отже прѣйде панъ винницѣ, що учинить робѣтникамъ симъ?“ На тоє вѣдповѣли Исусови ученики: „Злыхъ робѣтниківъ потратить, а винницю вѣддасть иншимъ робѣтникамъ, котрѣ вѣддадутъ ему овочъ въ своѣмъ часѣ.“ Исусъ споглянувъ на нихъ поважно и сказавъ: „Не читалисье нѣколи въ письмахъ: „Камѣнь, котрый вѣдкинули будовничѣ, той ставъ ся угольнымъ каменемъ““. Про-те повѣдаю вамъ, що буде вѣднато вѣдъ васъ царство боже и буде дане народови, що вѣддає овочѣ.

Понеже Исусъ въ тѣй повѣстцѣ на опиране ся его на-уцѣ зѣ стороны нервосвященникѣвъ настававъ, и наслѣдки ихъ заслѣпления представлявъ, що именно не хотятъ узнавати Исуса мимо єго чудѣвъ за Мессію и Сына божого, то они наважили ся его спѣймати и убити; однакожъ бояли ся народа, котрый въ Исусѣ почитавъ великого пророка.

к) *Про короля, що справлявъ весѣле сынови своему.*

Исусъ говоривъ: „Царство небесне подѣбне есть до царя, що справивъ бенкетъ весѣльный сынови своему. Царь славъ слуги свой, щобы вѣзвали запрошенныхъ на бенкетъ, але тѣ не хотѣли прѣйти. Потѣмъ пѣславъ иншѣ слуги, мовлячи: „Скажѣтъ запрошенымъ, що я обѣдъ уже прѣготовивъ, воли тучей казавъ я забити и все готове; найже прѣйдуть на весѣльный бенкетъ.“ Але они занѣдали и не прѣйшли. Одень пѣйшовъ въ село свое, другѣй на торгъ, а ще иншѣ пѣймали слугъ, зневажили ихъ и побили. Учувши о

тѣмъ царь розгнѣвавъ ся, пѣславъ вѣйска свой и вытративъ убійцѣвъ а мѣсто ихъ спаливъ. Вѣдтакъ сказавъ слугамъ своимъ: „„Бенкетъ есть готовый, але запрошенїи не були гѣднїи прїйти; идѣтъ проте на розстайнїи дороги, а кого-не-будь знайдете, запросѣтъ на бенкетъ.““ Слуги выйшли, якъ имъ царь приказавъ, зѣбрали всѣхъ, кого надыбали и скоро наповнила ся свѣтлиця гѣстьми. Царь вѣйшовъ самъ до гостей, щобы ихъ оглянути, а побачивши тамъ чоловѣка не одѣтого въ ризу весѣльну, сказавъ ему: „„Прїятелю! якъ ты тутъ увѣйшовъ, не маючи одижи весѣльной.““ Гѣсть замовкѣ. Тогда царь сказавъ слугамъ: „„Звяжѣтъ ему руки и ноги и кинѣте го въ тѣму внутрену, тамъ буде плачь и скрегѣтъ зубѣвъ; бо много есть призваныхъ, але мало выбранныхъ.““

Въ тѣй повѣстцѣ представляе намъ царь самого Господа Бога; сынъ царскїи — Иисуса Христа, подруже — вочоловѣчене ся Иисусове, котрымъ злучивъ ся зъ родомъ людскимъ. Бенкетъ весѣльный есть вѣдкуплене и спасенє, котре намъ Иисусъ Христосъ приотовивъ. Воды тученїи и иншии приборы весѣльнїи суть всѣлякїи дары ласки, якїи намъ прїспособивъ. Запрошенїи суть жида, котрымъ найперше данїи були обѣтницѣ божи. Слуги найперше пѣсланїи, були: Мойсей, Ааронъ, Иисусъ Навинъ, Самуиль, Давидъ; слуги въ друге выправленїи: Иліа, Елисей, Исаїа. Тое жъ, що однїи зъ запрошеныхъ прїйти не хотѣли, другїи о весѣле не дбали, а иншии зновъ на села або до своихъ орудокъ вѣддалили ся, а деяки навѣтъ слугъ царскихъ зневажили, — тоє все показує всякїи проявы невдячности народа израильского. Слуги, по третїи разъ выправленїи, суть то святии Апостолы. Гѣсть, котрыхъ слуги по всѣхъ дорогахъ збирали, суть погане зѣ всѣхъ народѣвъ згромаженїи. Палата царска наповнена гѣстьми, означає велике число охрещеныхъ; — що у короля добрїи зѣ злыми помѣшали ся, показує, що не всѣ суть Христовїи, котрїи ся зовуть Христїянами. Чоловѣкъ, що не має на собѣ одѣжи весѣльной, представляє тыхъ, що мають вѣру безъ любви и добрыхъ учинкѣвъ. Король, вѣдвѣджающїи гѣстей своихъ, означає будущїи судъ, котрїи добрыхъ вѣдъ злыхъ на вѣки вѣдлучити и вѣддалити вѣдъ себе.

5. Чуда Ісуса Христа.

а) *Ісусъ уздоровляе слѣпного.*

Ісусъ ходячи зъ наукою по земли іудейско́й, приближивъ ся бувъ разъ до Іерихона. При дорогѣ сидѣвъ слѣпный чоловѣкъ и просивъ о помилованѣ. Коли учувъ гомѣнь многихъ людей мимо идучихъ, поспытавъ, чтобы то такого було. Ему сказали, що туда иде Ісусъ Назорейскій. Урадованный тымъ, почавъ просити словами: „Ісусе, сыне Давидѣвъ, змилуй ся надѣмною!“ Ісусъ задержавъ ся и казавъ привести его до себе, а коли той прійшовъ, запытавъ его: „Що хочешь, абы я тобѣ учинивъ?“ Слѣпный вѣдповѣвъ: „Господи! прошу, чтобы очи мой провидѣли.“ На тоє Ісусъ ему сказавъ: „Провидь, вѣра твоя уздоровила тебе.“ Слѣпный провидѣвъ заразъ, и ишовъ за Ісусомъ, прилучивши ся до народа, котрый разомъ зъ нимъ славивъ Бога.

Видите, любі дѣти! якъ той нещасливый урадувавъ ся, коли ся довѣдавъ, що Ісусъ мимо иде; видите, чоґо вѣнъ у Господа просивъ: не золота, анѣ грошей, анѣ славы; за нѣщо мавъ всѣ рѣчи, крѣмъ одного свѣтла. Бо слѣпый, хочъ бы мавъ всѣ скарбы свѣта того, щоґъ ему зъ нихъ, коли ихъ видѣти не може? — Наслѣдуймо отже и мы того слѣпного, котрый провидѣвъ душею и тѣломъ. Не просѣмъ Бога о богатства и щасте на сѣй земли, але просѣмъ о тую свѣтлѣсть, котрой колись зъ ангелами уживати маємо, до кроки вѣра провадитъ; про те и Господь такъ до слѣпного мовить: „Провидь, вѣра твоя тебе уздоровила.“ Але на самѣй вѣрѣ не досыть. Евангелистъ, описуючи намъ уздоровлене слѣпного, додає: „слѣпый провидѣвъ и ишовъ за Ісусомъ,“ чоґоґъ вѣнъ провидѣвъ? — для того, чтобы мѣгъ вѣ слѣдъ за Господомъ ходити, чтобы вступивъ на дорогу спасительну, и ходивъ по нѣй; чтобы вѣдыскавши очи, безъ боязни ступавъ за Господомъ своимъ. Той видитъ Господа и иде за нимъ, котрый видитъ и пѣзнає, що єсть добрымъ, и наслѣдує Бога добрыми учинками и чеснотами.

б) *Иисусъ уздоровляе глухого и нѣмого.*

Одного разу приведено нередъ Иисуса чоловѣка глухого и нѣмого, зъ прошенемъ, щобы на него руку свою положивъ. Иисусъ вѣдступивъ ся троха вѣдъ людей, щобы бути самъ-на-самъ зъ тымъ глухонѣмымъ, впусивъ палець въ ухо его, а вѣдтакъ дѣткнувъ ся языка его, поглянувъ на небо и сказавъ: „еффата.“ т. е. отвори ся. Сейчасъ отворили ся уха его, и розвязала ся мова его, и той, що до теперь бувъ глухій и нѣмый, учувъ и зачавъ все добре выговляти. Потѣмъ заказавъ Иисусъ всѣмъ присутнымъ, тоє, що ся стало, розголошувати. Они однакъ тымъ бѣльше всюда голосили: „добре вѣнъ все учинивъ; глухій чують, а нѣмый мовлять.“

в) *Иисусъ очищае десять людей покритыхъ гниючими струнами (прокаженныхъ).*

Коли Иисусъ выбравши ся до Іерусалима, ишовъ черезъ Самарію и Галилею, и входивъ до одного мѣсточка, забѣгло єму дороту десять прокаженныхъ, котрї ставши зъ далека голосно кликали: „Иисусе, учителю! змилуй ся надъ нами!“ Иисусъ змилувавъ ся надъ ними и сказавъ: „Идѣть и покажѣть ся священникамъ“. Они услухали, пѣйшли и зѣстали очищенї вѣдъ проказы.

Одєнь зъ нихъ побачивши, що зѣставъ уздоровлєнымъ, вернувъ ся и хваливъ Бога. Вѣнъ упавъ до нѣгъ Иисуса, дякуючи; а бувъ то Самаранинь. Иисусъ сказавъ до него: „Чижь не десять васъ очистило ся? дежь єсть тамтыхъ девять? Для-чого не прїйшли и тамтї вѣддати хвалу Богу, тѣлько той, — иншого плємени — Самарянинъ?“ Обєрнувши ся вѣдтакъ до того, котрый коло нѣгъ его лежавъ, промовивъ Иисусъ: „Встань и иди, вѣра твоя уздоровляе тебе.“

Зъ десяти уздоровлєныхъ прїйшовъ лишєнь одєнь до Иисуса, щобы єму подякувати, а тамтї девять оказали велику невдячнѣсть. Кѣлькожь то єсть помежи нами людей, що до тяхъ послѣднихъ суть подѣбнї! и що за вѣдобранї ласки не лишєнь не суть вдячними Богу, но ще и на зле ихъ ужи-

вають?! Памятаймо отже на одержаній вѣдъ Бога добродѣйства и ласки и уживаймо ихъ на добро власне и ближнихъ нашихъ, бо тѣлько тымъ способомъ вѣдчнѣсть нашу взглядомъ Бога хочъ въ малѣй части окажемо.

г) *Иисусъ уздоровляе слѣпного вѣдъ уродженя.*

Разъ побачивъ Иисусъ чоловѣка слѣпного вѣдъ уродженя, котрый сидѣвъ коло дороги и просивъ милостинѣ. Ученики Иисуса думали, що кожде нещасте, що чоловѣка придыбае, есть карою вѣдъ Бога за тяжкій грѣхъ и пытали ся для того Иисуса: „Учителю! хто согрѣшивъ, чи сей, чи родичъ его, що ся слѣпымъ уродивъ.“ Иисусъ вѣдповѣвъ имъ: „Анъ сей не согрѣшивъ, анъ родичъ его, але для того се стало ся, щобы ся на нѣмъ явила сила Бога.“

Господь Богъ милосерный спускае на людей всѣлякы терпѣня, щобы черезъ нихъ людей грѣшныхъ навернути, а добрыхъ лѣпшими учинити. Терпѣня и муки злыхъ суть карою за ихъ грѣхи, а бѣды и недоля праведныхъ суть для нихъ досвѣдченями, вѣдъ Г. Бога зѣсланными. Нѣхто означити не може, чи терпѣня суть для него карою чи досвѣдченемъ.

Спаситель мѣгъ и теперъ однимъ словомъ уздоровити слѣпного, якъ тое бувъ не разъ учинивъ, тутка однаковожъ уживае уже Иисусъ видимого средства до уздоровленя слѣпного. Плюнувши на землю, розмѣсивъ Иисусъ болото зъ пороху и зъ слины, помазавъ нимъ очи слѣпного, и сказавъ до него: „Иди и умый ся въ купели Силоамскѣй.“ Слѣпый послушавъ Иисуса, умывъ ся и провидѣвъ.

Всѣ, котры теперъ того уздоровленого видѣли, пытали ся: „Чи то не той, що сидѣвъ по улицахъ и просивъ милостинѣ?“ Однѣ казали, же то той есть, а другі зновъ говорили, що вѣдънъ есть лишень до того подѣбный. Вѣдънъ же самъ казавъ: „Я есмь той самый, котрый недавно бувъ слѣпымъ и просивъ о милостиню.“ — Окружило отже его много людей, и кождый пытавъ: „Скажи намъ, якимъ способомъ отворили ся очи твой.“ Вѣдънъ вѣдповѣдавъ: „Чоловѣкъ той, котрый зове ся Иисусъ, плюнувъ на землю, помазавъ тымъ бо-

лотоми очи мой, и сказавъ менѣ : „Иди до купели Силоамской и умый ся; я пойшовъ, умывъ ся и теперъ вижу.“

На тоє запроваджено уздоровленого слѣпца до Фарисевъ, котрѣ его взяли выпытувати, якимъ способомъ провидѣвъ? Той повторивъ имъ, що зъ нимъ Исусъ учинивъ. Коли ся однакожь показало, що уздоровлене тоє наступило въ Суботу, вѣдозвало ся на тоє кѣлька Фарисевъ: „Той чоловікъ не есть вѣдь Бога, котрый не захове Сабату.“ Иншѣ зновъ говорили: „Якже може чоловікъ грѣшний тотѣ чуда робити?“ Зъ того повстала суперечка межи ними. Запытали ся отже уздоровленого: „Що ты кажешъ о томъ, котрый отворивъ твой очи?“ Той вѣдповѣвъ: „Вѣнь есть пророкомъ.“

Фарисевъ не хотѣли въ заслѣпленю своѣмъ и веденѣи ненавистею и завистею противъ Исуса вѣрити тѣмъ вѣдповѣди уздоровленого и не допускали, чтобы вѣнь бувъ перше слѣпымъ а вѣдтакъ провидѣвъ, и для того вѣзвали его родичѣвъ, и запытали ихъ: „Чи той есть сынъ вашъ, о котромъ вы повѣдасте, що ся слѣпымъ народивъ? якимъ же способомъ вѣнь нынѣ видитъ? — Родичѣ вѣдповѣли имъ: Мы пѣзнаемо, що то есть сынъ нашъ и знаемо, що ся слѣпымъ народивъ, але якимъ способомъ теперъ видитъ, и хто ему очи отворивъ, того не знаемо: его самого пытайте, вѣнь має свой лѣта, нехай самъ о собѣ говорить.“ Родичѣ говорили такъ для того, бо бояли ся Фарисевъ, котрѣ ся вже були змовили, абы того, хто бы ся поваживъ називати Исуса Мессією, выгнати зъ божицѣ.

Фарисевъ прикликали потѣмъ другѣи разъ уздоровленого, и сказали ему: „Дай хвалу Богу, мы знаемо, що той чоловікъ есть грѣшникомъ.“ „Чи вѣнь есть грѣшникомъ“ — вѣдповѣвъ уздоровлений, „того не знаю; одно знаю, що я бувъ слѣпымъ а теперъ вижу.“ Не могучи на те нѣщо вѣдповѣсти, повторили Фарисевъ давнѣйше запытане: „щожъ вѣнь тобѣ зробивъ; якъ отворивъ тобѣ очи? — „Вже я вамъ повѣдавъ“, вѣдповѣвъ запытанный, „для чоґожъ зновъ пытаете? „чи вы хочете бути учениками его?“ На тотѣ слова зачали они ему лихорѣчити и сказали: Ты будь его ученикомъ, а мы „Мойсеевѣ ученики. Мы знаемо, що Богъ съ

Мойсеємъ розмовлявъ, — а о нѣмъ не знаємо, зъ вѣдки вѣнъ есть?“

„Тое то власне дивнымъ есть“, вѣдповѣвъ запытанный, „що вы не знаете, зъ вѣдки вѣнъ есть, а прець-жь отворивъ очи мой. Знаємо, що грѣшныхъ Богъ не выслухує, але хто его хвалить и волю его выповнює, того выслухує. Вѣдъ вѣ-кѣвъ не чувано, щобы хто отворивъ очи слѣпому вѣдъ уро-дження. Якъ бы той не бувъ вѣнъ Бога, не мѣгъ бы такой чуда робити.“ Розгнѣванъ тымъ Фарисеѣмъ, выкидали ему его слѣпоту, яко кару заслужену за его грѣхи и зѣслану вѣдъ Бога, словами: „Ты вѣ грѣхахъ народивъ ся и хочешъ учить насъ?“ Потѣмъ выкинули его зъ божницѣ.

О тѣмъ довѣдавъ ся Іисусъ, а коли его одного разу по-дыбавъ запытавъ ся: „Чи вѣришь вѣ сына Божого?“ На тоє вѣдповѣвъ уздоровлений: „„Кто есть нѣмъ, Господи, щобы я вѣ него вѣрувавъ?““ Іисусъ сказавъ ему: „Ты видѣвъ его; той, котрый говорить зъ тобою, той есть нѣмъ.“ „„Господи!““ закричавъ зъ радостею уздоровлений, „„я вѣрую,““ и упавши на колѣна вѣддавъ ему поклѣнъ.

6. Податокъ заплаченный. Подорожь до Іерусалима. Маріа и Марѣа.

Коли Іисусъ перебувавъ вѣ Капернаумѣ, прійшли були до Петра поборцѣ податкѣвъ, допоминаючи ся у него податку поголовного, котрый колисъ-то призначено на будѣвлю церкви Іерусалимской, а котрый вѣдтакъ побираемо уже по-стоянно. Іисусъ Христосъ, проникаючи мысль Петра, казавъ ему, щобы му дати науку, же власти повинувати ся треба, закинути вѣ озеро вудку, и зъ рота першой вытягнуенои рыбы выняти монету, котра выстарчала на подвѣйный податокъ; и такъ черезъ чудну ловлю рыбъ заплативъ Петро за себе и за Іисуса податокъ.

Іисусъ Христосъ выправивъ ся бувъ вѣ дорогу до Іе-русалима на свята, а идучи черезъ Самарію, выправивъ уче-никѣвъ своихъ напередъ, щобы ему вѣ якѣмъ самарянскѣмъ мѣстѣ гостину приготували. Самаряне однакожь не хотѣли

Ісуса приймити для того, що Вѣпъ ишовъ до Іерусалима, мѣста жидѣвъ, котрыхъ они ненавидѣли. Ученики Христові, Іаковъ и Іоанъ, розгнѣвали ся тымъ дуже и сказали до Ісуса: „Господи! коли хочешъ, то скажемо, щобы огонь спавъ зъ неба и спаливъ Самарянѣвъ?“ Спаситель покричавъ на нихъ словами: „Не знаєте чієго духа єсте; сынъ чоловѣчій не прийшовъ душѣ губити, але спасати.“

Превелика ревнѣсть, зъ якою люде старають ся братямъ своимъ шкідити, не походить вѣдъ Бога, але выплыває зъ злого жерела. Кто правдиво ревнымъ єсть для хвалы божой и для добра людей, не повинєть тогды наветь, коли змушений єсть карати иншихъ, забувати о лагѣдности и терпеливости, бо правдива ревнѣсть въ добрыхъ дѣлахъ має на цѣли поправу тыхъ, що блудять. Якъ красну науку дає Спаситель прикладомъ своимъ тымъ, що ся мають самі за добрыхъ и праведныхъ!

Въ подорожи своѣй до Іерусалима прийшовъ бувъ Іисусъ до мѣсточка Вифаіѣ, де его двѣ сестры Лазаря, пріятели Христоваго, т. є. Марѣа и Марія, въ гостину прийняли. Марія сѣла коло нѣгъ Ісуса и прислухувала ся пильно словамъ его, пѣдчасъ коли Марѣа всѣма силами старала ся якъ найдостойнѣйше угостити Учителя. Клопочучи ся збыточно о все, а немаючи найменшой помочи, увѣйшла до свѣтлицѣ, де Іисусъ сидѣвъ и, станувши передъ нимъ, сказала: „Господи! не уважаєшь, що сестра моя зѣставила мене саму, щобымъ тобѣ служила. Скажи отже їй, щобы менѣ помогла.“ Іисусъ вѣдповѣвъ їй: „Марѣо! Марѣо! ты журишь ся и турбуєшь ся многими рѣчами, коли одного лише потреба. Марія найлѣпшу участь собѣ выбрала, котра вѣдъ неи не буде вѣдбрана.“

„Двѣ тоті сестры, Марѣа и Марія“ мовить св. Августинъ, „представляють два роды житя вѣрныхъ християнѣвъ, т. є. свѣцкій и духовный, працюючій и супокѣйный, роботячій и богомольный. Марѣа займала ся всѣлякими домовыми справами и служила Іисусови и его ученикамъ, а Марія зѣставила все и пильнувала богомысльности и слова божого. Добра була вправдѣ праця и послуга Марѣы и була Господу пріємна и потрібна, але єму ся бѣдьше сподобало вѣдданє ся Богу и набожнѣсть Маріѣ, такъ, що и самъ сказавъ:

„Марія лѣпшу участь собѣ выбрала, котра вѣдь ней не буде вѣдобрана.“ Праця и послуга Марѣи вѣдносять ся толькы до земского жита и потребѣ тѣлесныхъ, а набожнѣсть Маїїѣ стягае ся до душѣ и буде тревати на вѣки. Для того той, хто ся о рѣчи дочеснѣ сильно старае, бувае завсѣгды майже на всѣ стороны занятый, а хто одной рѣчи найпотрѣбнѣйшой пильнуе, т. е. щобы ся подобати Господу Богу, той завсѣгды естъ спокѣйный.

7. Воскресене Лазаря.

Коли Исусъ перебувавъ зъ учениками за Йорданомъ и учивъ, захорувавъ тяжко въ Виѣанїи Лазарь, братъ Марїѣ и Марѣи. Переконанїи о добротѣ Исуса, вѣдправили до него засмученїи сестры пѣсланця зъ прошенемъ о ратунокъ и потѣху, и казали сказати Христу: „Господи! той, котрого ты любишь, естъ слабый.“ Исусъ вѣдповѣвъ пѣсланцеви: „Хороба тотя не естъ на смерть, але на хвалу богу, щобы бувъ увеличенїи и прославленїи Сынъ божїи черезъ ню.“ По двохъ дняхъ ажъ сказавъ Исусъ до ученикѣвъ своихъ: „Идѣмъ до землїи иудейской. Лазарь, прїятель нашъ, уснувъ, пѣйду отже, щобы его зѣ сну пробудити.“ На тое сказали ученики его: „Господи! коли спитъ, то буде здововъ.“ Коли ученики справдѣ гадали, що Лазарь лише спитъ, сказавъ имъ Исусъ: „Лазарь умеръ; я тѣшу ся, що вы утвердите ся въ вѣрѣ вашѣй, бо знаете, що мене тамъ не було: але ходѣмъ до него.“ Коли же Исусъ прїйшовъ до Виѣанїи, Лазарь уже четвертый день спочивавъ въ грѣбѣ. Много жидѣвъ згромадило ся було тогды у Марѣи и Марїѣ, щобы потѣшити ихъ, бо дуже тужили за милымъ братомъ, котрого стратили. Марѣа, довѣдавши ся, що Исусъ надходить, выбѣгла напротивъ него и сказала: „Господи! кобы ты бувъ тутка, не бувъ бы умеръ братъ мѣй. Але и теперъ знаю, же о що-небудь будешъ Бога просити, дасть тобѣ Богъ.“ Исусъ вѣдповѣвъ їй: „Твоїи братъ воскресне.“ „знаю, що воскресне“, сказала Марѣа, „але ажъ на страшнѣмъ судѣ.“ „Я есмь воскресене и жите“, сказавъ Исусъ. „Хто въ мене вѣритъ, той буде жити, хочъ бы и умеръ, а каждый, котрый же и вѣритъ въ мене, не умре на вѣки. Вѣришь

тому?“ „Такъ Господи!““ вѣдповѣла Марѳа, „вѣрю, що ты еси Христось, Сынъ божій.““ Сказавши тоє побѣгла до дому и сказала тайкомъ сестрѣ Маріи: „Учитель прійшовъ и кличе тебе.“ Маріа встала заразъ и поїшла напротивъ Исуса, котрый бувъ на тѣмъ мѣсти, де ему Марѳа була зайшла дорогу. Жиды, що були притомні и розважали єѣ, поїшли за нею, коли побачили, що она такъ борзо выбѣгла зъ дому, и думали собѣ: „Иде на грѣбъ, щобы тамъ плакати.“ Прійшовши до Исуса, заляла ся Маріа слезами, упала ему до нѣгъ и сказала: „Господи! кобы ты бувъ перше тутки бувъ, не бувъ бы умеръ братъ мѣй.“ Коли Исусъ побачивъ, що Маріа и всѣ що зъ нею прійшли, розплакали ся, розжалувавъ ся и самъ дуже въ глубинѣ душѣ своєї, и сказавъ: „Де вы зложили Лазаря?“ Они вѣдповѣли ему: „Господи! поїди и оглядай.““ И заплакавъ Исусъ. Видячи тоє, сказали присутніи: „Видко, якъ его любивъ.“ Другіи зновъ говорили: „Чижь не мѣгъ той, що отворивъ очи слѣпому вѣдъ уродженя, такъ учинити, щобы Лазарь бувъ не умеръ?“ Засмученій Спаситель приближивъ ся до грѣбу, прикрытого каменемъ и казавъ тойже вѣдвалити. Марѳа однакожь вѣдраджувала: „Господи! тѣло уже чути, бо вже четвертый день, якъ лежитъ въ грѣбѣ. Исусъ вѣдповѣлъ їй: „Чижь я тобѣ не казавъ, що, наколи увѣришь, оглядати будешъ хвалу божу.“ Вѣдвалено камѣнь, а Исусъ пѣднесши въ гору очи свої, моливъ ся до Вѣтця небесного, щобы насъ научити, аби и мы кожду важну справу вѣдъ молитвы зачинали. Потѣмъ закликавъ голосомъ пѣднесенымъ: „Лазарю! выйди зъ грѣбу.“ Въ тѣй хвилѣ вышовъ Лазарь, хотяи руки и ноги его були звязані грѣбовыми пеленами, а навѣтъ лице его було покрываломъ обвязане. Потѣмъ сказавъ Исусъ до присутныхъ: „Розвяжѣть его и пуствѣть, щобы ишовъ. Розвязано Лазаря и вѣнъ вернувъ до мѣвъ въ численнѣмъ товариствѣ, живой и зовѣсмъ здоровъ. Много вѣдтакъ зъ жидѣвъ, котріи були прійшли до Маріѣ, и видѣли тоє чудне воскресене, увѣрили въ Исуса; деякіи же поїшли до Фарисевѣвъ, и оповѣли имъ, що Исусъ бувъ учинивъ. Вѣдъ тои хвилѣ взяли священники и Фарисевъ въ ненависти своѣй до Исуса нараджати ся, якъ бы его убити могли, а же такъ явного чуда годѣ имъ було укрити або заперечити, и каждый на видѣ Лазаря мѣгъ ся пересвѣдчити о бо-

жествъ Ісуса, про-те и Лазареви жите вѣдобрати загадали. Безумнѣй! якъ бы то въ силѣ було чоловѣка, ставляти перешкоды Богу всемогучому!

8. Вечеря для Ісуса въ Виѳаніи.

Священики жидѣвскій и Фарисеѣ, розъяреніи чуднымъ воскресенемъ Лазаря черезъ Ісуса, выдали наказъ, щобы кож-дый, хто бы знавъ о мѣсци, де Ісусъ перебуває, имъ давъ знати, абы они его тамъ могли спѣймати. Небезпечно отже було Ісуса пріймати у себе, а ще небезпечнѣйше его почитати яко Мессію. Однакожь знайшли ся такожь 'люде добрѣи и вдячнѣи за тѣлько высвѣдченыхъ имъ добродѣйствъ и тѣ дали Христу доказы щирои прихильности и чести, якою для Спасителя були переповненѣи. За тымъ прикладомъ пѣйшла богобоязлива, уже намъ знана родина въ Виѳаніи. Тутъ въ Виѳаніи перебувавъ Лазаръ безъ перестанку при сестрахъ своихъ, и до нихъ то прійшовъ бувъ Христосъ на шѣсть днѣвъ передъ Пасхою. Для Спасителя приготовано въ домѣ Симона вечеру, на котрѣй Марѣа услугувала, а Лазаръ бувъ туй однимъ зъ тыхъ, що засѣдали до стола. Маріа, бажаючи достойно пріяты Спасителя, взяла найдорозшого олѣйку, намазала ноги его и обтерла ихъ власнымъ волосемъ, а що зѣстало, выляла на голову Спасителя, по чѣмъ цѣлый дѣмъ наповнивъ ся милымъ запахомъ. Сей чинъ Маріѣ спѣткавъ ся зъ доганою зъ стороны одного зъ ученикѣвъ Ісусовыхъ, Іуды Искаріота, котрый сказавъ: „Чижь не лѣпше було той олѣй продати за триста грошей, а грошѣ дати убогимъ?“ Тое сказавъ Іуда не для того, щобы хотѣвъ помочи убогимъ, але для того, що бувъ лакомый на грошѣ и мавъ касу для убогихъ у себе, а зѣбраными грѣшми розпоряджавъ самовѣльно и ошукувавъ.

Ісусъ сказавъ на тоє: „Дайте вѣи спокѣй; чому вѣи прикрѣсть чините? Тажь она зробила добрый учинокъ взглядомъ мене. Убогихъ завсѣгды маєте зъ собою и коли схочете, зможете имъ добре чинити, але мене не завсѣгды маєте. Она учинила, що могла; поспѣшила помазати тѣло мое на похоронѣ. Справдѣ, повѣдаю вамъ: коли будуть оповѣдати Евангеліє тоє по

цѣломъ свѣтъ, будуть повѣдати и тоє, що она учинила для мене.“

Такъ боронивъ Іисусъ Марію на закиды, котрѣ єѣ чинили зъ причины, що оказала честь Спасителеви. Марія высвѣдчила Іисусови послѣдну прислугу передъ смертею его, не знаючи о тѣмъ, що Спасителя передъ смертею вже бѣльше оглядати не буде.

Коли роздѣйшла ся вѣсть, що Іисусъ въ Виенані перебуває, збѣрало ся много людей, не такъ для того, щобы Іисуса оглядати, якъ, щобы видѣти воскресшого Лазаря. Тое гнѣвало ще бѣльше Фарисєѣвъ и священикѣвъ жидѣвскихъ, такъ, що загадали Іисуса и Лазаря доконечно убити.

Нема нѣчого страшнѣйшого помежи людми, якъ пыха, ненависть и зависть. Заслѣпленій ними люде, вѣдкидають вѣдъ себе правду, хочъ бы она була поперта найбѣльшими и найяснѣйшими доказами. Зѣпсоване серце чоловіка рѣвнає ся начиню затроєному, въ котре влятый и найдорожшій бальсамъ псує ся заразъ и стає ся самъ отрутою.

9. Величавый вѣздъ Іисуса до Іерусалима.

Зближали ся Свята Великоднѣ, котрѣ Іисусъ зъ учениками своими постановивъ святкувати въ Іерусалимѣ, вѣщувавши имъ напередъ близьку смерть свою. Коли зближили ся до села Виесфагѣ, недалеко горы оливної, выславъ напередъ двоухъ ученикѣвъ, мовлячи имъ: „Идѣть до села, котре передъ вами лежить, а скоро тамъ вѣйдете, знайдете ослицю привязану зъ ослиаткомъ, на котрѣмъ еще нѣхто не вѣздивъ; вѣдвяжѣть ослиатко и приведѣть менѣ. Слѣ бы вамъ хто що говоривъ, то кажѣть, що Госиодъ потребує его, а заразъ вамъ его вѣддасть.“ Тое все стало ся, щобы ся сповнило вѣщоване Захарѣѣ (IX. 9): „Скажѣть доньцѣ сїонскѣѣ, ото царь твоѣй иде тобѣ тихій, сидячи на ослици и на ослиати.“

Ученики пѣйшли и зрѣбили такъ, якъ имъ Іисусъ наказавъ. Знайшли ослицю и ослиатко, привязане до дверей дому стоячого на розстайнѣѣ дорозѣ, а припровадивши тоє до Іисуса, вложили на него одѣжь свою; Іисусъ же всѣвъ на осли. Товпы народа довѣдавши ся, що Іисусъ вѣде до Іеру-

салима, зобрали ся численно до окола него; оди́й зъ нихъ стелили одѣжъ свою на дорозѣ, а други́ обгинали галузки деревъ и на дорогу кидали, вѣддаючи Иисусови честь царску, яко ожидаемоу вѣдъ то́лько вѣковъ Спасителеви свѣта, почали голосно хвалити Бога и повтаряли радѣсно: „Осанна! сынови Давидовому! Благословенный, котрый зближае ся въ имя Господне, царь Израильскій, Осанна, слава на высоту!“

На видъ Иерусалима не подблявъ Иисусъ загальнои радости. Замедво спостерѣгъ мѣсто святе, почавъ плакати и сказавъ: „Кобы ты, Иерусалиме, принаймѣй знавъ, що въ дни то́мъ тобѣ покѣй принести може! Теперъ всё закрыто передъ очима твоими. Прийдуть на тебе дни и оточать тебе непріятель твой валомъ и обляжуть тебе и стиснуть тя зѣ всѣхъ сторѣнъ. И на землю тебе звалать, и сыновъ твоихъ, котри суть въ тобѣ, и не зѣоставлять въ тобѣ камѣнь на камени для того, що ты не пѣзнавъ часу навѣдженя твоего. О Иерусалиме! Иерусалиме! що каменуешь пророковъ твоихъ и що убиваешь пѣсланцевъ господныхъ; кѣлько разѣвъ хотѣвъ я згромадити дѣти твой, якъ квочка згромаджуе курятка пѣдъ крыла свой, але ты не хотѣвъ! А такъ мѣсце твое вѣчною буде пустынею!“

Чимъ ближе бувъ Иисусъ Иерусалима, тымъ бѣльшій стягали ся товпы людей; цѣле мѣсто святе було въ порушеню. Каждый пытавъ: „Хто-жь есть той, що ся зближае? Тоті, що ишли зъ Иисусомъ, говорили: „Сей есть Иисусъ, пророкъ зъ Назарета.“ Фарисей же мовили до себе: „Що теперъ дѣяти маемо? Ото цѣлый нарѣдъ за нимъ иде!“

Въ Иерусалимѣ вѣйшовъ Спаситель до церкви и повыгнать зъ неи перекупивъ и веклярѣвъ тымъ самымъ способомъ, якъ то бувъ учинивъ въ першѣмъ роцѣ публичного жита своего, коли бувъ вступивъ до Дому Божого. Выкидаючи столы веклярѣвъ и стѣльць тыхъ, що продавали голубята, сказавъ: „Написано есть: „„Дѣмъ Божій, Дѣмъ молитвы названный буде““; а вы зъ него зробили печеру злочинцевъ.“

Потѣмъ приступили до Иисуса слѣпий и кулявий, просячи его о рагунокъ, а вѣнъ уздоровлявъ ихъ. Нарѣдъ радувавъ ся, и въ церквѣ розлягало ся имя Господне. Дѣти навѣтъ, видячи уздоровленыхъ черезъ Иисуса, кликали: „Благословенный нехай буде Сынъ Давидѣвъ!“

Коли се побачили священники и старшина жидѣвска, гнѣвали ся дуже; бо не має бѣльшой кары для гордыхъ, якъ коли чують про чужу добру славу. Сказали отже до Іисуса: „Чи чуєшь, що они голосять?“ — Іисусъ, котрого тѣшила невинна радѣсть дѣтей, вѣдповѣвъ имъ: „Чисьте не читали, що говорить письмо Боже: „Зъ устѣ дѣтей, що ще суть при грудехъ матерей приготувавъ ты собѣ славу““. На тоє замовкли неприятели Іисуса, а вѣнъ вийшовъ зъ церкви и пѣйшовъ до Виваніѣ, де перебувъ слѣдуючу нѣчь.

Отець передвѣчний хотѣвъ, щобы Іисусъ показавъ ся публично и величаво въ Іерусалимѣ яко Мессія и царь Израіля. Зъ якою-жь скромністю сповнивъ Іисусъ тоту волю! Якъ всюда, такъ и тутка, яснѣе въ нѣмъ найкрасшій взѣръ покоры и чесноты, які лише можуть украшати найсвятѣйшого чоловѣка. Іисусъ вѣжджає справдѣ до Іерусалима способомъ царскимъ, не видимо однаковожь при тѣмъ вѣздѣ жадной величності свѣтової, єсть тутка радше убожество саме. Спокойне звѣратко носить Спасителя на своѣмъ хребтѣ а окружаючі товпы кидають єму пѣдъ ноги пальмові галузки и листе. Не видко на рызахъ его дорогихъ перелъ, але дорожній надъ перлы блищать слезы милосердя въ очахъ Спасителя, коли зъ жалемъ дививъ ся на Іерусалимъ, котрый въ упертости своѣй днѣвъ нещастя свого узнати не хотѣвъ. Нарѣдъ убогій збирає ся коло Іисуса и товаришить єму, бо вѣнъ нужду его тѣлько разѣвъ осолоджувавъ, а дѣти невинні спѣвають славу его, бо ихъ Спаситель любивъ и благословивъ.

До тыхъ чеснотъ лучивъ Іисусъ божу величність. Око его всевидяче проникає сердца всѣкъ, видитъ на передѣ збурене церкви и мѣста святого, що мало наступити за кѣлькадесять лѣтъ. Вѣнъ наказує, а люде найтвердшого сердца слухають его: однимъ дѣткненемъ руки отворює очи слѣпымъ, а хромыхъ уздоровляє. Не золото и грошѣ, але свѣтло и чуда розкидує при вѣздѣ своѣмъ до столицѣ.

10. Дерево фигове.

Въ поворотѣ своѣмъ зъ Іерусалима почувъ Іисусъ на другій день голодъ, а побачивши при дорозѣ стояче дерево

Фигове, хотѣвъ зъ него зѣрвати оwoчь; не знайшовши однаковожь нѣчого на нѣмъ, крѣмъ лiста, сказавъ: „Нехай нѣхто вже не ѣсть овочьѣвъ зъ тебе.“ Дерево тоє усхло зъ кореня; а коли ся ученики почали дивувати, сказавъ имъ Исусъ: „Майте вѣру въ Бога. Справдѣ, повѣдаю вамъ, що хтобы небудь сказавъ тѣй горѣ: двигни ся и кинь ся въ море; а не сумнѣвавъ бы ся въ серци своѣмъ, але бы вѣривъ, що тоє ся стане, то бы лишень сказавъ, а заразъ стане ся. Про-те кажу вамъ, же о що небудь молячи ся просите, вѣрте, то одержите и стане ся вамъ. А коли станете на молитву, простѣтъ, если що маете супротивъ кого, чтобы и Отець вашъ, котрый есть на небѣ, вѣдпустивъ вамъ грѣхи вашѣ. Сли вы не вѣдпустите, то и Отець вашъ, котрый есть на небѣ, не вѣдпуститъ вамъ грѣхѣвъ вашихъ.“

II. Монета податкова.

Щоденно учивъ Исусъ въ церквѣ, а на кожде его слово уважали Фарисеѣ и книжники, шукаючи способности, чтобы его могли въ чѣмъ пѣдхопити и згубити. Нарадивши ся помѣжь собою, пѣслали кѣлькохъ зъ помеже себе зъ запытанемъ: „Учителю! мы знаемо, що ты еси справедливый и що навчаешъ правды, а не зважѣешъ на нѣкого, бо не оглядаешъ ся на жадного чоловѣка. Скажи намъ отже, якъ тобѣ ся здає, чи годить ся давати податокъ цѣсареви, чи нѣ?“ — Исусъ, знаючи ихъ пѣдступъ и лукавство, сказавъ: „Для чого мене кусите, облудники!? Покажѣтъ менѣ монету, котрою платите податокъ.“ Коли ему подали грѣшь римскѣй, пытавъ ихъ Исусъ дальше: „А чѣй-же то есть образъ и надпись на тѣй монетѣ?“ — „Цѣсарскѣй“, вѣдповѣли. — „То вѣддайтѣ-жь цѣсареви, що есть цѣсареве, а Богу, що есть боже,“ сказавъ Исусъ остаточно, а Фарисеѣ и книжники вѣдѣшли завстыдженѣй.

12. Исусъ и грѣшница въ церквѣ.

Одного разу сидѣвъ Спаситель въ церквѣ, навчаючи нарѣдъ доокола себе зѣбранный, коли прѣйшли до него Фа-

рисеѣ и книжники, и привели зъ собою одну невѣсту, — грѣшницу. Поставивши еѣ передъ Иисусомъ, сказали: „Учителю! тоту невѣсту переконано, що єсть грѣшницею, а въ законѣ наказавъ намъ Мойсей кожду таку камѣнувати. Щожь ты на тоє говоришь?“ Они пытали ся его о тоє для того прилюдно, чтобы его могли пѣдхопити и оскаржити, бо гадали, що яку небудь дасть вѣдповѣдь Иисусъ, то она выйде для него некорыстно. Если Иисусъ узнать блудницу гѣдною укамѣнована, то наразить ся на недоволене народа, понеже сей законъ Мойсея вже вѣдъ давного часу выйшовъ бувъ зъ уживаня, если-жь невѣсту увѣлнить, то его оскаржать, що не почитає закона Мойсеевого.

Зъ напруженою увагою чекали отже всѣ на вѣдповѣдь Иисуса, але Спаситель, пахлившись ся, писавъ пальцемъ по земли, а доперва, коли его перестали пытати, пѣднѣсь ся и сказавъ: „Хто зъ васъ безъ грѣху єсть, най на тоту невѣсту першій кине каменемъ.“ Потѣмъ схиливши ся, зачавъ зновъ писати на земли. Учувши вѣдповѣдь Иисуса, замовкли Фарисеѣ и зачали одєнь по другѣмъ вѣдходити, такъ, що похвили самъ тѣлько Спаситель зѣоставъ ся зъ оскарженою невѣстою. Тогда пѣдигѣсь вѣднѣ очи и сказавъ до неѣ: „Невѣсто! дежь суть тотѣ, що на тебе скаржили? Жадєнь зъ нихъ на тебе не кинувъ каменемъ“. „Жадєнь, Господи!“ вѣдповѣла невѣста. Тогда сказавъ Иисусъ: „Иди, але уже бѣльше не грѣши“.

Туть показавъ ся Иисусъ правдивымъ Сыномъ Того, котрый вже въ старѣмъ завѣтѣ черезъ уста пророкѣвъ говоривъ: „Не хочу я смерти грѣшника, але бажаю, чтобы ся поправивъ и живъ.“

13. Иисусъ проповѣдає збурєне церкви и мѣста Іерусалима.

Выйшовши зъ церкви, опутивъ Иисусъ зъ учениками мѣсто, ведля звичаю, вечѣрною порою. Сенце хилилось уже до заходу, освѣтлене промѣнями его мѣсто зъ величною церквою, представляло чудно-величавый видъ. Ученики Иисуса,

вдивляючи ся въ той видъ прекрасный, сказали до Учителя: „Учителю! дивись на тоті пышній будовы!“ Іисусъ вѣдповѣвъ имъ зъ жалѣмъ: „Чи видите тоє все? Справдѣ, кажу вамъ, не зѣстане ся тутка камѣнь на камени!“

А коли Іисусъ вступивъ на гору оливну (елеоньску), щобы выпочати, (зъ котрого то мѣсяца бувъ найкрасшій видъ на Іерусалимъ), приступили до него Петро, Іакѡвъ, Андрей и Іоанъ и пытали ся: „Скажи намъ, коли тоє буде и якій буде знакъ твого приходу и кѡнца свѣта?“ — Они думали, що збурене Іерусалима при кѡнци свѣта наступить, коли Іисусъ другій разъ прійде и для того о двѣ рѣчи наразъ пытали ся у Іисуса.

Іисусъ вѣщувавъ ученикамъ напередъ збурене Іерусалима и проповѣвъ, що деякі страшній знаки напередъ появлять ся; тоє страшне збурене мало пригадувати остаточный судъ. „Де-небудъ булобы тѣло, тамъ и орлы зберуть ся. (Царство іудейске подѡбне гниучому тѣлу, а близьке упадку, стане ся добычею ворогѡвъ.) Коли-жь учуете о войнахъ, дивѣть ся, щобысьте ся не тревожили; бо тоє мусить ся стати, хотяй тоє ще не есть конецъ свѣта.“

„Повстане нарѡдъ супроти народа и царство супроти царства, и буде помѡръ и голодь и трясене землѣ. То все буде доперва початкомъ горя. Тогда зачнуть васъ переслѣдувати и будуть васъ убивати; вы будете зненавидженій вѡдъ всѣхъ нарѡдѡвъ для мого имени. А коли васъ водити будутъ по судахъ, не надумуйте ся напередъ, що маєте говорити, але, що вамъ дано буде тои години, тоє кажѣть. Бо то не вы есьте тѣ, котрѣ мовите, але Духъ святой. И выдасть тогда братъ брата на смерть, а отецъ сына и повстануть сыны противъ родичамъ и будутъ ихъ убивати. И будете у всѣхъ въ ненависти для имени мого. Але хто дотрѣває до кѡнца, той буде спасеный.“

„Много такожь лже-пророкѡвъ повстане и многихъ будутъ зводити; бачте, щобы васъ хто не звѣвъ; сли бы вамъ хто сказавъ, що тутъ есть Христось, або тамъ, не вѣрьте. Сли бы вамъ сказали, що ото на пустыни есть, не выходѣть, або, що есть въ тайныхъ будинкахъ, не вѣрьте. Бо якъ блыскавка, що выходить вѡдъ восходу сонця, а показує ся вѡдъ заходу, такій буде приходъ сына чоловѣчого.“

Коли побачите Іерусалимъ вѣйскомъ окруженный, тогды знайте, що ся зближило спустошенє его. А коли побачете огиду спустошена тамъ, де она бути не повинна, — въ мѣсци святѣмъ, — тогды тотѣ, що суть въ земли іудейскѣй, най утѣкають на горы, а тѣ, котрѣ будуть на даху, най не сходятъ до дому, анѣ не идуць, чтобы що взяти зъ дому свого. А котрѣ будуть на поли, най ся не вертають брати одѣжь свою. Бо тотѣ дни суть днями пѣмсты, чтобы ся сповнило, що єсть написано.“

„Бѣда беременнымъ и плекающимъ дѣти въ тыхъ дняхъ! Бо тотѣ дни будутъ такимъ гнетомъ, якого не було вѣдь початку сотвореня. Наколи-бъ не скоротивъ Господь дни тотѣ (гнети), не бувъ бы жаденъ чоловѣкъ захований, але для выбранныхъ скоротивъ Богъ дни. Мешканцѣ Іерусалима поляжуть вѣдь меча, и заженуть ихъ въ неволю межи всѣ народы; а Іерусалимъ здоптанный буде вѣдь поганѣвъ „ажъ ся не скѣнчатъ дни ихъ.“

Тото пророцтво Іисуса сповнило ся що до слова; справдить ся такожь и тоє, що Іисусъ о кѣнци свѣта и о страшнѣмъ судѣ вѣщувавъ.

14. Іисусъ проповѣдає страшный судъ и свѣй прихѣдъ.

Спустошенє, котре Іерусалимъ утерпѣвъ, тревати буде, пѣсля вѣщования Іисуса, ажъ до кѣнца свѣта. Мѣсто Іерусалимъ було образомъ (фигурою) цѣлого свѣта, а церковь Іерусалимска образомъ загальнои церкви; для того то Спаситель, вѣдповѣдаючи ученикамъ своимъ на ихъ друге пытанє о знакахъ передъ кѣнцемъ свѣта, представляє имъ найпевнѣйшій знакъ близкого приходу свого и кѣнца свѣта тото страшне зруйнованє, котре неприятель Христа передъ самымъ суднымъ днемъ справити має.

„Заразъ по недоли тыхъ днѣвъ (якои жиць въ розпорядженю своимъ помежи народы дѣзнавати будутъ), коли всѣмъ народамъ проповѣданє буде Євангеліє, затьмить ся сонце и мѣсяць не дасть свѣтла свого; звѣзды небеснѣй будутъ спадати, а силы, що суть на небѣ, зрушать ся. На земли буде страхъ межи народами и замѣшанє, подѣбно до морского шуму.

Люде будуть сохнути вѣдъ страху и ожиданя тыхъ рѣчей, котры будуть навѣджувати весь свѣтъ. Въ тѣмъ часѣ покаже ся знакъ Сына чоловічого на небѣ, а всѣ поколѣня землѣ будуть нарѣкати и увидятъ Сына чоловічого, приходячого въ облакахъ небесныхъ въ великѣй силѣ и славі. И пошле ангелѣвъ своихъ, а тотѣ зберуть грѣмкимъ голосомъ трубъ выбранныхъ изъ чотырохъ сторѣнъ свѣта праведникѣвъ. А коли тоє дѣяти ся зачне, споглядайте-жь и поѣносьтъ головы вашѣ. Вѣдъ фигового дерева берѣтъ прикладъ. Коли вже галузка вѣдновлює ся и выпускає листе, поѣносьте, що близке єсть лѣто. Такъ и вы, коли побачите, що ся тоє буде дѣяти, знайте, що близьке єсть царство Боже!“

„Дѣйстно, кажу вамъ, що не переминає той рѣдъ (нарѣдъ жидѣвскій), ажъ ся все тоє стане. Небо и земля минуть ся, але слово моє не переминає!“

„А о дни тѣмъ, або годинѣ, нѣхто не знає, анѣ ангелы въ небѣ анѣ Сынъ, тѣлько оденъ Отець. Глядѣтъ невсыпущо и молѣтъ ся; бо не знаєте, коли все тоє стане ся. Будьте бачны, щобы не були сердца вашѣ обтяженѣ пажерливостею, пянѣствомъ и заходами около сего житя, и щобы на васъ сей день не упавъ зъ трескомъ.“

„Якъ було за днѣвъ Ноя, такъ буде и въ тѣмъ дни, коли прѣйде Сынъ чоловічій. Бо якъ въ часѣ передъ потопомъ ѣли и пили, женили ся и вѣддавали ся ажъ до тои днини, коли увѣйшовъ Ной до корабля, и не поѣнали, ажъ прѣйшовъ потопъ и забравъ всѣхъ, такъ буде и тогды, коли прѣйде Сынъ чоловічій. Не засыпайте отже, бо не знаєте анѣ дня, анѣ години, коли прѣйде Сынъ чоловічій.“

„А коли прѣйде Сынъ чоловічій въ величинѣ своѣй и всѣ ангелы зъ нимъ, тогды сяде на престолѣ славы своєи и будуть, черезъ него всѣ народы зѣбранѣ, а вѣд-такъ вѣдлучитъ ихъ одныхъ вѣдъ другихъ, якъ скотарь вѣдлучує вѣвцѣ вѣдъ козлѣвъ. Вѣвцѣ поставитъ по правдѣй сторѣнѣ, а козлѣвъ по лѣвѣй вѣдъ себе.“

Тогды скаже Царь до тыхъ, що будуть єму по правѣй сторѣнѣ: „Поѣдѣтъ благословенѣй Вѣтця мого и одержѣтъ царство вамъ приготоване вѣдъ сотвореня свѣта. Я бувъ голоденъ, а вы дали менѣ ѣсти; хотѣвъ емъ пити, а напоилисьте мене; бувъ емъ подорожnymъ, а прѣнялисьте мене го-

стинно; нагимъ, а вы одягнули мене, — хорымъ, а въдвѣдалисьте мене; я бувъ въ неволи а вы прійшли до мене.“ Тогда ему въдповѣдять праведнїи: „Господи! колижъ мы видѣли тебе голоднаго и накормили тебе? жаднаго, и напоили тебе? коли мы бачили тебе подорожнымъ, и прїняли, або нагимъ, и одягнули тебе? або коли то мы тебе бачили хорымъ, або въ неволи и прійшли до тебе?“ Царь дасть имъ на тое таку въдповѣдь: „Дѣйстно кажу вамъ, щосьте учинили одному съ тыхъ братѣвъ моихъ найменшихъ, то такъ якъ бысьте менѣ самому учинили.“

Вѣдтакъ скаже до тыхъ, що по лѣвѣй сторонѣ будуть: „Идѣть вѣдъ мене проклятїи въ огонь вѣчный, который приготованый есть дїаволу и поклонникамъ его. Я бувъ голодный, а вы не дали менѣ ѣсти; коли я бувъ жадный, не далисьте менѣ пити; бувъ я стороннымъ, а вы не прїняли мене; нагого мене не одягнули вы, а коли я бувъ немѣчный и въ неволи, не въдвѣдалисьте мене.“ — Они въдповѣдять ему словами: „Господи! коли то мы тебе видѣли голоднаго, и не насытили тебе? або жаднаго, або стороннаго, або нагого, або недужнаго и хорого, або въ темници, и не служилисьмо тобѣ?“ Тогда Сынъ чловѣчїи имъ въдповѣсть: „Дѣйстно, кажу вамъ, чога вы не учинили котрому-будь зъ тыхъ найменшихъ, менѣсьте не учинили.“

„Вѣдтакъ пѣйдуть тотїи на муку вѣчну, а праведники до живота вѣчнаго“.

Для того прибѣгаймо любїи дѣти! поки часъ и ласка божа, до Господа милосерднаго, и молѣмъ его, щобы тутъ уже въдпустивъ намъ грѣхи нашїи и удѣливъ намъ до того ласки своей, абы мы жите наше закончили въ службѣ его; а коли прїйде часъ страшнаго суда, щобысьмо станули по правѣй сторонѣ и зѣстали учасниками царства небеснаго, котре прїготовивъ Богъ wybranымъ своимъ.

15 Зрада Іуды.

Вже лишень два дни було до Святъ Великодныхъ, про-те Архїерефъ, книжники и Фарисефъ згромадили ся були въ дому Каяфы, щобы нарадити ся, якимъ бы способомъ пѣймати можна Іисуса, котрого ненавидѣли, понеже вѣнъ ихъ огидну

облуду передъ цѣлымъ свѣтомъ показувавъ и ихъ грѣхи и зброднѣ вѣдкрывавъ. Але при тѣмъ всѣмъ не могли того таити передъ собою, що такъ великѣ чуда Іисусовѣ, котрыхъ они самѣ були наочными свѣдками, и вѣщованя старого за-вѣта, котрѣ ся такъ точно справджували на Іисусѣ, взбудили въ серцю многихъ людей сильно переконанѣ, що Іисусъ есть по правдѣ обѣцанымъ Мессією и правдивымъ Сыномъ божимъ, за котрого самъ себе выдававъ.

Про-те гадки зѣбранныхъ на тоту раду були подѣленѣ, бо много Фарисеѣвъ увѣрило було уже въ Іисуса Христа, хотяй не вѣдвужувались явно учениками его пазывати ся, бо обавляли ся, щобы ихъ старшина жидѣвска зъ божницѣ не выключила. Бѣльша часть зѣбранныхъ постановила однакожь пѣймати Іисуса и пѣмсту свою выконати. Обавляли ся лише народу, котрый Іисуса величавъ и до Іерусалима въ великомъ числѣ бувъ зѣйшовъ ся. Наразъ станувъ въ крузѣ нараджающихъ ся оденъ зъ ученикѣвъ Іисуса, Іуда Искариотскій званый, котрый лакомствомъ веденый, сказавъ: „Що менѣ даєте, щобымъ вамъ его выдавъ. На тотѣ слова утѣшили ся неприятели Іисуса, а порозумѣвши ся близше зъ Іудою, угодили ся съ нимъ на трийцять сребнякѣвъ, яко на звычайну цѣну невѣльника.

Г. ИСТОРИЯ МУКИ и СМЕРТИ ІИСУСА.

І. Последна вечеря.

Одною изъ найважнѣйшихъ причинъ, для котрыхъ Іисусъ Христосъ на свѣтъ зступивъ, такъ дуже ся пониживъ и такъ много для насъ терпѣвъ, була тая, що вѣнъ хотѣвъ сердца нашѣ студены любовью божою загрѣти. Іисусъ самъ говоривъ: „Я прѣйшовъ спустити огонь на землю; а чогожь иншого хочу? лишь того одного, щобы свѣтъ бувъ запаленый.“ Отже черезъ цѣле жите свое чинивъ людямъ безчислений добродѣйства, щобы ихъ сердца любовью загрѣти. Однако еще двѣ дуже важны рѣчи хотѣвъ Христосъ доконати той ночи, коли бувъ выданный въ руки ворогѣвъ своихъ, а именно хотѣвъ Учитель

умыти ноги ученикамъ своимъ, и установити новозавѣтну жертву тѣла и крови своеи.

Коли надѣйшовъ день, въ котромъ уже всѣ мали приготовити ся до обходженя Пасхи, приступили ученики до Иисуса и пытали ся: „Де хочешъ, щобы мы тобѣ прихотвили Пасху?“ Иисусъ сказавъ до Петра и Иоанна: „,,Идѣть до мѣста, а коли до него увѣйдете, здыбаете тамъ чоловѣка, що буде нести збанокъ воды; идѣть-же за нимъ до дому, до которого вѣнъ пѣйде. Скажѣть господареви дому, що Учитель говоритъ до него: „Мѣй часъ, часъ моеи смерти, есть близкій. У тебе хочю мати пасху зъ учениками моими. Де есть свѣтлица, въ котроѣ я бы вѣвъ зъ ними ягна пасхальне““.

Ученики пѣйшли и знайшли все, якъ имъ Иисусъ казавъ, и приготовили Пасху. Коли вечеръ надѣйшовъ, прійшовъ Иисусъ до призначенои свѣтлицѣ, и занявши мѣсце зъ учениками коло стола вѣвъ зъ ними пасху. Знаючи, що уже зближила ся година, въ котроѣ верне до вѣтця, хотѣвъ Спаситель ученикамъ своимъ зѣоставити памятку своеи любви и своеи смерти. „Дѣйстви“ сказавъ до учениковъ своихъ, „бажавъ я поживати зъ вами ягна, нѣмъ буду терпѣти, бо кажу вамъ, що не буду вѣдъ сеи хвилѣ бѣльше вѣсти зъ вами, ажъ поки ся все не сповнитъ.“ Вѣдтакъ зложивъ свою одѣжь, взявъ ручникъ, и препоясавъ ся нимъ. Потѣмъ налявъ воды въ умывальницю и зачавъ умывати ноги своимъ ученикамъ. Коли до Петра приступивъ, сказавъ той до него: „Господи! Ты менѣ маешъ ноги умывати?“ Иисусъ вѣдповѣвъ: „Що я чиню, ты не знаешъ теперъ, але потѣмъ довѣдаешъ ся.“ Тогда сказавъ Петръ: „Не позволю на тое, абы ты менѣ умывавъ ноги.“ А коли ему Иисусъ вѣдповѣвъ: „Сли тебе не умью, не будешъ мати участи зѣ мною,“ тогда закликавъ Петро зъ унесенемъ: „Господи! сли такъ есть, то умый менѣ не лишень ноги, але такожъ руки и голову.“ — „Хто умытый есть,“ сказавъ на тое Спаситель, „той не потребуе бѣльше, якъ тѣльки, щобы ноги умывъ: бо есть цѣлый чистый. И вы есьте чистыми, але не всѣ.“ Послѣднй тотѣ слова вѣдносились до того, котрый мавъ Иисуса продати.

Скѣнчивши умыване ногъ ученикамъ, убравъ ся Иисусъ зновъ въ одѣжь свою, а взявши хлѣбъ, зложивъ подяку, благословивъ, переломивъ и давъ ученикамъ своимъ, мовлячи:

„Пріймѣть и ѣжте; то есть тѣло мое, котре за васъ дае ся.“
 Взявши вѣдтакъ пугарь зъ виномъ, зложивъ подяку, благословивъ, освятивъ и давъ ученикамъ своимъ, мовлячи: „Пійте зъ него всѣ; то есть кровь моя нового завѣта, котра за васъ и за многихъ буде проляна за вѣдпущене грѣхѣвъ. Тое чинѣть на мою памятку.“

Сказавъ еще Исусъ до ученикѣвъ своихъ: „Знасте, що я вамъ учинивъ? Вы мене называєте Учителемъ и Господомъ, и добре мовите, бо я нимъ есмь. Если отже я, вашъ Господь и Учитель, умывъ ноги вашы, то и вы повиннисте оденъ другому ноги умывати. Я давъ вамъ примѣръ, щобысте такъ чинили, якъ я вамъ учинивъ.“ — „Я знаю“, казавъ дальше, „котрыхъ я выбравъ. Тоті слова письма святого мусять сповнити ся: „Котрый ѣсть зѣ мною хлѣбъ, той пѣднесе противъ мене пята свою.““ Теперь вамъ тое повѣдаю, передъ тымъ, нѣмъ ся тое сповнить, щобысте вѣрили, коли ся стане, що о менѣ сказавъ Пророкъ слова тіи.“ Въ томъ затревоживъ ся въ духу и сказавъ: „Дѣйстно, дѣйстно, повѣдзю вамъ, що оденъ зъ васъ зрадитъ мене.“ На тое поглянули ученики оденъ на другого, не знаючи, про кого бы мовивъ; а каждый зъ нихъ, навѣтъ самъ Іуда, пытавъ ся его: „Чи може я, Господи?“ Але коли Исусъ не хотѣвъ назвати зрадника по имени, Петро кивнувъ на Іоанна, яко улюбленого ученика Исусового, щобы допытувавъ ся Спасителя, кто зъ нихъ продасть его. Коли Іоанъ поспытавъ ся о тое Учителя, вѣдповѣвъ ему Исусъ: „Той есть, котрому я умоченый въ соли хлѣбъ подамъ,“ — а умочивши хлѣбъ, давъ Іудѣ Искаріотскому. Ажъ теперь сказавъ до Іуды: „Що маєшь учинити, чини скорше!“ Тыхъ словъ нѣхто зъ сидячихъ при столѣ не розумѣвъ, крѣмъ Іоанна. Почувши тоті слова, выйшовъ Іуда заразъ зъ свѣтлицы. Тогда була уже нѣчь.

2. Слова Исуса до ученикѣвъ по вечери.

По вечери задержавъ еще Исусъ ученикѣвъ своихъ въ той самѣй свѣтлицы, щобы вложити имъ въ память и въ сердца обовязки ихъ апостольского звания, потѣшити ихъ въ смутку теперѣшномъ, и вѣщувати, яка ихъ судьба въ сѣмъ житю ожидае. Спаситель зачавъ вѣдъ того, що имъ поручивъ вза-

имну любовь пожеги собою, на котрôй основавъ взнеслôсть евангельского жита яко на угольнôмъ камени, мовлячи: „Заповѣдь нову даю вамъ, щобысьте ся взаимно любили; такъ якъ я васъ любивъ, щобы и вы любили ся жеги собою. По тôмъ спôзнають всѣ, що вы ученики мой, накопи любовь будете мати оденъ къ другому.“

Всѣ ученики розжалували ся ся дуже на тотî слова, а Петро сказавъ: „Господи! куда-жь Ты идешь?“ — Исусъ вôдповѣвъ: „Куда я иду, туда ты не можешь теперь ити за мною, але потôмъ пôйдешь!“ — „Чому не могу ити за Тобою заразъ? Жите мое за Тебе положу!“ — сказавъ Петро. — На тоє вôдповѣвъ ему Исусъ: „Жите твое за мене положишь? Дѣйстно, кажу тобѣ, закимъ когутъ два разы запѣ, ты мене три разы вôдôпрешь ся.“

„Най не тревожать ся сердца вашъ,“ мовивъ Исусъ дальше. „Вѣрьте въ Бога и въ мене вѣрьте. Иду до Вôтця мого. А въ дому Вôтця мого есть мешкане велике, тожь я иду приготувити вамъ тамъ мѣсце, а вôдтакъ прійду зновъ и возьму васъ зъ собою, щобы и вы тамъ були, де я есмь. Куда я иду, вы знаете, и дорогу такожь знаете. Я есмь дорога, правда и жите. Нѣхто не прійде до Вôтця мого, тôлько черезъ мене. Дѣйстно, кажу вамъ, хто вѣритъ въ мене, той такожь творити буде тотî самъ дѣла, котрî я творю. Я иду до Вôтця, а о що небудь будете просити въ имя мое, тоє учиню, щобы бувъ прославленный Отець въ Сынѣ. Сли мене любите, тожь вышовняйте заповѣди мой, а я буду просити Вôтця и Вôдъ иншого потѣшителя дасть вамъ, щобы зъ вами перебувавъ на вѣки, с. е. Духа правды, котрого свѣтъ прияти не може, бо анѣ го видить, анѣ знае. Але вы спôзнаете его, бо зъ вами перебувае и у васъ буде. Хто мой заповѣди захове, той есть тымъ, котрый мене любить. Хто мене любить, того буде любити Отець мôй, и я его милувати буду и объявлю ему себе самого. Будьте въ менѣ, а я въ васъ. Якъ галузка не може приносити овочу сама зъ себе, коли есть вôддѣлена вôдъ винной лозы, такъ и вы, коли въ менѣ не есьте. Я есмь винна лоза, а вы галузы-однолѣтцѣ. Хто въ менѣ есть, а я въ нѣмъ, той много овочѣвъ принесе, а безъ мене нѣчого чинити не зможете. Хто въ менѣ не буде, той зôстане выкиненымъ, такъ якъ галузка, котра усхне; еѣ

заберуть, вкинуть въ огонь и она згоритъ. Сли-жь вы въ менѣ пробувати будете и слова мой въ васъ пробудуть, тогда сповннѣть ся вамъ, о що небудь просити будете. Якъ мене полюбивъ Отець, такъ и я полюбивъ васъ. Тревайте-жь въ милости мойй. Если заповѣди мои заховаете, тревати будете въ ласць мойй, такъ якъ я заховувавъ заповѣди Вѣтця моего, и зѣстаю въ милости его. Бѣльшой любви на свѣтѣ не має, якъ тая, сли хто жите свое положивъ за прїятелѣвъ своихъ! Вы єсте другами моими, сли чинити будете, що я вамъ приказавъ. Не вы мене выбрали, але я васъ выбравъ и постановивъ васъ, щобысьте ишли въ свѣтъ и принесли овочъ, а овочъ вашъ щобы бувъ тревалый.“

Исусъ выяснивъ ученикамъ въ дальшой мовѣ своей, для чого злі люде его переслѣдуютъ и ненавидятъ. „Если васъ свѣтъ зненавидѣтъ“, казавъ Исусъ, „то знайте, що мене перше зненавидѣвъ, нѣжь васъ. Якъ бы вы були зъ свѣта, то свѣтъ бы любивъ свое, але же вы не єсте зъ свѣта, ино я васъ выбравъ зъ посередь него, про-те свѣтъ васъ ненави-дитъ. Вспомнѣть на слова мой: слуга не єсть бѣльшой надъ пана своего. Коли мене переслѣдували, то и васъ переслѣдувати будутъ, а если мою науку заховали, то и вашу заховати будутъ. Але тоє все чинити они вамъ будутъ за имя мое, бо не знаютъ того, котрый мене пѣславъ. Сли бы я бувъ не прїйшовъ на той свѣтъ, анѣ мовивъ до нихъ, анѣ чинивъ помежи ними чуда, якихъ нѣхто иншой не чинивъ, не мали бы они грѣху. Теперъ однакожь не мають они жадной вымѣвки въ тѣй слѣпотѣ своей. Тоє вамъ повѣдаю, щобысьте ся не гѣршили, бо прїйде часъ, коли кождый, котрый васъ убьє, буде думати, що робить Богови прислугу. Дѣйстви, кажу вамъ, що будете плакати и нарѣкати, а свѣтъ ся буде веселити; вы будете ся смутити, але смутокъ вашъ перемѣнитъ ся въ радѣсть. Я выйшовъ вѣдъ Вѣтця и прїйшовъ на свѣтъ, а теперъ зновъ опускаю свѣтъ, а иду до Вѣтця.“

Потѣмъ взнѣсь Исусъ очи до неба и такъ моливъ ся: „Отче! прїйшла година, прослави Сына твоего, щобы и Сынъ твоѣй тебе прославивъ. Ты давъ ему власть надъ всѣми людьми, щобы вѣнъ давъ кождому жите вѣчне, а жите вѣчне єсть въ тѣмъ, щобы кождый пѣзнавъ тебе самого, правдивого Бога, и того, котрого ты пѣславъ, Исуса Христа. Я просла-

вѣвъ тебе на земли и доконавъ дѣло, котре ты менѣ препоручивъ. Я обвѣставъ Имя твое людямъ, котрыхъ давъ еси менѣ. Они були твой и ты давъ менѣ ихъ, и они слово твое заховали. Теперь пѣзнали они, що все, що Ты менѣ давъ, вѣдъ тебе есть: бо все, що Ты менѣ говоривъ, передавъ я имъ, а они приняли и пѣзнали правдиво, що я вѣдъ тебе выйшовъ, и увѣрили, що ты мене пѣславъ. Я за ними молю; не за свѣтомъ прошу, але за тыми, котрыхъ Ты менѣ давъ, бо они суть твой, абы були одно, такъ, якъ и мы. Тыхъ, котрыхъ Ты менѣ давъ, стерѣгъ я, и жаденъ зъ нихъ не згинувъ, тѣлько оденъ сынъ погибели (Иуда). Теперь вертаю до Тебе и говорю тое на земли: щобы мали повну мою радѣсть. Я имъ давъ науку твою, а свѣтъ ихъ зненавидѣвъ, що не суть зъ свѣта, яко и я не есмь зъ свѣта. Просвѣти ихъ въ правдѣ, якъ я ся за нихъ посвятивъ, щобы и они були просвѣченї въ правдѣ. Не тѣлько за ними прошу, але и за тыми, котрї черезъ слово ихъ мають увѣрити въ мене; щобы всѣ такъ були одно, якъ Ты еси Отче въ менѣ, а я въ Тебѣ; щобы свѣтъ пѣзнавъ, що ты мене пѣславъ, и полюбивъ еси ихъ такъ, якъ и мене. Отче! я хочу, щобы тотї, котрыхъ менѣ давъ еси, тамъ були зѣ мною, де я самъ есмь, понеже мене полюбивъ еси передъ сотворенемъ свѣта. Отче справедливый! свѣтъ Тебе не пѣзнавъ, а я тебе пѣзнавъ и тотї пѣзнали, що Ты мене пѣславъ. И обвѣстивъ я имъ Имя твое, и обвѣщу, щобы любовь, котрую Ты мене полюбивъ, въ нихъ була, и я въ нихъ.“

3. Исусъ въ городѣ Геесиманьскѣмъ.

По тѣй молитвѣ вставъ Исусъ и взявши зъ собою одиннадцать ученикѣвъ, пѣйшовъ зъ ними за потѣкъ Кедронъ, (у пѣднѣжя горы оливной), до села званого Геесиманїю, де бувъ городъ отѣненный оливными деревьями, въ котрѣмъ часто Спаситель моливъ ся. Вѣйшовши до города, сказавъ Исусъ: „Зѣстаньте тутка, а я пѣйду молити ся“, — и взявъ зъ собою лише Петра, Іакова и Іоанна. Душу его перенявъ смутокъ и печаль, и для того сказавъ до нихъ: „Смутна есть душа моя ажъ до смерти; чекайте тутка, мольть ся, не спѣть и побудьте тутъ зѣ мною.“ Вѣддаливши ся потѣмъ вѣдъ нихъ троха, упавъ на лице свое и моливъ ся словами: „Отче!

коли хочеш, вѣдверни вѣдъ мене тую чашу, однакожь не моя, але твоя воля най ся стане.“ Смуктокъ и неспокой его душѣ такъ бувъ великій, що ажъ на силахъ ослабъ, а кровавый пѣтъ льявъ ся зъ его чола, ажъ ангель зъ неба зѣсла- ный покрѣпивъ его въ тѣмъ омѣню.

Тое есть очевиднымъ доказомъ людской природы въ Хри- стѣ, котра лякаєсь на видъ зближающей ся смерти.

Коли Іисусъ вставъ вѣдъ молитвы, прійшовъ до ученикѣвъ, а знайшовши ихъ спячихъ, сказавъ: „Вы не могли зѣ мною безсонно перебути одной години? Ахъ! не спѣтъ и молѣтъ ся, щобысьте не уягли покусъ, бо духъ скорый, але тѣло слабе.“

Спаситель пѣйшовъ теперь другой разъ до города, упавъ на колѣна, склонивъ лице свое святе и моливъ ся еще ревнѣйше: „Отче всемогучій! сли можна, вѣдверни вѣдъ мене тую чашу; однакожь не моя, але твоя воля най ся стане!“

Потѣмъ вернувъ зновъ до ученикѣвъ, але якъ перше, такъ и теперь заставъ ихъ спячихъ. Вѣзвавъ ихъ отже еще разъ, щобы не спали, але тымъ ревнѣйше зъ нимъ молили ся; а перечуваючи смертельный болѣ, якій его чекають, обдѣ- льявъ ся кровавымъ потомъ. Іисусъ видѣвъ въ душѣ всѣ стра- даня, котрі его ожидали, якъ мучитель зневажати его будутъ, насмѣваючи ся зъ него, якъ будутъ его бити и наконецъ прибѣють на хрестъ; видѣвъ всѣ насмѣваня, всякій зганьбленя и злорѣченя народа, безбожнѣсть и злобу архіереѣвъ и Фа- рисеѣвъ передъ собою; затрепетало его цвигуче жите на видъ смерти. Найбѣльше переймилло его душу смукткомъ тоє, що знавъ, же его муки и смерть хрестна зѣстануть для ду- же многихъ душъ безъ пожитку. Отже по разъ третій моливъ ся горячо до Бога словами: „Отче мой! коли тота чаша не може вѣдѣйти вѣдъ мене, и коли доконечно еѣ мушу выпити, най ся стане воля твоя святая!“

По тыхъ словахъ прійшовъ третій разъ до ученикѣвъ своихъ, а заставши ихъ зновъ спячихъ, вѣдозвавъ ся до нихъ: „Спѣтъ же вже и вѣдпочивайте! Ото прійшла година, а Сынъ чоловѣчий выданный буде въ руки грѣшникѣвъ! Встаньте! пѣй- демо! той, котрый мене выдасть, есть близько.“

Лише що встали ученики, надѣйшовъ Іуда Искариѣтскій, а зъ нимъ архіереѣ, старшина народа и много людей зъ по- ходными, оружемъ и кіями. Коли Іисусъ побачивъ, що на-

ступити мало, выйшовъ противъ нихъ и запытавъ ся: „Кого шукаете?“ — „Иисуса Назорейского“, вѣдповѣли, не познавши его зразу. Коли-жь имъ Иисусъ сказавъ: „Я есмь“, подали ся всѣ назадъ и упали на землю. Коли зновъ прійшли до себе, пѣднесли ся зъ землѣ, а Иисусъ запытавъ ихъ другоу разъ: „Кого шукаете?“ — показуючи имъ тымъ, що самъ добровѣльно и добро-охотно вѣддае себе на муки. — Коли ему вѣ друге вѣдповѣли: „Иисуса Назорейского шукаемо“, сказавъ имъ: „Кажу вамъ, що я есмь; сли отже мене шукаете, то дозвольте тымъ (ученикамъ моимъ) вѣдѣйти, куда самъ хотѣти будуть.“ Тогда приступивъ Иуда, проваджувъ узброену дружину, до Иисуса и поцѣлувавъ его, — чимъ давъ умовлений знакъ, що той, кого вѣнъ поцѣлуе, есть Иисусомъ — и сказавъ: „Радуй ся, Учителю!“ Иисусъ вѣдповѣвъ зъ несказаною лагодностею: „Пріятелю! по що ты прійшовъ? ото поцѣлункомъ выдаешъ Сына чоловѣчого!“

Коли бы Иуда бувъ способный переняти ся тою солодостою небесною, зъ якою Иисусъ тотъ послѣдній слова вымовивъ до него, бувъ бы затрепетавъ самъ передъ собою. Але вѣнъ не чувствувавъ той солодкой любви и пропавъ на вѣки.

На данный знакъ черезъ Иуду окружили Иисуса жовняры и слуги архіерейскі, щобы его пѣимати. Коли ученики се побачили, закликали: „Господи! чи не употребимо оружя?“ А Петро не ожидаючи вѣдповѣди, добувъ меча и ранивъ архіерейского слугу, именемъ Малха, вѣдрѣзавши ему ухо. Коли тое побачивъ Иисусъ, дѣткнувъ ся уха зраненого, удоревивъ его, а потѣмъ сказавъ до Петра: „Вложи мечъ до нохвы, бо всѣ, що мечемъ воюють, вѣдъ меча загинуть. Чи ты не хочешь, щобы я пивъ чашу, котру менѣ давъ Отець? Чи думаешъ, що я не могу просити Вѣтця моего, а вѣнъ менѣ вѣсиле бѣльше, якъ дванайцять полковъ ангельскихъ?“

Сказавши тое до Петра, оберпувъ ся до товпы и до начальникѣвъ народа, и сказавъ до нихъ: „Вы выйшли на мене, якъ на збродняря якого, зъ мечами и кіями, щобы мене пѣимати; а я тѣлько разѣвъ бувъ зъ вами вѣ церквѣ и нѣколи мене не спѣималисьте, анѣсьте не пѣодымали руки вашои на мене. Але то есть година ваша и власть темноты, а тое все стало ся, щобы ся письма пророковъ спо-

внили.“ Жовняры и слуги архієрейскій не зважали на слова Ісуса, але пѣймали его и звязали. Коли тоє побачили присутній ученики Христа, опустили его всѣ и утекли.

4. Ісусъ Христосъ передъ Архієреями. Петро заперася Ісуса Христа. Смерть Іуды.

Звязаного Ісуса завели жиды насампередъ до Анны, котрый бувъ тестемъ Каіафы, найвышого священника того року. Петро и Іоанъ, котрый бувъ знакомый въ дому Анны, поступали зъ далеку за Учителемъ своимъ. Іоанъ увѣйшовъ зъ Іисусомъ до сѣней дому Анны, а Петро зѣоставъ ся передъ дверьми, и пѣзнійше троха за старанемъ Іоанна прійшовъ такожь на двѣрть архієрейскій.

Служниця, спостерегиши Петра, сказала до него : „Чи и ты не еси однимъ зъ ученикѣвъ чоловѣка того?“ „„Не знаю его,““ вѣдповѣвъ Петро, „„и не розумѣю, що говоришь.““ Потѣмъ вѣйшовъ на подвѣре, а въ тѣмъ запѣявъ когутъ першій разъ. Небавкомъ вѣйшла друга служниця, а побачивши Петра, грѣющого ся при огни зъ другими, сказала показуючи на него : „И той бувъ зъ Іисусомъ Назорейскимъ;“ але Петро заперъ ся другій разъ, присягаючи, що не знае того чоловѣка. Въ кѣнци приступили еще иншій служницѣ до Петра и сказали : „Справдѣ ты еси оденъ зъ его ученикѣвъ, бо и мова твоя зраджує та.“ Оденъ зъ своякѣвъ того, котрому Петро бувъ ухо урѣзавъ, сказавъ : „Чижь я тебе не бачивъ въ городѣ?“ Тогда взявъ Петро клясти ся и присягати, що зовсѣмъ не знае чоловѣка, о котрѣиъ говорили. Заледво закѣнчивъ бесѣду, запѣявъ когутъ третій разъ, а Ісусъ, котрый недалеко стоявъ, обернувъ ся и поглянувъ на Петра. Коли ихъ очи отрѣтили ся, пригадавъ себѣ тоє Петро, що Ісусъ бувъ ему напередъ вѣщувавъ, же перше, нѣжь когутъ еще два разы запѣе, тричѣ ся его запре. Тожъ Петро, вѣйшовши геть, плакавъ гѣрко надъ такъ тяжкимъ своимъ упадкомъ; тымъ бѣльше, що передъ кѣлькама годинами смѣло обѣцывавъ Іисусови, що хочъ бы его всѣ иншій ученики вѣдступили, вѣнъ самъ ему вѣрнымъ зѣстане.

Кѣлька-жь то есть, любій дѣти, помежи Христіянами та-

кихъ, що задля леда-якихъ причинъ запераяють ся Христа ! Однї боять ся его вызнавати, щобы въ очахъ людей свѣтовыхъ не стати ся смѣшными, иншї, щобы ся людямъ легкодушнымъ и згнушающимъ ся надъ вѣрою приподобати, а ще иншї не смѣють въ очахъ невѣрныхъ вызнавати Спасителя, бо не мають ревности и вѣдвaги, безъ котрой жадна чеснота удержати ся не може !

Ще частѣйше запераяемо ся Спасителя учинками нашими. Хто небудь называе ся Христїаниномъ, а не выповняе волю божого Учителя и не жиє ведля заповѣдей Христовыхъ, той явно запераяе ся Того, котрому заприсягъ на святѣмъ хрещеню вѣрнѣсть и послушеньство. Учѣмъ ся однакожь вѣдъ Петра, же нѣколи такъ вѣдъ Иисуса вѣддалити ся не можна, щобы наверненє ся до него було уже неможливе.

Коли Иисуса передъ Анну припроваджено, взявъ ся той послѣднїй допыгувати про ученикѣвъ его и науку. Иисусъ вѣдповѣвъ : „Я завсѣгды учивъ въ божницахъ и въ храмѣ, де сходили ся всѣ ; чоґожъ мене пытаєшь ? Пытай тыхъ, що мене слухали.“ Коли такъ Спаситель говоривъ, оденъ зъ жовняръѣвъ ударивъ его въ лице. Иисусъ подививъ ся на него лаґѣдно и сказавъ : „Если я зле говоривъ, то докажи, що то зле, — а сли добре, то за щоґожъ мене бьєшь?“ Нѣхто не вѣдповѣвъ на тоє Иисусови, а Анна казавъ его звязаного запровадити до архїерея Каїафы, у котрого зѣбрали ся були Фарисеѣ и старшина народа, щобы Иисуса судити. Зѣбранї шукали ложного свѣдоцтва противъ Иисуса, щобы его на смерть выдати, а не знайшли нѣчоґо, хочъ много ложныхъ свѣдкѣвъ выступувало. Знайшло ся наконецъ двоєхъ, що сказали : „Мы чули, що говоривъ Иисусъ : „Я збудрю тоту церковь, а за три дни збудую другу.““ На тотї слова повставъ Каїафа и сказавъ : „Чи нѣчоґо не вѣдповѣдаєшь противъ того, що тотї два противъ тебе говорятъ?“ Иисусъ мовчавъ и нѣчоґо не вѣдповѣдавъ. Тоє смутило зѣбранныхъ на раду, що не могли жадною мѣрою поперти ложки свои, щобы Господа могли виннымъ смерти знайти. Для того домагавъ ся Каїафа вѣдповѣди, щобы мѣгъ Иисуса на чѣмъ небудь пѣдхопити. Иисусъ же и задля того такожь не хотѣвъ вѣдповѣдати, щобы ся сповнили слова Исаїѣ пророка (ЛІІ. 6. 7.): „Жер-

твованій єсть про-те, що самъ хотѣвъ, и якъ ягня на заколенѣ проваджене, не отворивъ устъ своихъ.“

Коли Іисусъ нѣчого не вѣдповѣдавъ, запытавъ ся его архіерей въ друге словами: „Заклинаю тебе на Бога живого, щобысь намъ сказавъ, чи ты еси Христось, Сынъ Бога живого?“ Іисусъ вѣдповѣвъ съ спокоємъ: „Такъ єсть, якъ ты говоришь. И повѣдаю вамъ, що вѣдъ теперъ побачите Сына чоловічого, сидячого по правій сторонѣ Бога и приходячого въ облацѣ небеснѣмъ.““

Учивши бесѣду Іисуса, роздеръ Каіафа одѣжь свою и сказавъ: „Ото насмѣває ся. На щожъ намъ бѣльше свѣдѣвѣ треба? Отъ теперъ самі чулисте насмѣшки зъ устъ его. Якъ вамъ отже здає ся?“ Священники и книжники сквзали: „Вѣнъ на смерть собѣ заслуживъ.““ Такъ ся скѣпчила тая перша судова розправа, а тоті, котрі Іисуса держали, насмѣвали ся зъ него, закривали єму очи и били его въ лице, пытаючи ся зъ насмѣшкою: „Христе! згадай теперъ, хто тебе ударивъ?“ Але Іисусъ все зносивъ терпеливо въ мовчаню.

На другій день, скоро лише засвітало, скликавъ найвысшій архіерей зъ старшиною народа другій разъ раду, щобы Іисуса судити. Казали отже Іисусови въ друге ставити ся передъ судомъ, и пытали ся его, чи вѣнъ справдѣ єсть Сыномъ божимъ? Коли Спаситель тоє потвердивъ, засудили его одногосно на смерть. Понеже однакожь они не мали власти пѣкого на смерть засуджувати, а кожда справа, де о жите ходило, належала до Понтійского Пилата, котрый въ той часъ въ имени императора римского управлявъ землю іудейскою, то постановили вѣдати Іисуса въ руки Пилата.

Коли ся Іуда о томъ довѣдавъ, злякавъ ся дуже. Вѣнъ продавъ справдѣ Іисуса, але сподѣвавъ ся, що Спаситель якимъ чудомъ уратує себе зъ рукъ своихъ ворогѣвъ. Теперъ же, коли побачивъ, що Іисусъ зѣстававъ безъ надѣв освобождєня, проникнутый тяжкимъ жалѣмъ и розпукою ведений, побѣгъ до старшины народа и вѣдивъсь имъ трийцять срѣбнякѣвъ, мовлячи: „Я согрѣшивъ, выдаючи кровь невинну!“ Але они вѣдповѣли: „А намъ що до того?““ Обурений Іуда кинувъ имъ пѣды ноги грошѣ, выбѣгъ зъ церкви и, мучений совѣстею своєю, повѣсивъ ся.

Зле и страшне було покаєня Іуды, бо вѣнъ вѣдавъ ся

розпуць, а не прибѣгъ до ласки и милосердя божого, котре Господь всѣмъ правдиво каючимъ ся дае. Іуда ставъ ся другимъ Каиномъ, котрый мовивъ: „За великій есть грѣхъ мой, щобымъ мѣгъ доступити вѣдпуцѣня у Бога.“

Стережѣмъ ся, любі дѣти! рѣвно розпуки, якъ и занадто великого упованя на ласку божу; бо якъ тоті грѣшати, що вѣддають ся розпуць, такъ и тоті, що за много спускають ся на милосерде боже, а не памятають о справедливости его. Треба за грѣхи жалувати, треба ихъ оплакувати зъ Петромъ гѣркими слезами, але безъ розпуки и зъ надѣєю въ милосерде боже. Треба такожъ выстерѣгати ся и противной дороги, котрою ходять тоті, що думаютъ, же досыть есть на тѣмъ, щобы ся часто сповѣдати, а въ своѣмъ серцю и въ житю позѣстають при давныхъ грѣхахъ, безъ жадной вѣдмѣны внутренои.

Старшій народа, взявши грошѣ, котрі Іуда кинувъ, казали мѣжъ собою: „Не годить ся вложити тоті грошѣ до скарбони церковной, понеже то есть заплата за кровь.“ Нарадивши ся про-те, купили за нихъ поле для погребаня сторонныхъ и задія того мѣстце тое зовуть Гакельдама, т. е. поле крови.

5. Іисусъ Христосъ передъ Пилатомъ и Иродомъ.

Старшина народа и Фарисеѣ завели Іисуса звязаного передъ двѣрь Пилата. Позаякъ законъ заборонявъ жидамъ въ часѣ праздника Пасхи вступати въ преторъ, т. е. до судовои компаты для оскарженя, то умѣли тѣ облудники обѣйти сей законъ, они не увѣйшли до Пилата, але просили, щобы Пилатъ выйшовъ до нихъ.

Передъ дворомъ Пилата, де звычайно вѣдбували ся суды, було просторонне, вѣльне мѣсце, а на нѣмъ стоявъ высокій судовый стѣль, до котрого провадили сходы. Мѣсце тое выложено було мармуромъ и называло ся Гавсааа. Тутка жиды задержали ся зъ Іисусомъ и чекали на Пилата.

Пилатъ здивувавъ ся, що рада старшины такъ рано зѣбрала ся передъ его палатою, про-те запытавъ ихъ: „О лце обвиняете сего чоловікка?“ Они вѣдповѣли ему: „„Кобы той чоловіккъ не мавъ на собѣ вины, мы бы его тобѣ не вѣдали.““

Пилать, не видячи въ нѣмъ жадной вини, сказавъ до нихъ: „Возьмѣть вы его собѣ, и ведя къ закону вашего осудѣть его.“ Рада старшины вѣдповѣла ему на то: „„Намъ не годить ся нѣкого на смерть судити.““ Потѣмъ взяли Иисуса ложно обвиняти о такій переступства, котрѣ въ очахъ цѣсарского урядника — поганина — були гѣдными кары: „„Чоловѣкъ той зводитъ нашъ нарѣдъ, заказуе платити податки цѣсареву, а называе себе царемъ и Христомъ.““

Пилать пѣйшовъ вѣдтакъ до своєї палаты, а вѣзвавши Иисуса до себе, запытавъ: „Чи ты царь іудейскій?“ Иисусъ вѣдповѣвъ ему: „„Чи ты тоє самъ говоришь вѣдъ себе, чи тобѣ тоє иншій о менѣ казали?““ — „Я того вѣдъ себе не говорю, бо я не жидовинъ,“ вѣдповѣвъ Пилать, „але твоя старшина обвиняе тебе о тоє; про-те оправдай ся передъ нею зъ того, що тобѣ закидають.“ Иисусъ сказавъ на то: „„Царство мое не есть зъ свѣта сего. Бо наколи-бы царство мое було зъ сего свѣта, мавъ бы я слуги свой, котрѣ бы мене боронили, щобымъ не бувъ жидамъ выданный.““

Пилать запытавъ другій разъ Иисуса: „Одже ты еси царемъ?“ „„Такъ есть. я есмь нимъ““, вѣдповѣвъ Иисусъ. „„Я на тоє прійшовъ на свѣтъ, щобымъ людей вѣдводивъ вѣдъ царства свѣта, а потягнувъ ихъ до царства божого. Такожъ и на тоє я тутка прійшовъ, щобымъ дававъ свѣдоцтво правдѣ. А кто-небудь правду сю пріймае, той слухае голосу мого, а свѣта не любить, бо сей свѣтъ есть облудный и зрадивый.““

Дѣйствию такъ есть, що хто ся занадто иривязавъ до свѣта того, той не слухае голосу — Иисуса и не понимае слѣвъ его.

Учувши, що Иисусъ не перечить, же есть царемъ, лише, що не есть зъ того свѣта, не пытавъ ся вже дальше о иншѣмъ царствѣ, але, хочачи лише довѣдати ся о тѣй правдѣ, запытавъ Иисуса: „Що есть правда?“ — Иисусъ Христосъ не давъ ему на тоє жадной вѣдповѣди.

Потѣмъ выйшовъ Пилать до жидѣвъ и сказавъ: „Я въ тѣмъ чоловѣцѣ жадной вини не знаходжу, а переконавши ся, що жиды Иисуса зъ ненависти заскаржили, старавъ ся его освободити. Коли тоє старшина жидѣвска змѣркувала, взяла крѣчати въ своѣй злости: „Вѣднъ пѣдбурюе и ворохобитъ нарѣдъ, почавши вѣдъ Галилеѣ ажъ до Іудеѣ!“ Они говорили

текъ задля того, що власне въ той часъ пѣдозрѣвано Галилейцѣвъ, якобы бунтъ пѣднести хотѣли. Довѣдавши ся, що Исусъ бувъ зъ Галилеѣ, а тымъ самымъ належавъ пѣдъ власть Ирода, вѣдославъ его Пилать до Ирода, котрый пѣдъ той часъ въ Иерусалимѣ перебувавъ. Коли приведено Исуса до Ирода, той дуже ся урадувавъ, бо вѣдъ давного часу бажавъ Исуса пѣзнати и спѣдбавъ ся, що зрѣбить яке чудо въ его присутности. Вѣнъ завдававъ ему всѣлякѣй пытаня, на котрѣ однакожь Исусъ зовсѣмъ не вѣдповѣдавъ. Розгнѣванный тымъ Иродъ, погордивъ Исусомъ и зачавъ ся зъ него самъ насмѣшкувати, а навѣтъ казавъ для тымъ бѣольшоу зневаги перебрати его въ бѣлу одѣжь, яку у Римлянъ носили тотѣ, що старали ся о якѣй урядѣ, и вѣдославъ его назадъ до Пилата. Черезъ тое помиривъ ся Иродъ зъ Пилатомъ, зъ котрымъ до теперъ живъ въ найбѣольшѣй незгодѣ.

Коли зновъ Исуса приведено до Пилата, тогды той скликавши старшину и самъ нарѣдъ, такъ до нихъ промовивъ: „Вы выдали менѣ того чоловѣка, що бунтуѣ нарѣдъ, але я выслѣдивши и выпытавши его передъ вами, не знайшовъ въ нѣмъ жадной вини, одже вѣдославъ емъ его вѣдгакъ до Ирода, але и той не найшовъ его гѣднимъ кары смертноу. Старшина народа взяла тогды на Исуса рѣжнѣй клеветы метати, на котрѣ вѣнъ зовсѣмъ не вѣдповѣдавъ. Пилать сказавъ потѣмъ до Исуса: „Нѣчого не вѣдповѣдаѣшь? Чуешь, якъ много свѣдоцтвъ привѣдять противъ тебе!“ Исусъ мѣчавъ и на тотѣ слова, такъ, що ся самъ Пилать дивувавъ.

Въ Иерусалимѣ бувъ звычай, що староста одного зъ вязнѣвъ на прошене народа пускавъ на волю. Хотячи зъ того звычайу користати, — а саме тогды сидѣвъ розбѣйникъ Варавва въ темници, — казавъ Пилать жидамъ одного зъ нихъ выбрати, котрого бы хотѣли, чтобы вѣнъ пустилъ на волю, або Варавву, або Исуса Назорейского. Нарѣдъ, вѣдъ старшины пѣдбуреный, кричавъ: „Умергни Исуса, а выпусти Варавву!“ Тогды запытавъ ся Пилать, що має зъ Исусомъ учинити? — „Най буде на хрестѣ розпять!“ закричавъ розбѣшенный нарѣдъ въ найбѣольшѣй люгости.

Коли Пилать сидѣвъ побѣчъ зѣбраного народа на судовѣй лавцѣ, прислала жѣнка его вѣрного слугу зъ такою радѣю: „Нѣчого не робсправедливому чоловѣкови и тому, бо

нынька въ снѣ много я терпѣла черезъ него.“ Пилать, котрому не було тайно, що жида зъ ненависты выдали Ісуса, укрьпивъ ся черезъ напѣмнене своєї жѣнки тымъ бѣльше въ намѣреню, щобъ ратувати Ісуса. Але хочъ и по другій разъ узнавъ Ісуса невиннымъ, однакожь, щобы хочъ въ части непріятелѣвъ вдовольнити, казавъ его передъ палату выпровадити и сильно бити. Потѣмъ насмѣшкували ся зъ Ісуса, одягнули его въ плащъ пурпуровый, вложили смлетеный вѣнецъ зъ тернины на голову его и дали тростину въ праву руку его замѣсть булавы; вѣдтакъ приходивъ оденъ по другѣмъ, згинали передъ нимъ колѣна и витали его кепкуючи собѣ: „Радуя ся царю іудейскій!“ Наконецъ плювали на лице его святе и били его по головѣ, закровавленѣй вѣнцемъ терновымъ.

Врештѣ перервавъ Пилать жорстокій муки, якій Ісусъ вѣдъ жовнярѣвъ терпѣвъ, а взрушений такъ сумнымъ видомъ, думавъ, що тоті муки и у жидѣвъ взбудять людске чувство, для того казавъ Ісуса побитого, зраненого и кровю обѣмляного выпровадити передъ нарѣдъ и сказавъ: „Ого чоловікъ!...“ Але той сумный видъ не зрушивъ анѣ трохи твердыхъ сердець жидѣвскихъ, а навѣтъ противно зачали они тымъ дужше кричати: „Розпни его! розпни его!“ и додали: „Коли ты того не учинишь, не еси пріятелемъ цѣсаря, бо кождый, що себе чинить царемъ, супротивляе ся цѣсаревн.“

Пилать бачучи, що народу що разъ бѣльше прибуае, усѣвъ на своѣй судовѣй лавѣ, казавъ собѣ принести начине зъ водою и умывъ руки передъ цѣлымъ народомъ. Товпы утихли и всѣ споглядали на себе, не розумѣючи, щобы тото значило; ажъ наконецъ Пилать сказавъ: „Я невинный за кровь того справедливого; вы маєте вѣдповѣсти за все!“ А нарѣдъ весь закричавъ: „Най спаде кровь его на насъ и на дѣти нашѣ!“

Пилать, хочъ признавъ прилюдно передъ цѣлымъ народомъ невиннѣсть Ісуса, выдавъ его однакъ заслѣпленнымъ на смерть хрестну. Такъ сповнила ся що до точки воля божа, записана въ книгахъ пророкѣвъ, котрѣ вѣщували, що Ісусъ, хочъ буде признаний за невинного, зѣстане мимо того на смерть осужденымъ. На Пилатѣ же видимо, якъ зѣ страху и боязни выдавъ на смерть невинного. Вѣнъ хотѣвъ свою

совѣсть успокоити и утихомирити, умываючи руки, якъ бы на него не спадала вина за кровь невинного; але се Пилата зовсѣмъ не усправедливляе; на дармо умывъ вѣнъ руки, бо тымъ не очистивъ вѣнъ своєї совѣсти.

6. Розпятє Ісуса Христа.

Скоро Пилатъ выдавъ засудъ на Ісуса Христа, заразъ пороблено всѣ приготоуленя, щобы Ісуса розпяти. Абы тымъ бѣльше бувъ ганьблячимъ его походъ смертнѣй, присилували его жида, чого до теперъ не видано нѣ чувано, щобы хрестъ свѣй, на котрѣмъ мавъ бути прибитымъ, нѣсь самъ на плечахъ. Коли Спаситель ослаблений, взявъ упадати пѣдъ тягаромъ, то жовняры, окружающѣ Ісуса, задержали вертающого зъ поля Сімона Киренейского и присилували его, щобы нѣсь хрестъ Ісуса. За Ісусомъ поступувало много народа и невѣсть, котрѣ надъ сумною долею добродѣя своего ревно плакали. Ісусъ обернувъ ся до нихъ и сказавъ: „Доньки Іерусалимскій! не плачьте надъ мною, але плачьте надъ собою и дѣтьми вашими, бо прійдуть дни, въ котрыхъ говорити будете, що щасливѣ суть неплоднѣ, и тѣ груди, котрѣ не кормили.“

Зъ Ісусомъ провадили такожъ двоухъ розбѣйникѣвъ, щобы ихъ разомъ зъ Ісусомъ стратити. Коли его припроваджено на гору Гольгоуеу, звану черезъ Римлянь Кальваріею, розпяти на хрестѣ Ісуса, а побѣчь него повѣсили двоухъ убійцѣвъ, одного зъ правой а другого зъ лѣвой стороны, такъ, що Ісусъ висѣвъ помежи ними въ серединѣ. На верху хреста его, высшого надъ два другѣ, завѣшено табличку зъ надписью: „Ісусъ Назорейскій, царь жидѣвскій“, и то въ языцѣ грецкѣмъ, еврейскѣмъ и латиньскѣмъ, щобы всѣ читати могли. Ісусъ же посередѣ найстрашнѣйшихъ мукъ и такъ страшного зганьбленя и насмѣшокъ зѣ стороны народа, взнѣсь очи свой до неба и моливъ Бога о милосерде для своихъ ворогѣвъ, словами: „Отче, вѣдпусти имъ, бо не знаютъ, що чинять!“

Одень зъ тыхъ убійцѣвъ, що висѣли побѣчь Ісуса, зачавъ такожъ насмѣвати ся и сказавъ, звернувши ся до Спасителя: „Коли ты еси Христось, то спаси самъ себе и насъ!“

Другій однакъ зганьбивъ его за тую зухвалость и сказавъ: „И ты ся Бога не боишь, висячи на хрестѣ? мы терпимо справедливо, але той естъ невинный.“ Обернувши ся потѣмъ до Іисуса, сказавъ зъ вѣрою и жалемъ сердечнымъ: „Вспѣмни на мене, Господи! коли прійдешъ до царства твого!“ Видячи его жаль за грѣхи и надѣю, котру въ Спасителю покладавъ, прийивъ его тойже до своєї ласки, и запевнивъ ему спасене тыми словами: „Дѣйстно, кажу тобѣ: нынька ще будешъ зѣ мною въ раю.“

Тутка видимо три роды смерти: невинного Іисуса, затвердѣлого розбѣйника и каючого ся грѣшника.

Марія, мати Іисуса, Марія, мати Клеопова, Марія Магдалена и Іоанъ, улюблений ученикъ Іисуса, пѣйшли такожь за нимъ, коли его провадили на смерть. Марія станула пѣдъ хрестомъ, заливаючись гѣркими слезами на видъ терпѣній и страшныхъ мукъ, якѣ завдавано єи найсвятѣйшому Сынови. Спаситель, видячи матѣрь свою, хотѣвъ ѣй по своѣй смерти дати помѣчь и опѣку, про-те всказуючи на Іоанна, промовивъ до неї: „Невѣсто! ото сынъ твої!“ а до Іоанна: „Ото мати твоя!“ И взявъ Іоанъ Марію до дому свого и поважавъ єѣ якъ матеръ свою.

Же були три години минули, якъ Іисусъ терпѣвъ на хрестѣ. Було полудне, коли наразъ затьмило ся сонце и страшна поморока прикрила цѣлу землю. Всѣ неприятели Іисуса замовкли перераженїи. Нарѣдъ ставъ не рушаючи ся въ тревожнѣмъ ожиданю, що зъ того буде — и запановала всюди страшна тишина. Бувъ то часъ найстрашнѣйшой муки Іисуса. Наразъ, взнесши очи до неба, закликавъ Іисусъ пѣднесеннымъ голосомъ: „Ілі, илі, ліма саваѣанї!“ т. є. „Боже мѣй, Боже мѣй! чому ты мене опустивъ?“ Не учинивъ Іисусъ того анѣ зъ розпуки, анѣ зъ недовѣрства, анѣ зъ нетерпеливости якої, але употребивъ слѣвъ зъ початку псалму 21, котрыми заявляє великїи и тяжкїи муки, якѣ терпѣвъ. Черезъ тоє заявивъ правдиве чоловѣчество свое, такъ, якъ тогды, коли просивъ Вѣтця, чтобы вѣддаливъ вѣдъ него чашу, сли то бути може; не взборонювавъ ся Спаситель вѣдъ тої чашѣ, але тоє заявлявъ, що по правдѣ чувстувавъ тяжкѣсть и прикрѣсть єи.

Якъ лише Іисусъ вымовивъ тогїи слова, наразъ взяли

розходити ся мраки, на знакъ, що Богъ его выслушавъ. Але заледво выяснило ся небо, коли зновъ взяли неприятедь Иисуса насмѣяти ся. Тѣ слова Христа зле зрозумѣвши, або зъ намыслу перекручуючи, сказали они: „Вѣднъ кличе Илію. Побачимо, чи прійде Іліа, щобъ освободити его.“

Знаючи, що всѣ пророцтва, вѣдносячї ся до его мукъ и смерти, сповнити ся мусять ажъ до найменшой точки, вѣдозвавъ ся потѣмъ Иисусъ: „Я хочу пити!“ Близько хреста стояло начине зъ оцтомъ, тожь оденъ жовнярь, помочивши въ оцтѣ губку, утверджену на тростинѣ, приближивъ еѣ до усть Иисуса. Тое стало ся, абы ся сповнило, що стояло въ письмѣ: „Въ спразѣ моѣй наповали мене оцтомъ“.

Иисусъ принявши оцетъ, сказавъ: „Сповнило ся!“ А потѣмъ сказавши сильнымъ голосомъ: „Отче! въ руки твоей вѣддаю духа моего!“ склонивъ голову и умеръ. Що Иисусъ умираючи вымовлявъ пѣднесенымъ голосомъ тотї слова, котрї теперь були наведенї, то задля того, чтобы ся сповнили и его власнї слова, котрї ще за жита своего бувъ выголосивъ: „Я маю силу положити жите свое.“ Зъ того показуе ся, що Иисусъ бувъ паномъ смерти, а що бувъ послушный Богу Вѣтцю и все обертавъ на славу божу, то умираючи Духа своего Богу передавъ. Проте и кождый хрестїанинъ, будучи близькимъ смерти, повиненъ тыхъ самыхъ слѣвъ уживати.

Иисусъ хотѣвъ, чтобы весь свѣтъ знавъ о его терпѣняхъ, о его послѣднихъ словахъ и о его смерти, для того на допустъ божїй зѣставъ пѣдвышенимъ, чтобы его всѣ видѣли; для того пѣднѣсь свѣй голосъ, чтобы его всѣ чули; для того выбравъ собѣ Іерусалимъ, столицю жидѣвской землѣ за мѣсце, де хотѣвъ доконати дѣла спасеня роду людского, чтобы зъ вѣдси роздѣшовъ ся голосъ его на весь свѣтъ; для того наконецъ хотѣвъ терпѣти въ празничне свято Великодня, на явнѣмъ мѣсци передъ мѣстомъ, передъ народомъ, згромаженнымъ численно на Пасху зъ всѣхъ краѣвъ и мовлячимъ всякими языками.

Жовняры, котрї розпяли Христа, взяли вѣдтакъ одѣжь его, чтобы ся нею пѣдѣлити. Ихъ було чотырохъ. Пѣдѣлили отже одѣжь на чотыры части помежи себе, а же тота одѣжь не була шита, тѣлько цѣла ткани, то урадили ся, чтобы о ню кѣстки кидати, кому зъ нихъ дѣстати ся має. Черезъ тоє спо-

внили ся слова письма святого: Подѣлили помежи себе одѣжь мою, а о мою ризу метали жребій (кѣстки).

Скоро Исусъ Христосъ духа своего вѣдавъ, такъ доконавъ дѣло, вѣдъ Вѣтца собѣ поручене, взяла свѣдчитицѣла природа, хто бувъ той, котрого такъ жестоко забили жида. Небо покрыло ся темною, земля дрожала и трясла ся, скалы розпадали ся, заслона церковна, що вѣдѣляла Святая вѣдъ Святая Святыхъ, роздерла ся вѣдъ горы ажъ до долины на двѣ части, а много умерлыхъ зъ гробѣвъ повставало.

Всѣ тѣ чуда и знаки при смерти божого Спасителя заняли, порушили и вбили ся дуже сильно въ гадки и сердца тыхъ, що були тогды на горѣ Голгоѣѣ. Самъ навѣтъ сотникъ, поганинъ, котрый стоявъ напротивъ Исуса конаючого, коли побачивъ трясене землѣ и видѣвъ, якъ Исусъ величавымъ способомъ своего Духа Вѣтцю своему вѣдававъ, слаливъ Бога и сказавъ: „Но правдѣ сей бувъ Сыномъ божимъ!“ Всѣ, котры были при смерти Исуса и все тоѣ видѣли, вертали до Іерусалима въ боязни и мовчаню, бючи ся зъ розканяемъ въ груди своей.

Пріятель и знакомый стояли побѣчь матери Исуса далеко, затопнені въ смутку и жалю, и постановили не вѣдходить вѣдъ того мѣсця, ажъ поки тѣло Исуса не здоймутъ зъ хреста, щобы бачити, до котрого гробу Исуса зложать, — абы могли ему потѣмъ принадлежну честь вѣдати.

Зъ цѣлого житя Исуса наибѣльше наукъ подае намъ его смерть въ тяжкихъ мукахъ на хрестѣ. Всѣ чуда при смерти его остерѣгають насъ, щобысьмо зъ побожностею величаву сю подѣю розпамятували.

1. *Смерть Исуса встѣ наибѣльшимъ доказомъ любви Вѣтця небесного до насъ.* „Такъ Богъ полюбивъ свѣтъ“, мовить Христосъ, „що Сына своего однородного давъ, щобы всѣ, котры вѣрують въ него, не погibli, але щобы мали жите вѣчне.“ Слова тоті бѣльше значать, якъ колыбы Господь Богъ въ тѣй хвили зѣславъ до насъ ангела, котрый бы насъ о любви своей запевнивъ. „Такъ Богъ умиловавъ свѣтъ, що Сына своего за насъ давъ“: слова тоті всѣ повинны буті вырты въ сер-

цяхъ нашихъ, котрѣ найбільшою честію, надвѣю, покорою, вдячностею и найщиршою милостею горѣти повинні для того, котрый есть самою любовію.

2. *Смерть Іисуса есть наибольшимъ доказомъ любви Іисуса къ намъ.* — „Большой любви“, учить Іисусъ, „надѣтую жадной не має: щобы хто жите свое положивъ за пріятельвѣ своихъ.“ Спаситель давъ жите свое за непріятельвѣ, бо кождый грѣшникъ есть непріателемъ Бога. Когожь не взрушитъ любовь така, коли погадае, якъ Сынъ божій для нашего спасеня на горѣ Голгоѣвъ бувъ пониженный, цѣлый ранами покрытый и розпятий межи двома убійцами на хрестѣ, и якъ страшній муки и терпѣня за насъ зносивъ?!

3. *Смерть Іисуса представляе намъ цѣлу огиду и мерзенисть грѣха.* Власна совѣсть учить кождого, якъ великимъ нещастемъ есть грѣхъ для чоловіка. Терпѣня и нещастя всякого рода суть майже завсѣгда наслѣдкомъ грѣхѣвъ нашихъ. Переконують насъ о томъ такожъ всѣ дѣя роду людского, почавши вѣдъ утраты рая, вѣдъ потопа, знищеня Содомы и Гоморы, и т. д., ажъ по нынѣшній день, зъ котрыхъ видимъ, що якъ поодинокій люде, такъ и цѣлі народы, коли забувають на Бога, пѣдпадають карамъ и погибели. Грѣхъ есть огиднѣйшій вѣдъ смерти и пекла, бо вѣнъ смерть на землю спровадивъ, вѣнъ отворивъ дверѣ пекла. Найлѣпше можна однакожь огиду грѣха зъ того пѣзнати, що Богъ не мавъ иншого средства до знищеня наслѣдкѣвъ грѣха, якъ смерть власного Сына. Нема задля того бѣльного нещастя, якъ грѣхъ.

4. *Смерть Іисуса показуе намъ, яку цѣну привязуе Господь до нашей святости и щасливости, до нашего спасеня.* — Кѣлько-жь то людей не умѣ шанувати того скарбу дорогого! Такъ не марнымъ золотомъ або срѣбломъ мы вѣдкуплені, але дорогою кровью Іисуса Христа, котрый зѣсланный бувъ для насъ, абы и мы черезъ него вѣрніи були Богу.

5. *Іисусъ умираючий есть для насъ взорцемъ найкрасшихъ честотъ.* Яка вѣ нѣмъ яснѣла вѣра и надвѣя! Середъ найтяжшихъ мукъ живъ Спаситель мыслею вѣ Бозѣ. Молитвою до Вѣтця передвѣчного зачинае и кѣнчить вѣнъ своей терпѣня, и того лишень бажае, чого и самъ Отець; — воля

Вѣтъца естъ Бѣго волею. Найбѣльшій муки зноситъ терпеливо. Яка подивлена гѣдна доброта! Середъ зневаги и злортченя народа молитъ ся розпятый на хрестѣ за своихъ непрятельвѣ. — Яка непонятна покора, коли ся зрѣкъ всеи славы передъ свѣтошъ, и дозволивъ, щобы его зъ убійцями на смерть осуждено. — Яка любовь дитинна, коли посередъ мукъ о матери своѣй не забуває, але еи долею ся займае. — Яка любовь необмежена взглядомъ всѣхъ, коли розбѣйника каючого ся милуе, и за всѣхъ самого себе жертвуе?!

6. *Исусъ ставши ся чоловѣкомъ, перетерпѣвъ муки и смерть на хрестѣ, щобы вступити до славы, а черезъ тое давъ намъ притѣръ, що терпѣня и смерть суть единою дорогою, котра веде людей до щастя вѣчного.* „Исусъ Христосъ“, пише св. Апостоль Павелъ — „будучи Богомъ, принявъ видъ слуги и ставъ ся подобнымъ до людей. Самъ себе понижавъ, ставши ся послушнымъ ажъ до смерти, и то смерти хрестной. Для того и Богъ вывысивъ его, и давъ ему имя, котре естъ надъ всѣ имена, щобы ся имени Исуса всяке колѣно хилило.“ (Фил. II. 8—11).

Задля того естъ для насъ образъ розпятого Спасителя книгою, котра насъ учитъ, що намъ до осягненя спасеня нашого знати треба, — книгою святою, въ котроѣ науку божу читати можемо. Про-те чесный и красный естъ звычай принятый вѣдъ найдавнѣйшихъ часѣвъ въ свѣтѣ християнскѣмъ, що помѣщають въ домахъ и ставляютъ по дорогахъ хресты святѣ, дають ихъ въ руки конающимъ и умерлымъ, и вносятъ ихъ на гробахъ вѣрныхъ. Набожный поглядъ на той знакъ спасеня будить въ насъ святѣ мысли, утверджуе насъ въ нихъ, додае вѣдвaги въ послѣднихъ хвильяхъ жита, а навѣтъ на видъ гробѣвъ будить въ души чувства надѣѣ и потѣхи духовной.

7. Задѣймлени зъ хреста и похоронъ Спасителя.

Понеже той день бувъ днемъ приготовления до найбѣльшого свята, Пасхи, и тѣла розпятыхъ въ тотѣ дни на хрестѣ зѣставати не могли, бо тое обмерзилобы народови поживане Пасхи, и перешкодилобы въ богослуженю; то жида просили

Пилата, щобы розпятьмъ, ведя обычаю римского, поломано голень, абы тымъ способомъ, если ще не поумерали, прискорити смерть, и щобы вѣдтакъ здоймлено ихъ зъ хреста. Жовняри зломилн проте на приказъ Пилата голень убійцямъ, що побѣчь Иисуса висѣли на хрестъ, але коли прійшли до Иисуса и побачили, що вѣнь уже умеръ, не ломилн ему костей, а такъ сповнило ся св. письмо, котре мовить: „Кѣсть его не скрушити ся.“

Одень зъ жовнярѣвъ, видячи мертве тѣло Иисуса на хрестъ, зближивъ ся до него и пробивъ копѣемъ бѣкъ его, а заразы выплыла кровь и вода, чърезъ що сповнило ся письмо святе: „Побачать, кого прокололи.“ Тотѣ два вспѣмненѣ мѣся зъ письма св. наводитъ намъ св. Иоанъ, котрый о отвореню боку Иисусового яко наочный свѣдокъ оповѣдае; а тымъ доказуе, що Иисусъ мавъ правдиве тѣло, що справдѣ бувъ умеръ, и що зъ смерти его той бувъ наибѣльшій наслѣдокъ, що насъ зъ грѣхѣвъ нашихъ очистивъ и назадъ поеднавъ насъ зъ Богомъ, котрого прародичѣ нашѣ образили.

Коли надѣйшовъ вечеръ и зближивъ ся часъ похорону тѣла Спасителя, здоймленого зъ хреста, здавало ся, що зъ боязни передъ жидами ледви хто знайде ся, щобы ся пѣдоймивъ того дѣла. Однакожь знайшли ся два чеснѣ мужъ, котрѣ вѣдъ давна були тайными учениками Иисуса, Иосифъ зъ Аримаеѣвъ и Никодимъ. Першѣй зъ нихъ бувъ чоловікъ чесный, справедливый а до того богатый. Той переборовни въ собѣ боязнь людску, пѣйшовъ до Пилата и просивъ его о тѣло Иисусове. Зъ того видимо, що тотѣ чеснѣ мужъ не оглядали ся на обмовы и судъ людскѣй. Кобы то и мы такожь вѣддаючи яку небудь добру услугу ближнимъ нашимъ, не обавляли ся, що на тоѣ скажуть иншѣ люде злѣ и не зважали на смѣхъ и обмову.

Пилатъ здивувавъ ся, коли учувъ, що Иисусъ умеръ; вѣзвавъ про-те сотника до себе, котрый стерѣгъ Иисуса, щобы ся довѣдати подрѣбно о смерти Спасителя. Довѣдавши ся, що Иисусъ справдѣ вже умеръ, казавъ вѣддати тѣло его Иосифови. Мужъ той, здоймивши зъ наибѣльшою почестею тѣло Иисуса Христа, обвинувъ его въ простирало (плащеницу) зъ пахучими мастями, якъ бувъ звычай у жидѣвъ погребати тѣло людей любленыхъ и поважанныхъ.

Не далеко мѣста, на котрѣмъ Іисуса були розпяли, мавъ Іосифъ городъ, де казавъ бувъ ще давнѣйше для себе въ скаль выковати грѣбъ, въ котрѣмъ еще нѣхто не бувъ похороненый. Въ тѣмъ отже грѣбѣ зложили тоті два набожнїи мужѣ тѣло Іисусове, и привалили вѣдтакъ грѣбъ великимъ каменемъ. Знаходили ся тамъ такожъ деякі набожнїи невѣсты, котрї прїйшли були зъ Галилеѣ зъ Іисусомъ до мѣста святаго, а оглянувши теперъ мѣсце, въ котрѣмъ зложено найсвятѣйше тѣло Господа, повернули до Іерусалима зъ тою гадкою, що заразъ по празнику прїйдуть назадъ до грѣбу зъ пахучими мастями, и высвѣдчать Іисусови послѣдну прислугу любви.

Священики жидѣвскїи и Фарисеѣ зѣйшли ся зновъ, пѣйшли до Пилата и сказали: „Пане! мы памятаемо, що той зводитель казавъ за житя свого: „За три дни воскресну зъ мертвыхъ.““ Накажи отже, щобы грѣбъ его бувъ до третого дня стережений, бо его ученики можуть выкрасти тѣло его, и сказати народови, що Христосъ воскресъ изъ мертвыхъ.“ Пилатъ вѣдповѣвъ имъ: „Маєте жовнярѣвъ; идѣть отже, и стережѣть тѣло.“ Тоті пѣйшли справдѣ заразъ и окружили грѣбъ сторожею, а для бѣольшої певности запечатали вхѣдъ до грѣбу.

Такъ то провѣдѣне боже справило, що власне тоті самїи, котрымъ найбѣольше на тѣмъ залежало, щобы ослабити вѣру въ воскресене Спасителя, взяли ся до такихъ средствъ, котрї правдивѣсть того воскресеня якъ найяснѣйше ствердили, и свѣтъ переконали, що выкрасти Іисуса було тогды зовсѣмъ неможливо.

IV. ІИСУСЪ ХРИСТОСЪ ВЪ СЛАВѢ СВОѢЙ НА ЗЕМЛИ.

I. Воскресене Іисуса.

Третого дня по смерти своѣй, а въ день слѣдуючїи по Сабатѣ, т. е. въ недѣлю дуже рано повставъ Іисусъ зъ мертвыхъ, не нарушивши анѣ каменя, анѣ печатокъ, котрымї грѣбъ бувъ замкненый. Ангелъ божїи зступивъ бувъ зъ неба

середь великого трясеня землѣ а прійшовши до гробу, вѣдали вѣ камѣнь и усѣвъ на нѣмѣ. Видѣ его бувъ якъ блискавка, а одѣжь его була ясна, якъ свѣтъ. Жовняры, що пильнували гробу Іисуса, упали на землю зъ перестрахи, а прійшовши троха до себе, побѣгли до мѣста и дали знати старшинѣ жидѣвскѣй про все, що ся стало. Коли ся о томъ довѣдали старшій народа, зѣбрали ученыхъ, священникѣвъ и Фарисеѣвъ и нарадивши ся, дали великій грошѣ жовнярамъ, мовлячи: „Говорѣтъ, що ученики Іисуса въ ночи прійшли, и тогда его украли, коли вы заснули. Коли бы ся тоѣ донесло до Пилата, то мы васъ заступимо и освободимо.“ Жовняры взяли грошѣ и зробили такъ, якъ ихъ научено.

Правда тота, що Іисусъ воскресъ зъ мертвыхъ, есть основою и пѣдставою цѣлои нашої вѣры. Св. апостолъ Павелъ говорить: „Если Христосъ не воскресъ, тогда даремне есть проповѣдане наше, даремна вѣра наша, понеже есьте въ грѣхахъ вашихъ. Коли не воскресъ Іисусъ Христосъ, то мы не оправданъ, бо его воскресене есть оправданемъ нашимъ. А сли мы еще не оправданъ, тогда есьмо въ грѣхахъ нашихъ, тогда не можемо ся надѣяти анѣ воскресеня, анѣ жита вѣчного. Такъ даремна есть цѣла вѣра наша.“ — „А такъ не велика есть рѣчь“, мовить св. Августинъ, „вѣрити, що Іисусъ Христосъ умеръ; тажъ вѣрятъ всѣ, и погане и жиды, що умеръ. Але вѣра християнска операетъ ся на воскресеню Господнѣмъ. Тоѣ есть рѣчею превеликой ваги, що вѣримо въ Христове воскресене.“

Въ воскресеню Іисуса показуе ся такожь явно справедливѣсть божа, що того, котрый ся такъ пониживъ, ажъ до смерти хрестной, такъ потѣмъ Господъ Богъ увеличивъ, що ему давъ имя, котре есть надъ всѣ имена. На видѣ воскресеня Христового стверждае ся вѣра наша, що Іисусъ есть правдивымъ Богомъ и Сыномъ божимъ, котрый своею власною силою воскресъ. Скрѣпляе ся такожь надѣя наша, що и мы, яко члены тои головы, воскреснемо въ день суду до жита вѣчного. Доконало ся спасене наше, бо якъ Господъ Богъ нашъ смертею своею насъ вѣдъ грѣхѣвъ высвободивъ, такъ воскресенемъ своимъ привернувъ намъ тотѣ добра, котрѣ мы черезъ грѣхъ були утратили, якъ Іисусъ умеръ для грѣхѣвъ нашихъ, такъ воскресъ для оправданя нашего.

Върмо проте невзрушимо и визнаваймо зъ радостею, що Спаситель нашъ, Исусъ Христосъ, не тѣлько грѣхи нашій згладивъ, аде що насъ и вѣдь кары за грѣхи, вѣдь смерти и вѣчнои погибели высвободивъ; що привернувъ намъ утраченій черезъ грѣхъ первородный добра, с. е. справедливѣсть и первѣсну невиннѣсть; що вѣдродивъ насъ до нового духового житя и учинивъ насъ пѣсля слѣвъ св. письма „новымъ сотворѣнемъ“ милымъ Богу и любимымъ вѣдь него. Теперь мы до него якъ дѣти, зывати можемъ: „Авва! Отче нашъ!“ и добрымъ житемъ заслужити собѣ можемо на щасте вѣчне, котре для насъ Христосъ выеднавъ смертею своею на хрестѣ, давши намъ въ св. тайнахъ своихъ ласку свою, абысмы еъ уживаючи черезъ цѣле жите наше колись такожь въ славѣ воскреснули до житя вѣчного. Бо воскресене Христове есть причиною и порукою нашего власного воскресеня, понеже якъ мовить св. Апостоль Павелъ: „Якъ черезъ одного чоловіка (Адама) прійшла смерть на всѣхъ, такъ и черезъ одного чоловіка (Христа, яко чоловіка) прійшло воскресене для всѣхъ.“

Въ день воскресеня Христа пѣйшли дуже рано до его гробу три невѣсты: Марія Магдалена, Марія Яковля и Саломе, взявши зъ собою дороге миро, щобы нимъ тѣло Исусове намазати. Середъ дороги журили ся они тымъ, хто имъ вѣдвалитъ камѣнь вѣдь гробу, бо той камѣнь бувъ дуже великій. Однакожь заледво приближили ся до гробу, побачили зъ удивленемъ, що грѣбъ бувъ отвертый и порожный. Скоро увѣйшли до середины, узрѣли тамъ молодця, сидячого по правѣй сторонѣ п одѣтого въ бѣлу одѣжь. Тымъ зъумѣли ся они такъ дуже, що не могли анѣ слова промовити. Ангель, бо то вѣпъ бувъ, перервавъ ихъ мовчане и сказавъ: „Не бѣйте ся! вы шукаете Исуса Назорейского розпятого! воскресъ изъ мертвыхъ, нема вже его тутка; вѣпъ воскресъ, якъ самъ пророкувавъ; ото мѣсце, де его положено. Идѣтъ отже и скажѣтъ ученикамъ и Петрови, що Христосъ воскресъ. Исусъ же самъ пѣйде напередъ до Галилеѣ, тамъ его узрите, якъ вамъ тое прирѣкъ.“ Тотѣ слова ангела переняли страхомъ затревоженій сердца невѣсть, и они утекли зъ гробу. Скоро опамятались, пригадали собѣ слова Спасителя о его воскресеню и зъ радостею оповѣдали ученикамъ, що чули зъ устъ ангела. Учувни о воскресеню Господа, послѣшивъ

заразъ Петръ зъ Іоанномъ до гробу. Іоанъ, випередивши Петра, прійшовъ першій и схиливши ся, побачивъ лежачу плащеницю, але не входивъ до гробу; Петръ же ввійшовши до гробу, побачивъ плащеницю и покрывало, котрымъ була обвита голова Ісуса, однако осѣбно одно и осѣбно друге. Тогда ввійшовъ такожъ и Іоанъ до гробу, и оба переконали ся, що въ гробѣ не було тѣла Ісусового. Потѣмъ вернули ся въ смутку до Іерусалима, до другихъ ученикѣвъ.

Марія Магдалена, котра тымъ часомъ такожъ надѣйшла була, не вернула ся зъ учениками, але зѣсталась при гробѣ и плакала. Коли-жъ заляна слезами, заглянула въ гробѣ, спостерегла двохъ ангелѣвъ въ бѣлой одежи, котры ся такъ до неи вѣдозвали: „Невѣсто! чого плачешь?...“ Она сказала имъ: „Тому, що взяли зъ вѣдси тѣло Господа мого, и не знаю, де его положили.“ Сказавши тоє, обернула ся Марія и узрѣла передъ собою самого Господа, але не пѣзнала его. Ісусъ сказавъ до неи: „Невѣсто! чого плачешь? кого ты шукаешь?“ Марія думала, що видить паредъ собою вгородника и сказала до него: „Если ты взявъ тѣло Господа мого то скажи менѣ, десь положивъ, а я возьму его.“ Ісусъ же вѣдповѣвъ їй лагоднымъ, добре їй знанымъ голосомъ: „Маріє!“ и въ тѣй хвили пѣвнала Христа и зъ великой радости закликала: „Учителю!“ А коли утѣшена хотѣла обняти колѣна Ісуса, сказавъ їй Хригосъ: Не дотыкай ся до мене! Еще я не пѣйшовъ до Вѣтця мого. Лучше встань и бѣжи до братѣвъ (ученикѣвъ) моихъ и донеси имъ сю радѣсну новину, що я воскресъ, и що пѣйду до Вѣтця мого и Вѣтця вашего, Бога мого и Бога вашего. Сказавши тоє зникъ Ісусъ зъ очей Маріє, котрой радости нїякій азыкъ оповѣсти не годенъ. Она зъ поспѣхомъ побѣгла до ученикѣвъ и розповѣла имъ, що видѣла и чула.

Окрѣмъ тыхъ трохъ невѣсть, котры першій пѣйшли були дуже рано до гробу Ісуса, були тамъ еще и другі, котры такожъ прійшли, щобы помазати тѣло Хригове. Повертаючи до Іерусалима, коли розважали слова ангела, побачили наразъ передъ собою Ісуса, котрый сказавъ до нихъ: „Радуйте ся!“ Легко поняти ихъ здивоване и радѣсть. Побѣгли заразъ до него, упали до ногъ и дрожали зъ боязни и великой почести. Ісусъ сказавъ до нихъ: „Не бѣйте ся, але

идѣть и скажѣть братьямъ, най идуть до Галилеѣ; тамъ мене будуть видѣти.“ Сказавши тотѣ слова, зникъ имъ зъ очей.

Иисусъ воскресшій дае зновъ доказы найчистишоу любви. Ледво воскресъ зъ гробу, а вже тѣшитъ засмученыхъ, наповняе неподѣваною радостею тыхъ, що его любять, и называе тыхъ ученикѣвъ, котрѣ его въ послѣднихъ хвиляхъ жита опустили, своими братьями.

2. Иисусъ Христосъ зъявляє ся двомъ ученикамъ, идучимъ до Еммаусъ.

Того самаго дня, въ котрѣмъ Иисусъ вставъ зъ гробу, ишло двоухъ ученикѣвъ Христовыхъ до мѣсточка Еммаусъ, вѣддаленого на двѣ години ходу вѣдъ Іерусалима. Смутный, розмовляли помежи собою о подѣяхъ, котрѣ въ тыхъ дняхъ увагу всѣхъ па себе були звернули, — коли наразъ зъявивъ ся помѣжь ними незнакомый мужъ, и ишовъ зъ ними. Збумленѣй, приглядали ся притягаючѣй къ собѣ постати незнакомаго, въ котрѣмъ однакъ не здогадували ся Господа, але они его мимо того поздоровили зъ почестею. Читаючи въ ихъ сердцахъ, такъ ся до нихъ Иисусъ вѣдозвавъ: „О чѣмъ розмовляете, и чога такъ сумнѣ есте?“ Одень зъ ученикѣвъ, именовъ Клеопа, сказавъ на тое зъ зачудованемъ: „Чи ты одень еси такъ чужимъ въ Іерусалимѣ, що не знаешь, що ся тутка въ тыхъ дняхъ стало?“ — Иисусъ вѣдповѣвъ: „И щожь такого?“ А они взяли ему розповѣдати о Иисусѣ Назорейскѣмъ, котрый бувъ пророкомъ и мужомъ сильнымъ въ дѣлѣ и въ словѣ передъ Богомъ и всѣмъ народомъ; якъ старшина народа и архіереѣ жидѣвскѣ выдали его на смерть и розпяли его. „Мы надѣяли ся“, сказали дальше, „що вѣнъ мавъ вѣдкупити Израиля, и ото есть день третій, якъ ся тое все стало. Але нынѣ деякѣ невѣсты, що були ученицами Иисуса, перестрашили и здивували насъ дуже, бо пѣйшовши рано до гробу, а не знайшовши, якъ оповѣдали, тѣла Христоваго, побачили ангелѣвъ, котрѣ имъ обвѣстили, що Христосъ воскресъ изъ мертвыхъ. На тое поспѣшили такожъ деякѣ ученики до гробу, и знайшли все такъ, якъ имъ невѣсты оповѣдали, але самого Христа не знайшли.“

Коли Клеопа скѣпчивъ оповѣдане свое, сказавъ Исусъ: „О нерозумнѣ! якъ слабого вы сердца на тоє, аби вѣрити тому всему, що пророки оповѣдали! Чижь не мало такъ бути, щобы тоє все Христось перетерпѣвъ, и вѣйшовъ потѣмъ до славы своєї?“ Вѣдтакъ почавъ имъ выкладати письмо святе, зачинаючи вѣдъ Мойсея и пророкѣвъ, що о Мессіи зъ давна було сказано. Коли-жь тымъ часомъ зближили ся до мѣсточка, до котрого ишли, просили его, щобы зъ ними разомъ въ мѣсточку переночувавъ, бо вже надходивъ вечеръ; и такъ зоставъ Исусъ зъ ними и вѣйшовъ до гостинницѣ. Сидячи зъ ними потѣмъ коло стола, взявъ въ руки свой хлѣбъ, поблагословивъ его, переломивъ и дававъ сидячимъ доокола себе ученикамъ, — и ажъ доперва тогды отворили ся ихъ очи и пѣзнали его; а коли хотѣли упасти до нѣгъ его, зникнувъ зъ ихъ очей.

Зъ подиву и радости, що бачили Исуса, не могли довго тѣ ученики прійти до себе, ажъ потѣмъ сказали: „И мы его не пѣзнали! Чижь сердца нашѣ не горѣли въ насъ, коли бесѣдувавъ зъ нами пѣдъ часъ дороги, и письмо св. о собѣ выкладавъ?“ Встали отже заразъ и не зважаючи на пѣзну пору дня, вернули спѣшно до Терусалима, щобы о тѣмъ, що видѣли и чули, донести другимъ ученикамъ. Они застали разомъ збранихъ Апостолѣвъ и велике число ученикѣвъ, котри ихъ повитали радѣсною повинною: „Господь во истинно (по правдѣ) воскресъ, и показавъ ся Петрови.“ Они такожь зъ своєї стороны розповѣдали збранимъ якъ Исусъ въ дорожѣ приближивъ ся бувъ до нихъ, и якъ его при ломаню хлѣба пѣзнали.

Исусъ Христось мусѣвъ насампередъ терпѣти, щобы вѣйти до славы своєї. Такожь и мы лише черезъ великѣ печали и бѣды можемо увѣйти до царста небесного. Св. Августинъ говорить: „Хто не терпѣть зъ Исусомъ, той не буде увеличенный зъ Исусомъ...“ „Если хто хоче ити за мною“, каже Исусъ, най возьме хрестъ свѣй, и най иде за мною.“

Той носить на собѣ хрестъ Исусѣвъ, котрый злѣ налоги и страсти свой поборює, кривды вѣдъ людей терпеливо зноситъ, недбає про свѣта славу того а старає ся приподобати Господу Богу, выконуючи тоє все, що вѣнъ наказує. Христось умеръ за насъ, и мы маємо умерти за него: вѣнъ терпѣвъ,

щобы и мы терпѣли. Тымъ способомъ хрестъ нашъ буде хрестомъ его, а хрестъ его буде нашимъ.

3. Исусъ Христосъ зъявляє ся ученикамъ и удѣляє имъ святаго Духа.

Еще ученики розмовляли зъ собою о появляняхъ ся Исуса Христа (замкнувши дверѣ за для боязни нередѣ жидами), и не могли въ своѣй вѣрѣ и въ своихъ гадкахъ о томъ межи собою сгодитись, коли Исусъ зъявивъ ся межи ними и сказавъ: „Супокôй вамъ!“ Ученики затревожили ся були дуже, бо гадали, що видѣли духа. Але Исусъ промовивъ до нихъ зъ звычайною собѣ лагôдностю: „Чогожь вы ся затревожили, и чому такій мысли насувають ся до сердцець вашихъ? Оглядайте руки мой и ноги, а переконаете ся, що то я есмь: бо духъ не має тѣла анѣ костей, а я маю ихъ.“ Сказавши тоє, показавъ имъ руки, ноги и бôкъ. А коли и тогды ще радостею и подивомъ перенятї ученики вѣрити не хотѣли, додавъ Исусъ: „Чи маєте тутка що ѣсти?“ Они ему подали рыбу печену и кришку меду. Коли тоє Господь поживавъ, урадовали ся дуже; и такъ сповнила ся тая обѣцянка Спасителя, котру имъ на послѣднôй вечери бувъ учинивъ, словами: „Дѣйсно“, кажу вамъ, „вы будете плакати и нарѣкати, а свѣтъ ся буде веселити, вы будете ся смутити, але смутокъ вашъ оберне ся въ радôсть.“

Потôмъ зъ повагою и величиною роздавъ имъ дары свой, даючи имъ Духа святаго и надѣляючи ихъ тою властею, яку самъ вôдобравъ вôдъ Вôтця свого, щобы еднали людей зъ Богомъ и самыхъ зъ собою, щобы проповѣдали вôдпущене грѣхôвъ и той супокôй, якїй вôнъ справивъ; щобы мали власть вôдпущения и задержаня грѣхôвъ людскихъ. „Якъ мене Отець пôславъ, я васъ посылаю,“ сказавъ Спаситель до Апостолôвъ. Вымовивши тотї слова, подувъ на нихъ и додавъ: „Прїймѣтъ Духа святаго! котрымъ вôдпустите грѣхи, тымъ будутъ вôдпущенї, а котрымъ задержите, тымъ будутъ задержанї.“ Потôмъ зникъ зъ ихъ очей.

Спаситель, дунувши по воскресеню своѣмъ на Апостолôвъ и удѣливши имъ тымъ способомъ дарôвъ Духа Святого, вы-

явивъ имъ насапередъ глубоке значѣне воскресеня своего. Богъ сотворивъ першого чоловѣка на образъ подобный ему; чоловѣкъ спляивъ красный той образъ черезъ грѣхъ, а наслѣдкомъ того вѣддаливъ ся Духъ божій вѣдъ него, и чоловѣкъ ставъ ся неприятелемъ Бога. Иисусъ Христосъ прійшовъ на свѣтъ вѣдродити чоловѣка, змыти зъ него пляму грѣха, а привернувши въ нѣмъ образъ Бога въ цѣлѣй чистотѣ, удѣлити силу Духа святого, и такъ приспособити его до житя и щастя вѣчного. Воскресене Иисуса було видимымъ початкомъ того вѣдродженя, або другимъ сотворенемъ чоловѣка. Якъ за першого сотвореня Богъ дунувъ въ чоловѣка своего Духа, на знакъ, що той-же Духомъ божимъ має бути оживленнымъ; подобно дунувъ Спаситель теперь на учениковъ своихъ, щобы имъ показати, що треба, абы ся духомъ вѣдродили, и що яко вѣдроджені, мають выповнити заповѣди его, и не допускати, щобы грѣхи заражували сердца ихъ; и що наконецъ потрібнымъ есть, абы духомъ его оживлені, були вѣрными его наслѣдниками.

Спаситель обвѣстивъ такожъ, що хоче надати новый законъ, котрый-бы обмывши сплямене грѣхомъ сердце чоловѣка, вѣдновивъ въ нѣмъ образъ Бога и привернувъ въ нѣмъ право до житя вѣчного. Покаяне есть и буде завсѣгды початкомъ спасеня, средствомъ позысканя первѣстной невинности и справедливости, зъ котрой люде черезъ грѣхъ выпали. Для того Иисусъ черезъ цѣлый часъ пробуваня своего на земли взывавъ всѣхъ до покаяня и до поправы житя. „Покайте ся!“ кликавъ, коли взявъ прилюдно научати, а вѣдпускаючи грѣхи наvertsаючимъ ся до него грѣшникамъ, приводивъ ихъ до нового житя въ Бозѣ. А теперь, коли воскресъ и розпочавъ блажене жите, коли побѣдивши смерть, вже мавъ землю опустити и повернути на лоно Вѣтця передвѣчного, дае ученикамъ своимъ для нашего спасеня власть и силу, щобы въ имени его проповѣдали покаяне, — въ его имени вѣдпускали грѣхи покутуючимъ, — а тымъ котры не будутъ мати духа покаяня, яко недостойнымъ, щобы грѣхи задержували.

4. Недовѣрство Өомы.

Вже всѣ ученики оглядали були воскресшого Спасителя, крѣмъ одного Өомы, котрый не бувъ зъ другими, коли зъявивъ ся бувъ Іисусъ, а хочъ ему всѣ говорили: „Мы видѣли Господа“, то вѣнъ однакожь не вѣривъ имъ и сказавъ: „Поки самъ не побачу на рукахъ его знакъвъ вѣдъ цвякъвъ, и не вложу руки моеи въ ребро его, доти не увѣрю.“ — Іисусъ Христось допустивъ тое длатого, щобы вѣру нашу его недовѣрствомъ скрѣпити.

Осьмого дня потѣмъ, коли ученики Христові були збрані разомъ зъ Өомою, прійшовъ Іисусъ при замкненыхъ дверяхъ, станувъ межи ними и сказавъ: „Супокѣй вамъ!“ , а обернувши ся вѣдтакъ до Өомы, сказавъ до него: „Вложи тутка палець твоій, оглядай руки мой, и вложи руку твою въ ребро мое; не будь невѣрнымъ, але вѣрнымъ.“ Коли Өома, встыдаючи ся свого недовѣрства, зъ найглубшою почестью закликавъ: „Господь мѣй и Богъ мѣй!“ — сказавъ Іисусъ до него: „Що ты мене увидѣвъ, Өомо! то увѣривъ еси; благословленіи суть тѣ, котрі не видѣли а увѣрили!“

Тоті послѣдніи слова, сказані до Өомы, суть зверненіи якъ бы до насъ всѣхъ, котрі Іисуса оглядати не можемо. Они скрѣпляють вѣру нашу въ воскресене Іисуса, хоть були непосредно зверненіи до Өомы, котрый доти не вѣривъ, доки не побачивъ рукъ, нѣгъ, ранъ его вѣдъ цвякъвъ. Наша вѣра операє ся дальше на свѣдоцтвѣ тыхъ мужѣвъ, котрі тую вѣру въ воскресене Христове передъ цѣлымъ свѣтомъ визнавали, а черезъ те не тѣлько що не вѣднесли жадныхъ користей, але радше на найстрашнѣйшій переслѣдованія и муки були выставленіи. Вѣра тота, коли есть жива, есть тутка на земли для насъ такою потѣхою, якои дѣзнавъ Өома, коли ему було дозволено оглядати воскресшого Спасителя.

5. Іисусъ зъявляє ся ученикамъ надъ моремъ Тиверіадскимъ.

По святахъ великодныхъ вернули ся ученики Іисусові зъ Іерусалима до Галилеѣ. Одногo дня, вечеромъ, були ра-

зомъ Сімонъ Петръ, Фома, Бартоломей, сыны Зеведеєвъ и два другіи ученики. Петръ сказавъ до нихъ: „Иду рыбу ловити.“ „И мы пойдѣмъ зъ тобою,“ сказали ему другіи, и всѣвши въ човны, працювали черезъ цѣлу нѣчь, однако нѣчого не зловили.

Рано, при восходѣ сонця, побачили апостолы Іисуса надъ берегомъ, але не пѣзнали его и думали, що то якій подорожній. Въ тѣмъ запытавъ ихъ Христось: „Дѣтоньки, чи маєте рыбу?“ Они вѣдповѣли ему: „Нѣ!“ „Тогда казавъ имъ Іисусъ запусити сѣти по правѣй сторонѣ човна. Ученики зробили якъ имъ сказано, и зловили такъ много рыбъ, що заледво ихъ на берегъ вытащити змогли, а мимо такъ превеликого тягару не перервали ся сѣти. Видячи тоє Іоанъ, улюблений ученикъ Іисуса, сказавъ до Петра: „Се Господь єсть нашъ“ Учувши тоє кинувъ ся Петръ зъ човна въ море, и плывъ до берега, чтобы тымъ скорше бути при Іисусѣ; другіи же ученики плынули въ човнѣ, и тягли за собою сѣть, повну рыбъ. Выйшовши на сушу и привитавши Спасителя, побачили на березѣ розложенный огонь, въ котрѣмъ находили ся рыбы и хлѣбъ. Іисусъ промовивъ до нихъ: „Принесѣтъ кѣлька рыбъ, котрѣ вы теперъ зловили.“ Петръ побѣгъ заразъ до човна, вытягнувъ сѣть на берегъ и выимивъ зъ неї пятьдесятъ и три великихъ рыбъ.

Потѣмъ сказавъ Іисусъ: „Пойдѣтъ и ѣжте;“ коли усѣли ученики доокола огню на березѣ моря, усѣвъ такожь и Іисусъ помѣжъ ними, а взявши въ руки свой хлѣбъ и рыбы, дѣливъ ихъ помежи ученикѣвъ своихъ. Всѣ пѣзнали въ нѣмъ Господа своего, и заховали пѣдчасъ дѣлення глубоке мовчанє.

Вѣдтакъ пѣднѣсь ся Христось и сказавъ до Петра: „Сімене, сыну Іоны! чи любишь ты мене бѣльше, нѣжь тоті?“ Петръ вѣдповѣвъ: „Ей, Господи! ты знаєшь, що тебе люблю.“ И сказавъ ему Іисусъ: „Паси ягнята мой!“ Потѣмъ спытавъ Сімона Іисусъ въ друге и въ трете: „Сімене, сыну Іоны! чи любишь ты мене?“ Сімонъ засмутивъ ся, почувши що Іисусъ въ друге и въ трете пытає ся, чи любуть вѣнъ его, и сказавъ: „Господи! ты все знаєшь; ты знаєшь, що тебе люблю!“ — Вѣдъ часу, коли тричѣ заперъ ся бувъ Іисуса, взявъ Петро, сокрушенный, недовѣривати власному серцю; — а згадка на той свѣй упадокъ неказаню болѣзною перей-

жала его душу. Намѣреніе Іисуса було, щобы Петръ тоє триразове заперечене ся тымъ три разы повторенымъ визна-немъ любви згладивъ. — Коли Петръ въ третє потвердивъ любовь свою до Іисуса, сказавъ ему Господь: „Паси мой вѣвцѣ.“

Ото скотарь, котрого Іисусъ установивъ надъ своею чередою! Не тѣлько вѣвцѣ, але такожь и матери тыхъ овецъ, не тѣлько правовѣрныхъ але такожь и настырѣвъ тыхъ правовѣрныхъ має Петръ пѣдъ своимъ зарядомъ и пѣдъ своею опѣкою. Тутка отже сповняє Христосъ обѣцянку, котру своей церквѣ вже передъ тымъ бувъ учинивъ, мовлячи: „И тобѣ дамъ ключѣ царства небесного; а що небудь звяжешъ на земли, буде звязано и въ небѣ; а що небудь розвяжешъ на земли, буде розвязано и въ небѣ.“

Але, щобы ся Петръ урядомъ своимъ не выносивъ, пригадує ему Господь низькій рѣдъ его, зовучи его „сыномъ Іоны“, и муку, яку мавъ перетерпѣти задля имени его, коли до него говорить: „Коли ты бувъ молодшимъ, припоясувавъ ся еси по своей воли, и ходивъ еси, куда хотѣвъ; але коли ся постарѣешь, розтягнешъ руки твой и хто иншій (т. е. катъ) припояше тебе, и поведе тебе тамъ, де бы ты не радъ бути ведя твоєи чоловічой природы.“

Потѣмъ сказавъ Іисусъ до Петра: „Ходи за мною.“

Петръ, зрозумѣвши слова Спасителя, що мавъ для Іисуса хрестну смерть перетерпѣти, вставъ заразъ, будучи послушнымъ и пѣйшовъ за Учителемъ, не тѣлько тѣломъ, але и душею. Коли ся оглянувъ, побачивъ Апостола Іоанна, идучого такожь за Господомъ, а щобы ся довѣдати, чи и вѣнъ такимъ самымъ способомъ має умерти, запытавъ ся Іисуса: „Господи! а той якъ умре?“ Іисусъ напѣмнувъ его за тоту цѣквѣсть, словами: „А слицы я хотѣвъ, щобы зѣставъ, ажъ поки не прійду, то що тобѣ до того? Ты пѣйди за мною!“

Послѣдній слова були поводомъ, що ученики гадали, же Іоанъ нѣколи не умре, хочъ Іисусъ не сказавъ, що вѣнъ не мавъ умерти, тѣлько сказавъ: „Если хочу, щобы зѣставъ, ажъ поки не прійду — то що тобѣ до того?“

6. Иисусъ Христосъ показуе ся въ Галилеи пятьсотъ ученикамъ разомъ.

Иисусъ Христосъ казавъ одинайцатемъ Апостоламъ и другимъ ученикамъ своимъ збрати ся на горѣ, котрой имени не згадують Евангелисты, — щобы въ мѣси тѣмъ на самотѣ мѡгъ безъ перешкоды поговорити зъ ними и переконати ихъ о правдивости воскресеня своего. Крѡмъ Апостолѡвъ збранилося тамъ було еще пятьсотъ ученикѡвъ, нетерпеливо ожидаючи Спасителя. Скоро вѡнъ зъявивъ ся передъ ними, кинули ся всѣ лицомъ на зѣмлю, вѡддаючи ему честь. Були помежи ними тутка и такѡ, котрѡ сомнѣвали ся, чи то вѡнъ самъ бувъ; але коли Иисусъ приближивъ ся и до нихъ промовивъ, увѣрили разомъ зъ другими, що то справдѣ Господь есть. Тогда сказавъ Иисусъ величаво до збраныхъ: „Всяка власть дана менѣ есть на земли и на небѣ. Идѣть отже на весь свѣтъ и проповѣдайте Евангеліе каждому сотворѣню, идѣть до всѣхъ народѡвъ, хрестячи ихъ въ имя Отца и Сына и Св. Духа, и учѣть ихъ заховати все, що коли небудь я учивъ васъ.“ Зъ початку коли зачало ся проповѣдане Евангелія, давъ бувъ Спаситель иншу заповѣдъ ученикамъ, словами: „на дорогу поганѡвъ не заходѣть и до мѣсть Самаританьскихъ не входѣть, але радше идѣть до овецъ, котрѡ погибли зъ дому Израиля.“ Тутъ однакожь наказуе Евангеліе уже всѣмъ народамъ, а не лишъ самымъ жидамъ проповѣдати; — бо Богъ не перебирае въ словахъ але кождый ему ся подобае безъ рѡжницѣ племени, хто ся лише его боить и чинить справедливѡсть.

Спаситель наказуе проповѣдати Евангеліе всему сотворѣню; зъ того видимо, що всѣмъ людямъ потрѣбна есть свѣдомѡсть науки Христовой, безъ котрой нема спасеня, бо безъ вѣры не можна подобати ся Господу Богу; видко такожь зъ того, що Господь Богъ хоче всѣхъ людей спасти. Отже се певна рѣчь, що Евангеліе буде проповѣдане на свѣтѣ, поки жити будутъ люде, такъ, якъ такожь и церковь, котрой Иисусъ проповѣдане Евангелія поручивъ, тревати буде ажъ до другого приходу Спасителя.

До того великого и красного дѣла выбравъ Иисусъ Христосъ кѡлька мужѣвъ безъ значѣня, убогихъ, неученыхъ, —

и поручивъ имъ, чтобы ся стыкали зъ цѣлымъ свѣтомъ, абы свѣтъ переконали, же Сынъ божій умеръ за насъ на хрестѣ, и що въ нѣмъ самомъ есть спасене свѣта. Була то дѣйсно справа дуже трудна. Але хочъ слабій були початки той справы, однакожь дальшій наслѣдки показали, що нѣхто проповѣдана Евангелія анѣ затамувати анѣ ему перешкодити не мѡгъ, бо воли божій нѣхто не може ся оперти.

Апостолы не могли прійти до всѣхъ народѡвъ, але за тоє ихъ голосъ и слова прійшли до всѣхъ народѡвъ свѣта; понеже тоє, що Іисусъ Христосъ Апостоламъ сказавъ, тоє говоривъ такожь и всѣмъ ихъ намѣстникамъ; для тогожь то тоті, що по Апостолахъ були ихъ наслѣдниками ажъ до нашихъ часѡвъ, не учили иншого Евангелія, тѡлько того самого, котре проповѣдали першій пѡсланники Спасителя.

„Хто увѣритъ и охреститъ ся, спасенный буде; а хто не увѣритъ, буде проклятый. — А ото я есмь зъ вами по всѣ дни ажъ до кѡнца свѣта,“ — каже Іисусъ.

Жаденъ законодатель, жаденъ мудрецъ не поваживъ ся нѣколи щось подѡбного проповѣдати, — тѡлько оденъ Христосъ, яко Сынъ божій.

7. Іисусъ Христосъ взноситъ ся на небо.

Надѡйшовъ наконецъ сороковый день по воскресеню, коли вже належало Іисусови по звершеню великого дѣла вѡдкупленя вернути ся до царства небесного, на лоно вѡтцѣвске, зъ котрого бувъ зступивъ на землю. Про-те станувъ Іисусъ послѣдний разъ посередъ ученикѡвъ своихъ въ Іерусалимѣ, заказуючи имъ, чтобы не выходили зъ мѣста свѣтого, але, чтобы чекали сповненя божои обѣцянки, то есть, приходу свѣтого Духа, котрый мавъ ихъ силы змѡцнити мужествомъ и вѡдвагою, чтобы могли проповѣдати всему свѣтови божу науку. Научаючи ихъ, выпровадивъ ихъ Іисусъ съ мѣста на гору оливну (Елеонську). Тамъ пѡднесши руки свой, благословивъ ихъ; — и стало ся, що коли благословивъ ихъ, взнѣсъ ся на небо, открытый найвысшою славою и блескомъ яснѣйшимъ надъ сонце, ажъ поки зъ ихъ очей не зникъ въ свѣтомъ облацѣ. Коли-жь ученики, заняті зовсѣмъ симъ

чуднымъ видомъ, звернули були очи свой и сердца за Господомъ своимъ и Учителемъ до неба, появили ся помежи ними два ангелы въ бѣдой одежи и сказали: „Мужъ Галилейскій! чого стоите, дивлячи ся въ небо? Той Иисусъ, котрый взнѣсь ся вѣдъ васъ теперъ на небо, прійде такъ, якъ вы его видѣли, коли вѣдохидивъ до неба.“ Ажъ теперъ они, вѣдавши поклѣнь Богу, вернули ся до Іерусалима зъ великою радостею, и ходили щоденно до храму, ожидаючи дальнихъ ласкъ потрібныхъ имъ до ихъ высокого званя.

Розважмо, любій дѣти! причины и пожитокъ вознесеня Іисуса! Св. Апостолъ Павелъ подае двѣ причины вознесеня Іисуса. Одна есть, що Христось взнѣсь ся до неба для того, щобы сповнити все, що пророки о нѣмъ проповѣдали, т. е. щобы доконати дѣла спасеня нашого, а тымъ самымъ показати, що царство его не було зъ сего свѣта. Тое Спаситель ажъ черезъ вознесенє свое учинивъ, бо тутъ показавъ, що есть паномъ неба и землѣ и ажъ тутъ возвеличивъ ся по томъ пониженю своимъ, пѣдбивши все пѣдъ власть свою. Поки тутъ на свѣтѣ перебувавъ въ тѣлѣ, поти не много людей тѣшило ся тымъ, що его видѣли: але теперъ, вступивши до неба, все видить, всѣмъ управляе, рыдитъ, и все наповняе ласкою своею. Поки тутъ еще живъ съ нами, поти люде держали ся землѣ, а не знаючи правдивого Бога, не знали такожь о высшѣй своей надприроднѣй цѣли; але теперъ вже просвѣченъ черезъ Христа и спасенъ вѣдъ власти дѣвола стали ся участниками царства божого.

Яко другу причину подае св. Павелъ, що для того Іисусъ взнѣсь ся до неба, абы ся теперъ причинити передъ лицемъ божимъ за нами, абы бути посередникомъ нашимъ у Бога. „Дѣти!“ мовить съ Іоаннъ, (І. Іоанъ, II. 1, 2.), „тоже пишу до васъ, щобы вы не грѣшили, але, хотьбы хто и согрѣшивъ, то маемо покровителя у Вѣтця, Іисуса Христа справедливого, вѣнъ есть той, що вымолить милосерде за грѣхи нашѣ.“ И щожъ може бути радѣстнѣйшого, що бѣльше потѣшающого, якъ тое, що Іисусъ Христось ставъ ся опѣкуномъ нашимъ, и причиною спасеня нашого? Про-те вознесенемъ своимъ отворивъ намъ дверѣ царства небесного, котрѣ вѣдъ упадку Адама були для насъ запертѣ.

Тое однакъ есть найважнѣйше: Христось вознесенемъ

своимъ побѣдшивъ и утвердивъ въ насъ вѣру, надѣю и любовь нашу. Утвердивъ вѣру: бо она есть теперь больша, коли его не видимо, якъ бы була тогда, коли бы мы его видѣли. Исусъ Христосъ называе тыхъ блаженными, котрѣ не видѣли, а увѣрили.

Утвердивъ нашу надѣю, бо если вѣримо, що Исусъ сидитъ по правѣй сторонѣ Вѣтца всемогучого, то маемо зъ вѣтси надѣю, що и мы яко члены его, тамъ будемо, де вѣтъ есть, и тамъ ся зъ головою нашою сполучимо. Исусъ самъ обѣщавъ намъ тоє словами: „Огче мѣй небесный, я хочу, щобы тотѣ, котрыхъ Ты менѣ давъ, тамъ такожь були зѣ мною, де я есмь.“

Исусъ побѣдшивъ любовь нашу, бо якъ смертею и воскресенемъ своимъ обѣщавъ намъ, що и мы умремо, а вѣдтакъ воскреснемо, такъ вознесенемъ своимъ научае насъ, щобы мы жиючи на тѣй земли, не тѣлько гадкою перебували въ небѣ, але такожь узглядняли тоє, що мы подорожными и гѣстymi есьмо на земли и яко такѣ шукаемо иншою вѣдчины. И тоє то пригадае св. Апостоль Павелъ: „Наше мешкане мае бути въ небѣ, де Исусъ Христосъ сидитъ по правѣй сторонѣ Вѣтца небесного; бо де есть скорбь нашъ, тамъ есть и сердце наше.“

Вознесене Христа есть наконецъ для насъ запевненемъ и закладомъ другого приходу Спасителя до насъ. Слова ангела: „Якъ взнѣсь ся на небо, такъ зступитъ на землю,“ заховуймо въ нашѣй памяти, а черезъ тоє най жите наше таке буде, щобысьмо зъ супокоемъ могли ожидати того другого приходу Исуса Христа.

8. Выбѣръ Матея на Апостола.

По вознесеню Спасителя вернули Апостолы до Иерусалима, и ожидали тамъ приходу обѣщаного имъ Потѣшителя, Духа святого, котрый мавъ ихъ просвѣтити и утвердити у всѣмъ, що до ихъ уряду належало. Одного дня вставъ Петро, и такъ ся вѣдозвавъ до зѣбранныхъ: „Братя! мусѣли ся сповнити слова, котрѣ обѣщавъ Духъ святой черезъ уста Давида о Иудѣ, провѣднику тыхъ, що спѣймали Исуса. Ёго зачислявали мѣжь насъ, и дѣстала му ся въ удѣль часть той услуги. Вѣтъ одержавъ поле яко заплату за несправе-

*

дливѣсть, а повѣсивши ся, розпукъ ся на двое, такъ що выплынули всѣ внутрности его. Вѣдомо всѣмъ мешканцямъ Іерусалима, що названо рѣлю тоту Гакельдема, т. е. поле крови. Для того написано въ книгахъ Псалмѣвъ: „Нехай буде ихъ мешканє пусте, а нехай не буде нѣкого, хтобы въ нѣмъ мешкавъ.“ — Потреба отже зъ тыхъ мужѣвъ, котрѣ ся зъ нами сходили черезъ цѣлый часъ, почавши вѣдъ хрещеня Іисусового ажъ до того дня, въ котрѣмъ взнѣсь ся на небо, чтобы одинъ бувъ выбранный зъ нихъ яко свѣдокъ его воскресеня.“

Такъ по разъ першій розпочавъ Петръ святыи урядъ найвысшого пастыря, и показавъ ся заразъ въ томъ святѣмъ зборѣ видимымъ намѣстникомъ невидимого пастыря.

Ученики, котрыхъ було около сто двацять зѣбранныхъ, представили Іосифа, названого Варсавоу, и Матеія. Молячи ся, мовили они: „Ты Господи! котрый знаєшь сердца всѣхъ, покажи, котрого ты выбравъ зъ тыхъ двоухъ, чтобы займивъ мѣсце послугъ и апостольства, зъ котрого выпавъ Іуда!“

Коли-жь тотѣ оба мужѣ, якъ здавало ся, були учениками зарѣвно достойными, постановлено жребіємъ (кѣсткою) рѣшити выбѣръ. Жребій упавъ на Матеія, котрый заразъ до одинацяти Апостолѣвъ причислений, дѣливъ ихъ цацѣ и труды въ оповѣданю науки Іисуса и въ справованю повинностей апостольскихъ.

V. ІИСУСЪ ХРИСТОСЪ ЗСЫЛАЄ ЗЪ НЕБА НА АПОСТОЛѢВЪ СВ. ДУХА, И ЗА СПРАВОЮ ТОГО РОЗШИРЯЄ ЦАРСТВО БОЖЕ НА ЗЕМЛИ.

I. Зѣсланє св. Духа.

Десятого дня по вознесеню Іисуса припадало у жидѣвъ велике свято, на памятку одержаня десяти заповѣдей на горѣ Синай. Тоє свято, звало ся Пятьдесятницею и пѣдчасъ него складавъ нарѣдъ Богу въ жертву часть найраншого зѣбжя своего и першій овочѣ садѣвъ своихъ. Тожъ зѣбрали ся були тогда Апостолы и ученики Іисуса, чтобы обходити разомъ празникъ той, а коли були згромадженѣ въ однѣмъ мѣсци,

наставъ несподѣвано надзвычайный шумъ зъ неба, якъ бы вѣдъ сильного вѣтру, и наповнивъ весь дѣжь, де ся були зѣбрали Апостолы и ученики. Такожъ показали ся имъ роздѣленіи языки, якобы огнани и осѣли на кождѣмъ зъ нихъ зъ осѣбна. Наслѣдкомъ того було, що всѣ они взяли оповѣдати всѣлякими языками, же ихъ Духъ св. тою властею обдарувавъ, и славили чуда, які Богъ сповнивъ.

Рѣжнимъ способомъ тоє вже були пророки обвѣстили, що ласка Духа святого въ послѣднихъ часахъ мала зступити на весь нарѣдъ. Г. Богъ черезъ уста Исаиѣ такъ казавъ: „Выллю я воду на спрагненого, а рѣчки на суху землю, и выллю Духа мого на потомство твоє, а благословене мое на поколѣнне твоє.“ Езекииль такъ вѣщувавъ: „Коли я буду почитаний и посвященный межи вами, выллю на васъ воду чисту, и будете очищеніи вѣдъ всякою нечистоты вашої. И дамъ вамъ сердце нове, и духа нового положу посередъ васъ; выйму сердце камѣине зъ тѣла вашого, а дамъ вамъ сердце мясне, а Духа мого положу посередъ васъ.“ И у Іоила пророка читаемъ: „Стане ся тоє въ послѣднихъ дняхъ; выллю Духа мого на все сотворѣнне“. Подѣбно и Захаріа вѣщує: „Въ послѣднихъ дняхъ отворене буде жерело домови Давидовому и мешканцямъ Іерусалиму на очищенне грѣшника.“ Тотіи обѣцанки вѣдновивъ бувъ Іисусъ Христосъ Апостодамъ, прирѣкаючи имъ Духа и Петѣвнителя святого, що справдѣ наступило десятого дня по вознесеню, а пятьдесятого по воскресеню его.

Наповненіи Духомъ св. Апостолы, зачали проповѣдати чуда божіи народови, сировадженому надзвычайнымъ шумомъ до дому, де були зѣбраніи ученики. Вирадѣ говорили Апостолы до народа и передъ зѣсланіемъ св. Духа, але о рѣчкахъ звычайныхъ; спорили ся межи собою, кто изъ нихъ старшій, гѣднѣйшій, а навѣтъ думали о увѣльненю царства жидѣвского вѣдъ ярма римского. Але не зѣсланю святого Духа не говорили они вже о земскихъ и тѣлесныхъ рѣчкахъ, имо проповѣдали такъ, якъ ихъ Духъ св. натхнувъ, и славили великіи и дивніи sprawy божіи рѣжними языками, котрыхъ давнѣйше не знали. А коли люде, що тамъ були, учули, що кождий зъ Апостолѣвъ иншимъ языкомъ говорить, дивували ся дуже и говорили межи собою: „Чижь тотіи всѣ не суть Галилейцѣ?

Якже можуть они проповѣдати великї дѣла божї такими языками, котрыхъ давѣйше не знали?“ Тотї же, що чужої мовы не розумѣли, смѣяли ся зъ Апостолѣвъ, якъ зъ божевѣльныхъ або зашоломленихъ внонѣмъ.

Тогда выступивъ Петръ и такъ ся вѣдозвавъ до згромадженихъ: „Мужѣ жидѣвскї и всѣ, котрї мешкасте въ Иерусалимѣ! най то вамъ явно буде и прїймайте до ушей слова мой. Тотї не суть пьянї, якъ гадаете, тажъ теперъ есть заледво година трѣта! Але тое есть, що сказавъ пророкъ Іоиль: „Въ послѣднї дни, мовить Господь, вылью я Духа мого на всяке тѣло, и пророковати будутъ сыны вашї и доньки вашї, а молодцѣ вашї мати будутъ видѣня и старцямъ вашимъ сны снити ся будутъ. Въ тотї дни я такожь на слуги и служницѣ вылью Духа мого, и будутъ пророкувати, и дамъ знаки на небѣ въ горѣ и на земли низько. А кождый, хто взывавъ имени Господа, спасенный буде.““

„Слушайте тыхъ слѣвъ пильно. Ото Іисуса Назарейского мужа вѣдъ Бога увеличеного, а многими чудами межї вами славного, котрого вы замучили, Богъ самъ збудивъ зъ гробу вѣдъ смерти, чого мы всѣ есьмо свѣдками. Отже правою рукою Бога пѣдвысшений, а взявши обѣцянку Духа св. вѣдъ Вѣтця, выливъ его нынѣ на насъ зъ властею чудною, зъ котрой вы дивуете ся.“

Учувши тое, скрушили ся они въ сердцахъ и сказали до Петра и Апостолѣвъ: „Щожъ маємо чинити, мужѣ — браты?“ На тое такъ имъ Петръ вѣдповѣвъ: „Покайте ся и покорѣтъ ся, и най кождый зъ васъ буде хрещенный въ имени Іисуса Христа на вѣдпущене грѣхѣвъ вашихъ, а такъ кождый возьме ласку св. Духа, бо тое обѣцяно и вамъ, и дѣтямъ вашимъ и всѣмъ, котрї теперъ далекими суть вѣдъ Бога, але котрыхъ Господь нашъ прикличе до себе.“

Слова Петра зробили на нарѣдъ велике вражѣне. Много дуже, послушавши его, увѣрило въ Іисуса Христа и просили его о хрещене, такъ, що того самого дня около трехъ тысячѣвъ навернуло ся и прилучило ся до ученикѣвъ Христовыхъ. Межї ними всѣма було одно тѣлько сердце и одна душа, якъ пристало на правдивыхъ ученикѣвъ розпятого задля любви до насъ Сына божого. Тое зъєднало имъ загальну честь навѣтъ у неприятелѣвъ.

Вѣдъ тогда то Апостолы, наколи приняли ласки Духа святого, стали ся зъ боязливыхъ простако́въ героями вѣры и неструдженными борцами въ розширеню и оборонѣ науки Христа и чесноты, а вѣдзначали ся такою вымовою, якѣй жаднѣ розумы людскѣ оперти ся не могли, тымъ бѣльше, що они проповѣдану науку евангелія стверджували чудами, уздоровляючи прилюдно хорыхъ и калѣкъ, якъ тоє передъ тымъ чинивъ самъ Исусъ Христосъ. Наука Исуса Христа розширила ся и вславила ся въ Иерусалимѣ такъ, що самѣ тотѣ убійцѣ, котрѣ Спасителя на хрестѣ розпяли, узнали въ нѣмъ вышого надъ себе судю, и дрожали зѣ страху на вспѣмнене будучого суду его.

Памятаймо отже, що о святѣмъ Душѣ вѣрити маємо: же єсть третою особою божою, и що походить вѣдъ Вѣтця и Сына; що зъ Вѣтцемъ и Сыномъ має спѣльну славу; що зъ давна говоривъ устами пророко́въ и управляє церквою Христовою. Памятаймо, що святого Духа инакше не одержимо, якъ тѣлько въ однѣй каѣолическѣй церквѣ божѣй, и то, сли пильно въ молитвѣ и набожности вправляти ся будемо. А по тѣмъ можемо пѣзнати, що Духъ святыи въ насъ перебуває, сли насъ веде до покаяня, сли серця нашѣ тягне до неба, и коли насъ чинить тихими, невинными, чистыми и покѣрными; заховаймо его въ собѣ черезъ милосернѣ учинки, черезъ пильнѣ и набожнѣ молитвы и черезъ святу покору.

Просѣмъ отже усиленно Бога, щобы схотѣвъ зѣслати Духа святого въ нашѣ серця, такъ, якъ тоє учинивъ ученикамъ своимъ въ той день празничный; благаймо Господа, щобы розпаливъ серця нашѣ огнемъ любви своєи, щобы мы наповненѣ Духомъ святымъ, славили святе имя его и голосили великѣ и дивнѣ sprawy его; щобы зъ вѣдси росла честь и слава его въ вѣки вѣко́въ. Амѣнь.

2. Петръ и Иоанъ уздоровляють кулявого вѣдъ уродженя.

Въ часѣ святѣ, пѣдъ часѣ котрыхъ Духъ святыи вступивъ бувъ на ученико́въ Христовыхъ, ишовъ Петръ зъ Иоанномъ до церкви на молитву. При воротахъ церковныхъ

сидѣвъ чоловѣкъ кулявый вѣдъ уродженя, котрого тутъ що дня приносили, щобы просивъ переходячихъ о запомогу. Побачивши Петра и Иоанна, входячихъ до храму божого, взявъ ихъ просити о милостиню. Апостолы задержали ся, поглянули на него, а вѣдтакъ сказавъ Петръ: „Глянь на насъ!“ Калѣтка той поглянувъ на стоячихъ передъ собою Апостолѣвъ, а побачивши, що въ ихъ лица вѣдбивала ся доброта и милосерде, сподѣвавъ ся вѣдъ нихъ запомоги; але Петръ такъ вѣдозвавъ ся до него: „Срѣбла и золота не маю; але що маю, то тобѣ дамъ. Въ имени Исуса Христа Назорейского встань и ходи.“ За сими словами пѣднѣсь его за праву руку и заразъ утвердили ся ноги его и змѣцнили ся стопы его такъ дуже, що взявъ просто ходити и рѣзько бѣгати, якъ бы нѣколи не бувъ кулявымъ; потѣмъ увѣйшовъ вѣнъ зъ Апостолами до церкви, радуючи ся дуже и славлячи Бога. Цѣлый же зѣбранный нарѣдъ заледво власнымъ очамъ мѣгъ вѣрити, видячи его цѣлкомъ здорового; всѣ дивували ся тому дуже и обступили доокола обохъ Апостолѣвъ разомъ зъ уздоровленнымъ, щобы ся имъ докладно придивити. Але Петръ не занедбавъ той спосѣбности, щобы не подати свѣдкамъ того чуду спасительной науки, и такъ ся вѣдозвавъ: „Мужъ израильскій! чому ся такъ дивуете и очи ваші на насъ звертаете, такъ, якъ бы мы зъ власни сиы тое учинили, що той чоловѣкъ ходитъ? Тожъ знайте, що Богъ Авраама, Исаака и Іакова, Богъ Вѣтцѣвъ нашихъ возвеличивъ Сына своего, котрого вы недавно на смерть выдали, и котрого заперлисте ся передъ Пилатомъ, коли вѣнъ его хотѣвъ выпустити. А вы заперли ся були святого, справедливого, а просили, щобы вамъ пустивъ на волю убійцю; вы убили того, що дае жите, котрого Богъ збудивъ зъ мертвыхъ, чого мы есьмо свѣдками. Отожь силою вѣры, въ имени тогожь Спасителя, сей калѣтка вѣдзыскавъ повне здорове. Понеже вы, браты! разомъ зъ старшиною вашою тое учинили, а Богъ, котрый черезъ уста всѣхъ пророкѣвъ перше проповѣдавъ, що Христось Сынъ его мавъ терпѣти, допустивъ тое, про-те покайте ся и навернѣть ся, щобы були вѣдпущені грѣхи ваші. Тажь Мойсей вѣдъ давень-давня такъ проповѣдавъ: „Пророка збудитъ намъ Господь вашъ зъ братѣвъ вашихъ, такъ, якъ мене; его слухати будете вѣдъ всѣмъ, що nebude вамъ казати буде. И каждый,

котрый не буде слухати того пророка, буде выкорѣненный зъ народа.““ Такожъ и другі пророки вѣдъ Самуила проповѣли тоті дни. Вы есьте потомками тыхъ пророкѣвъ, и союзъ, котрый Богъ заключивъ зъ вѣдцями вашими, коли сказавъ до Авраама: „Въ насѣню твоѣмъ благословеніи будутъ всѣ народы землѣ.““ Вамъ отже насампередъ зѣславъ Богъ воскресшого Сына своего на спасенѣ ваше, щобы ся навернуувъ кождый вѣдъ злости своеи.“

Слова тоті, якъ зъ одной стороны тронули глубоко сердца многихъ и побудили ихъ до принятія вѣры святой, такъ зъ другой стороны выкликали въ неприятеляхъ Спасителя тяжку ненависть и помсту супроти ученикѣвъ его. Именно первосвященники, старшина храму и Садукеѣ не могли знести такъ важкихъ доказѣвъ воскресеня Исусового, и пѣшли до власти, щобы пострахомъ и карами положить таму новѣи науцѣ. Пѣрвано отже силомѣцю Петра и Иоанна и осажено въ вязници (було то вечеромъ), щобы ихъ на другій день ставити передъ судъ Анны и Каіафы, за тое, що они розширяють нову науку помежи народомъ. На другій день зѣбрали ся старшій и книжники Іерусалимскій, межи ними Анна, вайвысшій архіерей, Каіафа и другі, а вѣзвавши Апостолѣвъ зъ вязницѣ, запытали ихъ, якою силою и въ якѣмъ имени чинили они такъ великій чуда? На тое такъ вѣдповѣвъ Петръ: „Князѣ народа и старшино, слухайте! Сли мы нынѣка покликаны есьмо до суду за высвѣдчене хорому добродѣйство, т. е. за тое, що вѣнъ зовсѣмъ выздоровѣвъ, найже тое буде вѣдомо вамъ всѣмъ и цѣлому народови израильскому, що той человекъ выздоровѣвъ въ имени Господа Исуса Христа Назорейского, котрого вы розпяли на хрестѣ, а Богъ воскресивъ изъ мертвыхъ. Той есть камѣнь угольный, котрого вы, будуючи, вѣдкинули. Не ма въ нѣкимъ бѣльше спасеня, бо не ма пѣдъ небомъ другого имени, даного людамъ, въ котрѣмъ могли бы мы бути спасені.“

Старшина жидѣвска, видячи твердо невзрушимѣсть Петра и Иоанна и вѣдвагу въ оборонѣ узнои правды; видячи при тѣмъ человека уздоровленого, коло себе стоячого, не могла нѣчого противъ того сказати. Казавши имъ лишень уступити, нараджували ся тѣ старшій, що имъ дальше чинити належить. Наронецъ згодили ся на тое, щобы заказати Петрови и Ио-

аннови, абы въ имени Іисуса вѣдъ теперь бѣльше научати не поважили ся. Апостолы вѣдповѣли однаковожь тымъ судіямъ просто: „Розсудѣть самѣй, чи справедливою есть рѣчею передь очима божими радше васъ слухати, якъ самого Бога? Мы не можемо передь народомъ замовчати, щосьмо видѣли и чули!“ Судѣй пустили ихъ по сѣмъ на волю, загрозивши тяжкою карою, коли бы ихъ заказу не послушали.

Освободженѣй Апостолы пѣйшли зъ вѣдси до братѣвъ своихъ и обвѣстили тымъ, що имъ архіереѣ и старшина наказали. Урадованѣй ученики пѣднесли всѣ разомъ свѣй голось до Бога и молили ся: „Господи! Ты еси той, що сотворивъ небо и землю, и все, що въ нихъ есть. Ты казавъ устами Вѣтця нашого Давида: Чому ся народы збурили, а люде марный рѣчи розмыслили? Станули царѣ сеи землѣ, и князѣ зѣйшли ся въ громаду супроти Господа и супроти Іисуса Христа. Бо справдѣ згромадили ся въ мѣстѣ тѣмъ супроти святого Сына Твого Іисуса, котрого Ты помазавъ, Иродѣ и Понтійскѣй Пилатѣ зъ поганями и людями израильскими, щобы тое учинити, шо Ты радою Твоею постановивъ и хотѣвъ, абы ся стало. А теперь, Господи! поглянь на ихъ грѣзбы и дай слугамъ Твоимъ зъ всякою беспечностю проповѣдати слово Твое, вытягни руку Твою на уздоровлене, щобы ся знаки и чуда дѣяли черезъ святе имя Сына твого Іисуса.“ Коли ся такъ молили, затрясло ся мѣсце, въ котрѣмъ були зѣбранѣй, а наповненѣй духомъ святымъ, тымъ смѣлѣйше проповѣдали слово боже.

Стараймо ся и мы, любѣй дѣти! о правдиву вѣру въ слово Іисуса; най живую надѣєю запалають сердца нашѣй; жѣймо помежи собою въ згодѣ и любвѣ, якъ дѣти одного Вѣтця, а тотѣй самѣй ласки божѣй, котрѣй Апостоламъ были удѣленѣй, зѣлють ся и на насъ.

3. Ананія и Сафира. Чуда Апостолѣвъ.

Мешканцѣ Іерусалима, подивляючи въ Апостолахъ постоянность въ чеснотѣ и незрѣвану любовь до Бога, привязали ся до нихъ душею и сердцемъ, и радо зносили всѣ свой достатки на ихъ потреби; деякѣй продавали навѣтъ рѣлѣ

и домы, и складали грошѣ тоті въ руки Апостолѣвъ, чтобы такъ правдиво христіяньску любовь въ вспѣльнѣмъ житю и цѣлковитѣй рѣвности заховати. Але не такъ зробивъ Ананія зъ жѣвною своею Сафирую. Они встыдали ся вѣдъ другихъ вѣдрѣжнити ся въ тѣмъ похвальнѣмъ дѣлѣ, а же при тѣмъ были скупыми, то хочъ спродали власну рѣлю, однакожь не дали всѣхъ грошей за ню Апостоламъ, але одну часть тыхъ-же собѣ задержали. Св. Петръ, проникненый Духомъ божимъ, зганьбивъ здрадливого Ананію тыми словами: „Чому злый духъ скусивъ сердце твое, що ты мавъ гадку, обманути Духа св. и затаити часть грошей за рѣлю? Для чого ты ся на таку неправду вѣдвживъ? Не обманувъ ты людей, але Бога.“ Тоті слова перерезали такъ тяжко обвиненого, що заразъ упавъ мертвый при ногахъ Апостолѣвъ. Така сама судьба подыбала и Сафиру, коли запытана вѣдъ Петра, ложъ за правду выдавати хотѣла. И такъ обое тоті нещасливы зѣстали укарані наглою смертею на пересторогу всѣмъ, що Богъ бридить ся всякою ложею.

Небавкомъ потѣмъ позыскали собѣ Апостолы такъ черезъ ревне проповѣдане св. вѣры, якъ и черезъ свой честоты и чуда загальну и велику честь у народа. Куда лише переходили, выношувано калѣки и хорыхъ на улицу, чтобы Апостолы ихъ уздоровлювали вѣдъ всѣлякихъ слабостей и болѣвъ. Видячи се архіерей и его рада зъ секты Садукеѣвъ пѣймали зъ зависти Апостолѣвъ и казали ихъ всадити до темницѣ. Але що можуть слабі люде супротивъ силы всемогучого Бога! Ото Ангель божій зѣтупивши до темницѣ, вывѣвъ зъ вѣдтамъ Апостолѣвъ чуднымъ способомъ, и они проповѣдали на другій день безъ боязни слова науки божой якъ звычайно. Коли ихъ отже на другій день не знайдено въ темници, а довѣдано ся, що суть въ святины, спроваджено ихъ на приказъ архіерея передъ раду, зложено зѣ старшины народа. Тутъ запытано ихъ, чому они важили ся мимо выразного заказу нову науку голосити народови? На тое вѣдповѣвъ св. Петръ безъ тревоги: „Бѣльше треба слухати Бога, якъ людей. Богъ вѣтцѣвъ нашихъ приславъ Іисуса, котрого вы убили, розпявши его на хрестѣ. Того князя и Спасителя вывысшивъ Богъ рукою своею, чтобы давъ покаяне Израи-

леви и вѣдпущене грѣхѣвъ. Мы есьмо свѣдками тыхъ слѣвъ, и Духъ святый, которо давъ Богъ всѣмъ, що его слушають.“

Коли начальники жидѣвскій учули тую просту але сильну и правдиву бесѣду Апостолѣвъ, завалали ненавистею и за-гадали ихъ на смерть выдати. Але въ радѣ Фарисеевъ вставъ оденъ дуже поважный мужъ, именовъ Гамалииль, и той, казавши народови троха уступити ся, вѣдозвавъ ся до збору тыми словами: „Мужъ израильскій! розважте добре, якъ вамъ зъ тыми людьми поступати належить... Вѣдомо вамъ, що не-давно повставъ мувъ якійсь Ѳедва, котрый себе чинивъ чимсь великимъ, и що до него пристало було около чотыриста мужѣвъ. Однакожъ вѣнъ скоро и самъ згинувъ и всѣ, котрыхъ звѣвъ, розбѣгли ся и въ нѣвѣщо ся обернули. Вѣдтакъ пов-ставъ бувъ Иуда Галилеянинъ, и звѣвъ бувъ такожъ много народа, а нынѣ уже всѣ, що зъ нимъ приставали, суть роз-порошеней. Задля того и теперъ раджу вамъ: дайте супокѣй тымъ людямъ, и зовсѣмъ ихъ занежайте; бо сли тота справа походить вѣдъ самыхъ тѣлько людей, то сама ся розвѣе, а сли она вѣдъ Бога походить, то не зможете еѣ притлумити; уважайте, щобысьте ся не стали противниками Бога.“ На такъ мудру раду пристали начальники народа; нѣмъ ся однакожъ розбѣшли, казали ще бити Апостолѣвъ и загрозили имъ остро, щобы не важили ся згадувати о имени Исуса. Потѣмъ вы-пустили ихъ на волю.

Освободженей Апостолы тѣшили ся, що ся стали гѣдными терпѣти зневагу для имени Исуса, и не переставали кождо-го дня въ святыни и по домахъ научати и проповѣдати науку Спасителя.

4. Выбѣръ сѣмохъ Діаконѣвъ. Стефанъ першій му-ченикъ.

Коли въ Иерусалимѣ число Христіанѣвъ зъ кождымъ днемъ взмагало ся, завела ся суперечка межи новонавер-ненными христіанами зъ Грекѣвъ и зъ жидѣвъ; имено жаж-дували ся Греки, що вдовы ихъ меньше дѣзнавали по-мочи, якъ вдовы жидѣвскій. Тогда скликали Апостолы уче-нижѣвъ и такъ до нихъ промовили: „Не есть справедливо, щобысьмо забували на слово боже, а столамъ служили.

Выберѣть теперь отже, брата, сѣмохъ мужѣвъ зѣ помежи себе, маючихъ добре свѣдоцтво, повныхъ Духа св. и мудрости, котрымъ бы мы поручили сю справу. А мы будемо пильнувати молитвы и проновѣдати слово боже.“ Ся рада Апостолѣвъ подобала ся зѣбранымъ ученикамъ, и они выбрали зѣ помежи себе сѣмохъ мужѣвъ, вѣдзначаючихъ ся чеснотами: Стефана, Филипа, Прохора, Никанора, Тимова, Парменаса и Николая, на котрыхъ Апостолы вложили руки, мелячи ся, и ихъ тымъ свѣтлымъ обрядомъ посветили на новый урядъ. Наука Христова робила значнѣе поступы, и що-разъ бѣльше множило ся число ученикѣвъ въ Иерусалимѣ.

Стефанъ, оденъ зѣ диаконѣвъ, мужъ повенъ вѣры и Духа св., вѣдзначавъ ся передъ иными чуждами и ревностю въ розшированю вѣры Иисуса Христа. Тожъ скоро повстали супротивъ него деякѣ ученѣе жидѣвскѣе всякихъ сектъ, якихъ велике число було въ той часъ въ Иерусалимѣ, и зачали зѣ нимъ спорити ся, але не могли ся оперти мудрости и Духови св., котрый черезъ него промовлявъ. Кинули ся отже на него, и взяли ся до звычайныхъ собѣ способѣвъ, щобы промяти кровь невинну, т. е. они перекупили ложныхъ свѣдкѣвъ и обвиняли его несправедливо, що вѣнъ насмѣвавъ ся зѣ Бога и Мойсея. Тымъ пѣдбурили такъ дуже нарѣдъ, що той, зѣбравши ся товпою, пѣрвавъ Стефана и привѣвъ его передъ найвысшу раду. Потѣмъ ставили супротивъ него двоухъ свѣдкѣвъ, котрѣ такъ зѣзнали: „Мы чули, якъ сей чоловікъ насмѣвавъ ся зѣ мѣсця святого и закона; чулисьмо, якъ говоривъ, що Иисусъ Назорейскѣе збурить тоє мѣсце, знесе законъ Мойсея а новый запровадить.“ Всѣ, що засѣдали въ радѣ, звернули очи на Стефана, котрый ставъ непорухеный, а зѣ твари его яснѣла надлюдска достоинѣсть, невиннѣсть и лагѣднѣсть. Тогда вставъ архѣереѣе и зашпугавъ ся Стефана: „Чи такъ есть, якъ тотѣ свѣдки говорятъ?“ На тоє вывѣвъ той мужъ св. въ довгѣе бесѣдѣ, що Богъ вѣдъ часѣвъ Патрѣярхи Авраама оказувавъ ся особливо милосерднымъ для народа израильского, хочъ той ему завсѣгды бувъ невдячнымъ; показавъ такожь зѣ дѣлѣвъ народа, якъ вѣнъ завсѣгды бувъ приклоннымъ до идолопоклонства, и невдячнымъ Богу за несчисленнѣе добродѣйства. Наконецъ рѣчь свою закѣнчивъ тыми словами: „О вы люде твердого

и неоглаженного сердца, вы завсѣгда супротивляете ся Духови св., такъ, якъ Вѣтцѣ вашѣ чинили. Котрого-жъ зъ пророкѣвъ не переслѣдували Вѣтцѣ вашѣ? Они убили тыхъ, котрѣ проповѣдали приходъ Справедливого, а коли и той прѣйшовъ, то и его вы теперъ зрадили и убили. Зъ рукъ ангелѣвъ одержались законы, але вы ихъ не стерегли.“ Коли судѣ учули тотѣ слова, учинили великѣй крикъ, а нехотючи слухати бесѣды Стефана, позатыкали собѣ уха и скреготали зѣ злости зубами. Стефанъ, повепъ Духа св., пѣднѣсь тогда очи до неба, и пильно въ него вдививши ся, побачивъ тамъ славу божу Исуса, котрый стоявъ по правѣй руцѣ Бога Вѣтца и сказавъ: „Ото я вижу небо отверте, а Сына чоловѣчого по правѣй руцѣ Бога.“ На тое кинула ся на Стефана цѣла товпа, а выпровадивши его зъ мѣста, взяла его камѣнувати. Стефанъ ще и тогда моливъ ся словами: „Господи Исусе! прѣйми духа моего!“ А упавши на колѣна, еще доноснѣйшимъ голосомъ кликавъ: „Господи! не почисли имъ того за грѣхъ!“ Вымовивши тотѣ слова, заснувъ на вѣки въ Господѣ. Люде побожнѣ похоронили тѣло святого мученика; а смерть его навела на всѣхъ христѣянѣвъ циру жалобу.

5. Ширене науки Исуса Христа. Навернене скарбника королевом Кандакѣмъ.

По смерти мученика Стефана зачали жиды наверненыхъ до науки Спасителя люте переслѣдувати, такъ, що богато христѣянѣвъ опустило Иерусалимъ и шукало схороненя въ дальшихъ сторонахъ Іудеѣ и въ Самаріи; самѣ только Апостолы, яко начальники церкви, будучи готовыми на всякѣ небезпеченства, зѣстали ся въ столицѣ землѣ жидѣвской. Але тое розсѣяне ся ученикѣвъ Христа много причинило ся до розпростореня Евангелія въ рѣжныхъ сторонахъ землѣ жидѣвской, а навѣтъ помежи Самарянами, — бо Филипъ діаконъ богато тыхъ остатныхъ навернувъ до Христа. Коли ся о томъ довѣдали Апостолы въ Иерусалимѣ, выслали зъ помежи себе до Самарянѣвъ Петра и Иоанна, котрѣ прѣйшовши тамъ, молили ся надъ новоохрещеными, чтобы тѣ одержали Духа святого.

Они клали на нихъ руки и давали имъ Духа св., а утвердивши такъ вѣру Христову, вернули назадъ до Іерусалима, оповѣдаючи зъ радостию слово боже всюды, куда ино переходили, и творячи чуда. А до Филипа сказавъ ангель божій: „Встань и иди на полудне, на дорогу, що веде зъ Іерусалима до Газы.“ Филипъ пѣйшовъ, куда ему ангель бувъ наказавъ, а по дорозѣ побачивъ на величнѣмъ возѣ сидячого Мурина, скарбника королевои Кандакѣ, котрый вертавъ зъ Іерусалима. Вѣнъ ѣздивъ туды для вѣдданя славы Богу въ церквѣ Іерусалимской и само тогды, коли ся Филипъ до него наблизивъ, читавъ книгу пророка Исаѣ И сказавъ Духъ св. Филипю: „Приступи и прилучи ся до воза того.“ Филипъ приступивъ до воза. и чувъ, що Муринъ читавъ тогды тотѣ слова пророка: „Жертвованый есть, бо самъ хотѣвъ, а не отворивъ усть своихъ: якъ вѣвца на заколене ведена, и якъ ягня мовчаче передъ стригучимъ его, и не отворить усть своихъ. Зъ гнобленя и зъ суду взятый есть, рѣдъ же его (всѣхъ визнаючихъ его) хто выповѣсть?“ Муринъ, не розумѣючи слѣвъ пророка, читавъ ихъ другій разъ, коли Филипъ зближивъ ся до его воза и запыгавъ, чи знае, о комъ пророкъ мовить? — „Якже можу знати“, вѣдповѣвъ Муринъ, „сли менѣ хто не покаже“, и просивъ Филипа, щобы сѣвъ коло него. Потѣмъ выяснивъ ему Филипъ значене слѣвъ пророка, а переконавши его, що ожидаемый Спаситель уже прѣйшовъ въ особѣ Іисуса Христа, охрестивъ наверненого Мурина. Потѣмъ зѣоставъ діаконъ Филипъ пѣрваный, якъ колись то пророкъ Аввакумъ, и перенесеный до мѣста Азоту, на сорокъ миль вѣдъ Газы положеного, де проповѣдавъ науку Евангелія по всѣхъ мѣстахъ и околицяхъ той крайны.

6. Св. Петръ уздоровляє Енея и воскрешає зъ мертвыхъ Тавиоу.

Коли наставъ бувъ по переслѣдованяхъ на якийсь часъ супокѣй для церкви божои, и вѣра Христова що разъ бѣльше ширила ся по свѣгѣ, опустивъ и Петръ Іерусалимъ, щобы вѣдвѣдати новыхъ братѣвъ, и тѣшивъ ся жнивомъ праць и стараній ученикѣвъ, що засѣjali були въ тыхъ сторонахъ спа-

сительне зерно науки. Въ подорожи своѣй прійшовъ вѣнъ до мѣста Лидды, положеного въ красной долинь Саронъ, и найшовъ туй чоловѣка, именовъ Енея, котрый вѣдъ вѣсьмохъ дѣтъ лежавъ на постели, дѣткнений ударомъ крови. Прійшовши до него, сказавъ св. Петръ: „Енею! Тебе уздоровляе Господь Исусъ Христось; встанъ зъ постели твоєї.“ И заразъ вставъ Еней и ходивъ здоровый, а всѣ, що жили въ Лиддѣ и въ Саронѣ, и тоє видѣли, славили Господа.

Недалеко Лидды лежало мѣсто Юппія, въ котромъ мешкала одна дуже милостива и задля набожности своєї дуже поважна невѣста, именовъ Тавиѳа. Въ томъ самомъ часѣ, коли Петръ бувъ въ Лиддѣ, захорувала она и умерла. Засмученій смертію Тавиѳы ученики Христові, довѣдавши ся, що Петръ тогды бувъ въ Лиддѣ, выправили до него двоухъ мужѣвъ зъ прошенемъ, щобы прійшовъ до Юппіѣ. Св. Петръ поспѣшивъ заразъ на ихъ вѣзване, а повитаний вѣдъ усѣхъ щиро, зѣоставъ заведений до кѣмнаты, де умерла лежала. Зѣбраній тутъ численно вдовицѣ оплакували добродѣйку свою, а окруживши св. Петра, показували єму одежи своєї, котрій для нихъ Тавиѳа власными руками шила, и вычисляли всѣ инші добродѣйства, якими она обдаровувала убогихъ. Св. Петръ казавъ присутнымъ уступити ся зъ кѣмнаты, уклѣкъ при постели умерлої и зачавъ ся молити. Вѣдтакъ обернувъ ся до тѣла и сказавъ: „Тавиѳо, встанъ!“ На тѣ слова, отворила Тавиѳа свої очі, а побачивши Петра, сѣла. Св. Петръ взявъ єѣ за руку, пѣднѣсь, а прикликавши ученикѣвъ и вдовицѣ, вѣддавъ имъ Тавиѳу живу и здорову. Вѣсть о тѣй подѣї розѣйшла ся по цѣлой Юппіи, а наслѣдкомъ того богато людей увѣрило въ Спасителя.

7. Наверненє Корнелія.

Коли вже въ земли жидѣвскѣй наука Исуса Христа широко розпросторонила ся, прійшовъ часъ, коли Г. Богъ звернувъ милосерде свое такожъ и на поганѣвъ, щобы ихъ зъ темноты идолопоклонства до свѣтлости Евангелія покликати. Першимъ поганиномъ, навернанимъ вѣдъ Петра до вѣры И-

суса, бувъ сотникъ, Корнелій, мужъ набожный, мешкаючій въ Кесаріи. Навернене его було ось яке:

Корнелій мавъ велику охоту пѣзнати Бога, Сотворителя свѣта, и для того моливъ ся одного дня, щобы Богъ его разумъ просвѣтивъ. Коло девятой години рано побачивъ вѣнъ передъ собою свѣтлого ангела. Ангель вѣзвавъ его по имени, а Корнелій перестрашенный, вдвививъ ся пильно въ него. Ангель ему сказавъ: „Молитвы твой дѣйшли до неба, Богъ вспѣмнувъ на твой милостинѣ. Тожъ пѣшли теперъ по Іоппїѣ и запроси Сїмона, що го звать Петромъ, а той тобѣ скаже, що маешъ чинити.“ Коли ангель зникъ, прикликавъ Корнелій двохъ людей зъ домовыхъ своихъ и одного набожного жовняря, и выправивъ ихъ до Іоппїѣ.

На другій день около полудня, пѣйшовъ бувъ Петръ до верхнои комнаты дому, въ котрѣмъ мешкавъ, щобы ся помолити. О тѣмъ часѣ тѣ три пѣсланцѣ Корнелія вже ся зближали до мѣста. Петръ хотѣвъ ѣсти, а коли лагодили ему страву, явило ся ему чудне видѣне. Господь Богъ уживъ хвилѣ, абы черезъ поучаючій образъ приспособити его, щобъ безъ ваганя пѣйшовъ за пѣслами, котрї надходили.

Поживане деякихъ стравъ, уживаныхъ черезъ поганѣвъ, заказане було Израильтянамъ зъ тои лишень причины, щобы ихъ вѣдвести вѣдъ лученя ся зъ невѣрными, а тымъ самымъ вѣдъ идолопоклонства. Теперъ надѣйшовъ бувъ часъ, въ котрѣмъ тота рѣжниця стравъ устати була новинна, а то задля того, щобы наверненї Израильтяне до поганѣвъ ся зближали и ихъ для Ісуса Христа позыскати могли. Але Израильтяне не переставали гѣршити ся тыми поганьскими стравами, и мали навѣтъ наверненыхъ поганѣвъ за нечистыхъ, взборонювали ся отже зъ ними собѣ заходити. Господь Богъ хотѣвъ задля того Петра чуднымъ способомъ просвѣтити, щобы знавъ, якъ въ тѣй справѣ поступовати належить.

Въ захваченю своѣмъ побачивъ св. Петръ отверте небо, зъ которого спускала ся на землю велика судина, якъ-бы яке простирало, привязане на чотирохъ краяхъ. Простирало тое наповнене було звѣриною всякого рода и птаствомъ, яке лише законъ Израильтянамъ ѣсти заборонювавъ, и котре для того нечистымъ называно. Потѣмъ учувъ св. Петръ го-

лось, котрый до него тыми словами вѣдозвавъ ся: „Встань Петре, убій и ѣжь!“ Перестрашенный Петръ сказавъ: „Не дай того Господи! бо нѣколи не ѣвъ я нѣчого нечистого.“ Голосъ сказавъ ему на тое: „Що Богъ очистивъ, то не называй нечистымъ.“ Тое повторювало ся три разы, — а потѣмъ пѣднесло ся простирало до неба и зникло.

Св. Петръ, прійшовши до себе, розмысливавъ пильно, що-бы тое видѣне значити мало, коли въ его двѣрехъ станули послы, высланы вѣдъ Корнелія, и пытали ся, чи тутка мешкае Сімонъ, котрого звать Петромъ. Въ тѣй хвилѣ Духъ святый промовивъ до Петра, объявивши ся ему: „Ото тебе шукають три мужъ; встань про-те и иди за ними безъ жадного намыслу, бо я ихъ выславъ.“ Св. Петръ выйшовъ противъ нихъ, а довѣдавши ся о причинѣ ихъ подорожи, пѣйшовъ зъ ними на другій день рано въ дорогу, прибравши собѣ кѣлька братѣвъ, и ставъ слѣдующого дня въ Кесаріи, де его вже далеко передъ мѣстожъ ожидавъ Корнелій разомъ зъ своею родиною и свояками. Коли ся Апостолъ зближивъ, упавъ ему Корнелій до нѣгъ въ наибѣльшій покорѣ и визнавъ, що не естъ гѣднымъ пріймати такъ знаменитого гостя. Св. Петръ пѣдидѣсь его и сказавъ: „Встань, и я есмь чоловѣкъ!“ Выйшовши потѣмъ до хаты, заставъ тамъ много людей зѣбранныхъ, и сказавъ до нихъ: „Вы знаете, що жидѣмъ не годить ся лучитись и приходити до чужо-сторонного чоловѣка; але менѣ Богъ обвѣстивъ, щобымъ нѣкого не называвъ пѣдлымъ або нечистымъ. Для того безъ намыслу прійшовъ я до васъ, и пытаю, чога вы мене вѣзвали?“ „Вже тому чотыры дни“, сказавъ Корнелій, „коли власне о тѣй годинѣ, котра естъ теперь, молячи ся въ дому моѣмъ, побачивъ я наразъ передъ собою чоловѣка въ яснѣй одежи, котрый до мене такъ сказавъ: „Корнелію! твоя молитва естъ выслухана, и милостинѣ твой вспѣминеніи суть передъ Богомъ. Пѣшли до Юппіѣ, до Сімона, названого Петромъ, а той скаже тобѣ, що маешь чинити.““ Тогда я заразъ пѣславъ по Тебе, а Ты добре учинивъ, щось прійшовъ. Теперь отже мы всѣ есьмо передъ очима Твоими, щобысьмо слухали всего, що Тобѣ наказавъ Господь.“

Петръ сказавъ: „Дѣйсно пѣзнавъ я теперь, що Богъ не оглядае ся на особу, але що кождый, якого небудь вѣнъ племени, сли ино естъ богобоязливый и чинитъ справедливѣсть, естъ ему

милимъ.“ Коли же дальше доводивъ слушачамъ своимъ, що Христось есть правдивимъ Богомъ и Спасителемъ цѣлого свѣта, и свою бесѣду уже кѣнчивъ, тогда Духъ св. зступивъ на всѣхъ, що его слѣвъ слушали. Они одержали тоту саму ласку, що Апостолы пѣдъ часъ Зеленыхъ Святъ одержали були, и зачали говорити рѣжними языками, спѣвати псалмы и славити дѣла Господнїи. Товаришъ Петра дивували ся, що Духъ св. зступивъ на поганѣвъ, и що тї почали говорити рѣжними языками, славлячи Бога. Петръ же сказавъ: „Хто може забронити хрестити ся водою тымъ, котрї такъ, якъ мы, одержали святого Духа?“ Казавъ отже охрестити ихъ въ имя Христа, а они просили, щобы у нихъ задержавъ ся черезъ кѣлька днѣвъ, що Петръ справдѣ учинивъ.

Тымъ часомъ Апостолы и другї ученики довѣдали ся въ Іерусалимъ, що и поганы доступили ласки слова божого. Скоро отже Петръ вернувъ до Іерусалима, выкидали ему дѣякї зъ ученикѣвъ, що вѣнъ бувъ у поганѣвъ, а навѣтъ зъ ними пристававъ довшїй часъ. Тогда оповѣвъ имъ св. Петръ все, почавши вѣдъ видѣня, яке мавъ въ Іоппїи, ажъ до хвилѣ, якъ Корнелїи и его домовї одержали Духа святого, и закѣнчивъ бесѣду свою тыми словами: „Я бувъ згадавъ тогда на тї слова Господа: „Іоанъ хрестивъ водою, але вы будете хрестити Духомъ святымъ.““ Коли отже Богъ имъ давъ тоту саму ласку, що и намъ, котрїсьмо увѣрили въ Господа Іисуса Христа, то якъ я мѣгъ противити ся Богу?“ Учувши тоє ученики, замовкли и славили Бога словами: „Такъ отже и поганамъ давъ Богъ покаяне до житя вѣчного.“

Корнелїи, хочъ поганинъ, есть краснымъ образомъ богобоязливого житя. Якъ щиро старавъ ся вѣнъ пѣзнати Бога! Бажавъ такожъ, щобы всѣ, що доокола него були, Бога ся бояли, и называе найнисшого, котрый Бога почитае, своимъ прїятелемъ и братомъ. Въ згодѣ и любвѣ жїе зъ ближними своими; зъ покорою кїдае ся до нѣгъ Апостола, зъ которого устъ мае чути правду житя. Господъ Богъ надѣлюе его протѣ ласкою надзвычайною, а ангель божїи, зѣсланный зъ неба, вѣщуе ему еѣ. Першїи Апостоль вступае до дому его и голоситъ ему вѣдпущене грѣхѣвъ въ имени Іисуса Христа, а Духъ св. зступае на него впередъ, нѣмъ ще принявъ святе хрещене.

*

8. Увязнене св. Петра. Смерть Ирода.

Якъ радѣснѣмъ було зъ одной стороны що разъ бѣльше ширене ся науки Христовой для Христїанѣвъ, такъ зъ другой стороны засмучаючою була вѣсть о новѣмъ переслѣдованю христїанской церкви черезъ Ирода. Зачала плынути кровь невинныхъ жертвъ, упавъ пѣдъ мечомъ въ Іерусалимъ Апостоль Іаковъ, братъ св. Іоанна, а наконецъ увязнено и Петра. Пѣймане его наступило було пѣдъ часъ святъ великодныхъ; шѣснайцять жовнярѣвъ стерегло его въ вязниці, ожидаючи тѣлько кѣнца праздника, щобы его передъ судъ народа вывести и смертею мученичою укарати.

Тревога переймила всѣхъ Христїанѣвъ въ Іерусалимъ, коли довѣдали ся, що голова церкви Христовой стогне въ кайданахъ. Зѣбранїй про-те брата благаги Бога въ безперестанныхъ молитвахъ о высвободженѣ пастыря своего. Въ тѣмъ показавъ ся св. Петрови ангелъ Господень, и яснѣсть освѣтила сумну темницю. Пѣсланецъ божїй приступивъ до св. Петра, дѣткнувъ ся его боку, збудивъ его и сказавъ: „Вставай борзо!“ Заразъ поспадали оковы зъ рукъ Петровыхъ, а ангелъ сказавъ другїй разъ: „Припояши ся, возьми на себе одѣжь свою и иди за мною!“ Св. Петръ выйшовъ за провѣдникомъ своимъ, однакожь не вѣривъ, щобы тоє дѣяло ся на явѣ, але думавъ, що має видѣне. Ангелъ выпровадивъ св. Петра зъ вязницѣ, а коли его перевѣвъ безпечно черезъ всѣ сторожѣ, отворила ся имъ велика брама мѣйска сама. Коли еѣ минули, прїйшовъ ангелъ зъ Петромъ на одну улицю, и тамъ зникъ зъ передъ очей его. Коли Апостоль прїйшовъ до себе, пѣзнавъ улицю и сказавъ: „Теперь виджу, що Господь пѣславъ ангела своего и вырвавъ мене зъ рукъ Ирода, и зъ всего, чого жадавъ нарѣдъ жидѣвскїй.“

Переиятый вдячностею до Бога, прїйшовъ небавкомъ пѣдъ дѣмъ Марїѣ, матери Іоанна, званого М а р к о м ъ, де було много вѣрныхъ, зѣбранныхъ на вспѣльну молитву, и запукавъ до дверей, щобы ему отворено. Коли св. Петръ увѣйшовъ, а всѣ ся зъумѣли, що такъ неспѣдвано мѣжь ними зъявивъ ся, давъ вѣднѣ знакъ рукою, щобы мовчали, оповѣвъ имъ вѣд-такъ все, якимъ способомъ Господь его вывѣвъ зъ вязни-

цѣ, и поручивъ имъ, чтобы тое все братьямъ неприсутнымъ розновѣли. Потѣмъ выправивъ ся въ дальшій стороны, чтобы проповѣдати науку спасеня въ Понтѣ, Галатѣ, Каппадокии и Витини.

Коли прійшовъ день выконаня засуду смерти на Петрѣ, и нарѣдъ цѣкавый займивъ всѣ улицѣ Иерусалима, ставъ ся розрухъ и тревога межи жовнярами, котрѣ не могли поняти, якимъ способомъ Апостоль освободивъ ся зъ вязницѣ. Розгнѣванный про-те Ирѣдъ, казавъ остро допытувати ся жовнярѣвъ, але дармо. Небавкомъ досягла самого Ирода справедлива кара за его великій грѣхи. Коли до него прійшли були до Кесаріѣ пѣсланцѣ зъ Тиру и Сидону задля заключеня покоевого договора, засѣвъ вѣнь означеного дня на престолѣ въ цѣлѣмъ блеску своєї царской гѣдности, и мавъ до народа мову ласкаву, котра такъ дуже уймила для него присутный нарѣдъ, що зъ всѣхъ сторѣнъ закликано: „Голосъ то божій, а не чоловѣчій!“ Ирѣдъ любовавъ ся въ плохости своѣй въ тѣхъ пѣдхлѣбныхъ для себе окликахъ, пріймаючи ихъ за истинну правду и забувши о негѣдности своѣй; тожъ зѣставъ вѣнь черезъ ангела божого удареный, упавъ на мѣсци безъ памяти, и пятого дня, розточены хробами, закѣнчивъ въ тяжкихъ болѣзняхъ свое жите. Такъ отже одержавъ Ирѣдъ заслужену заплату; такъ само и Пилатъ, несправедливый судія Исуса, зѣставъ засудженый на выгнане до Галилеѣ, и тамъ згинувъ черезъ самоубійство. Не лѣпшій конецъ мавъ такожъ Анна и Каіафа, котрѣ по утратѣ достоинствъ своихъ марно погинули, не довго тѣшучи ся, що Спасителя свѣта на хрестѣ прибили. А наука божого Евангелія ширила ся по смерти завзятыхъ еи ворогѣвъ що разъ бѣльше межи народами землѣ, для загального спасеня людей.

9. Навернене Савла.

Господь Богъ, необмеженный въ милосердію своѣмъ, не попереставъ на покликваню до Евангелія навертаючихъ ся грѣшникѣвъ, набожныхъ жидѣвъ и поганѣвъ, але хотѣвъ еще показати свѣтови чудо непонятои доброты черезъ наглу перемѣну одного зъ найзавзятѣйшихъ ворогѣвъ святой его вѣры

на найревнѣйшого борца за ню и на проповѣдника поганѣвъ. Тымъ чоловѣкомъ бувъ молодой Фарисей, именовъ Савль; дуже ученый въ письмѣ старого завѣта и въ философіи поганской, родомъ зъ Тарсу въ Киликіи. Вѣнъ бувъ правомъ обывательства римского надѣлений. Въ упередженю, якобы Евангеліе супротивляло ся праву божому, горѣвъ вѣнъ неумолимою пѣмстою супроти приклонникѣвъ Христа; всюды, де тѣлько ся о нихъ довѣдавъ, впадавъ до домѣвъ ихъ, забиравъ мужѣвъ и невѣсты, вкидавъ до вязницѣвъ, не жахаючи ся жорстоко убивати невинный жертвы. Ще недосытъ ему було проливати кровь Христіанѣвъ въ Палестинѣ и въ краю жидѣвскѣмъ, вѣнъ задумавъ переслѣдувати ихъ и за границями Іудеѣ, и зачавъ дѣло свое въ Сирии. Въ тѣй цѣли позыскавъ вѣнъ листы у найвысшого архіерея до начальникѣвъ божицѣвъ въ Дамаску и выправивъ ся въ дорогу до того мѣста, щобы, знайшовши тамъ исповѣдникѣвъ науки Христовой, мѣгъ ихъ звязаныхъ спровадити на смерть до Іерусалима.

Въ дорогѣ не далеко коло Дамаску обгорнула его изъ усѣхъ сторѣнъ яснѣсть небесна. Ударенный блескомъ и якобы громомъ раженный, упавъ на землю и учувъ голосъ, до себе звернений: „Савле! Савле! чому мене переслѣдуешь?“ Савль перестрашенный запытавъ: „„Хто еси, Господи?““ „Я есмь“, вѣдповѣвъ голосъ, „котрого ты переслѣдуешь.“ Трепечучи, сказавъ зновъ Савль: „„Щожь хочешь, Господи, щобымъ учинивъ?““ — „Встань!“ сказавъ Господь, „и иди до мѣста, а тамъ тобѣ скажутъ, що маешь чинити.“ Товаришѣ Савла стояли задивлені, бо чуючи голосъ, нѣкого не бачили. Коли Савль вставши зъ землѣ, отворивъ очи, нѣчого немѣгъ видѣти; про-те взяли его мужѣ, котрѣ зъ нимъ були, пѣдъ руки, и запровадили до Дамаску, де черезъ три дни, позбавленный очей, нѣчого не вѣвъ анѣ не пивъ. Тогда находивъ ся въ Дамаску оденъ набожный ученикъ Іисуса, именовъ Ананія, котрому Господь обьявивши ся, сказавъ: „Встань, иди на улицу, котру зовуть простою и шукай въ дому Іуды, Савла, Тарсейчика, котрый теперъ молить ся.“ Ананія закликавъ задивовавши ся дуже: „Господи! я чувъ, що той чоловѣкъ много злого учинивъ святымъ Твоимъ въ Іерусалимѣ. И тутъ має вѣнъ власть вѣдъ найвысшихъ архіереѣвъ вязати всѣхъ, котрѣ взывають имя Твое!“

Але Господь вѣдповѣвъ: „Иди, бо той есть моимъ ору-

демъ выбраннымъ, абы рознѣсь нмя мое межи народы, королѣ и сыны израильскій. Уже его не будете обавляти ся, а я покажу вамъ, якъ много буде вѣнь еще терпѣти для имени моего.“

Въ тѣмъ самѣмъ часѣ мавъ такожъ Савль видѣне; вѣнь побачивъ входячого Ананію, вкладаючого на него руки, щобы очи вѣдзыскавъ. Господь хотѣвъ, щобы черезъ тоє Савль узнавъ Ананію яко посланця его, коли той по правдѣ прійде до него.

Ананія пѣйшовъ заразъ до дому, въ котрѣмъ перебувавъ Савль, а вложивши руки на него, сказавъ: „Савле, брате милый! Господь, котрый тобѣ показавъ ся въ подорожи твоѣй, пѣславъ мене, щобы ты провидѣвъ и бувъ наповненный Духомъ святымъ!“ Тогда спала слѣпота зъ очей его, якбы луска, а вѣнь провидѣвши, просивъ о хрещенѣ. Зѣставши охрещенымъ и пожививши ся стравою, зачавъ вѣнь вѣдвигувати ученикѣвъ Іисуса, котрї мещкали въ Дамаску, и що день перебувавъ зъ ними; пѣдъ часѣ сабату ходивъ до храмѣвъ и научавъ прилюдно, що розпятий Іисусъ есть Сыномъ божимъ. Христїяне, слушаючи наукъ его, зъумѣли ся и нехотѣли зъ разу ему вѣрити, бо не понимали такъ наглои перемѣны. Але духъ Савла скрѣплявъ ся що день, такъ, що въ частыхъ розправахъ своихъ зъ жидами такъ переконуючо до нихъ промовлявъ, же завстыдженї мусѣли уступати. Того они наконецъ не хотѣли знести и постановили противника своего згладити, а щобы имъ уйти не мѣгъ, обставили сторожею всѣ брамы мѣста. Вѣрнї ученики Іисуса въ Дамаску, увѣдомленї о тѣмъ, спустили его въ коши зъ вѣкна черезъ муръ, и такъ уйшовши зъ рукъ ворогѣвъ своихъ, вернувъ ся св. Павелъ до Іерусалима. Туй однакожъ, не до вѣряючи ему, щобы бувъ исповѣдникомъ Іисуса, не хотѣли зъ разу Христїяне приняти его до товариства своего. Але Варнава, котрый бувъ зъ нимъ въ Дамаску, запровадивъ его до Апостолѣвъ и розповѣдавъ, якъ ему Господь показавъ ся, и якъ Савль переконавъ всѣхъ въ Дамаску, смѣло и публично визнаючи Іисуса, що есть приклонникомъ и вѣрнымъ слугою Спасителя. Тогда всѣ зъ радостею прїймили нового ученика межи себе, и той небакомъ заслуживъ у нихъ на вѣру и любовь черезъ славнї розправы о Іисусѣ зъ поганями и Греками. Въ тѣмъ часѣ уживала церковъ су-

покою въ цѣлѣй Іудей, Самаріи и Галилей, и взростала въ страху Господнѣмъ, наповнена Духомъ святымъ.

Зъ навернення Савла учимо ся, що и найзавзятѣйшіи вороги правды и справедливости за ласкою божою можуть ся стати ихъ ревными оборонцами, а именно тотѣ, котрѣ блудять не такъ зъ злои волѣ, якъ зъ невѣдомости.

Ю. Праць и труды св. Павла въ початкахъ Апостольства его.

Не довго бавивъ св. Павелъ въ Іерусалимѣ, бо, бажаючи ознакомити всѣхъ зъ наукою спасенія, поспѣшивъ до Киликіи, абы и въ родиннѣмъ мѣстѣ проповѣдати нову вѣру; всюды дѣзнававъ однакожь великихъ перепонъ, особливо вѣдъ жидѣвъ, що безъ перестанку на его жите наважували ся. Зъ Тарсу, де зѣйшовъ ся бувъ зъ Варнавою, поспѣшивъ до Антиохіи, де перебувало велике число ученикѣвъ, котрыхъ называли тутъ Христіанами. Черезъ цѣлый рѣкъ працювали тутка посередъ вѣрныхъ Варнава зъ Павломъ, а коли ихъ старшій молитвою и вкладанѣмъ рукъ на Апостолѣвъ высвятили, пустили ся въ дорогу до дальшихъ народѣвъ, щобы имъ принести науку Євангелія. Нові Апостолы пѣшли насампередъ до Кипру, а потѣмъ до Саламины. Тутъ въ мѣстѣ Пафосъ знайшли они одного ворожбита (ложного пророка), жида, именованъ Варіисусъ, котрый служивъ у старосты Сергія Павла, знаного зъ мудрости своеи. Коли староста довѣдавъ ся, що пріѣшли новіи учитель, забажавъ ихъ пѣзнати, щобы послухати слова божого. Варіисусъ однакожь не хотѣвъ на тоѣ пристати, и старавъ ся вѣдвести старосту вѣдъ повзятои гадки. Тогда св. Павелъ, повенъ Духа св., глянувъ остро на него и такъ ся вѣдозвавъ: „О ты сыну дьявольскій! полный всѣякою зрады и переворотности, неприятелю всякои справедливости, котрый не перестасишь перевертати правыхъ дорѣгъ Господнихъ. Однакожь теперь рука Господня надъ тобою; будешь слѣпымъ, и не побачишь сонця ажъ до певного часу.“ И заразъ по сихъ словахъ напала слѣпота на очи его, такъ, що незмѣгъ анѣ кроку поступити ся и почавъ дуже просити, абы хто ему руку подавъ и по-

провадивъ до дому. Якъ тоє побачивъ староста, не мѡгъ ся довше оперти правдѣ, и увѣривъ цѣлымъ сердцемъ въ Иисуса Христа. Вѡдъ навернення того такъ знаменитого урядника, Савль замѣнивъ имя своє на имя Павла.

Зъ Кипру поїшовъ св. Павелъ зъ товаришами своими черезъ Пергіу въ Памфіліи до Антіохіѣ, столицѣ Писидіѣ. Туи увѡйшовъ вѡнъ въ день сабату до божницѣ, а прочитавши на той день припадаючій уступъ зъ закона и пророкѡвъ, промовивъ такъ за призволенемъ начальника храму до зѡбраного народа: „Мужъ израильскій, и вы всѣ, котрі боите ся Бога, слушайте!“ Потѡмъ зѡбравши зъ дѣѣвъ народа шо важнѣйшіи доказы, котрі ся вѡдносили до приходу обѣцаного Спасителя, до его смерти и воскресеня, такъ закѡнчивъ свою мову: „Най вамъ отже буде вѣдомо, шо черезъ того (Иисуса) проповѣдає ся вамъ вѡдпущенє всѣхъ грѣхѡвъ, зъ котрыхъ вы не могли бути черезъ законъ Мойсея оправдаными. Черезъ него кождый, шо вѣрує, єсть оправданий. Для того уважайте, щобы на васъ не прійшло то, шо сказано въ пророкахъ: „Бачте вы, щосьте згордили, дивуйте ся и пропадѣте!““ Наслѣдкомъ тои проповѣди було, шо не тѡлько много людей навернуло ся до Иисуса, але шо зачали такожъ Павла просити, абы и въ наступуючу суботу зновъ хотѣвъ прійти до божницѣ. Але були такожъ и такі жидаы, шо въ упорѣ своѣмъ, повнѣ зависти и гнѣву, супротивляли ся проповѣди Павла и насмѣвали ся зъ неи. До сихъ сказавъ Павелъ зъ Варнавою: „Вамъ перше належало проповѣдати слово боже, але понеже вы его вѡдкидаєте и осуджуєте себе самыхъ за негѡдныхъ вѣчного житя, тожъ мы обертаємъ ся до поганѡвъ. Намъ такъ казавъ Господь: „Я постановивъ Тебе за свѣтло поганамъ, щобысь бувъ на спасенє ажь до краю землѣ.““ Коли тоє учули поганы, урадували ся, славили слово Господне и много зъ нихъ увѣрило въ Иисуса. Жидаы же пѡдбурили на Апостолѡвъ деякихъ значивѣйшихъ людей въ мѣстѣ и знаменитѣй невѣсты такъ, шо ихъ зъ вѡдтамъ выгнаю и зъ ганьбою выкинено. Позмѣтавши порохъ зъ нѡгъ своихъ, пустили ся они теперъ до Иконіѣ, и много тамъ душъ позыскали для вѣры Христовои. Коли се бачили жидаы, пѡдбурили зновъ супроти нихъ цѣле мѣсто, такъ, шо въ нѣмъ два сторонництва повстали; одні обставали за Апостолами,

а другі за жидами. Ті послѣдні кинули ся зъ старшиною мѣста на нихъ и хотѣли ихъ укамѣнувати, однакожь они уйшли зъ Ликаоніѣ и перебували вѣдтакъ въ Листрѣ. Тутъ уздоровивъ св. Павелъ одного чоловіка, кулявого вѣдъ урождена, котрый ся на ногахъ удержати не мѣгъ, и то оббзавшись сими словами до него: „Встань на ноги твой просто!“ Нарѣдъ, побачивши тоє чудо, закликавъ: „Боги ставши ся людьми, зступили до насъ!“ Варнаву называли они Юпитеромъ, а Павла Меркуріємъ. Тожъ заразь принѣсь имъ священникъ Юпитера воли и вѣнцѣ, и хотѣвъ имъ жертвувати, яко Богамъ. Коли се побачили Павелъ и Варнава, роздерли одѣжь свою, утекли помежи нарѣдъ, и закликали: „Мужъ! що вы дѣєте? и мы есьмо смертельными людьми, до васъ подобными и проповѣдаємо вамъ, щобысьте ся вѣдъ тыхъ марныхъ рѣчей вѣдвернули, а горнули ся до Бога живого, котрый сотворивъ небо и землю, и все, що на нихъ есть, и котрый въ давнѣйшихъ вѣкахъ позвалявъ всѣмъ погапамъ ходити своими дорогами, хотя нѣколи не перестававъ свѣдчити о собѣ добродѣйствами, бо дѣвавъ добріи урожаѣ, кормивъ насъ и радостею наповнявъ сердца наші.“ Такъ заледво повздержали они той забобонный нарѣдъ, що имъ не принѣсь жертвы, и научали ихъ пѣзнавати и почитати правдивого Бога. Але не довго тамъ уживали супокою, бо жиды зъ Антиохіѣ и зъ Иконіѣ, прибѣгши до Листры, пѣдбурили и тутъ нарѣдъ супротѣвъ нихъ, такъ, що того, котрого недавно якъ Бога жертвами почитати хотѣли, теперъ камѣнями побили и зъ мѣста выволѣкли, думаячи, що уже умеръ. Але коли его вѣрніи ученики обступили и похоронити хотѣли, знайшли его живого чудомъ божимъ и впровадили до мѣста. На другій день пѣйшовъ Павелъ зъ Варнавою до Дервѣѣ. Оголосивши и тому мѣсту Евангеліе и наворачнувши до Исуса богато мешканцѣвъ, вернули ся они до Листры, Иконіѣ и Антиохіѣ, щобы утвердити сердца вѣрныхъ и напѣмнута, абы тревали статочно въ вѣрѣ и званю христіянскѣмъ. Для заведеня въ всѣмъ належитого ладу, установили въ кождѣѣ церквѣ священикѣвъ и поручили ихъ Богу, въ котрого вѣрили. Попрацавши ся зъ братьями, звидѣли разъ еще Пизидію, Памфілію, а забавивши троха въ Аталіи, поплыли до Антиохіѣ, де зѣбравши братѣвъ, обвѣстили имъ, що Богъ черезъ

нихъ много рѣчей учинивъ, и що отворили ся народамъ поганьскимъ ворота до спасеня.

II. Соборъ Іерусалимскій. Пробуванє св. Павла въ Македоніи.

Межи наверненными исповѣдниками Іисуса були и жида и давній поганы; отже межи ними настала була незгода. Деякі ученики апостольскій, що ся були зъ жидѣвъ, именно зъ Фарисеѣвъ, навернули, прійшли до Антіохіѣ, де тогды бавивъ Павелъ зъ Варнавою, и зачали вмавляти въ наверненыхъ поганѣвъ, що побѣчъ закона Євангелія належить такожь заховати обрѣзанє и всѣ уставы Мойсеевого закона. Зъ того повстало велике замѣчанє и неспокой помежи братами и не було иншого способу тому зарадити, якъ тѣлько черезъ соборъ (зборы) Апостолѣвъ. Зѣбрали ся про-те Апостолы и старшина въ Іерусалимѣ, куда прійшли були такожь св. Павелъ зъ Варнавою. Коли вже тоту справу докладно обговорили, вставъ св. Петръ и такъ ся вѣдозвавъ до зѣбранныхъ: „Мужѣ-браты! вы знаете, що вѣдъ давныхъ днѣвъ Богъ выбравъ мене межи вами, щобы черезъ уста мой поганы слухали Євангелія и въ него увѣрили. Богъ, котрый знає сердца, давъ свѣдоцтво тымъ, що удѣливъ имъ такожь Духа св. такъ, якъ и намъ, и не учинивъ жадной рѣжниці межи нами и ними, очистивши вѣроу сердца ихъ. По-щожъ отже теперъ куйте Бога и хочете вложити ярмо па шію ученикѣвъ, котрого анѣ вѣтцѣ нашій анѣ мы зносити не могли? Але мы вѣримо черезъ ласку Г. Іисуса Христа, що будемо спасеній такъ, якъ и они.“ Коли потѣмъ наступило мовчанє мѣжь зѣбранными, зачали Павелъ и Варнава оповѣдати, якъ великій чуда и знаки чинивъ Богъ черезъ нихъ межи поганами.

Скоро тѣлько скѣнчили, зачавъ Іаковъ молодшій, сынъ Альфея, владика Іерусалимскій говорити, и такъ до згромадженихъ промовивъ: „Мужѣ-браты! слушайте мене. Сімонъ оповѣвъ, якъ его перше Богъ навѣстивъ, щобы межи поганами навертавъ нарѣдъ до славы божои. Зъ тымъ годять ся слова пророкѣвъ, котрї такъ писали: „„Потому верну ся, и збудую мѣсце пробуваня Давида, котре упало, а розвалины

его зновъ побудую и направлю его, абы другіи люде шукали Господа, и всѣ народы, котріи взывають имени моего, мовить Господь. Знана есть вѣдь вѣку Господеву справа его.“ Проте здає ся менѣ, що не годить ся наприкрятись тымъ, що ся зъ поганѣвъ наvertsають до Бога, але треба писати до нихъ, щобы ся вздержували вѣдь занечисчованя идолами, вѣдь нечистоты, вѣдь худобы и звѣрины задушенои и вѣдь крови.“

Потѣмъ ухвалено одноголосно, щобы законъ Мойсея не обовязувавъ вѣдь теперъ Християнѣвъ, выбрано мужѣвъ зъ межи себе и пѣслано ихъ до Антиохіѣ зъ Павломъ и Варнавою, давши имъ письмо слѣдуючої основы: „Апостолы и старшіи браты засылають тымъ братамъ, що наvertsали ся зъ поганѣвъ въ Антиохію, Сирію и Киликію, поздоровлене! Колисьмо учули, що деякіи зъ помежи насъ затревожили васъ словами, то ухвалилисьмо всѣ на нашихъ зборахъ, vybrати мужѣвъ и пѣслати до васъ зъ наймильшими нашими людьми, Варнавою и Павломъ, котріи пожертвовали душѣ свой для имени Господа нашего Исуса Христа. Мы урадили при помочи Духа св., щобы бѣльше не накладыти на васъ тягарѣвъ, крѣмъ тыхъ, що суть конечно потрѣбніи, щобысьте ся вздержували вѣдь всего, що идоламъ жертвоване, або удушене, вѣдь крови и вѣдь всякої нечистоты, — а коли всего того выстерѣгати ся будете, добре учините. Оставайте здоровіи.“

Тое письмо (послане) урадовало дуже тыхъ Християнѣвъ, що ся були наvertsали зъ поганѣвъ, а теперъ тымъ бѣльше утвердили ся въ любви до вѣры християнскои. Забавивши черезъ якійсь часъ въ Антиохію, вѣзвавъ св. Павелъ Варнаву, щобы зъ нимъ вѣдвѣдавъ братѣвъ по всѣхъ мѣстахъ, въ котрыхъ самъ проповѣдавъ слово боже. Потѣмъ роздѣлили ся оба Апостолы; Варнава, взявши зъ собою Марка, вѣдпливъ до Кипру, а Павелъ выбравши собѣ Силу за товариша, звѣдавъ Сирію и Киликію, закладаючи всюду и утверждаючи церкви и приказуючи хоронити розпорядженя Апостолѣвъ и старшины. Зъ радостею въ серцю бачивъ Павелъ тѣ церкви, що ся въ вѣрѣ Христовѣй утверждували, и тѣшивъ ся, що зъ кождымъ днемъ взмагало ся число Християнѣвъ. Перейшовши Фригію, Галатію и Миссію, хотѣвъ св. Павелъ пѣйти до Витиніѣ, але на дорозѣ задержавъ ся въ Троадѣ, де мавъ таке видѣне: Оденъ Македончикъ станувъ тутъ передъ нимъ и

просивъ его, чтобы прійшовъ его крайнамъ въ помѣчь. Св. Павелъ познавъ въ тѣмъ знакъ божій, и всѣвши въ корабель, пустивъ ся зъ товаришами своими зъ Троады просто до Самотракій а зъ вѣдтамъ до Филиппѣвъ, де въ день сабату на-вернувъ до новой вѣры одну набожну невѣсту, именею Лидію, котру Богъ напередъ бувъ просвѣтивъ. Лидія, принявши хрестъ зъ цѣлымъ домою своимъ, просила Павла и Силу, чтобы у неї замешкали черезъ якийсь часъ, чого они вѣй не вѣдмовили, тымъ бѣльше, що за неї прикладомъ много иншихъ горнуло ся до вѣры Христовой. Супокѣй тыхъ проповѣдникѣвъ науки Христовой не тревавъ однакожъ довго. Въ тѣмъ мѣстѣ жила одна нещаслива, злымъ духомъ навѣжена дѣвчина, котра за грошѣ ворожила и тымъ способомъ своему панови великій хосенъ приносила. Денебудъ побачила она Павла и Силу, кликала за ними: „Тоті люди суть слугами Бога най-высшого, и они вѣщуютъ вамъ дорогу спасенія.“ Тое робила она черезъ довшій часъ. Таке дѣло не подобало ся св. Павлови, бо вѣнъ знавъ, що Богъ не потребуе свѣдоцтва злого духа, тожъ обернувъ ся до дѣвчины и сказавъ злomu духови: „Я наказую тобѣ въ имени Исуса, чтобысь вѣдъ неї пѣйшовъ.“ Въ тѣй хвили опутивъ злый духъ тоту дѣвчину, и она перестала вѣдъ того часу ворожити. Коли ся о тѣмъ довѣдавъ панъ той дѣвчины и побачивъ велику свою страту, пѣймавъ Павла и Силу, завѣвъ ихъ до суда и оскарживъ тыми словами: „Тоті люде роблять несупокѣй въ мѣстѣ и проповѣдають яко жида звычай, котрого намъ не годить ся пріймати, анѣ пѣсля него жити, бо мы есьмо Римлянами.“ Цѣле послѣдство повстало противъ Апостолѣвъ, а судъ казавъ ихъ сѣчи прутами, вѣдтакъ всадити до темницѣ, ноги до колоды прикувати и добре стеречи. Для имени Исуса зносили Апостолы все тоє терпеливо, молили ся, славили Бога зъ покорою и научали другихъ вязнѣвъ, котрі имъ ся пильно прислуховали. Коло опѣвночи настало несподѣвано велике трясенє землѣ, и въ тѣмъ порушили ся пѣдвалины темницѣ, отворили ся дверѣ и спали пута зъ усѣхъ. Дозорця темницѣ перѣстрашивъ ся, бо гадавъ, що вязнѣ поутѣкали; добувши про-те меча, хотѣвъ собѣ жите вѣдобрати зъ боязни передъ карою зѣ стороны зверхности. Павелъ, побачивши тоє, повздержавъ его вѣдъ того словами: „Не роби собѣ нѣчого злого, бо мы всѣ тутъ

зѣстали.“ Коли принесли свѣтло, упавъ дозорця зъ страхомъ до нѣгъ Павла, выпровадивъ ихъ потѣмъ зъ вязницѣ и сказавъ: „Панове! що маю чинити, абымъ доступивъ спасеня?“ „Вѣруй въ Иисуса Христа, а будешь спасеный ты и дѣмъ твоѣй ,“ — вѣдповѣли ему Апостолы, а ознакомивши его зъ наукою спасеня, охрестили его заразъ зъ цѣлымъ домоу. Урадованый дозорця спровадивъ ихъ до дому своего, а прилагодивши вечерю, тѣшивъ ся зъ цѣлою родиною своею, що увѣривъ въ правдивого Бога.

На другій день рано, скоро засвитало, приславъ судъ слуги свой до дозорцѣ вязницѣ, абы увѣдливъ Павла и Силу. Але они не хотѣли выйти зъ вязницѣ, мовячи: „Побивши насъ явно, безъ засуду, кинули вѣдтакъ насъ, обывательѣвъ римскихъ до вязницѣ, а теперъ зновъ тайкомъ насъ зъ вѣдтамъ выпускають; не опустимо вязницѣ, доки самѣ не прѣйдуть и насъ не выпровадять.“ Урядники затревожили ся, довѣдавши ся, що такъ обывательѣвъ римскихъ зганьбили; прѣйшли отже до вязницѣ и перепросили Павла и Силу, а тѣ не зважаючи на ганьбу и муки, якѣ вытерпѣли, але радуючи ся въ Господѣ, упѣмнули братѣвъ, щобы були постоянными въ вѣрѣ, и пустили ся потѣмъ въ дальшу дорогу.

12. Св. Павелъ въ Аѣинахъ, Коринѣ и Троядѣ.

Опустивши зъ товаришами своими Филиппы, пѣйшовъ св. Павелъ черезъ Амфиполь и Аполлонію до Фесалоники або Солуня, де була бѣжница жидѣвска. Черезъ три сабаты научавъ тутка св. Павелъ выясняючи, що Иисусъ есть правдивый Мессією, котрый за насъ терпѣвъ и умеръ на хрестѣ, а третого дня воскресъ. Много поганѣвъ и жидѣвъ обохъ полѣвъ увѣрило въ Евангеліе, котре Апостолы зъ великою ревностю проповѣдали. Начальники жидѣвскѣй пѣдбурили однакожь нарѣдъ, напали на дѣмъ Іасона, у котрого Апостолы мешкали, и хотѣли пѣймати Павла и Силу. Христіане выправили ихъ отже до Беріи, де зъ разу безъ всякого перепоны проповѣдали слово боже въ божници; але коли зъ Фесалоники прѣйшли жида и пѣдбурили противъ нихъ такожь и тутъ нарѣдъ, мусѣвъ св. Павелъ зновъ утѣкати, зѣ-

ставивши въ Беріи Тимоѳея и Силу. Св. Павелъ поїшовъ самъ до Аѳинъ, де мавъ выждати Тимоѳея и Силу. Тутъ научавъ щоденно жидѳвъ въ божници, и поганѳвъ, розправляючи зъ ними на рынку. Цѣкавый народъ збѣгавъ ся до него цѣлыми товнами; приходили его слухати такожь и Философы, Епикурейцъ и Стоики, котрѣ тожь бажали пѳзнати науку, проповѣдану устами св. Павла. Але незадовго власне тѣ послѣднѣй порвавши св. Павла, ставили его передъ найвысшу раду, Ареопагъ звану, щобы тамъ здавъ точну справу зъ того, що учить. Станувши передъ найвысшимъ урядомъ мѣста, зачавъ св. Павелъ зъ властивою собѣ годностю бесѣду свою вѳдъ того, що ходячи по мѣстѣ, побачивъ вѳвтарь, на котрѳмъ було написано: „Богу незнакомому.“ „Того отже“, сказавъ, „котрого не знаючи славите, я вамъ проповѣдаю. Богъ, котрый сотворивъ цѣлый свѣтъ и все, що на нѣмъ, той будучи паномъ неба и землѣ, не мешкає въ церквахъ, поставленыхъ людскою рукою и не потребує нѣчого вѳдъ людей, бо вѳнъ самъ дає всему жите и все, що потрѣбно. Вѳнъ учинивъ зъ одного чоловѣка весь рѳдъ людскѣй, щобы мешкавъ по цѣлѳй земли, и розмѣривъ часть и границѣ ихъ мешкань, щобы шукали Бога, чи не найдуть его, хотя вѳнъ недалеко вѳдъ кожного зъ насъ — бо въ нѣмъ жѣємо, и рушаємо ся и єсьмо, якъ и деякѣ зъ вашихъ поетѳвъ сказали: єсьмо зъ его роду. Будучи отже зъ роду божого, не маємо розумѣти, щобы божество було подѳбне або золоту або срѣблу, або каменеву рѣзаному штукую людскою. Вправдѣ бувъ Богъ допустивъ, щобы наступили часы невѣдомости, але теперъ увѣдомляє людей, щобы всѣ всюда каляли ся, и то для того, що вѳнъ постановивъ уже день, въ котрѳмъ судити має свѣтъ въ справедливости задля того мужа, черезъ котрого установивъ вѣру и котрого воскресивъ зъ мертвыхъ.“

Зъ увагою слухали всѣ Павла и плескали въ руки, доки не вспѳмнувъ о воскресеню. Скоро згадавъ о воскресеню Іисуса зъ мертвыхъ, почали однѣ насмѣвати ся, а другѣ казали: „О тѳмъ будемо иншимъ разомъ Тебе слухати.“ Такъ опустивъ св. Павелъ ихъ збѳръ. Деякѣ однакъ поїшли заразъ за нимъ и прѣймили вѣру, а mezi ними бувъ Дѳонисѣй, членъ Ареопагу, и одна значнѣйша невѣста, именовъ Дамарь.

Межи тими, що слухали св. Павла въ Аѳинахъ, розрѣзняемо три роды людей. Були тамъ люде легкїи, зарозумѣли и до розваженя рѣчей высшихъ неспособнїи; тотї насмѣвали ся зъ того, чого понятї не могли. Побѣчь нихъ були люде рѣвнодушнїи, непрїятель працѣ и розваги, невѣльники власной змысловости, котрїи, поки еще не розважили, не вѣдидали вправдѣ новой науки, але понятє єи и выконанє вѣдидали до пѣзнѣйшого, неозначеного часу. Було наконецъ малє число добрыхъ, и тотї приняли заразъ науку божу, увѣрили въ ню и старали ся до неї въ житю приноровлятьсє.

Зъ Аѳинъ пѣйшовъ св. Павелъ до Коринѣу, де знайшовъ одного жида, именованъ Акилу, котрый бувъ зъ жѣнкою своею Прискилою зъ Риму прїйшовъ. Св. Павелъ замешкавъ у него и зарабатывъ працею рукъ своихъ на удержанє свое (вѣнъ бувъ ткачемъ), а въ свята и празники жидѣвскїи проповѣдавъ по божницяхъ науку Іисуса Христа. Тутъ прїйшли такожъ до св. Павла зъ Македонїи Тимоѳей и Сила, и допомагали єму въ научаню. Але коли зъ слѣвъ его жида насмѣвали ся и народъ супроти него пѣдбурювали, загадавъ бувъ св. Апостоль уже до поганѣвъ переселити ся. Того не допустивъ однакожъ Г. Богъ и сказавъ до него въ ночи черезъ видѣнє: „Не бѣй ся, але говори и не мовчи, для того, що я єсмь зъ Тобою; нѣхто не кине ся на тебе, щоби Тебѣ пошкодити.“

Тутъ въ Коринѣи мешкавъ св. Павелъ черезъ пѣвтора року, навчаючи слова божого и навертаючи много людей до Христа. Наконецъ повстали жида такой супротивъ него, пѣрвали его и заволѣкли до старосты мѣсцевого, Галліона. Але той не хотѣвъ судити св. Павла, мовлячи: „Слибы вѣнъ що злого учинивъ, то я выслушавъ бы васъ, але коли тутъ ходить о слова и споры въ законѣ вашѣмъ, то не буду вѣдати ся въ тую справу.“

Св. Павелъ забавивъ по тѣй подѣи еще троха въ Коринѣи, а вѣдтакъ пустивъ ся зъ Акилею и Прискиллею до Сирїи, вѣдвидѣвъ потѣмъ Галатїю и Фригїю и задержавъ ся въ Ефесѣ, де знайшовъ Христїанѣвъ, котрїи були хрещенїи тѣлько хрещенємъ Іоанна, и тыхъ казавъ св. Павелъ охрестити въ имени Іисуса; вѣдтакъ клавъ самъ на нихъ руки, по чѣмъ зступивъ на нихъ Духъ св., и они почали гово-

рити всѣлякими языками. Въ Ефесѣ перебувавъ св. Павелъ два роки и вславивъ ся туй чудами; — вкладано н. пр. на хорыхъ одѣжъ его и въ тѣй хвили опускали ихъ хоробы и злїи духи. Побачивши тое, почали деякїи ворожити жидѣвскїи такожь взывати имени Іисуса Христа зъ своен стороны надъ тими, що мали злыхъ духѣвъ, мовлячи: „Заклинаємо васъ черезъ Іисуса, котрого Павелъ проповѣдає.“ Але духъ злїи въдповѣвъ имъ: „Іисуса знаю, и Павла знаю; але вы що за однї?“ — Потѣмъ кинувъ ся оденъ чоловѣкъ, въ котрѣмъ бувъ злїи духъ, на нихъ, поваливъ ихъ на землю, подеръ на нихъ одѣжъ, такъ, що ледво могли утечи нагїи и пораненїи. Були то сыны одного жида, именемъ Скевы, значнѣйшого священника, котрымъ тое ся стало. Коли вѣсть о тѣмъ розѣйшла ся, упавъ великїи страхъ на жидѣвъ и поганѣвъ, а вѣрнїи славили Бога, збираючи ся доокола Павла въ великѣмъ числѣ.

Много зъ тыхъ, котрїи за надто любовали ся въ свѣтовыхъ рѣчахъ и ворожицтвахъ, знесли свой книги и попалили ихъ въ присутности братѣвъ, щобы заражене зъ тыхъ книгъ мѣжь ближнихъ не ширило ся. И такъ росло слово боже и вкорѣняло ся.

Зъ Ефеса мавъ замѣръ св. Павелъ пѣйти до Іерусалима, а зъ вѣдтамъ до Риму; выправивъ про-те до Македонїи напередъ Тимофея и Ераста. Коли самъ перебувавъ въ Ефесѣ, повставъ тамъ бувъ великїи розрухъ противъ него, а поводомъ до того бувъ оденъ золотникъ, именемъ Димитрій, котрый вѣдливавъ зъ сѣбла малїи храмы Дїяны, на взѣръ славної Ефеской святынїи той богинїи; вѣнъ обавлявъ ся теперъ, що, коли вѣра Христова возьме верхъ, то вѣнъ буде позбавленнымъ своего зарѣбку. Въ цѣлѣмъ мѣстѣ настало замѣшане и розрухъ; св. Павелъ хотѣвъ промовити до народа, але ему власнїи прїятель его не позволили, щобы не наразивъ ся на бѣльше небеспеченство. Покинувъ отже Ефесъ, а переходячи черезъ Грецію, задержавъ ся въ Троадѣ, де перебувъ сѣмъ днѣвъ зъ учениками. Тутъ дучило ся, що день передъ вѣдѣздомъ, коли вѣнъ згромадивъ братѣвъ, щобы зъ ними обходити памятку муки Христовой и пѣзно въ ноци еще наувачавъ, взываючи до вытревалости въ вѣрѣ; — що тогды оденъ молодець, именемъ Евтихїи, котрый сидѣвъ въ вѣкнѣ

на третомъ поверсь, уснувъ и зъ вѣдтамъ упавши на долину, забивъ ся вѣдъ разу. На тог надбѣгли заразъ до него ученики, межи ипшими такожь и Павелъ, котрый обнявши его руками, сказавъ: „Не тревожьтъ ся, бо въ нѣмъ есть душа его.“ Молодець вставъ на тѣ слова и пѣйшовъ назадъ до хаты, де св. Павелъ ажъ до рана учивъ, а вѣдтакъ, попрашавши ся зъ братами, вѣдѣйшовъ.

Зъ Троицы пѣйшовъ св. Павелъ сушею до Лесбось, а потѣмъ черезъ Хиосъ и Самось прѣйшовъ разомъ зъ збраними братьями до Милету. Тутка скликавъ вѣнъ пресвитерѣвъ священникѣвъ церкви Ефесской, и такъ до нихъ промовивъ: „Вы знаете вѣдъ першого дня, котрого я прѣйшовъ до Азїѣ, що я зъ вами бувъ черезъ весь часъ, служачи Господу зъ покорою и зъ слѣзами середъ покусь, котрѣ на мене приходили вѣдъ жидѣвъ. Знаете, що я не опуствивъ нѣчого пожиточного, щомъ вамъ мавъ ознаймити, и чога мавъ я васъ научити, такъ явно, якъ и по домахъ, проповѣдаючи жидамъ и поганамъ покаянє и вѣру въ Господа нашего Иисуса Христа. Теперъ иду я до Иерусалима и не знаю, що мене тамъ ожидає; тѣлько Духъ божїй каже менѣ, що мене ожидають въ Иерусалимѣ вязниця и терпѣня. На се я однакожь не зважаю такъ дуже, а здоровья мого не цѣню бѣльше, якъ самого себе, кобы я тѣлько дальше мѣгъ докѣнчити мою службу, котру я взявъ вѣдъ Иисуса Христа въ цѣли проповѣданя Євангелїя. Теперъ знаю, що мого лица оглядати не будете, освѣдчаю отже нынька передъ вами, що до згубы душевной жадному зъ васъ я не бувъ причиною, бо я вамъ вѣрно ознаймивъ волю божу. Пильнуйте самї себе и всей череды, надъ котрою васъ Духъ св. постановивъ Епископами (владиками), щобысьте заряджували церквою божою, котру Христось набувъ собѣ власною кровю. Знаю, що по вѣдъ, вѣдъ моѣмъ зъ вѣтси появлять ся межи вами вовки хижї, котрѣ будутъ роздирати череду. И помежи вами повстануть мужѣ облуднї, котрѣ намагати ся будутъ, щобы ученикѣвъ за собою потягнути. Для того майте бачнѣсть и памягайте, що я черезъ три роки въ ночи и въ дни не перестававъ кожного зъ васъ напминати заливаючи ся слезами. А теперъ поручаю васъ ласцѣ Бога, котрый есть сильный збудувати, и роздѣлити дѣлицтво межи всѣми посвяченными. Срѣбла, зо-

лота и одежей вашихъ нѣколи я не пожадавъ, якъ самі знаєте; — моимъ потребамъ, якъ такожъ и потребамъ тыхъ, що були зѣ мною, служили отъ тоті руки. Я показавъ вамъ, що такъ працюючи, треба пѣдпомагати слабыхъ и памятати на слова Іисуса Христа: *Лучше есть давати, якъ брати.*“ Закѣнчивши свою бесѣду, упавъ св. Апостоль на колѣна и моливъ ся зъ всѣма. Засмучені ученики плакали, обѣймаючи и цѣлюючи Павла, а наибѣльше тымъ розжалували ся, що Павелъ сказавъ, же єго вже бѣльше оглядати не будуть.

13. Св. Павелъ приходитъ до Іерусалима. Бунтъ въ мѣстѣ противъ него.

Прийшовши до Тиру, одного зъ наибѣльше торговельныхъ мѣстъ старого свѣта, зѣставъ св. Павелъ вѣдъ братѣвъ зъ великою сердечною принятыи, и для того задержавъ ся у нихъ черезъ цѣлый тыждень. Всѣ вѣдрадживали єму, щобы не ишовъ до Іерусалима, але нѣщо не могло вѣдвести св. Павла вѣдъ повзятого постановленя. Коли прийшовъ часъ вѣдѣзду, вѣдпровадили св. Павла всѣ ученики зъ жѣнками и дѣтьми ажъ за мѣсто, де клякнувши надъ берегомъ моря, молили ся разомъ, а попросивши ся вѣдтакъ зъ Апостоломъ, вернули ся назадъ до мѣста. Зъ Тиру пѣйшовъ св. Павелъ до Птолемеиды, де зъ радостею знайшовъ много ученикѣвъ, у котрыхъ день перебувъ, а потѣмъ поспѣшивъ сушею до Кесаріѣ. Тутъ мешкавъ Филипъ Діаконъ зъ трома доньками, котрѣ пророкували. До єго дому завитавъ св. Павелъ зъ товаришами своими. По кѣлькохъ дняхъ прийшовъ зъ жидѣвскои землѣ пророкъ, именовъ Агавъ, а завитавши до дому Филипа, взявъ поясъ Павла, звязавъ собѣ нимъ руки и ноги, и сказавъ: „Мужа, котрого есть поясъ той, звяжуть въ Іерусалимѣ жиды и выдадутъ въ руки поганѣвъ.“ Коли тое учули ученики, просили Павла зъ плачемъ, щобы не ишовъ до Іерусалима. Але св. Апостоль, будучи невзрушенимъ въ своѣмъ замѣрѣ, сказавъ: „Що чините, плачучи и засмучаючи сердце мое? Я готовъ не лишень дати ся звязати, але и умерти въ Іерусалимѣ для имени Іисуса Христа.“ Коли побачили, що вѣдрадити

єму було годъ, сказали спокійно: „Най ся дѣе воля божа!“

Зѣбравши ся, вирушивъ св. Павелъ въ дорогу до Іерусалима въ товариствѣ привязаныхъ до себе братѣвъ, и зѣоставъ туй повитаный зъ великою радостею. Тутъ оповѣдавъ вѣнъ Іаковови и иншимъ старшимъ, що Господь Богъ чинивъ межи поганями за помочею єго, и всѣ славили Бога. Але не довго тѣшивъ ся св. Павелъ супокоемъ, бо коли єго побачили въ церквѣ жиды, що прійшли були зъ Азіѣ, пѣдбурили нарѣдъ, и кинули ся на него зъ окликомъ: „Мужъ израильскій! Той єсть чоловѣкъ, котрый супроти народа, закона и сєго мѣста всюда и всѣхъ научає, котрый навѣтъ и погаибѣвъ впровадивъ до церкви и зганъбивъ тоє мѣсце святе!“ На той крикъ зворушило ся цѣле мѣсто и заразъ збѣгла ся товпа народа, котра пѣймавши Павла, волѣкла єго зъ церкви, и булабы єго при дверехъ святынѣ убила, колибы одєнь тысячникъ не бувъ надбѣгъ зъ зѣбланимъ вѣйскомъ, и не бувъ освободивъ єго зъ рукъ розбѣшєныхъ жидѣвъ.

Тысячникъ, на котрого видъ нарѣдъ троха успоковѣвъ ся, пѣймавъ Павла, казавъ єго двома ланцухами звязати и допытывавъ ся, хто вѣнъ єсть, и що вѣнъ зробивъ? Але коли задя великого крику мѣжъ товпами народа нѣчого певного не мѣгъ ся довѣдати, казавъ св. Павла до вязницѣ запровадити.

Сею вязницею бувъ одєнь оборонный замокъ, на горбку побѣчь церкви выставлений. До него вели широкі камѣннї сходы, а тамъ, де они ся кѣнчили, було обширне мѣсце, ведуче до дверей замковыхъ. Коли св. Павелъ прійшовъ до сходѣвъ, взявъ ся нарѣдъ туды тиснути и кричати: „Убий єго, убий єго!“ — такъ, що жовняры мусѣли єго ажъ на гору вынести, щобы запобѣгчи непорядкамъ. Зъ вѣдси подививъ ся св. Павелъ въ долину, а побачивши множество народа зѣбраного, просивъ тысячника, щобы єму позволивъ промовити до народа. Коли єму тоє дозволено, промовивъ такъ: „Мужъ, браты и вѣтцѣ! слухайте, яку вамъ теперь здамъ справу.“ Коли нарѣдъ учувъ, що Павелъ говорить по жидѣвски, замовкъ, и настала велика тишина. Св. Апостоль оповѣдавъ народови, що будучи передъ тымъ ревнымъ Фарисеемъ, переслѣдуючимъ Христїанѣвъ, видѣвъ Іисуса Назорейского въ

великомъ блеску и свѣтлости на дорогѣ до Дамаску, и що Спаситель казавъ ему принять хрестъ зъ рукъ Ананіѣ и голосити нову науку въ Іерусалимѣ и межѣ поганями. Нарѣдъ не позволивъ ему кѣнчѣти зачатой бесѣды, але пѣдѣсь ще бѣльшій крикъ и жадавъ вѣдъ тысячника, абы Апостола згладивъ зъ землѣ, бо вѣдъ не вартъ, щобы живѣ. Коли той голосъ не устававъ, казавъ тысячникъ запровадити Павла до замку, мучити и сѣчи его бичами, щобы ся довѣдати, для чого такъ дуже противъ него обуривъ ся нарѣдъ? Якъ зачали св. Павла ременями вязати, спытавъ ся вѣдъ сотника, стоячого побѣчъ себе: „Чи годить ся сѣчи бичами обывателя римского, поки го ще не осуждено?“ Тыхъ слѣвъ злякавъ ся тысячникъ и казавъ вѣдступити тымъ, що го мучили; на другій день, скликавъ вѣдъ священникѣвъ жидѣвскихъ и цѣлу раду, хотячи ся докладно довѣдати, о що жиды Павла обвиняють, а припровадивши увязненого, ставивъ его передъ зѣбраными. Заледво зачавъ св. Павелъ о своѣй чистѣй совѣсти и невинности своѣй говорити, казавъ его Ананіа, найвысшій священникъ, бити въ лице. Обуреный такимъ поступованемъ мужъ святой, сказавъ до Ананіѣ: „Ударить тебе за тое Богъ, стѣно побѣлена (облуднику)! Засѣвши тутъ маешъ мене судити ведля закона, а ты кажешъ мене бити безправно.“ Коли на се оденъ зъ присутныхъ сказавъ до него: „Ты злорѣчишь найвысшому священникови?“ — вѣдповѣвъ св. Павелъ: „Я не знавъ, браты мой, що вѣдъ есть найвысшимъ свѣщенникомъ, бо законъ божей ведить: „Начальникови народа злорѣчити не будешъ.““

Св. Павелъ пересвѣдчивши ся, що вѣдъ судивъ тыхъ не можъ сподѣвати ся справедливости, постановивъ ужити способу для освобожденя себе вѣдъ рукъ неприятельвъ своихъ. Въ радѣ, передъ котрою стоявъ Апостоль, находили ся Фарисеѣ и Садукееѣ, зъ котрыхъ послѣдній не вѣрили въ безсмертнѣсть душѣ, анѣ въ воскресене, анѣ въ те, що суть ангелы, въ що онаковожъ всѣ Фарисеѣ вѣрили. Тожъ вѣдозвавъ ся св. Павелъ до Фарисеѣвъ: Мужѣ и браты! Я есмь Фарисей, сынъ Фарисеѣвъ; мене судять задля вѣры въ безсмертнѣсть душѣ и воскресене зъ мертвыхъ.“ Тоті слова мали той паслѣдокъ, що Фарисеѣ уймили ся заразы за нимъ противъ Садукееѣвъ, а коли ся такъ нарѣдъ поме-

жи собою почавъ сперечати, и настало велике замѣшане, обавлявъ ся тысячникъ, щобы Павла не роздерли, и казавъ для того жовнярамъ его вывести и запровадити на беспечне мѣсце.

Въ темной вязницѣ зоставъ отже теперь св. Павелъ а мукъ додавало ему наибольше тоє, що ся переконавъ о браку всякого чувства у земляковъ своихъ, котрымъ нѣсь супокѣй и щастє, а котрй его за тоє зъ ганьбою вѣдь себе вѣдкинули. Коли такъ сидѣвъ плачучи надъ нещастємъ своего народа, показавъ му ся слѣдуючои ночи Исусъ, котрый станувъ при нѣмъ и сказавъ: „Будь вѣдважнымъ! якъ ты оминѣ свѣдчивъ въ Иерусалимѣ, такъ и въ Римѣ свѣдчити тобѣ треба.“

14. Св. Павелъ ставлений передъ Феликсомъ, Порціємъ Фестомъ и королемъ Агриппою.

На другій день по увязненю Павла зобрало ся около 40 головныхъ непріятелѣвъ Апостола, и тѣ записягли собѣ, що доки его не убють, не будуть анѣ їсти анѣ пити. Они освѣдчили постановленє своє навѣтъ старшинѣ и жадали заразомъ, щобы тая чимъ скорше Павла передъ себе вѣзвала, абы его тымъ способомъ напасти и убити, закимъ вѣнъ ще стане передъ судомъ. Сестрѣнецъ св. Павла, довѣдавши ся о томъ, перестерѣгъ его передъ непріятелями заразы; св. Павелъ призвавъ до себе одного сотника и просивъ его, щобы вѣнъ того молодця до тысячника завѣвъ, абы того послѣдного о замѣрахъ вороговъ увѣдомити. Клявдій Лизія не хотѣвъ вѣдповѣдати за тоє, що ся заносило, отже выправивъ Павла пѣдъ сторожею войсковою, а то, двѣста пѣшихъ, сѣмдесять їздцѣвъ и двѣста иншихъ т. зв. копійникѣвъ въ ночи до старосты Феликса, до Кесареи, и описавъ въ листѣ докладно все тоє, що ся стало зъ Павломъ въ Иерусалимѣ.

Въ Кесаріи стережено св. Павла въ палатѣ Ирода, а коли пятого дня прїѣхавъ до того мѣста зъ Иерусалима найвысшій архіерей Ананія зъ старшими народа, заразы заскарживъ зъ прокураторомъ Тертуліємъ Павла, що вѣнъ не тѣлько

побуджає нарѣдъ до бунту але такожъ, що єсть начальникомъ секты Назорейскої. Феликсъ, выслухавши заскаржене, дозволивъ Павлови оправдати ся. Не найшовши однаковожь въ Павлѣ вини, вѣдложивъ судъ до приѣзду Лиціѣ. Перебуване въ вязниці старавъ ся Феликсъ Павлови по змозѣ осолоджувати, тожь позвалявъ, щобы его пріятель вѣдвиджували. Самъ навѣтъ вѣзвавъ его до себе и слухавъ его пильно зъ жѣнкою своєю Друзилією, котра була жидѣвкою. Але коли св. Павелъ взявъ научати о справедливости, чистотѣ и о будучомъ судѣ, злякавъ ся Феликсъ и вѣдложивъ розмову свою зъ вимъ на дальшій часъ. Староста прикликувавъ св. Павла по кѣлька разѣвъ єще до себе, сподѣваючи ся, що той дасть му грошѣ за освобожденє своє, але коли тоє не наступило, державъ его дальше въ вязниці, тымъ бѣльше, що тымъ способомъ хотѣвъ жидамъ приподобатися.

По Феликсѣ обнявъ правлѣнє Порцій Фестъ, котрый черезъ якійсь часъ перебувавъ въ Іерусалимѣ. Того просили жидаы, щобы казавъ Павла зъ Кесаріѣ привести до Іерусалима и ставити поредъ судомъ. Вправдѣ не приставъ Фестъ на тоє, але обѣцявъ имъ, що вимѣрить справедливоєсть, коли прійшовши до Кесаріѣ, удоводнять тамъ свой закиды супроти Павла. Для того зѣѣхала ся старшина до Кесаріѣ, и почала на Павла много тяжкихъ обвиненій метати. Св. Павелъ вѣдповѣдавъ на всѣ закиды зъ гѣдноєтю, мовлячи, що не выступавъ анѣ супроти закона, анѣ супроти церкви, анѣ супроти цѣсаря. Выслухавши обѣ стороны, а бажаючи жидамъ высвѣдчити ласку, сказавъ Фестъ до Павла. „Хочешъ ѣхати до Іерусалима, и тамъ въ тыхъ справахъ судженымъ бути передо мною?“ На тоє вѣдповѣвъ св. Павелъ: „Я стою передъ цѣсарскимъ судомъ, и тутъ маю бути судженымъ. Жидамъ не шкодивъ я въ нѣчѣмъ, якъ ты самъ знаєєшь. Сли я имъ чимъ небудь зашкодивъ, або сли я що зробивъ гѣдного смерти, то не вѣдхилию ся вѣдъ тої кары; а сли въ тѣмъ нѣчого нема, о що тоті мене обвиняють, то нѣхто не може имъ мене выдати. Я вѣдкликаю ся до цѣсаря!“ Умовивши ся зъ радою, вѣдповѣвъ ему Фестъ: „Ты вѣдкликавъ ся до цѣсаря, тожь и пѣдешъ до цѣсаря.“

Въ кѣлька днѣвъ потѣмъ появилъ ся въ Кесаріи Продъ молодшій зъ жѣнкою своєю Верникою, щобы привитати Феста,

и забавивъ тутъ черезъ колька днѣвъ. Староста повѣдавъ ему дещо о Павлѣ и ненависти жидѣвъ супроти него, а коли Иродъ цѣкавый бувъ видѣти и почути науки того мужа, о котрѣмъ толькo говорено, казавъ его Фестъ ставити передь королемъ, котрый застѣвши въ цѣлѣй славъ зъ жѣнкою своею на престолѣ, такъ заговоривъ до Павла: „Можешъ теперъ свобѣдно самъ о собѣ говорити.“ Користаючи зъ тои спосѣбности зачавъ св. Павелъ смѣливо говорити и здавъ справу зъ цѣлого жита и поступованя своего, звернувши такожъ увагу присутныхъ на свое чудне навернене и на правдивѣсть воскресеня Исусового. Почувши о воскресеню, перервавъ Фестъ св. Павлови бесѣду и сказавъ: „Ты збожеволѣвъ, Павле! велика наука навела на тебе хоробливѣсть розуму.“ — „Не збожеволѣвъ я“, вѣдповѣвъ Павелъ, „але проповѣдаю слова правды и тверезости. Тажъ о томъ знае король, до котрого я свобѣдно говорю, бо думаю, що нѣчого зъ тыхъ рѣчей не єсть му тайнымъ.“ Обернувши ся до короля, сказавъ: „Чи вѣришь пророкамъ королю Агриппо? Знаю, що вѣришь.“ На тоє вѣдповѣвъ ему король: „Ты мене ще намовишь, щобымъ ставъ ся христїяниномъ.“ — „Я прошу Бога“, вѣдповѣвъ Павелъ, „щобы въ малѣмъ и въ великомъ, не толькo Ты, але и всѣ, що мене нынѣка слухають, такими стали ся, якимъ я єсмь, крѣмъ тыхъ оковъ.“ Потѣмъ вставъ король, староста и Верника зъ цѣлымъ дворомъ, а уступивши на сторону, згодили ся на тоє, що Павелъ нѣчого такого не учинивъ, що-бы заслугувало на смерть або вязницю. Агриппа же сказавъ до Феста: „Можна бы чоловічка того пустити на волю, кобы не бувъ вѣдкликувавъ ся до цѣсаря.“

15. Подорожъ Павла до Риму. Розбите корабля.

Небавкомъ потѣмъ вѣдавъ Фестъ св. Павла зъ другими вязнями сотникови Іудіеви, щобы всѣвъ зъ ними на корабель и завѣзъ ихъ до Риму. Товаришами св. Павла були Лука и Аристархъ, котрї постановили дѣлити зъ учителемъ своимъ всякї небезпеченства и невыгоды подорожи. Другого

дня приймили они до Сидону. Іудій обходивъ ся по людски зъ Павломъ и для того могли Христіяне св. Павла всюда гостинно принимати и всякими припасами на дорогу заосмотрювати. Зъ Сидону пустили ся въ дальшу подорожъ, але понеже вѣтры були противнй, приплынувъ корабель по довгѣмъ часъ пѣдъ островъ Кипръ; переплывши вѣдтакъ море Киликіѣ и Памфиліѣ, прибивъ до Листръ въ Ликии. Тутъ надьбавъ Іудій оденъ корабель Александрійскій, що пльвъ до Италіѣ и пересѣвъ на него зъ вязнями своїми. Лѣнниво дуже пльвъ той корабель, зъ причини противныхъ вѣтрѣвъ, такъ, що зъ великимъ напруженемъ ледво дѣстали ся на островъ Критскій, де высѣли недалеко мѣста Таласса, въ мѣсци, котре называють добрй пристани. А понеже була вже пѣзна осѣнь, а частй бурѣ въ сю пору утрудняли дуже подорожъ морску, то радивъ св. Павель, щобы тутка перезимувати. Однакожъ тота пристань не була выгѣдна, и для того хотѣли другй пустити ся до Феникіѣ, котра мала пристань выгѣднѣйшу, и тамъ перезимувати. Тота рада сподобала ся сотникови; стягнено отже якорь (котвицю), и при догѣднѣмъ вѣтрѣ пустили ся весело въ дальшу дорогу. Але не довго потѣмъ наставъ вѣтеръ такъ сильнй, що жадною мѣрою не було можна вздержати корабля. Насильна буря метала нимъ на всѣ стороны, чорнй хмары покрыли небо такъ, що анѣ сонця анѣ звѣздъ не було видно. Для улекшеня корабля выкинено въ море часть ладунку, а коли и тоє не помагало, мусѣли затопити все надѣбля корабельне. Буря не уставала, вѣтры шумѣли безъ перестанку, такъ, що всѣ стративши надѣю на якій небудь ратунокъ, уже и стравы до устѣ не хотѣли брати. Тогды ставъ св. Павель посередѣ нихъ и сказавъ: „Мужь! лѣпше було мене услухати, коли я вамъ радивъ зѣстати ся въ Критѣ: не булобы того страху и шкоды. Теперъ наминаю васъ, щобысьте всѣ мали добру надѣю, бо нѣхто зъ насъ не стратить ся, крѣмъ самого корабля. Бо передѣ мною станувъ бувъ ангель Бога, котрому я служу и сказавъ: „Не бѣй ся, Павле; треба щобысь станувъ передѣ цѣсаремъ, и для того дарувавъ тобѣ Богъ всѣхъ, котрй вѣдутъ зъ тобою. Проте будьте доброй мысли, бо вѣрю Богу, що такъ буде, якъ менѣ сказано.

Чотырнайцатой ночи плавбы, коли еще буря тревала,

здавало ся мореплавателямъ, що имъ ся указала якась краина. Спустивши шнуръ зъ оловомъ, знайшли 20 сяжнѣвъ глубины, а вѣдтакъ небавкомъ 15 сяжнѣвъ и менше, що показувало, же зближують ся до сухого краю. Але зъ боязни, щобы корабель не ударивъ о яку скалу укрыту въ мори, спущено чотыри котвицѣ, и всѣ бажали лише, щобы якъ найскорше засвитавъ день. Надъ ранкомъ, коли починало свитати, згромадивъ Павель всѣхъ, що були на корабли (а було тамъ 276 осѣбъ), и сказавъ до нихъ: „Нывька чотырнацятый день вычѣкуете голоднй, нѣчого не вѣвши. Про-те прощу васъ щобысьте вѣли для вашего здоровья; бо жадному зъ васъ волосъ зъ головы не спаде.“ Сказавши тое, взявъ въ руки свой хлѣбъ и подакувавши Богу, ломавъ его и зачавъ вѣсти. Потѣмъ и товаришъ его, набравши вѣдваги, покрѣпили ся. Насытивши ся, выкинули решту ладунку въ море, щобы улештити кораблеви. Коли зробивъ ся день, побачили зъ далека незнану землю, а передъ собою вѣдногу моря, оточену скалистыми берегами. Въ сю вѣдногу хотѣли плаватель впровадити корабель; вытягнуто отже котвицю, а розпявши, передне вѣтрило, взяли ся до весель. Але наразъ ударивъ корабель о скалу, укрыгу въ мори; передъ корабля станувъ нерухомый, а задъ розпавъ ся вѣдъ сильного напору моря на двѣ части. Каждый гадавъ тогды о ратунку власного життя. Коли се побачили жовняры, хотѣли поубивати вязнѣвъ, щобы котрый не утѣкъ. Але сотникъ, бажаючи заховати Павла, не допустивъ того, ино приказавъ, щобы тотѣ, котрый умѣли плывати, пустили ся на передъ до берега, — а вѣдтакъ за ними другѣ, на дошкахъ и судинахъ корабельныхъ, щобы ся дѣстали на сушу. Всѣ услухали приказу сотника и дѣстали ся щасливо на берегъ.

16. Св. Павель на островъ Мелитъ (Мальта) и въ Римъ.

Выратувавши ся на сушу, довѣдали ся они, що островъ, на котрый вступили, zove ся Мелитъ (Мальтою). Мешканцѣ того острова були поганы, але бачучи своихъ го-

стей перемоклыхъ и трепечучихъ вѣдъ зимна, запровадили ихъ въ мѣсце, котре ихъ хотъ вѣдъ зимного вѣтру и дошу хоронило, а нанесли дровъ, розложили огонь. И св. Павелъ помагавъ такожь носити дрова а коли назбиранный хворостъ клавъ на огонь, укрыта гадина, очунѣвши и збудивши ся при теплѣ, обвинула ся коло его руки. Коли се поганы побачили, говорили межи собою: „Той чоловікъ есть конечно убійцею, бо хочъ уйшовъ смерти на мори, то помста божа не допускає ему такой жити.“ Павелъ однакожь стрясъ гадину въ огонь, и не утерпѣвъ нѣчого злого вѣдъ еи укушения. Люде, котрѣ до окола стояли, чекали, чи скоро опухне, упаде и умре; але коли видѣли, що ему нѣчого ся не стало, змѣнили свое переконане о нѣмъ и казали, що вѣдъ есть Богомъ.

Управителемъ острова бувъ тогда Поплій; вѣдъ мавъ хуторы свой въ тыхъ сторонахъ, а коли го увѣдомлено, що корабель розбивъ ся, и осада тогожь прибула на островъ, вѣзвавъ всѣхъ до себе и гостивъ ихъ, обѣцюючи обдумати для каждого вѣдповѣдне умѣщене на островѣ. Само тогда лучило ся, що отецъ управителя острова бувъ зложеный тяжкою хворобою. Св. Павелъ поїшовъ до него, помоливъ ся, вложивъ на него руки и сей часъ уздоровивъ его. Коли ся о тѣмъ довѣдали мешканцѣ острова, спровадили зъ всѣхъ сторѣнъ до Павла хорыхъ и недужныхъ, а той уздоровлявъ ихъ. Всѣ про-те дуже полюбили и стали почитати св. Павла и его товаришѣвъ, а коли по тримѣсячнѣмъ пробуваню на Мальтѣ мавъ вѣдплынути до Сиракузъ, заосмотрѣли его въ всѣлякѣй потребы. Въ Сиракузахъ задержавъ ся св. Павелъ три дни; зъ вѣдтамъ поплывъ вѣдтакъ до Ригѣ и до Потіюлы. Тутъ забавивъ ся зъ товаришами 7 днѣвъ, а зъ вѣдси выбравъ ся до Риму. Христіане, що мешкали въ Римѣ, выйшли противъ него ажъ до рынку Аппія, и привитали его зъ великою радостею. Утѣшенный тымъ, зложивъ св. Павелъ Богу щирю подяку и набравъ новои вѣдваги.

Въ Римѣ позволено Павлови мешкати особно зъ жовняромъ, котрый его стерѣгъ. Три дни перебувъ тутъ Апостоль Іисусѣвъ на молитвѣ, приготавлиючи ся до проповѣданя новои вѣры жидамъ и поганамъ. Вѣзвавши до себе жидѣвъ, такъ до нихъ промовивъ: „Мужь-браты! мене звязано въ Іерусалимѣ

и вѣдано въ руки Римлянѣвъ, хочъ я нѣчого не учинивъ супроти народа або звичаю вѣтцѣвского. Ты хотѣли мене выпустити, бо не знайшли въ менѣ жадной вины, задя котрой мавъ бы я смертю укаранымъ бути. Але коли ся тому жи-ды супротивляли, мусѣвъ я вѣднести ся до цѣсаря, и то не для того, щобымъ хотѣвъ бувъ народъ свѣой оскаржити, ино задя того зробивъ я такъ, щобымъ васъ побачивъ, и зъ вами ся розмовивъ. Я звязанный тыми оковами на надѣю Израиле-ви.“ Жи-ды вѣдповѣли ему на тоє: „Мы не одержали жадныхъ листѣвъ зъ землѣ жидѣвской о Тебѣ, анѣ намъ нѣхто зъ братѣвъ не оповѣдавъ нѣчого злого о Тебѣ. Хочемо отже вѣдъ Тебе учути, що розумѣешь.““ Одного дня зѣйшли ся они пѣсля умовы до св. Павла, щобы его почути. Св. Павелъ взявъ имъ отже проповѣдати царство боже, доводячи зъ закону и зъ пророкѣвъ, що Исусъ есть Спасителемъ свѣта. Много зъ нихъ увѣрило, а другі вѣдѣйшли и насмѣвали ся зъ слѣвъ Апостола, суперечаючи ся тымъ способомъ межи собою. Коли се бачивъ св. Павелъ сказавъ: „Добре мовивъ Духъ св. черезъ пророка Исаю до вѣтцѣвъ вашихъ: „Иди до народа того и кажи имъ: ухомъ учуете, а не зрозумѣете, дивлячи ся, видѣти будете, але не зобачите, бо затвердѣло сердце народа того; тяжко ухами слухали, и зажмурили очи свой, щобы очима не видѣли, а ухами не чули, и сердцемъ не розумѣли, и не навернули ся, — абы я уздоровивъ ихъ.““ Найже вамъ отже явно буде, що и поганамъ пѣслане есть тоє спасене боже, и они слухати будуть.“ Учувши тоє, вѣдѣйшли жи-ды, суперечаючи ся межи собою.

Св. Павелъ мешкавъ черезъ два лѣта въ одномъ наймленѣомъ домѣ, проповѣдаючи царство боже и Исуса Христа всѣмъ, що до него приходили.

На томъ кѣнчить ся книга дѣвъ Апостольскихъ, то есть: на 63-ѣмъ роцѣ еры християньской, а шестѣмъ панованя римского цѣсаря Н е р о н а.

17. Розпросторонене вѣры Христовой по цѣлої земли.

Пѣзнавши до теперъ зъ житя Исуса Христа и Апосто-лѣвъ найголовнѣйшій подѣвъ, котрій намъ св. Письмо оповѣдає,

розважно въ кѣнци, якѣ поступи робила наука Спасителя помежи всѣма народами землѣ, и яке благословенство сплынуло зъ неи на тыхъ, що еѣ прѣймили зъ отвертымъ сердцемъ.

Апостолы Христа, подѣливши мовь бы то помежи себе весь свѣтъ, роздѣйшли ся проповѣдати слово житя вѣчного, ведя приказу Спасителя. Имя Исуса славить ся заразъ въ Римѣ, столицѣ широкого царства римского, а навѣтъ за границу его переходить. Св. Петръ згадуе въ однѣмъ зъ своихъ листѣвъ о церквахъ христѣянскихъ въ Понтѣ, Каппадокии, Галати, Вифини, и въ великѣй провинци Азии. Св. Марко закладае церкви въ Египтѣ, а Варнава управляє винницею Христовою въ Кипрѣ. Св. Павелъ мовить въ листахъ своихъ о численнихъ церквахъ въ Греци, Киликии, Сири и Арави, и приносить радѣсну вѣсть Христѣянамъ въ Римѣ, що христѣянска вѣра знана еѣсть по цѣлѣй земли. Дѣѣ церкви учать насъ крѣмъ того, що два Апостолы, Тѣма и Вареоламей, зайшли ажъ до Индѣй, Персѣй и Вактрѣй. Вѣдомо наконецъ зъ численнихъ помянникѣвъ и свѣдоцтвѣ, що не було майже жадной части знаного свѣта, де бы имя Исусове за часѣвъ Апостольскихъ не було голошене и почитане.

Вправдѣ ставили поганы великѣй перепоны ширеню ся вѣры Исуса Христа, якъ то е чинили зъразу жида, бо черезъ три вѣки тревали переслѣдованя Христѣянѣвъ. Тысячѣ Христѣянѣвъ проливали кровь свою за вѣру святу, кладучи головы свой пѣдъ мечъ катѣвскѣй; однѣхъ кидано дикимъ звѣрямъ, другихъ змушувано вступати на запалелѣ стосы, а ще иншихъ мучено найстрашнѣйшими способами передъ згромаженнымъ народомъ на публичнихъ представленяхъ. Жорстокии цѣсарь Неронъ наказавъ першѣй переслѣдувати Христѣянѣвъ въ державѣ своей, въ роцѣ 64. по Христѣ. Страшнѣй мука, якѣ перетерпѣли Христѣяны, описуе Тацитъ (Лѣтопись XV. 44.) тѣми словами: „Неронъ каравъ найдивнѣйшими муками тѣхъ, що визнавали вѣру установлену вѣдъ Христа, котрого Понтийскѣй Пилатъ, управитель землѣ иудейской, засудивъ бувъ на смерть за панованя Тиверѣя. Пѣймано напередъ тѣхъ, котрѣ признавали ся, що суть Христѣянами, а черезъ ихъ вызнане вѣдкрывано дуже велике число иншихъ той-же вѣры! Погубляючи ихъ и убиваючи, роблено собѣ зъ нихъ варвар-

скій и жорстокій игрища. Одныхъ убранныхъ въ шкѣры дикихъ звѣрѣвъ, кидано псамъ, щобъ ихъ роздерали, другихъ прибivano до хреста и шибеницѣ, або обвивано такою матерією и наповано товстостю, абы могли горѣти и въ ночи служити за запаленій походнѣ. Мимо страху и боязни, розширяла ся однако наука Христа що разъ дальше. „Кровь мученикѣвъ, якъ ся выражає оденъ Отець церковный, — була насѣнемъ новыхъ визнавацѣвъ Христа.“ Чимъ бѣльше ихъ губили, тымъ бѣльше росло ихъ число; чимъ бѣльше працювали, щобы выкоренити вѣру Христа, тымъ бѣльше она росширювала ся. Улицѣ и рынки мѣсть були неразъ наповнені невинными жертвами, котрѣ зъ радостю ишли на смерть мученичу.

Якъ звѣръ дикій кидаетъ ся на ловцѣвъ, боре ся зъ ними встекло, и не одно копіе помолить, ажъ наконецъ улягчи мусить переважнѣй силѣ; такъ и тѣ, що переслѣдували Христіянѣвъ, вычерпавши всѣ способы мукъ, узнали наконецъ немѣчь свою, и самі схилили гордѣ свои головы пѣдъ миле ярмо Иисусове. Першимъ зъ цѣсарѣвъ римскихъ, котрый ставъ ся Христіяниномъ, бувъ Константинъ, названный Великимъ, въ роцѣ 314 по Христвѣ; вѣдъ тогды вѣра Христова ширила ся въ округи безъ вину, а хочъ ще часомъ були и такі, що ѣй перепоны ставили, то она ихъ легко поборовала.

Въ мѣсце одного храму Іерусалимского на цѣлу землю, въ котрѣмъ правдивому Богу честь вѣддавано, повстали безчисленній святинѣ, де Бога почитано въ душѣ и правдѣ. Церкви нашѣ суть то дома божѣ, а кожда вежа, що взноситъ вершокъ свѣдъ пѣдъ облака, есть мовѣбы палець, показуючѣй, що тамъ люде жѣють, котрыхъ сердца взносять ся до неба, яко до своєї вѣтчины.

Слово боже проповѣдає ся въ всѣхъ языкахъ, книги Евангелія на всѣ языки переведено, и жадной книги не переписувано анѣ выдавано тѣлько разѣвъ, якъ книги письма святого.

Хрестъ, котрый до недавна ще бувъ ознакою ганьбы, пониженія и посмѣвиска у жидѣвъ и поганѣвъ, ставъ ся теперъ знакомъ почести и славы; вѣнъ зачавъ яснѣти на вершкахъ вежъ церквей христіянскихъ, и окрашувати груди и короны монархѣвъ и князѣвъ, котрѣ его удѣляють такожъ ин-

шимъ въ нагороду чеснотъ и заслугъ для краю. Такъ то чудно зарядило провидѣне боже!

По цѣлѣй земли розширила вѣра Христова свое пановане, такъ, що нема на свѣтѣ краю, де бы ся не найшовъ Христiянинъ. Европа, колисьто замешкана черезъ поганѣвъ, має нынѣка, зъ малыми выимками, самыхъ Христiянобъ за мешканцѣвъ. Въ просторыхъ краяхъ Азiѣ суть численнiй вызнавцѣ Христа; не менше числитъ ихъ Америка и Африка; навѣтъ въ пѣвнѣчныхъ краяхъ, вѣчными снѣгами покрытыхъ, имя Спасителя свѣта уже славить ся. И по нынѣшний день не збуває на мужахъ, що загрѣтi святою любовю до Христа, опускають все, а не лякаючи ся небезпеченствъ и всѣлякого рода невыгѣдъ, спѣшать въ найдалышiй краѣ помежи варварскiй народы, щобы имъ занести спасительне свѣтло Евангелiя.

Въ мѣру розпростороненiя вѣры Христовою, сплывали на народы, що єѣ приняли, великiй благословенства, бо свята наука Спасителя учить насъ найдѣпше повинностей нашихъ. Она удержує людске товариство, и спокое его святымъ чувствомъ братерства. Що небудь люде называютъ моральностею, то есть еи дѣломъ. Она учить насъ, що Сотворитель всѣхъ рѣчей есть Вѣтцемъ нашимъ, Вѣтцемъ всѣхъ людей. Мы всѣ есьмо одною родиною, братами межи собою; всѣхъ отже повинна лучити взаимна любовь, щобысьмо нѣкого не кривдили и каждому добре чинили; черезъ тоє сповнимо волю Господа, и заслужимо собѣ на его благословенство. Правда любовь есть основою вѣры, котру свѣтъ величає, а основою еи руководитсь повиненъ каждый Христiянинъ.

Вѣра Христова отворила очи забобоннымъ и подала имъ свѣтло правды, розпоршующе всяку темноту; она то научила мудрцѣвъ покоры, бо тiи занадто числили на мудрѣсть свою, она склонила володарѣвъ свѣта до того, що въ убогѣмъ селянинѣ узнали брата своего. Тота донька неба научила тыхъ, що єѣ до сердца своего прiймили, заховати въ житю своѣмъ краснiй чесноты середъ загального зѣпсованiя обычайѣвъ.

Дѣѣ свѣта выказуютъ намъ великiй рядъ мужѣвъ и невѣсть, котрi величаютъ ся тымъ, що на лонѣ Христовою

вѣры знайшли правду, супокѣй и щасте, и що зъ неи черпали силу до выповненя чесноты. То суть святї, котрыхъ имена мы при св. хрещеню одержали.

Крѣмъ тыхъ добръ духовныхъ, дѣстало ся людамъ въ удѣлѣ, подѣ впливомъ христїанства, ще много иншихъ добродѣйствъ. Священники, котрї приходили зъ краївъ христїанскихъ до иншихъ земель, поселювали ся въ лѣсахъ и пустыняхъ, котрї працѣвита ихъ рука выкорчовувала, управляла и въ короткѣмъ часѣ на плодovitї нивы замѣнювала, бо съ мужѣ божї научали тыхъ, що наукъ ихъ слухали, управляти землю и зъ неи користати. Зъ вѣрою христїанскою стались розвивати науки и штуки, убагородняючи серце и душу чоловѣка. Побожнї руки внесли величавї святынѣ Богу, котрї и нынѣ еще подивляемо. Кожде мѣсто, ба майже кожде, хотъ найменше село має свою церковь, въ котрѣй кождый, що шукає правды, знаходить поживу и потрѣбну потѣху для своєї душѣ. Малярѣ и рѣзбярѣ представили въ дѣлахъ своихъ нашому оку найважнѣйшї подѣ зъ житя Исуса Христа и святыхъ слугъ его, щобы насъ тымъ сильнѣйше заохотити до ихъ наслѣдованя. Поезїя и музыка зарѣвно подали собѣ руку, щобы пѣснями голосити славу божу и взнести чоловѣка до небесныхъ краинѣ.

Такимъ чиномъ змѣнило христїанство зовсѣмъ видѣ землѣ, и выкликало свѣтъ новый, причинивши ся до образованя людей. Ще уваги гѣдною рѣчею єсть те, що де вѣра христїанска цвите, тамъ такожъ и просвѣта краснї овочѣ выдає — а тымчасомъ за границями краинѣ христїанскихъ панує темнота, жестокѣсть и дикї обычаѣ.

Коли розважимо велике дѣло, яке христїанска вѣра доконала при слабыхъ средствахъ, котрї до того були ужитї, и при великихъ перепонахъ, якї сему дѣлу зѣ всѣхъ сторѣнѣ стояли въ дорогѣ: то мусимо признати, що рука божа въ тѣмъ дѣлѣ помагала людамъ доброй волѣ. Исусъ Христосъ уродивъ ся въ бѣднѣмъ сертепѣ, живѣ въ пониженю на земли, не мавъ де головы своєї зложити; безъ значѣня, безъ богатвѣ и власти земскої розпочинає Вѣнѣ велике дѣло спасеня роду людского. Апостолы, хотїя люде простї и убогї, идуть до всѣхъ народѣвъ, отворяють очи забобоннымъ, навѣртають розпустныхъ до добрыхъ обычаѣвъ,

учать покоры зарозумѣлыхъ, нищать давній поганскій религіѣ и вѣрова, и приводять свѣтъ до принятя науки того, що недавно засуджений бувъ въ Іерусалимѣ на смерть ганьблячу.

Радуймо ся, любі дѣти! тою великою ласкою Бога, що намъ позволивъ народити ся зъ родичѣвъ христіянськихъ; стараймо ся переймитись духомъ святои науки Христа, и такъ жити и поступувати, якъ на правдивыхъ визнацѣвъ Христа пристоить.

Най ласка божа, милосерде и покôй вôдь Бога Вôтця, и Ісусá Хрста, Господа нашого, перебуває зъ вами; имъ належить ся вразъ зъ Духомъ святымъ слава, честь и поклôнь нынѣ. завсѣгды и въ вѣки вѣкôвъ! Амѣнь.

ГЕОГРАФІЯ ПАЛЕСТИНЫ.

Географія Палестины.

§. 1. Назва, границь и великѣсть краю.

Въ полуднево-заходной части Азіѣ, надъ берегами середземногo моря, лежитъ край, котрый въ старѣмъ вѣку бувъ названный Палестиною; въ найдавнѣйшихъ-же часахъ звало ся тымъ именемъ лише побережье, лежаче жежи Феникією а Египтомъ, и замешкане черезъ Филистинѣвъ. Ажь доперва пѣзнѣйше означае Палестина край, замешканный черезъ народъ израильскій. Имени Палестина не подыбуемъ однако нѣгде въ св. Письмѣ, а край той носивъ въ рѣжныхъ часахъ всѣлякѣ назвы. Найголовнѣйшія назвы сего краю були: Канаанъ, земля израильска, земля іудейска, земля обѣцана, земля еврейска и земля свята. Край той лежитъ въ теплѣмъ климатѣ, а граничить на заходъ зъ моремъ середземнымъ, на полудне и всходъ зъ Аравією, на пѣвнѣчь зъ Феникією и Сирією. Довгота его вѣдъ Дану до Версеви, або вѣдъ мѣста Тиру до Газы, выносила 32 миль, а широкѣсть найменша сягала на 8 миль, наибѣльша на 20 миль, такъ, що Палестина обѣймала 450 миль квадратныхъ. За часѣвъ Давида замешкувало тоту землю 5 миліонѣвъ народа.

§. 2. Горы, долины и пустынь.

Палестина есть краемъ дуже гористымъ; горы той землѣ мають на своихъ хребтахъ великѣя полонины а на похилостяхъ своихъ много печерь, черезъ що була поселенцямъ своимъ въ рѣжный способъ ужиточною. Плоскѣ хребты гѣръ можъ було оброблювати, бо они були урожайнѣй, а пе-

черы служили въ найдавнѣйшихъ часахъ за мешканя, вѣд-такъ за гробы, твердинѣ (крѣпости) и мѣся схороненя пѣдъ часъ нападу непріятельвѣ на край. Для того то Іисусъ Христосъ въ часѣ послѣдной вѣины жидѣвской, котра мала настушити, каже мешканцямъ утѣкати въ горы, т. е. шукати схороненя въ печерахъ. Найбѣльше такихъ печеръ було въ горахъ Кармель, Антиливанонъ, Ефраимъ и Іуда, хочъ найбѣльша зъ нихъ Габа и Андудамъ, до котрой Давидъ скрывъ ся бувъ передъ Сауломъ, а въ котрѣй могло помѣстити ся 20.000 людей и 3.000 коней, находила ся въ горахъ, лежачихъ на всхѣдѣ вѣдъ Виелеема.

Въ пѣвнѣчнѣй части Палестины лежать горы Ливанонъ, а на всхѣдѣ вѣдъ нихъ тягнуть ся рѣвнѣбжно зъ ними ажъ до Дамаску горы Антиливанонъ, котрѣ св. письмо звычайно тѣлько Ливанонъ называе; они були давнѣйше славнѣй и часто згадуванѣ для своихъ кедровыхъ лѣсовѣ. На захѣдѣ вѣдъ Іордану тягне ся въ полуднево-всхѣднѣмъ напрямѣ пасмо гѣръ Кармель, а mezi ними знаходитъ ся гора Ѡаворъ, славна Переображенѣмъ Іисуса Христа, и гора Гермонъ. На полудне вѣдъ гѣръ Кармель лежать горы Ефраимъ, злученѣй зъ ними черезъ гору Гильбоа въ одно пасмо. Найвысшѣй вершки сей горы зовуть ся Ебаль и Гаризимъ, або горы проклятыя и благословенства. Зъ горами Ефраимъ лучать ся наконецъ горы Іуда, розтягающѣ ся въ полудневѣй части Палестины.

Крѣмъ гѣръ, про котрѣ до теперъ говорилисьмо, належить спѣмнути еше о слѣдующихъ поодинокихъ горахъ: 1) Гора Квараганія або 40-дневного посту, звана также горою покушеня, понеже тутка Іисусъ Христосъ кушений бувъ вѣдъ дѣвола: се есть одна зъ найвысшихъ гѣръ краю; она лежитъ въ найдикшѣй пустыни недалеко мѣста Іерихо, а у еи стѣпъ находила ся студня Елисея; 2) Гора оливна (елеоньска), на всхѣдѣ вѣдъ Іерусалима, при котрѣй зачали ся муки (страсти) Іисуса Христа, и зъ котрой Христосъ до неба взнѣсь ся. У стѣпъ той горы на всхѣднѣй сторонѣ лежала Виѣанія, мешкане Лазаря, а на захѣднѣй, городъ Геесемапе, куда Іисусъ Христосъ въ послѣднѣй вечеръ пѣйшовъ бувъ зъ учениками своими на молитву, и де его Іуда зрадинъ. На всхѣдѣ вѣдъ Іордану тягнуть ся горы Гиле-

а дъ , вѣдъ гѣръ Антиливанонъ ажъ до рѣки Іабока , вѣдъ котрыхъ цѣлый край докола принявъ назву свою ; они роздѣляютъ Палестину вѣдъ Аравіѣ . На полудне вѣдъ Іабока лежать горы Абаримъ , званіи такожь Моабъ , а межи ними вѣдзначае ся гора Небо , зъ котрой Мойсей бачивъ цѣлу обѣщану землю , и гора Пеоръ , де , ведля переказу народного , мае ся знаходити грѣбъ Мойсея .

Хочъ край той такъ малый перерѣзувало такъ много пасемъ гѣръ , не збувало ему однакожь и на плодovitыхъ долинахъ и рѣвнинахъ , помежи котрыми найголовнѣйшою була долина Іордану , звана такожь площиною Іерихоньскою . Она тягнула ся по обохъ сторонахъ Іордану , вѣдъ озера Генезаретъ ажъ до мертвого моря ; однакожь захѣдна еи сторона перевышала всхѣдную своєю красотою . Вѣдъ той найлюднѣйшій окѣлицы землѣ израильской перебувавъ Іоанъ Хреститель , попередникъ Іисуса Христа . Вѣдъ полуднево - захѣднѣй сторонѣ вѣдъ той рѣвнины , лежитъ рѣвнина Іезраиль , пѣзнѣйше Ездrelонъ и Дотгамъ названа , вѣдъ котрой сыны Іакова брата своего Іосифа запродали буи . Треть велика рѣвнина лежала на захѣдныхъ берегахъ Палестины и починала ся вѣдъ гѣръ Кармель ажъ до полудневыхъ границъ краю . Полуднева часть той рѣвнины була колись замешкана черезъ Филистинѣвъ . Крѣмъ тыхъ трехъ великихъ рѣвнинъ , заслугують еще слѣдующій на вспоминку :

1 . Долинѣ Кидронъ , на всхѣдъ вѣдъ Іерусалима , вѣддѣляла мѣсто вѣдъ горы оливной . Пѣвночно - всхѣдну часть той долины называно долиною Іосафата ; нынька находится тутка цвинтарище жидѣвске , зъ тысячами гробовыхъ камѣнѣвъ , бо жиды зъ цѣлого свѣта сходятъ ся , щобы тутка свои кости зложити , бо тутъ ведля слѣвъ Пророка мае ся вѣдбути страшный судъ .

Вѣдъ всхѣдно - полудневѣй сторонѣ Іерусалима лежитъ страшна долина Бенъ-Енноу , або Ге-Генноу , т . е . сынѣвъ Енноу ; той яръ становивъ вѣдъ старожитнѣмъ вѣску границу межи поколѣбнями Іуда и Веніаминъ . Самъ видъ той долины есть страшный и дикій , бо зъ одной стороны спадае до неи Сіонъ своимъ урвапымъ скалистымъ хребтомъ , а зъ другой становить еи границу такожь дика скала зъ множествомъ печеръ и грѣбѣвъ . Ге-Генноу була то колись дуже

весела и роскошна долина; але найстрашнѣйше идолопоклонство зъогидило сей кутокъ, и вѣдь тогды страхъ, спустошене и смерть заложили въ нѣй свое сѣдалище. Насампередъ двигнувъ король Ахазъ, а потѣмъ Манассе середь гайвъ идола Молоха, и оба жертвовали тому богови власныхъ своихъ сынѣвъ, а нарѣдъ обаламученый примѣромъ королѣвъ, нѣсъ такожь свой дѣти на жертву. Доперва Іозіа розкинувъ вѣвтарь и идолы, вырубавъ гай и засыпавъ тое мѣсце кѣстими умерлыхъ, всѣлякимъ стервомъ и нечистотою, и вѣдь того часу красна тота до недавна долина стала ся мѣсцемъ занечищенымъ всѣлякими брудами, котрѣ пожеравъ поволи утримуваний огонь; зъ вѣдси прѣзвище Ге-Геннонъ, т. е. долина пекла, задля неустаючого огню.

Въ полуднево-всхѣднѣй сторонѣ долины Ге-Геннонъ лежить рѣля гончарска, куплена на цвинтарь для сторонныхъ людей за трѣйцять срѣбнякѣвъ, котрѣ взявъ бувъ Іуда, яко заплату за те, що зрадивъ Іисуса Христа, — для того названо тое мѣсце Гакель-Дама, т. е. рѣля крови. Есть то скала зъ вапняника. Переказъ доносить, що тутъ нещасливый Іуда зѣставъ похороненый.

2) Долина Гебронъ, при мѣстѣ того самого имени, де Яковъ мешкавъ, коли Іосифа до братѣвъ до Сихемъ посылавъ.

3) Долина Теревинту, лежить на захѣдъ вѣдь Іерусалима; тутъ убивъ Давидъ Голіата.

Всѣ тотѣ долины вѣдзначали ся плодovitостю. Не такъ плодovitѣ були тѣ стороны, що въ святѣмъ письмѣ называютъ ся пустынями; они були задля недостатку воды и деревъ до управы рѣль менше пригоднѣй, але за те мали дуже добрѣ пасовиска.

Найголовнѣйшій зъ нихъ були:

1) Пустыня Іуда, на полудне вѣдь Виелеема. Іоанъ Хреститель проживъ въ нѣй свѣй молодой вѣкъ, для того она называе ся такожь пустынею Іоанна (въ полуднево-захѣднѣй сторонѣ вѣдь Виелеема).

2) Пустыня Іерихъ, положена межи мѣстами Іерихо и Іерусалимомъ; для дикости своєї служила она часто разбѣйникамъ за мѣсце перебуваня. Дорогу, до трохъ миль довгу, що веде черезъ тоту пустыню, названо дорогою кровавою, задля убійствъ, котрѣ тутъ часто повтаряли ся; въ по-

звѣйшомъ часѣ мусули тутка Римляне, для безпечности по-дорожныхъ, побудувати крѣпости. Водъ горы Квартаніѣ, котра лежить въ тѣй околицѣ, названо сю пустыню такожь Квартананоу.

3) Пустыня Виѣсанда, на всхѣднихъ берегахъ озера Генезаретъ. Тутка перебувавъ часто Христось, ухляючи ся передъ переслѣдованями вороговъ, и тутка накормивъ бувъ 5.000 народа.

Крѣмъ тыхъ пустынь згадуемо тутка еще наконецъ степы пѣсковой на пограничахъ Арабіѣ, въ всхѣднѣй сторонѣ Палестины, котрыхъ поодинокіи части суть знаніи пѣдъ именоу: Фаранъ, Сери, Шуръ и Спнай; ихъ замешкували лишень дикіи звѣрь, и они вѣдзначали ся посухою и неплодовитостю.

§. 3. Воды.

Хочъ Палестина лежала надъ моремъ, котре жида называли або тѣлько моремъ, або моремъ захѣднимъ, моремъ великимъ, наконецъ моремъ найдалшимъ, то они однако зъ положеня того, спрѣяючого торговли, малъ хѣснували, и посѣдали за часѣвъ Соломона одну тѣлько пристань Іоппе; иншіи побережа займали Филистины и Феникіяне. Въ море тоѣ, нынѣка звычайно моремъ середземнымъ зване, вливають ся слѣдуючіи найголовнѣйшіи рѣки :

- 1) Леонтесъ, выплывае зъ гѣръ Ливанонъ и впадае до моря на пѣвнѣчь водъ мѣста Тиръ.
- 2) Кисонъ, выплывае зъ жерела у стѣпъ горы Фаворъ, надъ его берегами казавъ Іліа убити 450 священникѣвъ Ваала.
- 3) Гарконъ, впадае въ море на полудне водъ Іоппе.

Крѣмъ тыхъ рѣкъ переплывае Палестину ще много иншихъ, котріи вливають ся до озера на полуднево-всхѣднѣмъ пограничю того краю. Озеро тоѣ, довге на 13 миль, а на 3 широке, приходитъ въ св. писмѣ пѣдъ рѣжными названіи, якъ: море мертве, море солоне, задля много сѣльныхъ частей, розпущеныхъ въ его водахъ; море асфальтове, бо выкидало много асфальту, котрого уживано до лѣкѣвъ, до бальсамованя умерлыхъ и до малѣваня кораблѣвъ; море

мертве, понеже тутка лежали мѣста Содома и Гоморра; на-
конецъ море всхѣдне и море пустынь. Задля велико-
го боацтва солныхъ частей звѣрята воднй тутъ жити не
могли, а для непріемныхъ и нездоровыхъ выпарѣвъ, именно
пѣдъ часъ горячой поры, не можна було по тѣмъ мори пла-
вати суднамп (кораблями). Въ тоє велике озеро впадала го-
ловна рѣка Палестины: Иорданъ. Рѣка тота зачинаєсь въ
горахъ Антиливанонъ, и творить недалеко вѣдъ нихъ озеро
Фіяля, зъ котрого плыне попѣдъ землю, а въ вѣддаленю трехъ
миль зновъ на верхъ землѣ выплыває; тутка лучить ся вѣнъ
зъ малымъ Иорданомъ и зъ потокомъ Данъ, переплыває
вѣдтакъ двѣ милѣ краю, и творить на кѣнци тои просторони
болотнисте озеро Меромъ або Самохонитисъ. Выплы-
нувши зъ того озера, бѣжить Иорданъ черезъ три милѣ межи
скалистыми берегами, пріймаючи до себе много меншихъ по-
токовъ ажъ до горла своего при озерѣ Генезаретъ. Озеро
тоє естъ пѣвчетверта милѣ довге, а на одну милю широке; оно
такожъ мало рѣжнѣ назвы, якъ: море галилейске, море
Киннеротъ и тиверіядске. Для великого боацтва
рыбъ въ водѣ того озера, береги его були густо замешканы
черезъ рыбаковъ; зъ тыхъ то выбравъ Исусъ чотырехъ уче-
никѣвъ своихъ: Петра, Андрея, Іакова и Іоанна. Выплину-
вши зъ озера Генезаретъ, плыне Иорданъ що разъ скорше
помежи красными берегами, а перебѣгши 12—13 миль краю,
впадає въ мертве море. Важѣйшій рѣки побѣчнй Иордану суть:
Гіеромазъ и Іабокъ, котрѣ мають свой жерела въ го-
рахъ Гилеадъ, на всхѣдъ вѣдъ Иордану.

Крѣмъ Иордану згадаємо зъ помѣжь рѣкъ, що впадають
въ мертве море еще слѣдуючѣ: Кидронъ и Арнонъ, зъ
котрыхъ перша зачинаєсь межи Іерусалимомъ и горою Оли-
вною, и выносить всяку нечистоту зъ Іеруслиама.

Еще вычислимо жерела, о котрыхъ св. Письмо згадує,
а про-те належить ся за нихъ такожъ тутъ спѣмнути:

1) Жерело Силоа недалеко Іерусалима, зъ котрого
водотягами здорову воду спроваджували до Іерусалима. Во-
дою зъ того жерела уздоровивъ бувъ Исусъ Христосъ слѣ-
пого вѣдъ уродженя. (Іоан. IX. 7.)

2) Жерело Веесда, при котрѣмъ Исусъ уздоровивъ

одного слабого, що бувъ удареный нападомъ крови (розслабленного). (Іоан. V. 1—17.)

3) Студня Іакова, 105 стѣпъ глибока, при котрѣй Христосъ мавъ розмову зъ Самарянкою. (Іоан. IV. 7—27.)

§. 4. Климать, плодови́тъсть, продукты и мешканцѣ.

Палестина, положена межи 31 и 32¹/₂ степенемъ пѣвнѣчной ширины, есть краемъ теплымъ, въ котрѣмъ нема нѣколи острои зимы; въ лѣтѣ однако буває спека такъ велика, що земля розпукаєсь, трава и всѣлякі овочѣ усыхають, коли близько не плыне вода; задля того то порѣвнуе Давидъ набожного чоловѣка зъ деревомъ, що надъ потокомъ росте. Зима, пѣдъ часъ котрои найбѣльше дощу падає, охолоджує розпаленый воздухъ и землю, и удѣляє потрѣбнои вохкости. Она зачинає ся въ Вересню и треває зъ малыми перервами ажъ до Цвѣтня. Дощеви товаришать звычайно громы и блискавицѣ, а часами и градъ, котрый робить великій шкоды. Въ часѣ поры дощевой настають великій вѣтры; вѣтру всхѣдного найбѣльше боять ся, понеже спроваджає бурѣ, и приносить зъ собою дуже часто шараньчу; вѣтеръ захѣдный стягає дощъ, а полудневый погоду. Въ часѣ зимы, т. є. вѣдъ половины Студня до середины Лютого, падає часами снѣгъ, однакъ дуже рѣдко, и топить ся дуже борзо; лѣдъ на водѣ тяжко коли можъ побачити, а сли есть, то дуже тоненькій.

Задля свого положеня, доброи землѣ и лагѣдного климату була Палестина краемъ дуже плодови́тымъ, для того отже называє ся въ св. Письмѣ краемъ добрымъ, товстымъ, величнымъ, крайною, въ котрѣй тече мѣдъ и молоко. Нынѣка тотя земля представляє сумный видъ мимо своєи буйнои рослинности. Численныи горы того краю, котрыи особливо на пѣвнѣчи складають ся зъ каменя вапняного, не мѣстятъ въ собѣ жадныхъ металѣвъ. Въ горахъ на полудне лежачихъ, котрыи частею зъ базальту повстають, подыбує ся досыть много камѣнной соли. Рѣвнины и плодови́тыи части гѣръ суть мѣстами прикритыи червонявою и дуже урожайною глиною, а въ часахъ, коли Палестина процвѣтала, покрывали самыи мешканцѣ тою землею нагѣ и вѣдкритыи скалы,

управляли ихъ и зрошували водою, котру спроваджували водотягами. Особливо Галилеа вѣдзначувала ся въ тѣмъ взглядѣ. Зъ рѣжныхъ родѣвъ збѣжа сѣяно тутъ пшеницю, жито, горохъ и ленъ; бавовна удавала ся такожъ добре. Зъ деревъ овочевыхъ саджено яблонѣ, грушѣ, сливы, такожъ помаранчѣ, цитрыны, оливки, фиѣи и пальмы; зъ иншихъ деревъ кедръ, сосны, дубы и ще деякі. Для великой плодovitости краю, якъ и для множества гѣръ, печерь и лѣсовъ, ховали ся тутка всякі звѣрѣ, въ водахъ находили ся найкрасшій роды рыбъ, крокодылѣ, вужѣ, слимаки пурпурові, муравлѣ и пчолы, котрыхъ мѣдъ въ давныхъ часахъ бувъ головнымъ предметомъ торговлѣ жидѣвской. Однакожь деякі думаютъ, же той мѣдъ, що нимъ жида торгували, була пѣльна манна, сплываюча зъ листѣвъ декотрыхъ деревъ, котра густѣла пѣдъ часъ нѣчного холоду. Воздухъ оживляло крѣмъ того множество всякого птаства, а добутокъ домовый становили ще: худоба рогата, вѣнци, верблюды, псы, ослы, мулы и конѣ, котрыхъ лишъ до вѣины уживано. Дико жили: львы, леопарды, медведѣ, вовки, оленѣ, сарны и инші звѣрѣ.

Красну тоту краину навиджували однакожь и всѣлякі нещастя елементарній, именно:

1) Дуже часті бурѣ; 2) трясеня землѣ; 3) вѣтеръ Самумъ, вѣючий зъ арабской пустыни, котрый высушае рослины, нищивъ збѣжа и забивавъ людей, худобу и звѣры. Рѣвно приносило шкоду 4) коли не було дощу на кѣнци Жовтня и въ серединѣ Цвѣтня, понеже въ той часъ и слѣдкомъ неуроджаю настававъ голодъ. Много такожъ терпѣли поля 5) черезъ шараньчу, котра нерелѣгаючи зъ вѣтромъ всхѣднымъ въ хмарахъ 4 до 6 миль широкихъ и довгихъ, тамъ де упала, все нищила. Наконецъ страшній бѣды справляли 6) всѣлякі хоробы, именно зараза морова.

Нѣмъ ще Израильтяне стали панамы Палестины, замешкувало землю тоту много иншихъ народѣвъ, котрі въ наибѣльшой части походили вѣдъ сына Хама а внука Иоя, и звали ся Канаанитами. Крѣмъ тыхъ мешкали ще въ полуднево-захѣдѣй части святой землѣ Филистимляне, а въ полуднево-всхѣдѣй Моабиты. Въ св. письмѣ надыбуемо еще и инші народы, що мешкали въ Палестинѣ; здае ся такожъ,

що Кананиты не були первѣсними мешканцями Палестины. Коли жида въ земли израильскої осѣли, тогда люднѣсть Палестины совсѣмъ ся змѣнила, а зъ много малыхъ державъ повстало одно велике царство боже, котрого столицею бувъ Иерусалимъ.

§. 5. Подѣлъ Палестины.

Скоро Израильтяне пѣдъ проводомъ Іисуса Навина (Іозуа) займили Палестину, подѣлили заразъ край той на 12 поколѣнь, зъ котрыхъ 10 назву приняло вѣдъ сынѣвъ Іакова Рувима, Симеона, Іуды, Іссахара, Завулона, Дана, Гада, Неѣали, Асира и Веніамина, а два вѣдъ сыпѣвъ Іосифа, а внукѣвъ Іакова, — Ефреима и Манассе. Потомки Леви, третого сына Іакова, не одержали жадной посѣлости, але за тѣе, що були назначені до службы божи, и выповняли обовязки священикѣвъ, поберали десяту часть всѣхъ плодѣвъ, и дѣстали 48 мѣсть для себе на мешканє. Отже Палестина въ початкахъ израильского панованя складала ся зъ 12 областей. Зъ тыхъ 10 лежало на захѣднѣй сторонѣ Іордану, а два послѣднї на всхѣднѣй :

1) Поколѣне Неѣали отримало землю, лежачу найбільше на пѣвнѣчь въ Палестинѣ;

2) Область Завулонъ, тягнула ся на полудне до Іордану ;

3) Поколѣне Асира, котре сягало ажъ до моря середземного.

4) Поколѣне Іссахара.

5) Поколѣне Манассе.

6) Поколѣне Ефреимъ, вѣдъ моря середземного ажъ до Іордану.

7) Поколѣне Дана, надъ моремъ середземнымъ.

8) Поколѣне Веніамина, на всхѣдѣ вѣдъ тамтого, ажъ до Іордану.

9) Поколѣне Іуды.

10) Поколѣне Симеона.

11) Поколѣне Рувима.

12) Поколѣне Гада.

Кождымъ зъ тыхъ поколѣнь управляли найстаршій мужъ зъ народа; всѣ однако заховували бачно законъ Мойсея.

Вѣдъ Исуса Навина (Іозуа) правили народомъ Судїв, котрыхъ дѣв книга судївѣвъ описує. По 450 рокахъ такого правленя постановивъ нарѣдъ израильскѣй замѣнити панованє судївѣвъ на панованє королѣвѣвъ. За часѣвъ Саула, Давида и Соломона бувъ найкрасшій періодъ исторїв народа израильского, але вѣдъ смерти Соломона зачинає край упадати, ослабивши ся черезъ подѣлъ на два королѣвства. Королѣвство іудейске, замешканє черезъ поколѣня Венїаминъ и Іуда, стало ся по 360 лѣтнѣмъ истнованю добычею Вавилонцѣвѣвъ, а королѣвство израильске перетревавши заледво 250 лѣтъ зѣстало завѣйване черезъ Ассирійского царя Сальманассара. Вѣдъ теперъ були рѣжнїй народы панами тои землѣ, котра, дѣставши ся пѣзнїйше пѣдъ панованє Римлянъ, зѣстала подѣлена на чотыре области, т. є. на Іудею, Самарїю, Галилею и Перею. О подѣлѣ тѣмъ згадує ся часто въ книгахъ нового завѣта.

І. Іудея була найбѣльшою зъ трѣхъ областей, лежачихъ на захѣдъ Іордану; она тягне ся вѣдъ полудневыхъ границъ Палестины ажъ до мѣста Іоппїв, а на пѣвнѣчъ граничить зъ Самарїєю. Іудея займала краину, замешкану черезъ поколѣня Іуду, Симеона, Дана и Венїамина и занимала около 20 миль довжини а 11 ширины; она була за часѣвъ Исуса Христа пѣдъ правлѣнємъ намѣстникѣвъ римского цѣсаря. Найзнаменитшимъ мѣстомъ тутка бувъ Іерусалимъ, колїсьто столиця цѣлои Палестины. Столицю тую называли такожъ Салемъ, мѣстомъ святимъ, мѣстомъ Бога, донькою Сїона, мѣстомъ Давида*). Іерусалимъ ле-

*) Було переконанє, що королъ Мелхиседекъ заложивъ мѣсто Іерусалимъ, и що его назвавъ Салемъ, т. є. покѣй; небакомъ потѣмъ завладѣли Іевсейцѣ тымъ мѣстомъ, и хочъ Іозуа здобувъ бувъ низшу часть мѣста, то она однакожъ зѣставала въ ихъ рукахъ. Доперва Давидъ здобувъ Сїонъ и заложивъ на нѣмъ крѣпость и столицю свою. Мѣсто було теперъ черезъ Давида, а ще бѣльше черезъ Соломона украшенє будѣвлями и числило ся до найкрасшихъ мѣстъ всходу. Тота свѣтлѣсть Іерусалима стягнула

жавъ на 4 горбкахъ, зъ котрыхъ полуднево-заходный, звавъ ся Сіономъ, и мѡгъ бути ужитый на мѣсце оборонне за- для великой стрѣмкости своєї; тому то збудовавъ на нѣмъ ко-

много нападѡвъ непріятельскихъ. Заразъ пятого року панованя Ровоама, сына Соломона, прійшовъ зъ войскомъ король египетскій Сесакъ, здобувъ мѣсто и зрабовавъ его; Газавль, корель Сиріѣ, облягъ Іерусалимъ въ роцѣ 835 передъ І. Христомъ, але Іоасъ, король іудейскій, грѡшми залагодивъ непріятеля. За панованя Амазіѣ въ р. 822. пер. І. Христомъ, здобувъ мѣсто вступнымъ боемъ Іоасъ, король израильскій, побѣдивши Іуду и забравъ зо- лото и срѣбло дому божого, а потѡмъ збуривъ значну часть му- рѡвъ. За короля Ахаза въ р. 737 пер. Хр. облягавъ мѣсто безъ наслѣдкѡвъ Разинъ, король сирійскій, и Такаазъ, король израиль- скій. За короля Езекиа, въ р. 710. пер. Хр. облягавъ зновъ Сен- херибъ, король ассирійскій, два разы Іерусалимъ, але ангель, убивши въ ноци 185.000 непріятелѣвъ, освободивъ мѣсто св. За па- нованя Іоахаза въ р. 606. пер. Хр. здобувъ Іерусал. Некао, король египетскій, выбравъ велику данину и установивъ царемъ Іоахима. Навуходоносоръ, король вавилонскій, збуривъ въ р. 602. п. Хр. Іерусалимъ, и запровадивъ нарѡдъ въ неволю. Пѡдъ Киромъ вер- нули ся жиды назадъ, и вѡдъ р. 450. п. Хр., зачало ся мѣсто зновъ вѡдновляти. Александеръ В. вѡдвѣдавъ въ р. 328. пер. Хр. Іерусалимъ, здобувши Тиръ. По смерти Александра узнала Іудеа верховну власть Птоломейцѣвъ. Птоломей Лаги здобувъ въ р. 316 пер. Хр. пѡдступомъ Іерусалимъ, а Птоломей Филопаторъ вѡйшовъ въ р. 313 такожъ до мѣста. Антиохъ Епифанесъ збуривъ въ р. 166 пер. Хр. мѣсто, зрабувавъ святыню и вымордовавъ много мешканцѣвъ. Въ два роки потѡмъ Аполоній, воевода Епи- фана, поставивъ въ святыни идола Юпитера олимпійского. Ма- кавейцѣ освободили р. 160 пер. Хр. край и постоянно бороли ся о его свободу. Аристокубль и Гирканъ, слабїи потомки Макавей- цѣвъ, посварили ся, а коли просили оба помочи у Римлянѡвъ, прій- шовъ Помпей до Іерус. р. 60. пер. Хр. Въ двацять лѣтъ потѡмъ вдер- лась на престолъ родина Иродѡвъ, а наконецъ Іудеа стала римскою провинцією. Заходы жидѡвъ, щобы позбути ся ярма Римлянѡвъ, приспѣшили ино цѣлковите збурене Іерусалима пѡдъ Титомъ, а пѡзнѣйшїи бунты жидѡвъ склонили Адрияна до выгнаня ихъ зъ

роль Давидъ для себе оборонну палату. На півночь вѣдъ Сіону лежала гора Акра, а на всхѣдъ вѣдъ неї гора Морія, на котрѣй вносила ся слава святиня Соломона. Четвертою горою була Безета, на півночь вѣдъ Морію, котру доперва пѣзнѣйше забудовано. Въ 70 роцѣ по Іисусѣ Христѣ обягавъ тое мѣсто римскій воевода Титъ, котрый пѣзнѣйше зѣставъ цѣсаремъ, и збуривъ его зовсѣмъ. Нынѣшний Іерусалимъ не стоить цѣлкомъ на давнѣмъ мѣсци. Близько коло Іерусалима лежали слѣдуючій мѣсця, гѣднї споминки, якъ :

1) Голгоѣа, на захѣдъ вѣдъ Іерусалима, звана такожь Кальварією; се мѣсце смерти Іисуса Христа.

2) Гора оливна (елионьска,) на всхѣдъ вѣдъ Іерусалима, зъ городомъ Геѣсемана.

3) Гакель-Дама, на полудне вѣдъ Іерусалима.

4) Бетфаге, мѣсце, зъ вѣдки Христось взявъ ослицю, на котрѣй вѣхавъ до мѣста.

5) Виѣнія, про котру выше говорилисьмо.

Въ півночнѣй части Іудеѣ лежало мѣсто Іоппе, славне за часѣвъ Соломона великою пристанею. Гебронъ, 7 миль на полудне вѣдъ Іерусалима, Виѣлемъ, мѣсце народження Іисуса Христа и Давида, для того такожь часто мѣстомъ Давида назване, Кесарея, украшена черезъ Ирода, а наконецъ Іерихо.

II. Самарія, область довга и широка на 7 миль, лежала на півночь вѣдъ Іудеѣ. Давнѣйше замешкували єѣ лишень жидаы, а пѣзнѣйше пѣдчасъ неволѣ жидѣвскої, сполучили ся жидаы, що ся були лишили, зъ поганами, котрї ся тутъ поселили, и такъ повстала нова люднѣсть въ тѣй землї, котру жидаы ненавидѣли. Хочь Самарія була досыть плодовиною, не була однакожь такъ залюдненою, якъ півночна Га-

краю. Той цѣсарь заложивъ на рупнахъ Іерусалима нове мѣсто, Aelia Capitolina. Пѣзнѣйше здобували тое мѣсто по черзѣ Коздроевъ, Омарь и Готфридь, а наконецъ зъ упадкомъ хрестоносцѣвъ дѣстало ся въ руки Мослеминѣвъ, т. є. визнацѣвъ вѣры Магомеда (нынѣ єсть въ рукахъ Туркѣвъ).

лилеа и полуднева Іудеа. Межи мѣстами тутка лежачими, заслугують на споминку: Самаріа, положена 8 миль на північъ вѣдъ Іерусалима; Сихемъ, вѣдъ Израильтянѣвъ Сихорь, пѣзвѣише Neapolis, теперъ Neapolis зване; Доеанъ, при котрѣмъ браты продали Іосифа, и Сило 5 миль на північъ вѣдъ Іерусалима, де черезъ 300 рокѣвъ кивотъ заѣта переховувано.

III. Галилеа, найдалша на північъ лежача область Палестины, дѣлится на горѣшну и долѣшну, зъ которыхъ перша була менше плодвита, названа черезъ Іосифа расѣмъ жидѣвъ. Люднѣсть долѣшной области була такъ велика, що въ вѣйнѣ жидѣвъ зъ Римлянами 100.000 узброинныхъ Галилейцѣвъ стануло до бою. Мешканцѣ Галилеѣ були знаніи зъ простоты своєї. За часѣвъ І. Христа зѣставала Галилеа пѣдъ правленѣмъ тетрархи Ирода Антиппы, котрый Іоанна Хрестителя казавъ убити. Іосифъ мешкавъ тутка зъ Пречистою Дѣвою Марією, Христось самъ выконавъ велику часть чудѣвъ своихъ въ Галилеи, зъ мешканцѣвъ той области выбравъ своихъ ученикѣвъ, котрыхъ для того такожъ часто называно Галилейцями. Зъ помежи численныхъ мѣствъ, що тутъ колись заможностею славились, згадуемъ слѣдуючі: Данъ, мѣсто найбѣльше на північъ Палестины положене; Виесаида, мѣсто уродженя Апостолѣвъ Петра, Андрея, Іакова, Іоанна и Филиппа; Капернаумъ, на північно-захѣднѣй сторонѣ озера Генезаретъ; тутъ майже завсѣгды перебувавъ Христось и тутъ вѣнъ научавъ, коли єъ Назарету мустѣвъ уступити; задля того се мѣсто звали тѣкожъ мѣстомъ Іисуса Христа; Тиверіасъ, було столицею Ирода Антиппы; Кана, славне чудомъ Іисуса Христа, здѣланимъ на весѣлю; Наинъ, знане зъ того, що тутъ Іисусъ Христось воскресивъ умерлого молодця; Назаретъ, мешканѣ родичѣвъ І. Христа; Птолемайда, перше Акконъ зване, надъ моремъ середземнымъ; Діо-Кесареа, було найславнѣйшимъ мѣстомъ Галилеѣ, въ писъмъ св. однакъ нѣколи про него не згадує ся.

IV. Переа, давнѣйше черезъ поколѣня Рувимъ, Гадъ и половину Манассе замешкана, лежала на всхѣдѣ вѣдъ Іордану, и называлась за часѣвъ Іис. Христа „Землею

за Иорданомъ“. Она граничила на заходъ зъ Иорданомъ, на полудне зъ краемъ Моавитовъ, вѣдъ котрого еъ рѣка Амонъ вѣддѣляла, на всходъ зъ пустою Аравією, на пѣвнѣч зъ горами Антиливанонъ и Сириєю. За часѣвъ Іозуа дѣлила ся она на повѣты: Васанъ, Агребъ и Галаадъ. За часѣвъ Христа складала ся Переа зъ двохъ головныхъ частей, т. е. зъ посялостей 1) тетрархи Филипа и 2) тетрархи Ирода Антиппы.

Въ загалъ була Переа подѣлена на 6 частей, а тотѣ були:

1) Трахонитисъ, найбѣльша область, положена на пѣвнѣчъ.

2) Итуреа, на пѣвнѣчный заходъ вѣдъ Трахонитисъ; еъ замешкували потомки Итура, сына Измаила.

3) Гавлонитисъ, при всхѣднѣмъ березѣ озера Генезареть, числила много мѣстъ, зъ котрыхъ головнѣйшій були: Кесареа - Филиппи; въ сѣмъ мѣстѣ визнавъ Петро, що Христось естъ Сыномъ божимъ; Веесаида, при горѣ Иордану до моря Галилейского. Недалеко мѣста того насытивъ Исусъ 5 хлѣбами и 2 рыбами 5.000 народа; Маганаймъ, було мѣсце, въ котрѣмъ ангель показавъ ся Іаковови; Гамалая, мѣсце уродженя Іуды Галилейця; се було мѣсто оборонне, положене на горѣ.

4) Авранитисъ; на полудне вѣдъ Итуриѣ.

5) Батанеа, на полудне вѣдъ Гавлонитисъ, надъ Иорданомъ.

6) Декаполисъ, була частею Переѣ, де Христось много чудѣвъ чинивъ и много ученикѣвъ позыскавъ. Були тутъ слѣдуючій мѣста: Гадара, Капитолиясъ, Гераза, Пелла и Филадельфія.

Переа, въ тѣснѣйшѣмъ значеню того слова, була за часѣвъ Христа провинцією, котрою управлявъ Иродъ Антиппа; она лежала по тамтѣй сторонѣ Иордану и була найбѣльше на полудне высунена, межи рѣками Іабокъ и Арнонъ. Въ пѣвнѣчнѣй си части лежало мѣсто Пелла надъ Іабокомъ, де схоронило ся було много жидѣвъ и Християнѣвъ по збуреню Іерусалима. Ще були тутъ мѣста: Баѣабара, де Исусъ хрестивъ ся; Арофъ, Гесбопъ, Аммонъ, сто-

лица Аммонитѣвъ. Нынѣка есть цѣла тотѣ околицѣ пустынею, и лишъ поодинокѣ, ту и тамъ розкиненѣ звалища показують, що колись сей край люде замешкували.

Державы пограничнѣ Палестины:

- 1) Край Филистимлянѣвъ, лежачѣй на захѣдѣ, зъ мѣстами: Газа, Аскалонѣ, Гаѣ и Асдодѣ.
- 2) Край Едомитѣвъ на полудне Иудѣ.
- 3) Край Амалекитѣвъ.
- 4) Край Исмаелитѣвъ.
- 5) Край Мадіянитѣвъ (въ Аравіи).
- 6) Край Моавитѣвъ.
- 7) Край Аммонитѣвъ.

— К о н е ц ь . —

СОДЕРЖАНІЕ.

ПРИВЕРНЕНІЕ ЦАРСТВА БОЖОГО ПОМЕЖИ ЛЮДЬМИ ЧЕРЕЗЪ СПАСИТЕЛЯ СВѢТА ІСУСА ХРИСТА.

I. Святой Іоанъ предетеча (попередникъ) Ісуса.

	Стор.
1. Зачате св. Іоанна	3
2. Народжене св. Іоанна	5
3. Св. Іоанъ въ пустыни	7
4. Свѣдоцтво св. Іоанна о Господѣ Іисусѣ	8
5. Увизнене св. Іоанна и посольство до Ісуса Христа	10
6. Смерть св. Іоанна	12

II. Народжене и першій лѣта Ісуса Христа.

1. Благовѣщене Пречистой Дѣвы Маріѣ	15
2. Вѣдѣжене св. Елісаветы	16
3. Народжене Ісуса Христа	18
4. Обрѣзане Ісуса Христа	20
5. Очищене Дѣвы Маріѣ. Жертвоване Ісуса Христа	21
6. Три мудрцѣ зѣ всходу	23
7. Маріа и Іосифъ уходятъ съ Іисусомъ до Египту	25
8. Дванайцѣлѣтній Іисусъ въ церквѣ Іерусалимской	27
9. Любовь Ісуса Христа	28

III Публичне житє Ісуса Христа

A. Першій рѣкъ публичного житя Ісуса Христа.

1. Хрещене Ісуса Христа	29
2. Іисусъ и покусѣ дїавола	31

3.	Иисусъ покликуе першихъ ученико́въ	33
4.	Перше чудо Иисуса	35
5.	Иисусъ вступаете до церкви іерусалимской	37
6.	Розмова Иисуса зъ Самаряноку	38
7.	Чуда Иисуса Христа	42
a)	Иисусъ Христосъ выздоравлие сына урядника царского въ Капернаумъ	42
b)	Иисусъ Христосъ выгание духа нечистого	43
в)	Иисусъ Христосъ уздоравлие свекру Петрову	43
г)	Иисусъ Христосъ уздоравлие заповѣтреного	44
д)	Иисусъ Христосъ уздоравлие слугу сотника	45
e)	Чудна ловля рыбъ	46

Б) Другій рѣкъ публичного житя Иисуса Христа.

1.	Овеча купѣль въ Іерусалимѣ	48
2.	Иисусъ уздоравлие чоловѣка зъ зѣсхлою рукою. — Выбѣръ Апостоло́въ	49
3.	Иисуса наука на горѣ	50
4.	Воскресене молодца въ Наннѣ	53
5.	Иисусъ на вечери у одного Фарисея	54
6.	Иисусъ научае въ повѣстяхъ (притчахъ)	55
a)	Повѣсть о рѣльнику-сѣвачи	55
b)	Повѣсть о куколи	56
в)	Повѣсть о зернѣ гѣрличномъ (горушномъ) и о квасѣ	57
г)	О скарбѣ укритомъ въ земли, о перлѣ и о сѣти	57
7.	Иисусъ утихомиряе бурю на мори	57
8.	Воскресене доньки Іаира и уздоровлене невѣсты изъ выбухѣвъ крови	58
9.	Иисусъ насычае чуднымъ способомъ 5.000 народа	60

В. Третій рѣкъ публичного житя Иисуса Христа.

1.	Иисусъ Христосъ посередѣ дѣтей	62
2.	Богатый молодець	63
3.	Переображене на горѣ Фаворъ	64
4.	Иисусъ учить въ повѣстяхъ	65
a)	Повѣсть о блудномъ (марнотравномъ) сынѣ	65
b)	„ о богачи и бѣдномъ Лазарю	67
в)	Иисусъ учить, хто есть ближнимъ нашимъ	68
г)	Повѣсть о чоловѣцѣ, що робить рахунокъ зъ довжниками своими	69
d)	„ о невинномъ вождарю	70

33	е) Повѣсть о мытарю и фарисею	71
35	ж) " о невѣстахъ зъ пачинями на олѣи и о та-	
37	лантахъ	71
38	з) " о газдѣ, наймающѣмъ робѣтниківѣ до винницѣ	
42	своеи	73
	и) " о пану, що мавъ виноградъ	74
42	г) " о королю, що справлявъ весѣле сынови своему	75
43	5. Чуда Іисуса Христа	77
43	а) Іисусъ уздоровляе слѣпного	77
44	б) Іисусъ уздоровляе глухого и нѣмого	78
45	в) Іисусъ очищае десять людей покрытыхъ гнѣючими	
46	струпами (прокаженныхъ)	78
	г) Іисусъ уздоровляе слѣпного вѣдъ уродженя	79
	6. Податокъ заплаченный. Подорожъ до Іерусалима. Маріа	
	и Марѣа	81
	7. Воскресене Лазаря	83
	8. Вечера для Іисуса въ Виваніи	85
48	9. Величавый вѣздъ Іисуса до Іерусалима	86
	10. Дерево фигове	88
49	11. Монета податкова	89
50	12. Іисусъ и грѣшница въ церквѣ	89
53	13. Іисусъ проповѣдае збурене церкви и мѣста Іерусалима	90
54	14. Іисусъ проповѣдае страшный судъ и свѣй приходъ	92
55	15. Зрада Іуды	94

Г. Исторія муки и смерти Іисуса Христа

	1. Послѣдна вечера	95
	2. Слова Іисуса до учениковъ по вечери	97
58	3. Іисусъ въ городѣ Геесиманьскѣмъ	100
60	4. Іисусъ передъ Архиереями. Петро запрае ся Іисуса.	
	Смерть Іуды	103
	5. Іисусъ передъ Пилатомъ и Иродомъ	106
	6. Розпяте на хрестѣ и смерть Іисуса	110
	7. Здѣймлене зъ хреста и похоронъ Спасителя	115

IV. Іисусъ Христосъ въ славу своѣю на земли.

62	1. Воскресене Іисуса	117
63	2. Іисусъ Христосъ зъявляе ся двомъ ученикамъ, идущимъ	
64	до Еммаусъ	121
65	3. Іисусъ Христосъ зъявляе ся ученикамъ и удѣляе имъ	
67	св. Духа	123
68		
69		
70		

	Стор.
4. Недовѣрство Θомы	125
5. Исусъ зъявляє ся ученикамъ надъ моремъ Тиверіадскимъ	125
6. Исусъ показуе ся въ Галилеи пятьсотъ ученикамъ разомъ	128
7. Исусъ Христосъ возноситъ ся на небо	129
8. Выбѣръ Матѳіа на Апостола	131

V. Исусъ Христосъ зсылае зъ неба на Апостолѣвъ св. Духа, и за справою того розширяе царство бже на земли.

1. Збслане Св. Духа	132
2. Петръ и Иоанъ уздоровляють кулявого вѣдъ уроджена	135
3. Ананія и Сафира. Чуда Апостолѣвъ	138
4. Выбѣръ сѣмохъ Діаконовъ. Стефанъ першій мученикъ	140
5. Ширене науки Исуса Христа. Навернене скарбника королевой Кандакїѣ	142
6. Св. Петръ уздоровляє Єнея и воскрешае зъ мертвыхъ Тавиѳеу	143
7. Навернене Корнелїа	144
8. Увизнене св. Петра. Смерть Ирода	148
9. Навернене Савла	149
10. Працѣ и труды св. Павла въ початкахъ Апостольства его	152
11. Соборъ Іерусалимскїй. Пробуване св. Павла въ Македонїи	155
12. Св. Павелъ въ Аѳинахъ, Коринѣи и Троадѣ	158
13. Св. Павелъ въ Іерусалимѣ	163
14. Св. Павелъ ставлений передъ Феликсомъ, Порціємъ Фестомъ и Агриппою	166
15. Подорожъ св. Павла до Рима. Розбите корабли	168
16. Св. Павелъ на островѣ Мальтѣ и въ Римѣ	170
17. Розпросторенне релїгїѣ Христовой по цѣлѣй земли	172

Географїа Палестины.

1. Назва, границѣ и великѣсть краю	181
2. Горы, долины и пустынѣ	181
3. Воды	185
4. Климатъ, плодovitѣсть, продукты и мешканцѣ	187
5. Подѣлъ Палестины	189

5
5
28
29
31

86
50-

32
35
38
40

42

43
44
48
49
52
55
58
63

66
68
69
72

81
81
85
87
89

